

กลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ : กรณีศึกษา
ตำบลบ้านราม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช
Social Welfare Strategies for Those Who Are Not Beneficiaries of
the State Welfare Card : A Case Study of Banram Subdistrict
in Huasai district, Nakhon Si Thammarat

ประภาพรณ วัฒนะ
Prapapan Watana

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Degree of Master of Arts in Human and Social Development
Prince of Songkla University

2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

กลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ : กรณีศึกษา
ตำบลบ้านราม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช
Social Welfare Strategies for Those Who Are Not Beneficiaries of
the State Welfare Card : A Case Study of Banram Subdistrict
in Huasai district, Nakhon Si Thammarat

ประภาพรณ วัฒนะ

Prapapan Watana

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Degree of Master of Arts in Human and Social Development
Prince of Songkla University

2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์ กลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ : กรณีศึกษา
 ตำบลบ้านราม อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผู้เขียน นางสาวประภาพรรณ วัฒนนะ

สาขาวิชา พัฒนามนุษย์และสังคม

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

คณะกรรมการสอบ

.....
 (รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ธรรมสัจการ)

.....ประธานกรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี โชติช่วง)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

.....กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ธรรมสัจการ)

.....
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาลี สบายยิ่ง)

.....กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาลี สบายยิ่ง)

.....กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์สุเมธ พรหมอินทร์)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็น
 ส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม

.....
 (ศาสตราจารย์ ดร.ดำรงศักดิ์ ฟ้ารุ่งแสง)
 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้มาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณบุคคล
ที่มีส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ธรรมสังการ)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลงชื่อ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาลี สบายยิ่ง)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ลงชื่อ.....

(นางสาวประภาพรณ วัฒนะ)

นักศึกษา

(4)

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อน
และไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ.....

(นางสาวประภาพรณ วัฒนะ)

นักศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์	กลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ : กรณีศึกษา ตำบลบ้านราม อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช
ผู้เขียน	นางสาวประภาพรณ วัฒนนะ
สาขาวิชา	พัฒนามนุษย์และสังคม
ปีการศึกษา	2561

บทคัดย่อ

การศึกษากลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ กรณีศึกษาตำบลบ้านราม อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ รวมทั้งกำหนดกลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 20 คน สนทนากลุ่มผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 6 คน และผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านราม สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านรามพร้อมเจ้าหน้าที่ จำนวน 8 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและนำเสนอด้วยวิธีการเชิงพรรณนา โดยแบ่งช่วงอายุของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็น 3 ช่วงอายุ คือ อายุ 18 – 22 ปี อายุ 23 - 59 ปี และอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป

ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กรมบัญชีกลางกำหนด ปี 2560 และปี 2561 5 ลำดับแรก คือ ไม่ทราบข่าว ไม่สามารถเดินทางไปลงทะเบียนได้ ไม่อยากลงทะเบียน เนื่องจากไม่อยากได้รับสิทธิ มีภารกิจ ไม่สะดวกไปลงทะเบียน และการลงทะเบียนมีความยุ่งยาก ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เสนอว่าหากมีการรับลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ปี 2562 เห็นควรให้ลงทะเบียนโดยใช้ทีมไทยนิยมยั่งยืนในพื้นที่เช่นเดียวกับการรับลงทะเบียนปี 2561 ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ 3 ลำดับแรก คือ ด้านการมีงานทำ และมีรายได้ ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐทุกกลุ่มวัยมีความต้องการมีรายได้เพิ่มสูงขึ้น โดยส่วนใหญ่ต้องการให้ภาครัฐเข้ามาดูแลราคาพืชผลทางการเกษตร ด้านสุขภาพอนามัย มีความต้องการให้มีเครื่องออกกำลังกาย และสนามออกกำลังกายในหมู่บ้าน และด้านการศึกษา มีความต้องการทุนการศึกษาในการเล่าเรียนของบุตรหลานที่ครอบครัวต้องรับภาระค่าใช้จ่ายจำนวนมาก แม้ว่ารัฐบาลจะมีนโยบายเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพแล้วก็ตาม และกำหนดกลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยกำหนดวิสัยทัศน์ว่า “ชาวบ้านราม เข้าถึงสวัสดิการถ้วนหน้า รวมกลุ่มพัฒนา ประชาสุขสันต์ ครบครันสาธารณสุขปลอดภัย” โดยมีพันธกิจส่งเสริมการเข้าถึงสวัสดิการสังคม และพัฒนาระบบสวัสดิการเพื่อรองรับชาวบ้านรามทุกกลุ่มวัย เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ดังกล่าว ผลการวิจัยได้กำหนดยุทธศาสตร์การส่งเสริมให้ประชาชนมีความตระหนักรู้เกี่ยวกับสวัสดิการสังคม

ของตนเอง ประกอบด้วยกลยุทธ์การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิสวัสดิการของประชาชน และกลยุทธ์จัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้จากผู้มีประสบการณ์ (ครูก. ครูข.) ยุทธศาสตร์การส่งเสริมให้ประชาชนทุกคนได้เข้าถึงสวัสดิการสังคม ประกอบด้วยกลยุทธ์จัดทำฐานข้อมูลประชากร และใช้เทคโนโลยีในการจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ กลยุทธ์สร้างการเข้าถึงกิจกรรม/โครงการที่เป็นประโยชน์ด้วยช่องทางที่หลากหลาย กลยุทธ์ภาครัฐลดปริมาณเอกสารที่ต้องใช้ประกอบเพื่อขอรับบริการ และกลยุทธ์สร้างกลุ่มเครือข่ายในการประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยุทธศาสตร์การผลักดันให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสวัสดิการสังคม ประกอบด้วยกลยุทธ์จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น โดยจัดให้ผู้เปราะบางได้เข้าถึงทรัพยากร กลยุทธ์สร้างความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกร เพื่อสร้างอำนาจการต่อรอง กลยุทธ์สร้างความเข้มแข็งของกลุ่มในชุมชน เพื่อให้แต่ละกลุ่มมีสวัสดิการที่เพียงพอกับความต้องการของสมาชิก และกลยุทธ์สนับสนุนให้ชาวบ้านรวมตัวกันและขอสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดกิจกรรม

Title of Thesis	Social Welfare Strategies for Those Who Are Not Beneficiaries of the State Welfare Card : A Case Study of Banram Subdistrict in Huasai District, Nakhon Si Thammarat
Author	Miss Prapapan Watana
Major Program	Human and Social Development
Year	2018

ABSTRACT

The objective of this thesis is to study the problems and obstacles in registering for state welfare services by those who are not beneficiaries of the state welfare card. The data was collected qualitatively through in-depth interviews with 20 people, a group discussion of 6 people who were not state welfare cardholders, and 8 people who were Banram Sub-district Administration Organization officers and members. The collected data were analyzed qualitatively and presented with description. The researcher divided the group of people who did not get benefits through the state welfare card into 3 categories based on their ages, 18-22, 23-59, and above 60 years of age.

The research results revealed five problems and obstacles which had been experienced by non-state welfare cardholders in 2018 – 2019. These are, firstly, that they did not know any information. Secondly, that they were unable to visit the registration center. Thirdly, that they did not want to register to claim benefits they were entitled to. Fourthly, that they had important matters to attend to. Lastly, the registration process was found to be too complicated. Respondents suggested that if there was to be registration for state benefits in 2019, they would prefer to use the same registration process as in 2018, namely by using the Thainiyom Yangyuen team in their area. However, the needs of the people who did not receive the benefits of state welfare cards were expressed in these 3 points. Firstly, employment opportunities and income maintenance. Most of them asked for the government to support crop prices and basic healthcare. They also wanted some exercise equipment and a sports ground in the village to exercise. Education was another important factor that they mentioned, even though the government supports the 15 - year - education for their children effectively. The researcher and 14 participants established the social welfare strategies for those

who are not beneficiaries of the state welfare card by developing the vision of “Banram Villagers Can Reach the Welfare Equally and Make the Public Utility Harmoniously,” by making it their mission to promote access to social welfare and develop the welfare system for Banram villagers of every age.

This research established strategies to promote citizens' awareness of their rights regarding social welfare. Firstly, to have activities and projects that make citizens understand their rights. Secondly, to organize activities where citizens can learn from others with experience (teachers A and B). The strategy for the social welfare system to reach all citizens by creating a population database and using technology to manage information systematically, a strategy for creating activities and projects that are beneficial in various ways, a strategy for the reducing of government paperwork required in the application for benefits, and developing a public relations network to provide information efficiently. Besides, the strategy to reinforce the participation in improving social welfare by establishing a local development strategy for the vulnerable to access resources, the strategy to strengthen the connection among agriculturist to increase their bargaining power. The strategy to strengthen connections within community groups to provide their members with access to sufficient resources, and finally, a strategy for villagers to join together and request a budget for organizing activities.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ธรรมสังการ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาลี สบายยิ่ง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษา ชี้แนะแนวทางการดำเนินการวิจัย ทำให้ผู้วิจัยได้รับแนวทางในการศึกษาหาความรู้และประสบการณ์อย่างกว้างขวางในการทำวิทยานิพนธ์ จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี โชติช่วง และรองศาสตราจารย์สุเมธ พรหมอินทร์ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่เมตตาอนุเคราะห์ให้ข้อเสนอแนะแก้ไขวิทยานิพนธ์เล่มนี้ให้มีความถูกต้องสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณนางจิตตินันท์ ชูจันทร์ทอง หัวหน้าสำนักปลัด นายโกวิท ชูจันทร์ทอง นักพัฒนาชุมชน องค์กรบริหารส่วนตำบลบ้านราม คณะผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่องค์กรบริหารส่วนตำบลบ้านรามที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล ประสานทีมไทยนิยมยั่งยืน และให้ความอนุเคราะห์สถานที่ในการสนทนากลุ่ม พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่องานวิจัย

ขอขอบพระคุณกำนันตำบลบ้านราม ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ทั้ง 8 หมู่บ้าน และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ที่ให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือต่าง ๆ ตลอดจนผู้ให้ข้อมูลหลักที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งและกรุณาสละเวลาให้ข้อมูลที่มีคุณภาพทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ขอขอบคุณกัลยาณมิตรจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด นครศรีธรรมราช ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล และเพื่อนกลุ่มยางวงที่คอยสนับสนุนการทำวิจัย การตีพิมพ์บทความ และให้การสนับสนุนทางด้านจิตใจจนกระทั่งงานวิจัยเสร็จลุล่วง

ท้ายที่สุดนี้ ขอขอบคุณบิดา มารดา น้องชาย และญาติพี่น้อง ที่เป็นกำลังใจสำคัญในการสนับสนุนในทุกย่างก้าวของการดำเนินชีวิตและการทำวิจัยครั้งนี้ด้วยดีเสมอมา

ประภาพรณ วัฒนะ

สารบัญ

เนื้อหา	หน้า
บทคัดย่อ.....	(5)
ABSTRACT.....	(7)
กิตติกรรมประกาศ.....	(9)
สารบัญ.....	(10)
สารบัญภาพ.....	(13)
สารบัญตาราง.....	(14)
รายงานบทความเพื่อตีพิมพ์และการประชุมวิชาการ.....	(15)
สำเนาต้นฉบับที่ได้รับการตอบรับให้นำเสนอบทความ.....	(16)
สำเนาต้นฉบับที่ได้รับการตอบรับจากวารสารเพื่อตีพิมพ์บทความ.....	(17)
บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	3
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
ประโยชน์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
การทบทวนวรรณกรรม.....	6
บริบทพื้นที่ตำบลบ้านราม อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดนครศรีธรรมราช.....	6
ทฤษฎีลำดับชั้นความต้องการของมาสโลว์.....	8
แนวคิดสวัสดิการสังคม.....	12
โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ.....	20
การจัดการเชิงกลยุทธ์.....	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	41
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	43
วิธีดำเนินการวิจัย.....	45
พื้นที่ในการทำวิจัย.....	45
กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก.....	46
วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก.....	46
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	48
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	49
การวิเคราะห์ข้อมูลและตรวจสอบข้อมูล.....	50
การพิทักษ์สิทธิ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก.....	51

สารบัญ (ต่อ)

เนื้อหา	หน้า
ผลการวิจัย.....	52
ส่วนที่ 1 ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ.....	53
ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ อายุ 18 – 22 ปี.....	54
ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ อายุ 23 – 59 ปี.....	55
ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป.....	58
ส่วนที่ 2 ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ.....	60
สวัสดิการสังคมด้านการศึกษา.....	61
สวัสดิการสังคมด้านสุขภาพอนามัย.....	62
สวัสดิการสังคมด้านที่อยู่อาศัย.....	62
สวัสดิการสังคมด้านการมีงานทำและมีรายได้.....	63
สวัสดิการสังคมด้านนันทนาการ.....	64
สวัสดิการสังคมด้านกระบวนการยุติธรรม.....	64
สวัสดิการสังคมด้านบริการสังคม.....	65
ส่วนที่ 3 กลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคมของผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ตำบลบ้านราม อำเภอกัญไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช.....	66
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	75
สรุปผลการวิจัย.....	75
ส่วนที่ 1 ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ.....	75
ส่วนที่ 2 ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ.....	81
ส่วนที่ 3 กลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคมของผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ตำบลบ้านราม อำเภอกัญไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช.....	82
อภิปรายผล.....	84
ส่วนที่ 1 ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ.....	84
ส่วนที่ 2 ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ.....	85
ส่วนที่ 3 กลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคมของผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ตำบลบ้านราม อำเภอกัญไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช.....	86

สารบัญ (ต่อ)

เนื้อหา	หน้า
ข้อเสนอแนะ.....	87
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.....	87
ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ.....	88
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	88
บรรณานุกรม.....	89
ภาคผนวก.....	92
ก ข้อมูลทั่วไปและสาเหตุที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ให้ข้อมูลหลัก....	93
ข วิธีการดำเนินการวิจัย.....	106
ค สำเนาเอกสารรับรองโครงการวิจัย โดยคณะกรรมการวิจัยในมนุษย์ สาขา สังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.....	110
ง แบบฟอร์มใบพิทักษ์สิทธิ.....	112
จ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบการสนทนากลุ่ม.....	115
ฉ บทความต้นฉบับในการนำเสนองานวิชาการ.....	118
ช บทความต้นฉบับเพื่อตีพิมพ์ในวารสารปาริชาติ.....	133
ประวัติผู้วิจัย.....	148

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ทฤษฎีลำดับชั้นความต้องการของมาสโลว์.....	10
2	หน่วยรับลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐปี 2560.....	31
3	ขั้นตอนพื้นฐานของกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์.....	37
4	กลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ตำบล บ้านราม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช.....	74

สารบัญตาราง

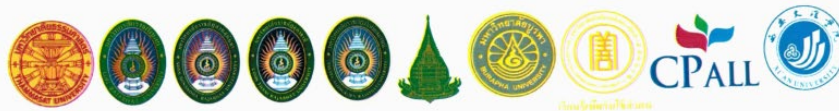
ตารางที่		หน้า
1	หลักเกณฑ์การเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ตามกฎหมาย.....	21
2	แนวทางการจัดประชารัฐสวัสดิการ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2560.....	22
3	เงื่อนไขการใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ.....	23
4	การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้ TOWS Matrix.....	39
5	ข้อมูลผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐตำบลบ้านราม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช.....	46
6	ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนของผู้ไม่ได้รับ บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ.....	54
7	ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของการจัดสวัสดิการสังคม ของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยใช้เทคนิควิเคราะห์ SWOT Analysis	68
8	ผลการพัฒนากลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	71

รายงานบทความเพื่อตีพิมพ์และการประชุมวิชาการ

ประภาพรรณ วัฒนะ วันชัย ธรรมสังการ และมาลี สบายยิ่ง. (2562). ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 4 วันที่ 31 พฤษภาคม 2562 ณ ห้องประชุมราชนครินทร์ ชั้น 5 อาคาร 100 ปี สมเด็จพระศรีนครินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี.

ประภาพรรณ วัฒนะ วันชัย ธรรมสังการ และมาลี สบายยิ่ง. (2562). ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารปาริชาติ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยทักษิณ. (อยู่ในระหว่างการพิจารณาของกองบรรณาธิการ)

สำเนาต้นฉบับที่ได้รับให้นำเสนอบทความ

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ขอมอบเกียรติบัตรแก่

ประภาพรณ วัฒน: วันชัย ธรรมสัจการ และ มาลี สบายยิ่ง

ได้เข้าร่วมการนำเสนอผลงานวิจัยแบบบรรยาย (Oral Presentation)

เรื่อง ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

งานประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 4 นวัตกรรมการจัดการ: สังคมสีเขียวเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
Green Society for Sustainable Development

ให้ไว้ ณ วันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2562

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิลา พิลาตรีวัต)
คณบดีวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ

(อาจารย์ ดร.สุพจน์ ทรายแก้ว)
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

สำเนาต้นฉบับที่ได้รับการตอบรับจากวารสารเพื่อตีพิมพ์บทความ

ข้อความ

บันทึก

จาก

เรียน นางสาวประภาพรณ วัฒนะ

parichartjournal
Jun 19

ตามที่ท่านได้ส่งบทความวิจัย เรื่อง “ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ที่ไม่ได้รับ
บัตรสวัสดิการแห่งรัฐในจังหวัดนครศรีธรรมราช” เพื่อให้พิจารณาลงตีพิมพ์เผยแพร่
ในวารสารปาริชาติ นั้น กองบรรณาธิการวารสารฯ ขอรับไว้พิจารณาขอตีพิมพ์เผยแพร่ใน
วารสาร ทั้งนี้ จะดำเนินการส่งบทความนี้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาคุณภาพก่อนลงพิมพ์
หากผลเป็นประการใดจะแจ้งให้ท่านทราบต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

 parichartjournal, ##default.groups.name.editor##, หนังสือตอบการได้รับบทความ-
นางสาวประภาพรณ วัฒนะ.pdf

เพิ่มข้อความ

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเหลื่อมล้ำหรือความไม่เสมอภาคในสังคม เป็นปัญหาใหญ่ที่เกิดขึ้นและดำรงอยู่ในสังคมโลกมาเป็นเวลานาน โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนา และไม่เว้นแม้แต่ประเทศที่พัฒนาแล้ว อย่างเช่นสหรัฐอเมริกา ช่องว่างความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มคนรวยที่สุดกับประชากรที่เหลือน้อยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและคนจนกำลังถูกทิ้งไว้ข้างหลังมากขึ้นเรื่อย ๆ ประเทศไทยก็เป็นอีกประเทศหนึ่งที่กำลังเผชิญกับปัญหาความเหลื่อมล้ำซึ่งนับวันจะมีมิติที่หลากหลาย สลับซับซ้อน และมีความเกี่ยวพันระหว่างปัญหาที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และอื่น ๆ ยากที่จะแยกจากกันได้ (มนตรี บุญพาณิชย์, 2560) โดยประเทศไทยขยับขึ้นจากอันดับ 11 เป็นอันดับ 3 ของประเทศที่มีความเหลื่อมล้ำมากที่สุดในโลก รองจากรัสเซีย และอินเดีย และใน 5 ปีที่ผ่านมา คนเพียง 1% เป็นเจ้าของความมั่งคั่งของคนทั้งประเทศรวมกัน มหาเศรษฐีระดับพันล้านในประเทศไทยเพิ่มขึ้นจาก 5 คนในปี 2551 เป็น 28 คนในปี 2558 แต่คนไทย 10% หรือประมาณ 7 ล้านคน ยังมีชีวิตอยู่ใต้เส้นความยากจน คนไทยมากกว่า 3 ใน 4 ไม่ได้เป็นเจ้าของที่ดินใด ๆ เลย โฉนดที่ดิน 61% ของประเทศไทยอยู่ในมือประชากร 10% (กานท์กลอน รักธรรม, 2560)

แม้ว่าจะมีข้อมูลที่บ่งชี้ว่าความเหลื่อมล้ำของไทยลดลงบ้างในระยะหลัง แต่ปัญหาความเหลื่อมล้ำที่เป็นอยู่ในปัจจุบันยังคงจัดว่าอยู่ในระดับสูงและจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเชิงโครงสร้าง ที่อาจเป็นอุปสรรคทำให้คนที่มั่งคั่งชีวิตไม่เท่ากัน ยากที่จะได้รับโอกาสและการคุ้มครองทางสังคมที่เท่าเทียมกัน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 -2579) จึงได้กำหนดให้การสร้างความเป็นธรรม ความเสมอภาค และลดความเหลื่อมล้ำในสังคมเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์สำคัญของประเทศที่จะต้องเร่งแก้ไข ให้บรรลุผลอย่างเป็นรูปธรรม (มนตรี บุญพาณิชย์, 2560) เรื่องความเหลื่อมล้ำเป็นปัญหาหนักมาก คือ ความเหลื่อมล้ำด้านสิทธิและโอกาส ซึ่งมีประเด็นหลัก 3 - 4 ประเด็น การลดความเหลื่อมล้ำในสังคมสมัยใหม่ไม่ใช่สังคมของการสงเคราะห์อีกต่อไป แต่เป็นสังคมที่เราคาดหวังว่ารัฐจะต้องคุ้มครอง ซึ่งก็อยู่ในรัฐธรรมนูญตั้งแต่ปี 2540 และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติให้ความสำคัญเรื่องสิทธิ ในฐานะพลเมืองเรามีสิทธิได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพประมาณหนึ่ง สิทธิในการรักษาพยาบาล สิทธิในการเข้าถึงบริการสาธารณะ และสิทธิ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นได้โดยเสรี รวมถึงโอกาสการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นความคาดหวังของพลเมืองสมัยใหม่ (สฤณี อาชวานันทกุล, 2560)

ในช่วงที่ผ่านมาภาครัฐได้ดำเนินมาตรการเพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้มีรายได้น้อย เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและแก้ปัญหาความยากจน แต่ยังคงขาดประสิทธิภาพ ไม่สามารถให้ความช่วยเหลือแก่ผู้มีรายได้น้อยได้ตรงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม เนื่องจากไม่มีฐานข้อมูลเพียงพอสำหรับการดำเนินมาตรการ ทำให้บุคคลที่ไม่ได้มีรายได้น้อยได้รับประโยชน์

เกือบทุกโครงการที่รัฐจัดสรรสวัสดิการให้แก่ประชาชน ในขณะที่กลุ่มบุคคลที่มีรายได้น้อยที่แท้จริง กลับได้รับประโยชน์ จากการดำเนินมาตรการของรัฐน้อยมาก ทำให้ในปี 2559 - 2560 รัฐบาลจึงได้ ดำเนินการลงทะเบียนผู้มีรายได้น้อย หรือโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการของรัฐ เพื่อเป็นฐานข้อมูล และทำให้ภาครัฐทราบถึงความต้องการของผู้มีรายได้น้อยที่แท้จริง ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับ ประสิทธิภาพของการจัดสวัสดิการสังคม และการช่วยเหลือของภาครัฐ โดยมีจำนวนผู้มีรายได้น้อย มาลงทะเบียนทั้งสิ้น 14,176,170 คน และได้มีการตรวจสอบเสร็จสิ้น ในวันที่ 8 กันยายน 2560 พบว่ามีผู้ที่ผ่านคุณสมบัติจำนวน 11,431,681 คน ซึ่งนอกจากภาครัฐจะสามารถนำฐานข้อมูลที่ได้ไปใช้ ในการดำเนินมาตรการสวัสดิการต่าง ๆ เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ของประชาชน ลดค่าใช้จ่าย ในครัวเรือน เพิ่มความมั่นคงในชีวิต และส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงสวัสดิการต่าง ๆ ผ่านมาตรการ ทางการเงินการคลังที่มีอยู่เดิมให้ดียิ่งขึ้นแล้ว ภาครัฐยังสามารถใช้ประโยชน์จากฐาน ข้อมูลในการออก มาตรการทางการเงินการคลังใหม่ ๆ รวมถึงสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐที่สามารถนำข้อมูล จากโครงการลงทะเบียนฯ ดังกล่าวไปวิเคราะห์ในเชิงลึก เพื่อใช้ในการกำหนดนโยบายและวางแผน ในการออกมาตรการทางการเงินที่เหมาะสมและตรงกลุ่มเป้าหมายยิ่งขึ้นด้วย (สำนักนโยบาย เศรษฐกิจมหภาค สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2560)

จำนวนของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมีมากถึง 11,431,681 คน ซึ่งนับเป็น 2 เท่าของ ‘คนจน’ ที่ได้รับการคำนวณอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ตัวเลขผู้มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ หรือที่เรียกว่า เส้นความยากจน ในปี 2559-2560 อยู่ที่ประมาณ 5 ล้านคน) (กชกร ธรรมชาติ, 2562) ซึ่งช่องโหว่ดังกล่าวเกิดจาก หลักเกณฑ์ในการคัดคนที่สามารถลงทะเบียนได้นั้นหลวมเกินไป อีกทั้งมีรายงานข้อมูลว่าคนที่ได้รับ บัตรสวัสดิการแห่งรัฐบางรายไม่ได้เป็นคนจน เช่น กรณีภาพข่าวสาวใหญ่คนหนึ่งโพสต์ภาพพวดเงิน 500 บาท พร้อมถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในขณะที่ใส่สร้อยทองเส้นโต พร้อมมีแคปชั่น “เราก็ดูสิหรืน้ำ” แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานโครงการลงทะเบียนเพื่อบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในช่วงที่ผ่านมา ก็ยังคง ไม่สามารถให้ความช่วยเหลือแก่ผู้มีรายได้น้อยได้ตรงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม อย่างเช่นโครงการลดความเหลื่อมล้ำของรัฐบาลในช่วงที่ผ่านมา ประชาชนที่ยากลำบากกลับก็ยังคง เข้าไม่ถึงโครงการสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ที่พึงได้รับเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตก็ไม่ได้รับ ความเหลื่อมล้ำในสังคมกลับเพิ่มมากยิ่งขึ้น

จังหวัดนครศรีธรรมราชมีประชากรทั้งสิ้น 1,552,530 คน ซึ่งเป็นจังหวัดที่มี ประชากรเป็นจำนวนมากที่สุดในภาคใต้ รายงานของสำนักงานเศรษฐกิจการคลังเมื่อปี พ.ศ.2552 ระบุว่าจังหวัดนครศรีธรรมราช มีประชากรที่เป็นคนจน จำนวน 186,304 คน คิดเป็นสัดส่วน 12 % ของประชากรทั้งหมด (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2552) เมื่อเทียบกับจำนวนผู้ลงทะเบียนโครงการ ลงทะเบียนเพื่อบัตรสวัสดิการแห่งรัฐของพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 175,957 คน พบว่า มีคนจนจำนวน 10,347 คน ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ อำเภอที่มีสัดส่วนคนจนจำนวนมากที่สุด คือ อำเภอหัวไทร คิดเป็น 16.64 % ตำบลที่มีสัดส่วนคนจนมากที่สุด คือ ตำบลบ้านราม คิดเป็น 18.1

% ประชากรของตำบลบ้านราม มีจำนวน 3,553 คน เป็นประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป จำนวน 2,453 คน ในพื้นที่ตำบลบ้านราม มีผู้ที่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 1,022 คน และมีผู้ที่มีคุณสมบัติตามที่กรมบัญชีกลางกำหนดแต่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 225 คน

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษากลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในตำบลบ้านราม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการสวัสดิการลงทะเบียนเพื่อบัตรสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และกลยุทธ์ในการจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคมนำไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐให้เกิดประโยชน์ต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เกิดจากสาเหตุใด
2. ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมีความต้องการสวัสดิการสังคมอะไรบ้าง
3. ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีการกำหนดกลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐอย่างไร เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
2. เพื่อศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
3. เพื่อกำหนดกลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

ประโยชน์ของการวิจัย

ผลการศึกษาในครั้งนี้ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อบัตรสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และได้กลยุทธ์ในการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ ฯลฯ นำข้อมูลการวิจัยไปปรับใช้เป็นแนวทางในการจัดสวัสดิการสังคมให้เหมาะสมกับผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดอื่น ๆ

ขอบเขตของการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

ขอบเขตด้านประชากร

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย

1. ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 20 คน
2. กลุ่มของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านราม สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านรามพร้อมเจ้าหน้าที่ จำนวน 8 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการสวัสดิการลงทะเบียนเพื่อบัตรสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และกลยุทธ์ในการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ โดยกำหนดพื้นที่เป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้เป็นพื้นที่ที่มีสัดส่วนคนจนมากที่สุดในจังหวัดนครศรีธรรมราช คือ พื้นที่อำเภอหัวไทร มีสัดส่วนคนจน 16.64 % และตำบลที่มีสัดส่วนคนจนมากที่สุด คือ ตำบลบ้านราม คิดเป็น 18.1 %

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้มีรายได้น้อย หมายถึง ประชาชนในพื้นที่ตำบลบ้านราม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราชที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กรมบัญชีกลางกำหนด 5 ข้อ ได้แก่

1. มีสัญชาติไทย
2. มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์เป็นต้นไป (โดยต้องเกิดก่อนวันที่ 16 พฤษภาคม 2542)
3. ว่างานหรือมีรายได้ที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ.2559 ทั้งสิ้นไม่เกิน 100,000 บาท
4. ไม่มีทรัพย์สินทางการเงิน ได้แก่ เงินฝากธนาคาร สลากออมสิน สลากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พันธบัตรรัฐบาล และตราสารหนี้ หรือถ้ามีทรัพย์สินทางการเงินดังกล่าว จะต้องมียังรวมทั้งสิ้นไม่เกิน 100,000 บาท ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง
5. ไม่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ตามกฎหมาย หรือถ้าเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ดังกล่าว จะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กรมบัญชีกลางกำหนด

ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ หมายถึง ประชาชนผู้มีรายได้น้อยซึ่งมีคุณสมบัติตรงตามที่กรมบัญชีกลางกำหนดที่เข้าไม่ถึงการลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในปี 2560 และปี 2561 ในตำบลบ้านราม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

สวัสดิการสังคม หมายถึง การจัดบริการทางสังคมทั้งด้านการป้องกัน การแก้ไข ปัญหาการพัฒนา และการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของ ประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงานและการมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และบริการทางสังคมทั่วไป

ความต้องการสวัสดิการสังคม หมายถึง สิ่งที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ตำบล บ้านราม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความต้องการที่จะได้รับการป้องกัน แก้ไข ส่งเสริม และพัฒนา เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการจัดสวัสดิการสังคม

กลยุทธ์ในการจัดสวัสดิการสังคม หมายถึง วิธีการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อตอบสนอง ความจำเป็นขั้นพื้นฐานให้ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น วิธีการดังกล่าวเกิดจาก การวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอก และการพัฒนากลยุทธ์เพื่อให้ได้กลยุทธ์ในการจัดสวัสดิการสังคม 4 ด้าน คือ กลยุทธ์เชิงรุก กลยุทธ์เชิงรับ กลยุทธ์เชิงป้องกัน และกลยุทธ์เชิงแก้ไขซึ่งเป็นการจัด สวัสดิการสังคมที่เหมาะสมกับผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่ตำบลบ้านราม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ : กรณีศึกษาตำบลบ้านราม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช ตลอดจนการทบทวนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. บริบทพื้นที่ตำบลบ้านราม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. ทฤษฎีลำดับชั้นความต้องการของมาสโลว์
3. แนวคิดสวัสดิการสังคม
4. โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ
5. การจัดการเชิงกลยุทธ์
 - 5.1 กระบวนการวิเคราะห์ SWOT
 - 5.2 การกำหนดกลยุทธ์โดย TOWS Matrix
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

1. บริบทพื้นที่ตำบลบ้านราม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช

ในส่วนนี้ผู้วิจัยทำการศึกษา และทำความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพพื้นที่ของตำบลบ้านราม เพื่อศึกษากลยุทธ์การสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ (องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านราม, 2560) ดังนี้

1. ลักษณะทางกายภาพ

ตำบลบ้านรามเป็นหนึ่งใน 11 ตำบล ของอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช ห่างจากที่ว่าการอำเภอกันทรวิชัย ประมาณ 8 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 30.9152 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 19,322 ไร่

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับตำบลบางนบ
ทิศใต้	ติดต่อกับตำบลทรายขาว และตำบลหัวไทร
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับตำบลเขาบาท อำเภอกันทรวิชัย
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับตำบลหัวไทร

การปกครอง

ตำบลบ้านราม แบ่งการปกครองออกเป็น 8 หมู่บ้านดังนี้ หมู่ที่ 1 บ้านราม หมู่ที่ 2 โคกหรั่ง หมู่ที่ 3 นานอก หมู่ที่ 4 ถนนใต้ หมู่ที่ 5 ปอเต็รียง หมู่ที่ 6 ถนนเหนือ หมู่ที่ 7 หัวเปียน และหมู่ที่ 8 บ้านใหม่

ลักษณะภูมิประเทศ

ตำบลบ้านรามทางด้านทิศตะวันตกเป็นที่ราบสูงเชิงเขาเหมาะแก่การทำพืชสวน เช่น สวนยางและทำนา ด้านทิศตะวันออกมีลักษณะเป็นที่ราบลุ่ม เหมาะกับการทำนาและไร่นาสวนผสม ปัจจุบันอาจมีพืชชนิดอื่นให้เห็นบ้างเช่นปาล์มน้ำมันและยางพารา

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทรัพยากรดิน ลักษณะพื้นดินในตำบลบ้านราม เป็นพื้นที่ราบลุ่ม ซึ่งปัจจุบันประชาชนใช้ประโยชน์ในการทำนา ไร่ นา สวนผสม และเลี้ยงสัตว์

ทรัพยากรน้ำ ตำบลบ้านรามมีน้ำที่ใช้เพื่อการอุปโภค บริโภค และน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งได้มาจากแหล่งน้ำคลองอาทิตย์ และคลองท่าเสา

ลักษณะภูมิศาสตร์

สภาพภูมิอากาศ

พื้นที่ตำบลบ้านรามอยู่ในเขตภูมิอากาศร้อนแบบมรสุมมี 2 ฤดูคือ ฤดูฝนและฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือน พฤษภาคมจนถึงเดือนมกราคม โดยแบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ

ฤดูฝน ช่วงแรก ระหว่างเดือน พฤษภาคม ถึง เดือน ตุลาคม เป็นช่วงที่ได้รับลมมรสุม ตะวันตกเฉียงใต้ แต่มีปริมาณน้ำฝนไม่มากนัก ช่วงที่สอง จากเดือน พฤศจิกายน ถึง มกราคม ได้รับลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดมาจากอ่าวไทยมีความชื้นสูง รวมทั้งพายุดีเปรสชัน จึงมีปริมาณฝนสูงกว่าในช่วงแรก

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ ถึง เมษายน เป็นช่วงที่ลมมรสุม ตะวันออกเฉียงเหนืออ่อนกำลังประกอกับมีกระแสลมพัดจากทางใต้ ทำให้อุณหภูมิสูงขึ้น และในระยะดังกล่าวจะร้อนมากที่สุดในรอบปี โดยในแต่ละปี อุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุดประมาณ 37 องศาเซลเซียส และ ต่ำสุดประมาณ 18 องศาเซลเซียส

จำนวนประชากร

ตำบลบ้านรามมีประชากรรวมทั้งสิ้น 3,553 คนแบ่งเป็นเพศหญิง 1,804 คน เพศชาย 1,749 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ยต่อพื้นที่ประมาณ 159.33 คน / ตารางกิโลเมตร จำนวนครัวเรือน 706 หลังคาเรือน

2. สภาพทางเศรษฐกิจ

อาชีพ ประชากรในตำบลบ้านรามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนาข้าว ไร่นาสวนผสม

หน่วยธุรกิจในเขตตำบลบ้านราม

ธนาคาร - แห่ง

โรงสี (ขนาดเล็ก) 9 แห่ง

หน่วยงานราชการในเขตตำบลบ้านราม

ที่พัสดุตรวจ 1 แห่ง

สถานีนอนามัย 1 แห่ง

3. สภาพทางสังคม

1. การศึกษาและองค์การศาสนา ได้แก่ 1) โรงเรียนประถมศึกษา 2 แห่ง
- 2) ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ 1 แห่ง 3) ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 6 แห่ง 4) วัด 3 แห่ง
2. สาธารณสุข คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 1 แห่ง
3. กลุ่มองค์กรเอกชน ได้แก่ 1) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 6 กลุ่ม
- 2) กลุ่มอาชีพเศรษฐกิจชุมชน 16 กลุ่ม 3) กองทุนหมู่บ้าน 8 แห่ง
4. การบริการพื้นฐาน

การคมนาคม/ขนส่ง ทางหลวงชนบท บ้านราม-อ่าวบ่อ ผ่านหมู่ที่ 2 3 และ 8 ทางหลวงชนบท นานอก-ดอนแค ผ่านหมู่ที่ 4 5 6 และ 3 และถนนอื่น ๆ ภายในหมู่บ้านเป็นถนนลูกรังและถนนดินการไฟฟ้าในตำบลบ้านรามมีไฟฟ้าใช้ทุกหมู่บ้าน

แหล่งน้ำ มีแหล่งน้ำธรรมชาติ ลำน้ำ ลำห้วย 1 แห่ง หนองน้ำและอื่น ๆ 8 แห่ง แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น บ่อน้ำตื้น 80 แห่ง และเหมืองส่งน้ำ และคลองส่งน้ำรวม 5 สาย

2. ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์

ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ (Hierarchy of Needs Theory) เป็นทฤษฎีที่พัฒนาขึ้นโดย อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) นักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยแบรนดีส์ แนวคิดของ Maslow จัดอยู่ในกลุ่มมนุษยนิยม ซึ่งมีทัศนคติในการมองมนุษย์ด้านที่ดีงาม โดยอธิบายว่ามนุษย์มีธรรมชาติใฝ่ดี สร้างสรรค์ความดี บรรเทาความเจริญก้าวหน้า รู้จักคุณค่าในตนเอง รู้จักผิดชอบชั่วดี มีความรับผิดชอบในชีวิต ทุกสิ่งเกิดจากการเลือกของตนเอง ที่สำคัญคือมนุษย์มีความปรารถนาจะประจักษ์รู้จักตนเอง และความสามารถเฉพาะของตนเอง เพื่อใช้ความรู้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ ถ้ามนุษย์อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีเอื้อต่อการวิวัฒนาการแล้ว เขาก็จะพัฒนาไปสู่ความมุ่งดี ความเจริญของบุคลิกภาพและวุฒิภาวะเสมอ กรอบความคิดที่สำคัญของทฤษฎีนี้มี 3 ประการ (Hanan Chedoloh, 2559) คือ

1. บุคคลเป็นสิ่งที่ชีวิตที่มีความต้องการ ความต้องการมีอิทธิพลหรือเป็นเหตุจูงใจต่อพฤติกรรม ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการสนองตอบเท่านั้นที่เป็นเหตุจูงใจ ส่วนความต้องการที่ได้รับการสนองตอบแล้วจะไม่เป็นเหตุจูงใจอีกต่อไป
2. ความต้องการของบุคคลเป็นลำดับขั้นเรียงตามความสำคัญ จากความต้องการพื้นฐานไปจนถึงความต้องการที่ซับซ้อน
3. เมื่อความต้องการลำดับต่ำได้รับการสนองตอบอย่างดีแล้ว บุคคลจะก้าวไปสู่ความต้องการลำดับที่สูงขึ้นต่อไป

ลำดับความต้องการของมนุษย์ตามทฤษฎี Maslow's Hierarchy of needs Theory (Abraham H. Maslow, 1943) มีดังนี้

1. **ความต้องการด้านร่างกาย (Physiological Needs)** เป็นความต้องการขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำดื่ม อากาศ การพักผ่อน ความต้องการทางเพศ ความต้องการความอบอุ่น ต้องการขจัดความเจ็บป่วย และต้องการรักษาความสมดุลของร่างกาย ทุกคนต้องการสิ่งเหล่านี้เหมือนกัน อาจแตกต่างกันเป็นรายบุคคล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเพศ วัย และสถานการณ์ ฯลฯ ความต้องการปัจจัย 4 ดังกล่าวข้างต้น หากเพียงพอแล้ว มนุษย์จะพัฒนาในขั้นต่อไป

2. **ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety Needs)** เมื่อได้รับความพึงพอใจทางด้านร่างกายแล้ว มนุษย์จะพัฒนาไปสู่ขั้นที่สองคือ ความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย สิ่งที่แสดงถึงความต้องการขั้นนี้คือ การที่มนุษย์ชอบอยู่อย่างสงบ มีระเบียบวินัย ไม่รุกรานผู้อื่น ความต้องการระดับนี้อาจแยกย่อยได้ ดังนี้

- ความมั่นคงในครอบครัว การมีบ้านแข็งแรงปลอดภัย มีความรักใคร่ปรองดองกันในครอบครัว
- ความมั่นคงปลอดภัยในอาชีพ มีรายได้ยุติธรรม ไม่ถูกไล่ออก งานไม่เสี่ยงอันตราย ผู้บังคับบัญชาดีมีความยุติธรรม ฯลฯ
- มีหลักประกันชีวิต เช่น มีผู้ดูแลเอาใจใส่ยามชรา ยามเจ็บไข้

3. **ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Belongingness and Love Need)** ได้แก่

- ความต้องการมีเพื่อน
- ความต้องการการยอมรับจากกลุ่ม
- ต้องการแสดงความคิดเห็นในกลุ่ม
- ต้องการรักคนอื่นและได้รับความรักจากคนอื่น
- ต้องการความรู้สึกว่าสังคมเป็นของตน

4. **ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง และความภาคภูมิใจ (Self- Esteem Need)** ได้แก่

- ต้องการยอมรับความคิดเห็นหรือข้อเสนอ
- ต้องการเกียรติยศชื่อเสียงจากสังคม
- ต้องการนับถือตนเอง มีความมั่นใจตนเอง ไม่ต้องพึ่งผู้อื่น
- ต้องการได้รับการยกย่องนับถือจากผู้อื่น
- ต้องการความมั่นใจในตนเอง และรู้สึกตนเองมีคุณค่า

5. ความต้องการตระหนักในตนเอง (Self-Actualization Need) ได้แก่

- ต้องการรู้จักตนเอง ยอมรับตนเอง เปิดใจรับฟังคำวิจารณ์โดยไม่โกรธ
- ต้องการรู้จักแก้ไขตนเองในส่วนที่ยังบกพร่อง
- ต้องการพัฒนาตนเอง พร้อมทั้งจะรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเกี่ยวกับตนเอง
- ต้องการค้นพบความจริง พร้อมทั้งจะเปิดเผยตนเองโดยไม่มี การปกป้อง
- ต้องการเป็นตัวของตัวเอง ประสบความสำเร็จด้วยตัวเอง

แนวคิดตามทฤษฎีของมาสโลว์ จึงเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม บุคคลที่พัฒนาถึงขั้นตระหนักในตนเอง (Self-Actualization) เป็นบุคคลที่มีจริยธรรม มีวินัยในตนเอง และมีบุคลิกภาพประชาธิปไตย การพัฒนาจากขั้นต้นไปสู่ขั้นต่อ ๆ ไปนั้น ต้องอาศัยความ “พอ” ของบุคคล ซึ่งความพอนี้ นอกจากจะขึ้นกับสภาพทางกายแล้ว ยังขึ้นอยู่กับความรู้สึกพอดีด้วย จึงมิได้หมายความว่าทุกคนจะต้องได้รับการสนองตอบความต้องการพื้นฐานเท่า ๆ กัน แต่เป็นไปตามลำดับขั้นเหมือน ๆ กัน

ในยุคต่อมามาสโลว์ ได้ทำการศึกษาเพิ่มเติมและแบ่งความต้องการลำดับที่ 5 ให้ละเอียดออกไปอีกเป็น 3 ลำดับ รวมใหม่ทั้งหมดเป็น 7 ลำดับขั้นของความ ต้องการ ดังภาพปิรามิดแสดงลำดับขั้นความต้องการ ตามแนวคิดของมาสโลว์ 7 ลำดับขั้น ลำดับ 1 - 4 เป็นความต้องการระดับต้น หรือระดับขาดแคลน ลำดับที่ 5 - 7 เป็นความต้องการระดับสูงหรือระดับสร้าง ความสมบูรณ์แบบให้ชีวิต

ภาพที่ 1 ทฤษฎีลำดับขั้นของความ ต้องการของมาสโลว์

จากภาพ อธิบายลำดับชั้นความต้องการตามแนวคิดของมาสโลว์ (Maslow, 1954) ได้ดังนี้

ลำดับชั้นที่ 1 ความต้องการทางสรีระ (Physical Needs) คือความต้องการตอบสนองความหิวกระหาย ความเหนื่อย ความง่วง ความต้องการทางเพศ ความต้องการขับถ่าย ความต้องการมีกิจกรรมทางร่างกาย และความต้องการสนองความสุขของประสาทสัมผัส

ลำดับชั้นที่ 2 ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) คือความต้องการการคุ้มครองปกป้องรักษา ความอบอุ่นใจ ความปราศจากอันตราย และต้องการหลีกเลี่ยงความวิตกกังวล

ลำดับชั้นที่ 3 ความต้องการความเป็นเจ้าของ และความรัก (Belongingness and Love Needs) คือความอยากมีเพื่อน มีพวกพ้อง มีกลุ่ม มีครอบครัว และมีความรัก ชั้นนี้จัดเป็นความต้องการทางสังคม

ลำดับชั้นที่ 4 ความต้องการเป็นที่ยอมรับ ยกย่อง และเกียรติยศชื่อเสียง (Esteem Needs) คือความอยากมีชื่อเสียง มีหน้ามีตา มีคนยกย่องเลื่อมใส มีความเด่นดัง และต้องการความรู้สึที่ดีของคนอื่นต่อตน

ลำดับชั้นที่ 5 ความต้องการใฝ่รู้ใฝ่เรียน (Need to Know and Understand) คือความอยากรู้ อยากเข้าใจ อยากมีความสามารถ อยากมีประสบการณ์

ลำดับชั้นที่ 6 ความต้องการทางสุนทรียะ (Aesthetic Needs) ได้แก่ความต้องการด้านความดี ความงาม คุณธรรม และความละเอียดอ่อนทางจิตใจ

ลำดับชั้นที่ 7 ความต้องการความสำเร็จ หรือความสมบูรณ์แบบในชีวิต (Self Actualization Needs) ชั้นนี้ถือว่าเป็นความต้องการสูงสุดแห่งความเป็นมนุษย์ ซึ่งจะเกิดขึ้นนี้ได้ต้องปูพื้นฐานให้บุคคลได้ตอบสนองความต้องการของตนในลำดับชั้นที่ 1 เป็นลำดับมาจนถึงระดับสูง หรือสร้างความรู้สึ “พอ” ในความเป็นเขาเสียก่อน ซึ่งบุคคลประเภทนี้มักได้รับประสบการณ์สูงสุดคือได้รับประสบการณ์เข้มข้นบางประการด้วยตนเองจนตระหนักในสภาพความเป็นจริงแห่งชีวิต ซึ่งบางคนกล่าวว่าเข้าถึงปรัชญาชีวิต หรือสัจธรรมแห่งชีวิต

โดยสรุปแล้ว ความต้องการของมนุษย์ในลำดับชั้นแรกเป็นความต้องการตอบสนองด้านร่างกาย ต้องการปัจจัย 4 ซึ่งมีความจำเป็นต่อการดำรงชีพ หากมนุษย์ได้รับการตอบสนองในชั้นนี้อย่างดีแล้ว มนุษย์ก็จะมีความต้องการในลำดับชั้นที่สูงขึ้นซึ่งขยายจากความต้องการของร่างกายตนเองไปสู่ระดับครอบครัว กลุ่มเพื่อน สังคม และเมื่อมนุษย์ได้รับการตอบสนองความต้องการในลำดับชั้นก่อนหน้าอย่างดีแล้ว มนุษย์ก็จะมีความต้องการในระดับที่สูงกว่า คือ ความต้องการที่เกี่ยวข้องกับจิตใจ คุณธรรม จริยธรรม และความรู้สึ “พอ” หรือความรู้สึเข้าถึงสัจธรรมแห่งชีวิต

3. แนวคิดสวัสดิการสังคม

พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ.2546

พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ.2546 ได้กำหนดคำจำกัดความของคำหลัก ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคม (กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, 2559) ไว้ดังต่อไปนี้

สวัสดิการสังคม (Social Welfare) หมายความว่า ระบบการจัดบริการทางสังคม ซึ่งเกี่ยวกับการป้องกัน การแก้ไขปัญหา การพัฒนา และการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนองต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึง เหมาะสม เป็นธรรม และให้เป็นไปตามมาตรฐาน ทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงานและการมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และบริการทางสังคม โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชนจะได้รับและมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ

สังคมสงเคราะห์ (Social Work) หมายความว่า ศาสตร์และศิลป์ทางวิชาชีพ ในการป้องกัน แก้ไข ฟื้นฟู และพัฒนาบุคคล กลุ่ม ชุมชน ผู้ที่ประสบและไม่ประสบปัญหาความเดือดร้อนให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ทางสังคมเพื่อช่วยเหลือตนเอง ครอบครัว และชุมชน ตลอดจนปรับตนเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมเพื่อชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีในสังคมต่อไป

การพัฒนาสังคม (Social Development) เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และวัฒนธรรม ให้ไปสู่สถานะที่ดีกว่าเพื่อให้เกิดความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในสังคม ซึ่งต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญ คุณภาพ และระบบพื้นฐานการคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ นอกจากนี้คณะกรรมการว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (ESCAP) อธิบายความหมายของการพัฒนาสังคมในอีกมิติหนึ่งซึ่งทำให้มองภาพการพัฒนาสังคมได้อย่างชัดเจน คือ กระบวนการทำงานที่เน้นการสร้างสถาบันใหม่ (Institution Building) การมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างกว้างขวาง (Popular Participation) ส่งผลกระทบต่อนโยบายและการวางแผนทางสังคม (Social Policy and Planning) การมุ่งสู่การกระจายรายได้ (Income Distribution) และความยุติธรรมทางสังคม (Social Justice)

ความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) หมายความว่า การที่ประชาชนได้รับหลักประกันด้านสิทธิ ความปลอดภัย การสนองตอบต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐาน สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี ไม่ประสบปัญหาความยากจน ไม่สิ้นหวังมีความสุข และได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง

มาตรฐานความมั่นคงของมนุษย์มีองค์ประกอบ 10 มิติ ได้แก่ มิติที่อยู่อาศัย มิติการศึกษา มิติการมีงานทำและรายได้ มิติความมั่นคงส่วนบุคคล มิติครอบครัว มิติการสนับสนุนทางสังคม มิติสังคมและวัฒนธรรม มิติสิทธิและความเป็นธรรม และมิติการเมืองและธรรมาภิบาล

การประกันสังคม (Social Insurance) หมายความว่า การสร้างหลักประกันในการดำรงชีวิตในกลุ่มของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อรับผิดชอบในการเฉลี่ยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการเจ็บป่วย คลอดบุตร ตาย อุพพลภาพ สงเคราะห์บุตร ชราภาพ และว่างงาน เพื่อให้ได้รับการรักษาพยาบาลและมีรายได้อย่างต่อเนื่อง

ความมั่นคงทางสังคม (Social Security) หมายความว่า การดำเนินงานทั้งของรัฐและสังคมจะช่วยลดปัญหาความยากจน ตลอดจนขจัดภัยพิบัติต่าง ๆ ฉะนั้นความมั่นคงทางสังคมจึงมีความหมายกว้างขวาง กล่าวถึงมาตรการทางด้านเศรษฐกิจและสังคมเพื่อจะขจัดความยากจน ความเสี่ยงภัยต่าง ๆ โดยทั่วไปความมั่นคงทางสังคมจะครอบคลุมถึงการช่วยเหลือทางสังคม การประกันสังคม รวมถึงการบริการทางสังคม

การช่วยเหลือทางสังคม (Social Assistance) หมายความว่า การช่วยเหลือประชาชนผู้ทุกข์ยากลำบาก โดยฝ่ายผู้ให้บริการหรือหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนจะต้องมีการค้นหาสำรวจข้อเท็จจริงว่า ผู้ที่จะได้รับบริการนั้นมีปัญหาความยากจนหรือเดือดร้อนจริง สมควรแก่การได้รับบริการช่วยเหลือ

การบริการสังคม (Social Services) หมายความว่า หน้าที่ความรับผิดชอบอย่างหนึ่งของรัฐบาลที่มีต่อประชาชน การจัดสรรบริการเพื่อสร้างเสริมชีวิตความเป็นอยู่และสวัสดิภาพของประชาชนเพื่อการป้องกัน การบำบัดความเดือดร้อน การสร้างเสริมและพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชน ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขตามควรแก่อัตภาพ ทั้งนี้บริการสังคมจะแตกต่างจากบริการสาธารณะและสาธารณูปโภค เนื่องจากปัจจัยของการเป็นบริการที่มุ่งเน้นสวัสดิภาพของบุคคลมากกว่าการจัดสรรบริการทางกายภาพเพื่อชุมชน และโครงสร้างปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

การคุ้มครองทางสังคม (Social Protection) หมายความว่า การดำเนินงานเพื่อให้ความคุ้มครองหรือหลักประกันทางสังคมในด้านต่าง ๆ ได้แก่ กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ ระบบประกันสังคม และระบบบริการสังคม ให้มีความสำคัญแก่กลุ่มประชาชนที่ยากจนและด้อยโอกาส เพื่อให้ได้สิทธิทางสังคมในฐานะที่เป็นมนุษย์ อันเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน

โครงข่ายการคุ้มครองทางสังคม (Social Safety Net) หมายความว่า ระบบการจัดบริการเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ยากจน คนด้อยโอกาส รวมทั้งผู้ได้รับการเสี่ยงภัยต่าง ๆ ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคง โดยได้รับสิทธิพื้นฐานเท่าเทียมประชาชนทั่วไป การดำเนินงานทางด้านโครงข่ายการคุ้มครองทางสังคมนี้ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน มีบทบาทในการบริการหรือช่วยเหลือการประกันภัยต่าง ๆ ของประชาชน การจัดสวัสดิการชุมชนของประชาชน ฯลฯ

การบูรณาการทางสังคม (Social Integration) หมายความว่า การผนวกรวมกลุ่มที่มีความแตกต่างกันในสังคมไว้เป็นองค์ประกอบหลักของสังคม และจะต้องยอมรับความแตกต่าง

ซึ่งกันและกันไม่ว่าจะเป็นความแตกต่างทางเพศ วัย ชาติพันธุ์ อาชีพ สุขภาพอนามัยทางกายและจิต การศึกษา หรืออื่น ๆ

สวัสดิการชุมชน (Community Welfare) หมายความว่า การสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นใจให้แก่คนในชุมชน ซึ่งรวมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่ทำให้คนในชุมชนดีขึ้น อาจอยู่ในรูปของสิ่งของ เงินทอง น้ำใจการช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย ผลของการจัดสวัสดิการสังคมที่สำคัญ อาทิ ก่อให้เกิดการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย เกิดความสัมพันธ์และมิตรไมตรีที่ดีของคนในชุมชน รู้สึกมั่นคง ภาคภูมิใจ การอยู่อย่างมีศักดิ์ศรีและมีความสุข

รัฐสวัสดิการ (Welfare State) หมายความว่า รัฐชาติหรือสังคมที่มีบทบาทความรับผิดชอบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของสังคมด้านต่าง ๆ เช่น การตอบสนองความต้องการของประชาชนในด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย ด้านเศรษฐกิจ และความมั่นคงทางสังคม

สังคมสวัสดิการ (Welfare Society) หมายความว่า การผนึกกำลังจากภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม สร้างสรรค์สวัสดิการสังคมในหลายรูปแบบ มีการจัดการโดยสถาบันที่หลากหลาย และสร้างความร่วมมือจากหลายฝ่ายให้เข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตสวัสดิการอย่างกว้างขวาง ครอบคลุม โดยแต่ละรูปแบบและแต่ละสถาบันมีความเป็นอิสระต่อกัน ภายใต้ความรับผิดชอบและการดูแลของสังคมโดยรวม

พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2550

พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2550 ได้กำหนดคำจำกัดความของคำหลัก ๆ เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคม (กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, 2559) ไว้ดังต่อไปนี้

เครือข่ายองค์กรสวัสดิการชุมชน หมายความว่า องค์กรที่เกิดจากการรวมตัวขององค์กรสวัสดิการชุมชนมากกว่าหนึ่งองค์กร เพื่อการร่วมมือประสานงานและเชื่อมโยงในการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรสวัสดิการชุมชนในทุกระดับ

องค์ประกอบของสวัสดิการสังคม

องค์ประกอบของสวัสดิการสังคมโดยทั่วไป มีการใช้ใน 2 ลักษณะ คือ ลักษณะกว้าง และลักษณะเฉพาะเจาะจง (ระพีพรรณ คำหอม, 2557) ดังนี้

1. องค์ประกอบของสวัสดิการสังคมลักษณะกว้าง

พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ.2546 (แก้ไขฉบับที่ 2 พ.ศ.2550) ได้นิยามความหมายของสวัสดิการสังคมและกล่าวถึงองค์ประกอบของสวัสดิการสังคมที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับนโยบายสวัสดิการสังคม ประกอบด้วย 7 ด้าน ดังนี้

1) การศึกษา (Education) หมายถึง ประชาชนได้รับบริการที่ส่งเสริมและพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ทักษะ ตลอดจนการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อนำไปสู่การดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพต่อไป และแม้ว่าประชาชนจะมีข้อบกพร่องทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม หรือด้อยโอกาสทางการศึกษา ก็ได้รับบริการการศึกษาพิเศษ และจัดบริการการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนที่มีข้อจำกัด ทั้งนี้ ประชาชนทุกคนต้องได้รับการศึกษาอย่างน้อยที่สุด คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความพิการ ความบกพร่องทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ผู้ยากจนและผู้ด้อยโอกาส ชนกลุ่มน้อย คนต่างวัฒนธรรม ต่างศาสนา ต่างความเชื่อ ต่างความสนใจทางการเมือง ต่างแบบแผนการดำเนินชีวิต ผู้อยู่ในภูมิภาคท้องถิ่นห่างไกล เป็นผู้ด้อยโอกาส หรือแม้แต่เพศ วัย ผิวดำ ต้องไม่เป็นเหตุให้ประชาชนผู้ใดขาดโอกาสทางการศึกษา หรือได้รับบริการทางการศึกษาน้อยกว่า หรือด้อยกว่าไม่เป็นธรรม หรือไม่เท่าเทียมกับประชาชนโดยทั่วไป

2) สุขภาพอนามัย (Health) หมายถึง ประชาชนพึงได้รับการป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ การรักษาพยาบาล การส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมอย่างทั่วถึง และเท่าเทียมกัน โดยไม่จำกัดเพศ อายุ เชื้อชาติ ศาสนา ถิ่นที่อยู่อาศัย วัฒนธรรม ความสนใจทางการเมือง การดำเนินชีวิต สถานภาพทางเศรษฐกิจ ชนชั้น พึงได้รับการสวัสดิการสังคมด้านสุขภาพอนามัยที่ได้มาตรฐานอย่างทั่วถึง เสมอภาค เป็นธรรม สอดคล้องกับความต้องการ และสถานการณ์ปัญหาของบุคคล กลุ่มบุคคล และประชาชน

3) ที่อยู่อาศัย (Housing) หมายถึง การที่ประชาชนมีที่อยู่อาศัยตามควรแก่อัตภาพ ช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีในตนเองเดียวกัน ประชาชนควรที่จะได้มีที่อยู่อาศัยตามกำลังความสามารถของแต่ละบุคคล อย่างน้อยที่สุดที่อยู่อาศัยต้องให้ความปลอดภัย ความมั่นคง สิ่งแวดล้อมที่ดี ไม่มีสภาพเสื่อมโทรมแออัด แวดล้อมมลพิษ หรือเสี่ยงต่อภัยพิบัติ เสี่ยงต่อความเสียหายทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม

4) การมีงานทำและมีรายได้ (Employment and Income Maintenance) หมายถึง ประชาชนมีงานทำ มีรายได้เพียงพอในการดำรงชีพ งานที่ทำมีสวัสดิการที่ดีไม่น้อยกว่าที่กฎหมายกำหนด ไม่เสี่ยงต่อการเจ็บป่วย อุบัติเหตุ และอุบัติเหตุต่าง ๆ ไม่เป็นงานที่สร้างความเสียหายแก่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่ผิดศีลธรรมหรือกฎหมาย ประชาชนภาคภูมิใจและมีโอกาสก้าวหน้าในงานที่ทำ ประชาชนต้องได้รับรายได้และสวัสดิการจากการทำงานอย่างเสมอภาค เท่าเทียม และยุติธรรม ประชาชนสามารถรวมตัวกันปกป้องสิทธิประโยชน์ของตนในรูปของสหภาพแรงงาน เมื่อมีการเลือกปฏิบัติ หรือประชาชนทราบว่าไม่ได้รับความยุติธรรมเรื่องรายได้จากหน่วยงานหรือองค์การที่มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง กระบวนการและกลไกด้านแรงงานสัมพันธ์ต้องสามารถรองรับปัญหาและความต้องการของประชาชนด้านนี้ได้

5) นันทนาการ (Recreation) หมายถึง ประชาชนมีกิจกรรมนันทนาการเพื่อการบันเทิงและการพักผ่อนหย่อนใจอย่างมีคุณภาพ โดยมีลักษณะของกิจกรรมที่ไม่เสื่อมเสีย ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่ผิดศีลธรรม และไม่ผิดกฎหมาย ไม่เป็นการเอาไรต์เอาเปรียบ กดขี่ข่มเหง หรือละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนในกลุ่มอื่น ๆ

6) กระบวนการยุติธรรม (Social Justice) หมายถึง การที่ประชาชนได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเสมอภาค และเป็นธรรม สามารถเข้าถึงบริการที่รัฐจัดให้และได้รับความช่วยเหลือด้านกฎหมาย

7) **บริการสังคม (Social Services/Human Services)** หมายถึง การให้บริการแก่ประชาชน โดยเฉพาะผู้ยากจน ผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มเปราะบางพิเศษ เพื่อช่วยเสริมสร้างการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ช่วยพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ตามควรแก่อัตภาพ

ลักษณะหรือรูปแบบการดำเนินการจัดสวัสดิการสังคมลักษณะกว้าง อาจทำได้หลายลักษณะ ดังนี้

1. **การส่งเสริมการพัฒนาการจัดสวัสดิการสังคม** โดยการส่งเสริมให้องค์กรสวัสดิการสังคมของรัฐ องค์กรสาธารณประโยชน์ องค์กรสวัสดิการชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมจัดสวัสดิการสังคมให้เป็นไปตามมาตรฐาน

2. **การสงเคราะห์** เป็นรูปแบบหนึ่งที่ทำให้การช่วยเหลือเฉพาะหน้ากับกลุ่มเปราะบางในงานสวัสดิการสังคมให้กับผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน บริการที่จัดให้ เช่น บริการบ้านพักเด็กและครอบครัวเป็นบริการสังคมขั้นพื้นฐาน บริการด้านปัจจัยสี่ บริการจัดหาที่พักอาศัย บริการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการดำเนินชีวิต

3. **การคุ้มครอง** เป็นบริการคุ้มครองสวัสดิภาพของกลุ่มเปราะบางให้ได้รับบริการทางสังคมทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว เป็นการจัดบริการที่เป็นไปตามนโยบายและกฎหมายด้านสังคมที่กำหนดไว้ เช่น สิทธิทางกฎหมายต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 สิทธิการคุ้มครองผู้สูงอายุ ซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรม หรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือถูกทอดทิ้ง ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 เป็นต้น

4. **การป้องกัน** เป็นบริการป้องกันปัญหาทางสังคมที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเปราะบาง เช่น การเฝ้าระวังทางสังคม การเตือนภัยทางสังคม การให้ความรู้ ความเข้าใจเพื่อป้องกันความเสี่ยงในรูปแบบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้ประสบปัญหาทางสังคม

5. **การแก้ไข** เป็นบริการที่จัดให้กับกลุ่มเปราะบางที่ได้รับความเดือดร้อนจากสถานการณ์ปัญหาต่าง ๆ เช่น การถูกล่วงละเมิดทางเพศ การถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว การสูญเสียสมาชิกในครอบครัว เด็ก/เยาวชน/ผู้สูงอายุที่ขาดผู้ดูแล เป็นต้น

6. **การบำบัดฟื้นฟู** เป็นบริการทางสังคมที่จัดให้กลุ่มเปราะบางที่ได้รับความผลกระทบด้านสุขภาพ/สุขภาพจิตจากภาวะวิกฤติ ภัยพิบัติต่าง ๆ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือและฟื้นฟูเยียวยาทางจิตใจ เพื่อให้กลุ่มเปราะบางสามารถปรับตัวและกลับตัวสู่สภาวะปกติสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมต่อไปได้

2. องค์ประกอบของสวัสดิการสังคมลักษณะเฉพาะเจาะจง

องค์ประกอบของสวัสดิการสังคมลักษณะเฉพาะเจาะจงเน้นเชิงระบบ รัฐจะเลือกทำในลักษณะของโครงการเฉพาะเพื่อตอบสนองกับความต้องการของประชาชนในสถานการณ์ปัญหาที่จำเป็น โดยทั่วไปขึ้นอยู่กับนโยบายทางสังคมของรัฐบาลที่น่าสนใจ เน้นการสร้างระบบความมั่นคง

ทางสังคมหรือระบบการคุ้มครองทางสังคม การลงทุนในโครงการที่เอื้อสิทธิประโยชน์กับประชาชน โดยส่วนใหญ่

องค์ประกอบของสวัสดิการสังคมในประเทศไทยมีรายละเอียดของบริการทั้ง 3 ประเภท (ระพีพรรณ คำหอม, 2557) ดังนี้

1. บริการประกันสังคม (Social Insurance) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2550, น.9) ให้ความหมาย การประกันสังคม หมายถึง มาตรการในการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อคุ้มครองป้องกันประชาชนที่มีรายได้ประจำ ไม่ให้ได้รับความเดือดร้อนเมื่อต้องสูญเสียรายได้ทั้งหมดหรือบางส่วนหรือมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพ เพื่อให้มีหลักประกันด้านการดำรงชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

2. บริการการช่วยเหลือทางสังคม (Social Assistance) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2550, น.9) ให้ความหมายการช่วยเหลือทางสังคม หมายถึง การช่วยเหลือประชาชนผู้ซึ่งทุกข์ยากเดือดร้อน โดยฝ่ายผู้ให้บริการหรือหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนจะต้องมีการค้นหาและสำรวจข้อเท็จจริงว่าผู้ได้รับบริการนั้นมีปัญหาความยากจนหรือเดือดร้อนจริง สมควรแก่การได้รับบริการช่วยเหลือ

3. บริการการบริการสังคม (Social Services) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2550, น.9) ให้ความหมายการบริการสังคม หมายถึง หน้าที่ความรับผิดชอบของรัฐบาลและเอกชนที่มีต่อประชาชนในการจัดสวัสดิการ ในการจัดสรรบริการ เพื่อเสริมสร้างความเป็นอยู่และสวัสดิภาพของประชาชนด้วยจุดมุ่งหมายของการป้องกัน การบำบัดความเดือดร้อน การสร้างเสริมและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของสังคมได้อย่างเป็นสุข ตามควรแก่สภาพ ทั้งนี้ บริการสังคมจะแตกต่างจากบริการสาธารณะและสาธารณูปโภค (Public Services) ด้วยปัจจัยของการเป็นบริการที่มุ่งเน้นสวัสดิภาพของบุคคลมากกว่าการจัดสรรบริการทางกายภาพเพื่อชุมชนและโครงสร้างปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

โดยทั่วไปรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมตามมาตรฐานที่พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ.2546 กำหนดรูปแบบ ขึ้นอยู่กับการให้ความหมายโดยใช้ฐานคิด (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2557) ดังนี้

1. รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมตามพื้นที่ (Area - based)

การจัดสวัสดิการสังคมในรูปแบบพื้นที่เป็นฐาน โดยทั่วไปเป็นการจัดตามพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ พื้นที่การปกครองประเทศ เช่น ภาค จังหวัด อำเภอ ท้องถิ่น ตำบล รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมลักษณะนี้ หน่วยงานในสังคมต้องมาร่วมกันจัดบริการตามภารกิจหน้าที่ขององค์กรสวัสดิการสังคม เพื่อให้เกิดความครอบคลุม ทั่วถึง เป็นธรรม และมีมาตรฐานในด้านคุณภาพบริการ รูปแบบสวัสดิการตามพื้นที่เป็นฐาน จึงมีข้อจำกัดต่อการเข้าถึงแหล่งบริการของกลุ่มเป้าหมาย เพราะต้องแสดงหลักฐานสิทธิตามภูมิลำเนาของการตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยเป็นหลัก ปัจจุบันรูปแบบนี้ได้พัฒนาโดยใช้มิติอื่น ๆ มาร่วม เช่น ใช้ทั้งพื้นที่เป็นฐาน (Area - based) ร่วมกับการใช้โครงสร้างการบริหารงานขององค์กรภาครัฐ (Function - based) และการใช้การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ

(Participation - based) เพื่อให้เกิดรูปแบบการจัดสวัสดิการในแนวตั้ง (การสั่งการจากบนลงล่าง) และแนวราบร่วมกัน เป็นการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ

2. รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมตามวิธีการ (Methods)

ระบบนี้ให้ความสำคัญกับบริการทางสังคมสงเคราะห์ระดับจุลภาค เช่น เฉพาะราย กลุ่มชนและชุมชน ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดบริการโดยตรงกับกลุ่มเป้าหมาย การให้บริการทางอ้อม ระดับมหภาค เช่น การบริหารงานระดับองค์กรและการวิจัยเป็นการสนับสนุนให้เกิดรูปแบบการจัดสวัสดิการใหม่ ๆ ซึ่งทั่วไปรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมจะเน้นการให้บริการเฉพาะราย จึงส่งผลให้รูปแบบการจัดสวัสดิการวิธีการอื่น ๆ ได้รับความสำคัญน้อยกว่ารูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมลักษณะนี้ จึงต้องใช้ทั้งระดับจุลภาคและระดับมหภาค ปัจจุบันรูปแบบการจัดสวัสดิการได้มีการพัฒนาหลาย ๆ วิธีการทางสังคมสงเคราะห์ เน้นการบูรณาการร่วมกัน โดยเฉพาะการกระทำทางสังคม (Social Action) เช่น การรณรงค์ การผลักดัน การต่อรองกลไกต่าง ๆ ของสังคม และเกิดเป็นรูปแบบสวัสดิการใหม่ ๆ ขึ้น

3. รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมในลักษณะการเคลื่อนไหวทางสังคม (Social Movement)

รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมในลักษณะนี้ได้สร้างกระแสใหม่ กระแสทางเลือกของสังคมต่อการจัดสวัสดิการที่เชื่อมโยงกับประเด็นปัญหาสำคัญของสังคมที่เชื่อว่า ต้องเสริมพลังอำนาจ (Empowerment) ให้กลุ่มเป้าหมายให้รู้จักการปกป้องคุ้มครองสิทธิของตนเองทางการเมือง สังคม และวัฒนธรรม การเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อสร้างความตระหนักให้กับคนในสังคม เช่น การใช้เครือข่าย การใช้องค์กรชุมชนเคลื่อนไหวต่อรองกับอำนาจรัฐ เป็นต้น รูปแบบนี้จำเป็นต้องกำหนดแผนยุทธศาสตร์ เป้าหมาย กลไกการทำงานเพื่อเป็นการขับเคลื่อนในทิศทางที่เหมาะสม

4. รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมโดยสถาบัน (Institutional - based)

รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมโดยสถาบันเป็นการจัดสวัสดิการที่รัฐเชื่อว่ารัฐควรแทรกแซงการจัดสวัสดิการให้กับประชาชน โดยมีการใช้โครงสร้างอำนาจรัฐทำหน้าที่จัดระบบสวัสดิการสังคมลักษณะต่าง ๆ เช่น สวัสดิการภาคบังคับ เป็นการจัดสวัสดิการผ่านกลไกนโยบายทางสังคม เช่น บริการประกันสังคม บริการการศึกษาภาคบังคับ บริการประกันสุขภาพ บริการของสถานสงเคราะห์ต่าง ๆ เป็นต้น แต่บริการดังกล่าวไม่สามารถตอบสนองความต้องการของทุกคนในสังคมได้ จึงทำให้เกิดรูปแบบการจัดบริการสวัสดิการที่ลดการพึ่งพาสถาบันของรัฐ (Deinstitutional - based) เป็นบริการที่เกิดขึ้นจากภาคส่วนของชุมชน ประชาชนที่มีศักยภาพและความเข้มแข็งเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดบริการเฉพาะกลุ่ม เช่น กลุ่มสังคมจะออมทรัพย์ กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ชุมชน บริการลักษณะนี้มีความเชื่อว่า รัฐควรลดบทบาทการแทรกแซงและการจัดสวัสดิการ แต่ปล่อยให้กลไกของชุมชนและประชาชนทำหน้าที่จัดสวัสดิการแทนรัฐ นักวิชาการหลายท่านเชื่อว่า การจัดสวัสดิการของประเทศไทยควรใช้รูปแบบทั้งโดยสถาบัน (Institutional -

based) และลดรูปแบบการพึ่งพาของรัฐ (Deinstitutional - based) มาเป็นรูปแบบสวัสดิการผสม (Mixed Model) ที่ใช้ทั้งสองรูปแบบเข้าด้วยกัน ซึ่งส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี

หลักการของสวัสดิการสังคมไทย

การจัดสวัสดิการสังคมของไทยในปัจจุบันได้คำนึงถึงหลักการที่สอดคล้องกับความเป็นสากลสำคัญ (ระพีพรรณ คำหอม, 2557) ได้แก่

1. **สิทธิมนุษยชน (Human Rights)** หมายถึง สิทธิที่มนุษย์ทุกคนมีความเท่าเทียมกัน มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับการรับรอง ทั้งด้านความคิดและการกระทำที่ไม่มีการล่วงละเมิดได้ โดยได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยและสนธิสัญญาระหว่างประเทศ

2. **ความต้องการขั้นพื้นฐาน (Basic Needs)** ประชาชนทุกคนควรได้รับการสวัสดิการสังคมขั้นพื้นฐานจากรัฐ บริการที่มุ่งสนองตอบต่อปัญหาและความต้องการของประชาชน โดยทั่วไปบริการพื้นฐานเป็นบริการต่ำสุด (Minimum Needs) ที่รัฐต้องจัดให้กับคนในสังคม เช่น การศึกษาภาคบังคับ บริการสุขภาพอนามัย เป็นต้น รัฐได้กำหนดให้มีเครื่องชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) เพื่อให้สามารถตอบสนองกับปัญหาและความต้องการของคนในสังคมได้ในระดับหนึ่ง

3. **ความยุติธรรมทางสังคม (Social Justice)** บริการสวัสดิการสังคมที่ดีต้องเป็นบริการที่อยู่บนพื้นฐานความถูกต้องของกฎหมาย ความยุติธรรมทางสังคม ไม่เลือกปฏิบัติไม่ว่าจะเป็น เพศ ชนชั้น สีผิว ศาสนา วัฒนธรรม ครอบคลุมถึงของบริการที่ประชาชนที่พึงได้รับการเข้าถึงบริการสวัสดิการสังคม

4. **การมีส่วนร่วมของคนในสังคมทุกระดับ (Participation)** บริการสวัสดิการสังคมจำเป็นต้องตระหนักถึงหลักการมีส่วนร่วมของทุกคนในสังคม บริการสวัสดิการสังคมเป็นบริการที่เกี่ยวข้องกับคนตลอดช่วงชีวิต จำเป็นต้องเปิดโอกาสให้คนทุกกลุ่ม ทุกระดับ เข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ตั้งแต่ร่วมกันคิดค้นปัญหา ร่วมวิเคราะห์ ร่วมวางแผน ร่วมจัดบริการ และร่วมติดตามประเมินผลการบริการ

5. **ความโปร่งใส (Transparency)** เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนและองค์กรต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดบริการ สามารถเข้าร่วมตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของโครงการโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้ใช้บริการเป็นสำคัญ โดยองค์กรจะต้องใช้กระบวนการประชาธิปไตยเข้ามาในการจัดบริการสวัสดิการสังคม

6. **ความเสี่ยงทางสังคม (Social Risks)** แนวโน้มของสถานการณ์ในระดับโลกมากมาย ได้นำไปสู่สถานการณ์ความเสี่ยงทางสังคม โดยเฉพาะการเชื่อมโยงถึงกันของคนในประเทศต่าง ๆ และการพึ่งพาอาศัยกันมากขึ้น ทั้งในด้านความสัมพันธ์ทางการค้า และห่วงโซ่อุปทาน กระแสการไหลของการเงินระหว่างประเทศ การอพยพเคลื่อนย้ายของแรงงาน การสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้กำแพงของการเกี่ยวข้องกันไร้พรมแดน และส่งผลกระทบต่อระหว่างประเทศได้ง่าย เช่น ปัญหาความยากจน ความเหลื่อมล้ำทางสังคม ความไม่เสมอภาคและความไม่เท่าเทียมกัน การขาดปัจจัยการผลิต การว่างงานการได้รับค่าจ้างและรับค่าตอบแทนที่ไม่เป็นธรรม การถูกเอารัดเอาเปรียบจาก

นายจ้าง แรงงานราคาถูก นโยบายสวัสดิการสังคมจึงต้องปรับให้มีระบบการคุ้มครองทางสังคมกับกลุ่มเสี่ยงมากขึ้น เช่น เด็ก สตรีคนยากจน คนพิการ และผู้สูงอายุที่ยากลำบาก

โดยสรุปแล้ว สวัสดิการสังคม หมายถึง ระบบการจัดบริการทางสังคมเพื่อตอบสนองต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้ องค์ประกอบของสวัสดิการสังคมแบ่งเป็นลักษณะกว้างและลักษณะเฉพาะ สวัสดิการสังคมลักษณะกว้างมี 7 ด้าน คือ การศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การมีงานทำและมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรมและบริการสังคม สวัสดิการสังคมลักษณะแคบ คือ การประกันสังคม การช่วยเหลือสังคมและการบริการสังคม ทั้งนี้ การจัดสวัสดิการสังคมโดยรัฐอาจจะมีลักษณะไม่ครอบคลุมทุกกลุ่ม ผู้ประสบปัญหาทางสังคม สนับสนุนให้ภาคส่วนอื่นเข้ามาจัดสวัสดิการสังคมในส่วนที่ภาครัฐเข้าไม่ถึง และประชาชนเองก็ควรจะมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมด้วยเช่นกัน

4. โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ

หนึ่งในโครงการสำคัญของรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี คือ โครงการ National e-Payment ซึ่งมีโครงการย่อยสำคัญคือ โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ เป็นโครงการที่เกิดขึ้นเนื่องจากงบประมาณของภาครัฐมีวงเงินจำกัดทุกปีรัฐบาลมีภาระที่จะต้องจัดหาสวัสดิการให้กับประชาชนผู้มีรายได้น้อย แต่ไม่สามารถกำหนดมาตรการให้ความช่วยเหลือทางการเงินให้แก่ผู้มีรายได้น้อยได้อย่างตรงกลุ่มเป้าหมาย เนื่องจากขาดฐานข้อมูลทำให้ “คนไม่จน” ได้รับประโยชน์เกือบทุกโครงการ ส่วนกลุ่ม “คนจนจริง” ได้รับประโยชน์น้อยมาก กระทรวงการคลังจึงเปิด “โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ” ซึ่งเป็นหนึ่งในการบูรณาการฐานข้อมูลสวัสดิการสังคมตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ โดยต้องการแก้ไขปัญหาข้อมูลประชาชนที่กระจัดกระจายอยู่หลายแห่ง ไม่มีข้อมูลของผู้มีรายได้น้อยรายบุคคล ทำให้ภาครัฐไม่สามารถจัดสวัสดิการสังคมหรือกำหนดนโยบายให้เงินช่วยเหลือได้ตรงกลุ่มเป้าหมาย โดยกระทรวงการคลังเปิดรับลงทะเบียนสำหรับประชาชนผู้มีรายได้น้อยที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐ ระหว่างวันที่ 3 เมษายน 2560 จนถึงวันที่ 15 พฤษภาคม 2560 ผู้มีรายได้น้อยที่ไม่เคยลงทะเบียน และผู้มีรายได้น้อยที่เคยลงทะเบียนเมื่อปีที่ผ่านมา หากต้องการได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐจะต้องมาลงทะเบียนใหม่ (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2560)

โดยในเบื้องต้นกระทรวงการคลังจะพิจารณาช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยที่ลงทะเบียนรอบใหม่นี้โดยจะให้เป็นบัตรสวัสดิการ สำหรับใช้ชำระค่าใช้จ่ายในภาคการขนส่งและนอกภาคการขนส่ง ได้แก่ ค่ารถเมล์ ค่ารถไฟ ค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า เป็นต้น เพื่อช่วยเหลือแบ่งเบาภาระรายจ่ายของผู้มีรายได้น้อย

คุณสมบัติและเงื่อนไขการลงทะเบียน

คุณสมบัติของผู้ลงทะเบียนจะต้องเป็นประชาชนผู้มีรายได้น้อยที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐ (กรมบัญชีกลาง, 2560) มีดังนี้

1. มีสัญชาติไทย
2. มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป (โดยต้องเกิดก่อนวันที่ 16 พฤษภาคม 2542)
3. ว่างานหรือมีรายได้ที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2559 ทั้งสิ้นไม่เกิน 100,000 บาท
4. ไม่มีทรัพย์สินทางการเงิน ได้แก่ เงินฝากธนาคาร สลากออมสิน สลากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พันธบัตรรัฐบาล และตราสารหนี้ หรือถ้ามีทรัพย์สินทางการเงินดังกล่าว จะต้องมียาจำนวนรวมทั้งสิ้นไม่เกิน 100,000 บาท ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง
5. ไม่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ตามกฎหมาย หรือถ้าเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ดังกล่าว จะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไข ดังนี้

ตารางที่ 1 หลักเกณฑ์การเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ตามกฎหมาย

ประเภท	เงื่อนไข	เงื่อนไข
บ้านพร้อมที่ดิน	บ้านหรือทาวเฮ้าส์	ห้องชุด
(อยู่อาศัยอย่างเดี่ยว ไม่รวมที่ดินทำกิน)	ไม่เกิน 25 ตารางวา	ไม่เกิน 35 ตารางเมตร
บ้านและที่ดินทำกิน	ที่ดินเพื่อการเกษตร	ที่ดินเพื่อประโยชน์อื่น
(อยู่อาศัยและทำกิน)	ไม่เกิน 10 ไร่	ไม่เกิน 1 ไร่
ที่ดินทำกินอย่างเดี่ยว	ที่ดินเพื่อการเกษตร	ที่ดินเพื่อประโยชน์อื่น
	ไม่เกิน 10 ไร่	ไม่เกิน 1 ไร่

ทั้งนี้ การลงทะเบียนโครงการดังกล่าวจะเป็นรูปแบบสมัครใจ โดยผู้ลงทะเบียนจะต้องยินยอมเปิดเผยข้อมูลแก่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น รายได้ เงินฝากธนาคาร การถือครองทรัพย์สิน หนี้สิน เป็นต้น อีกทั้งยินยอมให้นำข้อมูลในบัตรประชาชนพร้อมภาพถ่ายใบหน้าไปใช้เพื่อให้รัฐบาลมีข้อมูลสำหรับนำไปใช้ในการจัดทำสวัสดิการของรัฐต่อไป

บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

บัตรสวัสดิการแห่งรัฐมีภาพเบื้องหลังเป็นภาพสะพานภูมิพล 1 สะพานภูมิพล 2 และประตูละบายน้ำ คลองลาดโพธิ์ (อันเนื่องมาจากพระราชดำริ) เพื่อรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) นอกจากนี้ ภาพสะพานยังเปรียบเสมือนรัฐบาล จะทำหน้าที่เป็นสะพานพานพี่น้องประชาชนผ่านภาวะที่ลำบากไปสู่ทางที่ดีกว่า และพบเจอกับสิ่งใหม่ที่ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

บัตรมีคุณลักษณะทำจากพลาสติกมี Chip และแถบแม่เหล็ก ขนาดเป็นไปตามมาตรฐานสากล มีระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลเทียบเท่ากับระบบสากลของบัตร

ที่มีลักษณะและคุณสมบัติเดียวกัน มีอายุการใช้งาน 5 ปี นับจากเดือน/ปีที่ผลิต (30 กันยายน 2565) ใช้เป็นเครื่องมือในการชำระค่าสินค้าและบริการทั้งในภาคการขนส่งและนอกภาคการขนส่ง รวมทั้งยืนยันสิทธิในการรับความช่วยเหลือจากภาครัฐทุกครั้ง นอกจากนี้ บัตรยังมีคุณสมบัติเป็นกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Money) สามารถเติมเงินลงในบัตรได้ และถอนเงินในส่วนที่เติมนี้เป็นเงินสดที่ตู้ ATM หรือสาขาธนาคารได้ มี 2 แบบ (กรมบัญชีกลาง, 2560) ดังนี้

แบบที่ 1 บัตร Hybrid 2 Chips เป็น Contact Chip และ Contactless Chip และแถบแม่เหล็ก Contactless Chip จะเป็นไปตามมาตรฐานกลางระบบตัวร่วม (แมงมุม) สำหรับผู้มีสิทธิที่ลงทะเบียนกับหน่วยรับลงทะเบียนในเขตกทม. นนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา สมุทรปราการ นครปฐม และสมุทรสาคร

แบบที่ 2 บัตร EMV เป็น Contact Chip และแถบแม่เหล็ก สำหรับผู้มีสิทธิที่ลงทะเบียนกับหน่วยรับลงทะเบียนนอกเขตจังหวัดดังกล่าว (นอกเขต กทม. นนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา สมุทรปราการ นครปฐม และสมุทรสาคร)

รัฐบาลได้ดำเนินการจัดสวัสดิการช่วยเหลือผู้ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยมี การจัดสวัสดิการให้ ดังนี้

1. แนวทางการให้ความช่วยเหลือตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2560

พระราชรัฐสวัสดิการ เป็นการให้วงเงินในบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเพื่อใช้ชำระค่าสินค้าและบริการผ่านเครื่องรับชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ของหน่วยงานหรือร้านค้าที่กำหนด เมื่อชำระค่าสินค้าและบริการแล้ววงเงินจะลดลงตามยอดที่ใช้จ่าย และถึงรอบวันที่ 1 ของทุกเดือน (ยกเว้นวงเงินส่วนลดค่าซื้อก๊าซหุงต้ม ทุกวันที่ 1 ของทุก 3 เดือน) วงเงินจะถูกปรับเป็นค่าเริ่มต้นของวงเงินแต่ละสวัสดิการเสมอ ซึ่งวงเงินคงเหลือของเดือนที่ผ่านมาจะไม่มีการสะสมในเดือนถัดไป นอกจากนี้ไม่สามารถถอนวงเงินสวัสดิการจากบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นเงินสดได้ โดยสรุปแนวทางการจัดพระราชรัฐสวัสดิการ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2560 (กรมบัญชีกลาง, 2560) ดังนี้

ตารางที่ 2 แนวทางการจัดพระราชรัฐสวัสดิการ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2560

สวัสดิการ	บาท/คน/เดือน	หน่วยงานหรือร้านค้า ที่รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน		
1. วงเงินค่าซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคฯ		
1.1 ผู้ที่มีรายได้เกินกว่า 30,000 บาท/ปี	200	ร้านธงฟ้าประชารัฐ และร้านอื่น ๆ
1.2 ผู้ที่มีรายได้ไม่เกิน 30,000 บาท/ปี	300	ที่กระทรวงพาณิชย์กำหนด

ตารางที่ 2 (ต่อ) แนวทางการจัดประชารัฐสวัสดิการ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2560

สวัสดิการ	บาท/คน/เดือน	หน่วยงานหรือร้านค้า ที่รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
2. วงเงินส่วนลดค่าก๊าซหุงต้ม (ต่อ 3 เดือน) ลดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	45	ร้านค้าก๊าซที่กระทรวงพลังงานกำหนด
1. วงเงินค่าโดยสารรถ ขสมก./รถไฟฟ้า	500	รถเมล์ที่มีระบบบัตรโดยสารอิเล็กทรอนิกส์ (e -Ticket) / รถไฟฟ้า
2. วงเงินค่าโดยสารรถ บขส.	500	สถานีรถ บขส.
3. วงเงินค่าโดยสารรถไฟ	500	สถานีรถไฟ

ตารางที่ 3 เงื่อนไขการใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

สวัสดิการ	รายละเอียด
1. วงเงินค่าซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค ที่จำเป็น สินค้าเพื่อการศึกษา และวัตถุดิบเพื่อเกษตรกรรม จากร้านธงฟ้าประชารัฐ และ ร้านอื่น ๆ ที่กระทรวงพาณิชย์ กำหนด	<p>ใช้สิทธิด้วยตนเอง 1 คนต่อ 1 บัตรต่อ 1 สิทธิ ใช้ซื้อสินค้าไม่จำกัดจำนวน ภายในวงเงินสวัสดิการที่จะมีการกำหนดในบัตรตามรายได้ของผู้มีสิทธิ (วงเงิน 200 บาทต่อคนต่อเดือน สำหรับผู้มีสิทธิที่มีรายได้เกินกว่า 30,000 บาทต่อปี และวงเงิน 300 บาทต่อคนต่อเดือน สำหรับผู้มีสิทธิที่มีรายได้ไม่เกิน 30,000 บาทต่อปี) กรณีซื้อสินค้ามากกว่าวงเงินสวัสดิการที่ได้รับผู้มีสิทธิต้องจ่ายเงินเพิ่มเอง</p> <p>สำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ป่วยติดเตียง ที่ไม่สามารถเดินทางได้ สามารถใช้สิทธิในการซื้อสินค้า ได้ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้พิการ ให้ผู้ดูแลที่มีชื่อปรากฏอยู่ในบัตรประจำตัวผู้พิการ เป็นผู้ใช้สิทธิแทนได้ โดยผู้ขายต้องตรวจสอบผู้ที่ใช้สิทธิแทนจากบัตรประจำตัวผู้พิการที่ระบุชื่อผู้ดูแล และบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ดูแล ก่อนชำระค่าสินค้าด้วยบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (1 คนต่อ 1 บัตรต่อ 1 สิทธิ) - ผู้สูงอายุ ให้ผู้ดูแลเป็นผู้ใช้สิทธิแทนได้ โดยผู้ขายต้องตรวจสอบผู้ที่ใช้สิทธิแทน จากใบมอบฉันทะบัตรประจำตัวประชาชนของผู้สูงอายุ และบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ดูแล ก่อนชำระค่าสินค้าด้วยบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (1 คนต่อ 1 บัตรต่อ 1 สิทธิ)

ตารางที่ 3 (ต่อ) เงื่อนไขการใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

สวัสดิการ	รายละเอียด
2. เงินส่วนลดค่าซื้อก๊าซหุงต้มจากร้านค้าที่กระทรวงพลังงานกำหนด	<p>- ผู้ป่วยติดเตียง ให้ผู้ดูแลเป็นผู้ใช้สิทธิแทนได้ โดยผู้ขายต้องตรวจสอบผู้ที่ใช้สิทธิแทน จากใบมอบฉันทะ บัตรประจำตัวประชาชนของผู้ป่วยติดเตียง และบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ดูแล ก่อนชำระค่าสินค้าด้วยบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (1 คนต่อ 1 บัตรต่อ 1 สิทธิ) เมื่อถึงรอบตามที่กำหนด (วันที่ 1 ของทุกเดือน) วงเงินจะถูกปรับเป็นค่าเริ่มต้นของวงเงินเสมอ (วงเงิน 200 บาทต่อคนต่อเดือน สำหรับผู้มีสิทธิที่มีรายได้เกินกว่า 30,000 บาทต่อปี และวงเงิน 300 บาทต่อคนต่อเดือน สำหรับผู้มีสิทธิที่มีรายได้ไม่เกิน 30,000 บาทต่อปี) และวงเงินจะไม่มีการสะสมในเดือนถัดไป</p> <p>ใช้สิทธิด้วยตนเอง 1 คนต่อ 1 บัตรต่อ 1 สิทธิ ใช้เป็นส่วนลดค่าซื้อก๊าซหุงต้มจากร้านค้าที่กระทรวงพลังงานกำหนด ตามสิทธิเป็นจำนวนเงิน 45 บาทต่อ 3 เดือน สำหรับค่าก๊าซหุงต้มส่วนที่เกิน 45 บาท ผู้มีสิทธิต้องจ่ายเงินเพิ่มเอง</p> <p>สำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ป่วยติดเตียง ที่ไม่สามารถเดินทางได้ สามารถใช้สิทธิในการซื้อก๊าซหุงต้ม ได้ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้พิการ ให้ผู้ดูแลที่มีชื่อปรากฏอยู่ในบัตรประจำตัวผู้พิการเป็นผู้ใช้สิทธิแทนได้ โดยผู้ขายต้องตรวจสอบผู้ที่ใช้สิทธิแทนจากบัตรประจำตัวผู้พิการที่ระบุชื่อผู้ดูแล และบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ดูแล ก่อนชำระค่าสินค้าด้วยบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (1 คนต่อ 1 บัตรต่อ 1 สิทธิ) - ผู้สูงอายุ ให้ผู้ดูแลเป็นผู้ใช้สิทธิแทนได้ โดยผู้ขายต้องตรวจสอบผู้ที่ใช้สิทธิแทน จากใบมอบฉันทะ บัตรประจำตัวประชาชนของผู้สูงอายุ และบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ดูแลก่อนชำระค่าสินค้าด้วยบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (1 คนต่อ 1 บัตรต่อ 1 สิทธิ) - ผู้ป่วยติดเตียง ให้ผู้ดูแลเป็นผู้ใช้สิทธิแทนได้ โดยผู้ขายต้องตรวจสอบผู้ที่ใช้สิทธิแทน จากใบมอบฉันทะ บัตรประจำตัวประชาชนของผู้ป่วยติดเตียง

ตารางที่ 3 (ต่อ) เงื่อนไขการใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

สวัสดิการ	รายละเอียด
3. วงเงินค่าโดยสารรถ ขสมก./ รถไฟฟ้า	<p>- และบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ดูแล ก่อนชำระค่า สินค้าด้วยบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (1 คนต่อ 1 บัตร ต่อ 1 สิทธิ)</p> <p>เมื่อถึงรอบตามที่กำหนด (ทุกรอบ 3 เดือน ในวันที่ 1 ของเดือน) วงเงินจะถูกปรับเป็นค่าเริ่มต้นของวงเงินเสมอ (45 บาท) และวงเงินจะไม่มีการสะสมในรอบถัดไป</p> <p>ใช้สิทธิด้วยตนเอง 1 คนต่อ 1 บัตรต่อ 1 สิทธิ ใช้ชำระ ค่าโดยสารรถ ขสมก. (ระบบ e-Ticket) / รถไฟฟ้า ได้ 500 บาท ต่อเดือน โดยไม่จำกัดจำนวนครั้งในการใช้สิทธิ เมื่อถึงรอบตามที่กำหนด (วันที่ 1 ของทุกเดือน) วงเงินจะถูก ปรับเป็นค่าเริ่มต้นของวงเงินเสมอ (500 บาท) และวงเงินจะ ไม่มีการสะสมในเดือนถัดไป</p>
4. วงเงินค่าโดยสารรถ บขส.	<p>ใช้สิทธิด้วยตนเอง 1 คนต่อ 1 บัตรต่อ 1 สิทธิ ใช้ซื้อบัตร โดยสารรถ บขส. ภายในวงเงิน 500 บาทต่อเดือน โดยไม่ จำกัดจำนวนครั้งในการใช้สิทธิ</p> <p>เมื่อถึงรอบตามที่กำหนด (วันที่ 1 ของทุกเดือน) วงเงินจะถูก ปรับเป็นค่าเริ่มต้นของวงเงินเสมอ (500 บาท) และวงเงินจะ ไม่มีการสะสมในเดือนถัดไป</p>
5. วงเงินค่าโดยสารรถไฟ	<p>ใช้สิทธิด้วยตนเอง 1 คนต่อ 1 บัตรต่อ 1 สิทธิ ใช้ซื้อบัตร โดยสารรถไฟภายในวงเงิน 500 บาทต่อเดือน โดยไม่จำกัด จำนวนครั้งในการใช้สิทธิ</p> <p>เมื่อถึงรอบตามที่กำหนด (วันที่ 1 ของทุกเดือน) วงเงินจะถูก ปรับเป็นค่าเริ่มต้นของวงเงินเสมอ (500 บาท) และวงเงินจะ ไม่มีการสะสมในเดือนถัดไป</p>

2. แนวทางการให้ความช่วยเหลือตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 9 มกราคม 2561

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (มาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตฯ) ซึ่งเป็นโครงการให้ความช่วยเหลือระยะที่ 2 แก่ผู้ผ่านการตรวจสอบในโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ปี 2560 (พระราชบัญญัติธุรกิจ, 2561) โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

1) การวิเคราะห์และให้ความช่วยเหลือผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐรายบุคคล (Personalized Plan) โดยจัดให้มีผู้ดูแลผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (Account Officer: AO) เพื่อทำหน้าที่สำรวจสภาพข้อเท็จจริง สอบถามความประสงค์ และให้คำแนะนำแผนการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เหมาะสม ซึ่งจะทำให้รัฐบาลสามารถให้ความช่วยเหลือได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีประสิทธิผล และมีความยั่งยืน

2) การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐตามความจำเป็นอย่างรอบด้าน (4 มิติ) เพื่อให้การพัฒนาผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นไปอย่างยั่งยืน จึงมุ่งเน้นการสร้างโอกาสอย่างรอบด้านใน 4 มิติ ได้แก่ (1) การมีงานทำ (2) การฝึกอบรมอาชีพและการศึกษา (3) การเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบและ (4) การเข้าถึง สิ่งจำเป็นพื้นฐาน

3) การค้นหาและติดตามผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ “ทุกคน” ที่มีรายได้ต่ำกว่า 30,000 บาท และอยู่ในวัยแรงงาน เพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้นเพียงพอต่อการดำรงชีพ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ถือบัตรสวัสดิการกลุ่มอื่น ๆ เข้าร่วมการพัฒนาตนเองได้โดยสมัครใจ

4) การบูรณาการการแก้ไขปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำ จากกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแบบเบ็ดเสร็จ โดยมีโครงการเพื่อรองรับมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีบัตรสวัสดิการในทุกมิติ รวมกว่า 34 โครงการ จากความร่วมมือและการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐอย่างน้อย 13 หน่วยงาน (6 กระทรวง 3 ธนาคาร 2 กองทุน และ 2 หน่วยงาน)

โครงการเพื่อรองรับมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิต

โครงการเพื่อรองรับมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตฯ เป็นการบูรณาการโครงการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การพัฒนาผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นไปอย่างมีเอกภาพและมีความครบถ้วนสมบูรณ์โดยเป็นโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นต้น โดยมีโครงการเพื่อรองรับจำแนกตามมิติต่าง ๆ (พระราชบัญญัติธุรกิจ, 2561) ดังนี้

1) การมีงานทำ เช่น การจัดหางานในประเทศและต่างประเทศโดยกระทรวงแรงงาน โครงการแฟรนไชส์สร้างอาชีพเพื่อผู้มีรายได้น้อยโดยกระทรวงพาณิชย์ โครงการตลาดประชารัฐ โดยกระทรวงมหาดไทย เป็นต้น

2) การฝึกอบรมอาชีพและการศึกษา เช่น โครงการฝึกอาชีพเร่งด่วนอเนกประสงค์ (ช่างชุมชน) โดยกระทรวงแรงงาน โครงการเพิ่มทักษะอาชีพแก่เกษตรกรผู้ลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โครงการมหาวิทยาลัยประชาชนโดยธนาคารออมสิน โครงการให้ความรู้ทางการเงินแก่เกษตรกรลูกค้าผู้มีรายได้น้อยที่ลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ปี 2560 โดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นต้น

3) การเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ เช่น โครงการสินเชื่อเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้มีรายได้น้อย ที่ลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ โดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โครงการสินเชื่อผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โครงการสินเชื่อธุรกิจแฟรนไชส์ โครงการสินเชื่อ Street Food โดย ธนาคารออมสิน เป็นต้น

4) การเข้าถึงสิ่งจำเป็นพื้นฐาน เช่น โครงการให้กู้ยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) โครงการสินเชื่อที่อยู่อาศัยเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐโดยธนาคารอาคารสงเคราะห์ และกระทรวงการคลัง การออมเพื่อการเกษียณอายุสำหรับแรงงานนอกระบบโดยกองทุนการออมแห่งชาติ

3. มาตรการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยเพิ่มเติมผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

4 มาตรการ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2562

เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2561 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบมาตรการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยเพิ่มเติมผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐจำนวน 4 มาตรการ ได้แก่ มาตรการบรรเทาภาระค่าไฟฟ้าและค่าน้ำประปา และมาตรการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในช่วงปลายปีให้แก่ผู้มีรายได้น้อย รวมถึงมาตรการช่วยเหลือค่าเดินทางไปรับการรักษาพยาบาลและค่าใช้จ่ายอื่นเกี่ยวกับสุขภาพ และมาตรการช่วยเหลือค่าเช่าบ้าน ให้แก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย เพื่อช่วยลดภาระค่าครองชีพและยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้มีรายได้น้อยได้อย่างยั่งยืน” โดยมีรายละเอียด (รัฐบาลไทย, 2561) ดังนี้

1) มาตรการบรรเทาภาระค่าไฟฟ้าและค่าน้ำประปา เพื่อบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ค่าไฟฟ้าและค่าน้ำประปา อันจะส่งผลให้ผู้มีรายได้น้อยภายใต้โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐมีภาระค่าครองชีพลดลง โดยกรณีค่าไฟฟ้าให้ใช้ไฟฟ้าในวงเงิน 230 บาทต่อครัวเรือนต่อเดือน กรณีค่าน้ำประปา ให้ใช้น้ำประปาในวงเงิน 100 บาทต่อครัวเรือนต่อเดือน ทั้งนี้ มาตรการดังกล่าวมีผลตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2561 ถึงเดือนกันยายน 2562 ระยะเวลา 10 เดือน

กลุ่มเป้าหมาย ผู้ผ่านคุณสมบัติการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐจำนวน 11.4 ล้านคน และการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐเพิ่มเติมภายใต้โครงการไทยนิยมยั่งยืน 3.1 ล้านคน รวมทั้งหมด 14.5 ล้านคน ซึ่งทั้งหมดมีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คิดเป็นครัวเรือนประมาณ 8.2 ล้านครัวเรือน ทั้งนี้ 1 ครัวเรือนใช้ได้เพียง 1 สิทธิเท่านั้น

การดำเนินการ (1) กรณีค่าไฟฟ้า ผู้มีรายได้น้อยใช้ไฟฟ้าไม่เกิน 50 หน่วยต่อเดือนติดต่อกันเป็นระยะเวลา 3 เดือน ให้ใช้สิทธิค่าไฟฟ้าฟรีตามมาตรการที่มีอยู่ในปัจจุบัน แต่หากใช้ไฟฟ้าเกิน 50 หน่วยต่อเดือน ให้ใช้สิทธิตามวงเงินในมาตรการนี้ ทั้งนี้ ต้องไม่เกิน 230 บาทต่อครัวเรือนต่อเดือน กรณีที่ใช้เกินวงเงินที่กำหนด ผู้มีรายได้น้อยเป็นผู้รับภาระค่าไฟฟ้าทั้งหมด (2) กรณีค่าน้ำประปา ให้ใช้ในวงเงินไม่เกิน 100 บาทต่อครัวเรือนต่อเดือน กรณีที่ใช้เกินวงเงินที่กำหนด ผู้มีรายได้น้อยเป็นผู้รับภาระค่าน้ำประปาทั้งหมด โดยให้ผู้มีรายได้น้อยนำไปแจ้งค่าไฟฟ้าและใบแจ้งค่าน้ำประปาไปชำระที่สำนักงานการไฟฟ้านครหลวง สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานการประปานครหลวง และสำนักงานการประปาสวนภูมิภาค พร้อมทั้งแสดงบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยทุกสิ้นเดือนการไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การประปานครหลวง และการ

ประปาส่วนภูมิภาค จะส่งบันทึกรายชื่อผู้มีรายได้น้อยที่ใช้ไฟฟ้าและน้ำประปาภายใต้วงเงินที่กำหนดให้กรมบัญชีกลาง เพื่อที่กรมบัญชีกลางจะนำเงินจากกองทุนประชารัฐเพื่อเศรษฐกิจฐานรากและสังคมมาจ่ายคืนผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในช่องกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ประมาณกลางเดือนของเดือนถัดไป ซึ่งผู้มีรายได้น้อยสามารถใช้ซื้อสินค้าและบริการผ่านเครื่องรับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (เครื่อง EDC) แอปพลิเคชันถุงเงินประชารัฐและถอนเงินสดจากเครื่องถอนเงินอัตโนมัติได้

งบประมาณ 27,060 ล้านบาท โดยใช้เงินจากกองทุนประชารัฐเพื่อเศรษฐกิจฐานรากและสังคม

2) มาตรการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในช่วงปลายปีให้แก่ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เพื่อสนับสนุนให้ผู้มีรายได้น้อยมีเงินในการซื้อสินค้าและบริการเพิ่มเติมในเดือนธันวาคม 2561 เป็นจำนวน 500 บาทต่อคน (ได้รับครั้งเดียว) เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้มีรายได้น้อยในช่วงปลายปี 2561

กลุ่มเป้าหมาย ผู้ผ่านคุณสมบัติการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐจำนวน 11.4 ล้านคน และการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐเพิ่มเติมภายใต้โครงการไทยนิยมยั่งยืนจำนวน 3.1 ล้านคน รวมทั้งหมดจำนวน 14.5 ล้านคน

การดำเนินการ กรมบัญชีกลางจะนำเงินจากกองทุนประชารัฐเพื่อเศรษฐกิจฐานรากและสังคม ใส่ในบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในช่องกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งผู้มีรายได้น้อยสามารถใช้ซื้อสินค้าและบริการผ่านเครื่อง EDC แอปพลิเคชันถุงเงินประชารัฐ และถอนเงินสดจากเครื่องถอนเงินอัตโนมัติได้

งบประมาณ 7,250 ล้านบาท โดยใช้เงินจากกองทุนประชารัฐเพื่อเศรษฐกิจฐานรากและสังคม

3) มาตรการช่วยเหลือค่าเดินทางไปรับการรักษาพยาบาลและค่าใช้จ่ายอื่นเกี่ยวกับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย เพื่อบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปรับการรักษาพยาบาลและค่าใช้จ่ายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยเป็นจำนวน 1,000 บาทต่อคน (ได้รับครั้งเดียว)

กลุ่มเป้าหมาย ผู้ผ่านคุณสมบัติการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐและการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐเพิ่มเติมภายใต้โครงการไทยนิยมยั่งยืน โดยมีอายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไป ระหว่างเดือนธันวาคม 2561 ถึงเดือนกันยายน 2562 จำนวน 3.5 ล้านคน

การดำเนินการ กรมบัญชีกลางจะนำเงินจากกองทุนประชารัฐเพื่อเศรษฐกิจฐานรากและสังคม ใส่ในบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในช่องกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งผู้มีรายได้น้อยสามารถใช้ซื้อสินค้าและบริการผ่านเครื่อง EDC แอปพลิเคชันถุงเงินประชารัฐ และถอนเงินสดจากเครื่องถอนเงินอัตโนมัติได้

งบประมาณ 3,500 ล้านบาท โดยใช้เงินจากกองทุนประชารัฐเพื่อเศรษฐกิจฐานรากและสังคม

4) มาตรการช่วยเหลือค่าเช่าบ้านสำหรับผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย เพื่อบรรเทาภาระค่าเช่าที่อยู่อาศัยให้แก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยเป็นจำนวน 400 บาทต่อคนต่อเดือน ระหว่างเดือนธันวาคม 2561 ถึงเดือนกันยายน 2562

กลุ่มเป้าหมาย ผู้ผ่านคุณสมบัติการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐและการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐเพิ่มเติมภายใต้โครงการไทยนิยมยั่งยืน โดยมีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ระหว่างเดือนธันวาคม 2561 ถึงเดือนกันยายน 2562 และเช่าที่อยู่อาศัย โดยรวมถึงผู้สูงอายุที่ไม่มีที่อยู่อาศัยด้วย (ตามข้อมูลการลงทะเบียนของผู้มีรายได้น้อย) ซึ่ง ณ เดือนธันวาคม 2561 มีจำนวน 2.2 แสนคน และทยอยเพิ่มเป็น 2.3 แสนคน ณ เดือนกันยายน 2562

การดำเนินการ กรมบัญชีกลางจะนำเงินจากกองทุนประชารัฐเพื่อเศรษฐกิจฐานรากและสังคม ใส่ในบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในช่องกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งผู้มีรายได้น้อยสามารถใช้ซื้อสินค้าและบริการผ่านเครื่อง EDC แอปพลิเคชันถุงเงินประชารัฐ และถอนเงินสดจากเครื่องถอนเงินอัตโนมัติได้งบประมาณ: 920 ล้านบาท โดยใช้เงินจากกองทุนประชารัฐเพื่อเศรษฐกิจฐานรากและสังคม

4. มาตรการพยุงเศรษฐกิจในช่วงกลางปี 2562 ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2562

สถานการณ์เศรษฐกิจไทยล่าสุดในช่วงไตรมาสที่ 1 ปี 2562 มีแนวโน้มแผ่วตัว มีสาเหตุหลักจากเศรษฐกิจโลกมีการชะลอตัว ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาคการส่งออกสินค้าและบริการของไทย รวมถึงส่งผลกระทบต่อกำลังซื้อของผู้บริโภค โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้มีรายได้น้อยที่มีรายได้ลดลง ในขณะที่ภาระค่าใช้จ่ายยังคงอยู่ในระดับสูง คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2562 เห็นชอบมาตรการพยุงเศรษฐกิจในช่วงกลางปี 2562 เพื่อป้องกันและดูแลความเสี่ยงทางเศรษฐกิจที่อาจเกิดขึ้น โดยมีรายละเอียดมาตรการพยุงเศรษฐกิจในช่วงกลางปี 2562 ผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (ประชาชาติธุรกิจ, 2562) ดังนี้

1) มาตรการเพิ่มเบี้ยคนพิการ เพื่อช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยที่เป็นผู้พิการ ให้ได้รับเบี้ยผู้พิการเพิ่มขึ้นจากเดิม ซึ่งจะช่วยบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน เป็นจำนวนเงิน 200 บาทต่อคนต่อเดือน เป็นระยะเวลา 5 เดือน ตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนกันยายน 2562 โดยจะต้องเป็นผู้มีรายได้น้อยที่มีบัตรประจำตัวคนพิการเท่านั้น และสามารถใช้จ่ายซื้อสินค้าและบริการผ่านเครื่องรับชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Data Capture: EDC) แอปพลิเคชันถุงเงินประชารัฐ หรือถอนเงินสดจากเครื่องถอนเงินอัตโนมัติได้

2) มาตรการบรรเทาภาระค่าครองชีพให้แก่เกษตรกร เพื่อช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยที่เป็นเกษตรกรในช่วงที่รายได้เกษตรกรหดตัว สำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในการซื้อปุ๋ย ยาฆ่าแมลง และปัจจัยการผลิตอื่น ๆ เป็นจำนวนเงิน 1,000 บาทต่อคน (ได้รับครั้งเดียว) ซึ่งผู้มีรายได้น้อยสามารถใช้ซื้อสินค้าผ่านเครื่อง EDC แอปพลิเคชันถุงเงินประชารัฐ หรือถอนเงินสดจากเครื่องถอนเงินอัตโนมัติได้

3) มาตรการบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายของพ่อแม่ช่วงเปิดปีการศึกษา เพื่อช่วยเหลือค่าชุดนักเรียนและอุปกรณ์การศึกษาช่วงเปิดปีการศึกษาเพิ่มเติมจากการช่วยเหลือของกระทรวงศึกษาธิการที่มีอยู่เดิม ซึ่งเป็นการแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายให้พ่อแม่ เป็นจำนวน 500 บาท ต่อบุตร 1 คน (ได้รับครั้งเดียว) โดยจะให้สิทธิตามจำนวนบุตรผ่านแม่หรือพ่อที่ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งผู้มีรายได้น้อยสามารถใช้ซื้อสินค้าผ่านเครื่อง EDC แอปพลิเคชันถุงเงินประชาารัฐ หรือถอนเงินสดจากเครื่องถอนเงินอัตโนมัติได้

4) มาตรการพุงการบริโภคของผู้มีรายได้น้อย เพื่อช่วยเหลือค่าครองชีพให้แก่ผู้มีรายได้น้อยและรักษากำลังซื้อของเศรษฐกิจฐานราก โดยเพิ่มวงเงินซื้อสินค้าบริโภคอุปโภคจำเป็นในร้านธงฟ้าประชาารัฐเป็น 500 บาท ต่อคนต่อเดือน เท่ากันทุกคน (เดิมได้ 300 บาท ให้เพิ่มอีก 200 บาท หรือเดิมได้ 200 บาท ให้เพิ่มอีก 300 บาท) เป็นระยะเวลา 2 เดือน ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึงเดือนมิถุนายน 2562

การรับลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ (กระทรวงการคลัง, 2560)

1. การรับลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐปี 2560

1) ระยะเวลาของโครงการลงทะเบียนฯ ปี 2560 สามารถแบ่งได้เป็น 3 ช่วงเวลา ได้แก่

ก่อนลงทะเบียน คือ ช่วงเดือนมีนาคม 2560 หลังคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบเป็นช่วงเตรียมความพร้อมของตัวผู้ลงทะเบียน หน่วยรับลงทะเบียน และหน่วยประมวลผลข้อมูล

เริ่มลงทะเบียน คือ ช่วงที่เปิดให้ประชาชนมาลงทะเบียนระหว่างวันจันทร์ที่ 3 เมษายน – วันจันทร์ที่ 15 พฤษภาคม 2560 ประชาชนสามารถไปลงทะเบียนหน่วยงานใด สาขาใดก็ได้ทั่วประเทศ เพียงที่ใดที่หนึ่งเท่านั้น

หลังลงทะเบียน คือ ช่วงเดือนมิถุนายน เป็นช่วงที่จะแจ้งรายชื่อผู้มีสิทธิ์ที่มีคุณสมบัติถูกต้องครบถ้วน หลังจากการประมวลผลและตรวจสอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2) หน่วยรับลงทะเบียนในปี 2560 หน่วยรับลงทะเบียนประกอบไปด้วย 5 หน่วยงาน ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารออมสิน ธนาคารกรุงไทย คลังจังหวัดทั่วประเทศ (สังกัดกรมบัญชีกลาง) และสำนักงานเขตกรุงเทพฯ ทุกเขต รวมทั้งสิ้น 3,669 สาขา ดังภาพ

ภาพที่ 2 หน่วยรับลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐปี 2560

3) ขั้นตอนการลงทะเบียนเมื่อประชาชนมาที่หน่วยรับลงทะเบียน

- แสดงบัตรประชาชนตัวจริงแบบ Smart Card
- ยืนยันแบบฟอร์มที่กรอกข้อมูลครบถ้วนและผ่านการตรวจทานแล้วต่อเจ้าหน้าที่
- เมื่อลงทะเบียนเรียบร้อยแล้ว เจ้าหน้าที่หน่วยรับลงทะเบียนจะออกเอกสารพร้อมเซ็นชื่อในเอกสารเพื่อยืนยันการลงทะเบียน ให้ผู้ลงทะเบียนเก็บไว้เป็นหลักฐานการลงทะเบียน และใช้อ้างอิงในกรณีที่มีปัญหาในภายหลัง

2. การรับลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐปี 2561 (กรมการปกครอง, 2561)

1) กลไกและขั้นตอนการดำเนินการ

- การรับลงทะเบียน การกลั่นกรองคุณสมบัติ และการบันทึกข้อมูลในระบบการลงทะเบียน มอบหมายให้ทีมไทยนิยมยั่งยืนเป็นแกนหลักและรับผิดชอบการดำเนินการโดยผ่านกระบวนการประชาคมหมู่บ้าน/ชุมชน (แทนธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อเกษตรกรและสหกรณ์การเกษตร สำนักงานคลังจังหวัด และสำนักงานเขต ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบเมื่อปี 2560) ทั้งนี้ ต้องการบันทึกข้อมูลแล้วเสร็จภายในเดือนกรกฎาคม 2561
- การตรวจสอบคุณสมบัติ มอบหมายให้กระทรวงการคลังเป็นผู้รับผิดชอบหลักร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การส่งชื่อพิสูจน์ตัวตนกับฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง ฐานข้อมูลผู้พิการของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ การตรวจสอบการชำระภาษีของกรมสรรพากร
- การประกาศผล มอบหมายให้กระทรวงการคลังเป็นผู้รับผิดชอบหลัก โดยจะนำผลการตรวจสอบแยกเป็นรายจังหวัด อำเภอ ตำบล ประกาศทางระบบทางอิเล็กทรอนิกส์ และขอให้กระทรวงมหาดไทย กรมการปกครองช่วยประกาศผ่านทางกลไกกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ
- การจัดทำและมอบบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ มอบหมายให้กระทรวงการคลังเป็นผู้รับผิดชอบหลัก แล้วแจกจ่ายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐให้ทีมไทยนิยมฯ เพื่อมอบหมายให้แก่ผู้มีสิทธิต่อไป

2) แนวทางการดำเนินการ

การเตรียมการ

(1) ให้อำเภอประชาสัมพันธ์ผ่านช่องการสื่อสาร/กลไกต่างๆ ในพื้นที่เพื่อให้ประชาชนทราบถึงรายละเอียดเกี่ยวกับการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐเพิ่มเติมภายใต้โครงการไทยนิยมยั่งยืน เช่น คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม ขั้นตอนและระยะเวลาการดำเนินการ

(2) ให้อำเภอชี้แจงทำความเข้าใจผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ทีมไทยนิยมฯ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ คณะกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทราบถึงรายละเอียดเกี่ยวกับการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐเพิ่มเติมภายใต้โครงการไทยนิยมยั่งยืน

(3) ให้อำเภอมอบหมายกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ คณะกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำและรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นของผู้ที่ประสงค์จะลงทะเบียนสวัสดิการแห่งรัฐ แล้วจัดส่งให้ทีมไทยนิยมฯ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยดำเนินการรับลงทะเบียน

การดำเนินการรับลงทะเบียน

(1) กลไกการดำเนินการ : หน่วยรับลงทะเบียน

- กรณีการจัดทำเวทีที่ 4 ยังไม่ได้ดำเนินการ ให้มอบหมายทีมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยตามโครงการไทยนิยมยั่งยืนระดับตำบลรับผิดชอบการดำเนินการ

- กรณีจัดทำเวทีที่ 4 ได้ดำเนินการผ่านพ้นไปแล้ว ให้คณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยตามโครงการไทยนิยมยั่งยืนระดับอำเภอ พิจารณามอบหมายทีมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยตามโครงการไทยนิยมยั่งยืนระดับตำบล หรือคณะกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน หรือผู้ดูแลผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (AO) ที่นายอำเภอแต่งตั้งเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินการ

(2) ขั้นตอนและวิธีดำเนินการ

- ให้หน่วยรับลงทะเบียนจัดทำและรวบรวมรายชื่อผู้ที่ประสงค์จะสมัครลงทะเบียนสวัสดิการแห่งรัฐเพิ่มเติม ทั้งนี้ ข้อมูลดังกล่าวอาจมาจากการรวบรวมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ คณะกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือประชาชนแจ้งในวันประชาคมหรืออื่นๆ ก็ได้

- ให้หน่วยรับลงทะเบียนจัดเวทีประชาคมเพื่อกลั่นกรองคุณสมบัติเบื้องต้นของผู้ที่ประสงค์จะสมัครลงทะเบียนสวัสดิการแห่งรัฐเพิ่มเติม

(3) การดำเนินการต่อเนื่องจากการรับลงทะเบียน

- กรณีผู้ที่ประสงค์จะสมัครลงทะเบียนสวัสดิการแห่งรัฐเพิ่มเติม และที่ประชาคมเห็นชอบให้เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติเบื้องต้น และต้องการในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ ให้คณะทำงานหอประชารัฐสุขใจฯ (ปรจ.) มอบหมายผู้ดูแลผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (AO) ดำเนินการสัมภาษณ์บุคคลนั้นไว้ด้วย

- ให้หน่วยรับลงทะเบียนมอบบัตรสวัสดิการแห่งรัฐให้แก่ผู้มีสิทธิต่อไป (เมื่อได้รับบัตรจากกระทรวงการคลัง)

โดยสรุปแล้ว โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐเป็นโครงการที่รัฐบาลจัดขึ้น เพื่อต้องการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการ และต้องการจัดทำฐานผู้มีรายได้น้อยเพื่อใช้ในการจัดสวัสดิการต่อไป ซึ่งการรับลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐในปี 2560 ให้ประชาชนที่จะลงทะเบียนไปลงทะเบียนที่สำนักงานคลังจังหวัด ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ธนาคารกรุงไทย และสำนักงานเขตกรุงเทพฯ ทุกเขต สำหรับการลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐปี 2561 ภายใต้โครงการไทยนิยมยั่งยืน ในกลุ่มผู้พิการ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง หรือผู้ที่ไม่สามารถเดินทางมาลงทะเบียนได้ใน ปี 2560 โดยมีทีมไทยนิยมยั่งยืนสำรวจและรับลงทะเบียนในพื้นที่เพื่อลดปัญหาความไม่สะดวก ในการเดินทางไปลงทะเบียน สำหรับมาตรการในการช่วยเหลือผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ รัฐบาลได้มีการจัดสวัสดิการให้กับประชาชนที่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในหลายมาตรการ ทั้งมาตรการจัดวงเงิน เพื่อซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคให้ผู้ถือบัตรทุกเดือน มาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิต 4 ด้าน มาตรการช่วยเหลือเป็นค่าเช่าบ้าน ค่าไฟฟ้า ค่าเดินทางไปโรงพยาบาลสำหรับผู้สูงอายุ ฯลฯ และมาตรการ กระตุ้นเศรษฐกิจเป็นมาตรการล่าสุดที่รัฐบาลจัดให้ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

5. การจัดการเชิงกลยุทธ์

การจัดการเชิงกลยุทธ์เป็นการบริหารอย่างมีระบบที่ต้องอาศัยวิสัยทัศน์ของผู้นำ และอาศัยการวางแผนอย่างมีขั้นตอน โดยผ่านการตัดสินใจและการประเมินแล้วว่า เหมาะสมกับองค์กร และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงอันจะนำความสำเร็จมาสู่องค์กรได้ การจัดการเชิงกลยุทธ์ จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้บริหาร กำหนดทิศทางขององค์กร วิเคราะห์สภาพแวดล้อม ทั้งภายนอกและภายในองค์กร ช่วยกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับองค์กรเพื่อที่จะนำกลยุทธ์เหล่านั้น ไปประยุกต์ปฏิบัติ และควบคุมประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรได้

Certo and Peter (1991:17) ให้ความหมายของการจัดการเชิงกลยุทธ์ คือ กระบวนการที่ต่อเนื่องและมีการทบทวนกระบวนการเวียนไปมาตลอดเวลา เพื่อให้องค์กรโดยรวม สามารถดำรงอยู่ในสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม

วรางคณา ผลประเสริฐ (2556) ให้ความหมายของการจัดการเชิงกลยุทธ์ คือ การจัดการเชิงกลยุทธ์เป็นการบริหารอย่างมีระบบที่ต้องอาศัยวิสัยทัศน์ของผู้นำและอาศัย การวางแผนอย่างมีขั้นตอน โดยผ่านการตัดสินใจและการประเมินแล้วว่าเหมาะสมกับองค์กรและ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ซึ่งจะนำความสำเร็จมาสู่องค์กรได้

ความสำคัญของการจัดการเชิงกลยุทธ์

ในการบริหารองค์กรในปัจจุบันเป็นที่ตระหนักดีว่าการดำเนินธุรกิจมีการแข่งขัน ค่อนข้างสูงแนวคิดหรือวิธีการในการบริหารแบบเดิม ๆ ไม่สามารถนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้ เหมือนในอดีต จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องอาศัยขั้นเชิงในการบริหารที่เหนือกว่าคู่แข่ง

หรืออาศัยความว่องไวในการปรับตัวให้ทันต่อภาวะการแข่งขันที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การจัดการเชิงกลยุทธ์จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้นักบริหารกำหนดทิศทางขององค์กรวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในองค์กร ช่วยกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับองค์กร เพื่อที่จะนำกลยุทธ์เหล่านั้นไปประยุกต์ปฏิบัติและควบคุมประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรได้ กลยุทธ์การบริหารที่ทรงประสิทธิภาพนี้จะต้องดีพร้อมสมบูรณ์ตามความหมายของการบริหารทั้งสองอย่างคือการมีประสิทธิภาพ(effectiveness) ที่สามารถกำหนดเป้าหมายที่ดีและสามารถบรรลุผลสำเร็จในเป้าหมายนั้น ๆ ได้ และการมีประสิทธิภาพ (efficiency) ที่สามารถทำสำเร็จในเป้าหมายเหล่านั้นโดยมีต้นทุนค่าใช้จ่ายที่ต่ำที่สุดด้วย การจัดการเชิงกลยุทธ์มีความสำคัญต่อการดำเนินงานขององค์กร (วรางคณา ผลประเสริฐ, 2556) ดังนี้

1. ช่วยให้องค์กรมีกรอบและทิศทางที่ชัดเจน โดยกำหนดวิสัยทัศน์ภารกิจและวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างเป็นระบบ ดังนั้น การจัดการเชิงกลยุทธ์จึงเป็นสิ่งที่กำหนดทิศทางขององค์กร จะเป็นแนวทางในการกำกับการใช้ทรัพยากรขององค์กรได้อย่างเหมาะสม

2. ช่วยให้ผู้บริหารคิดอย่างเป็นระบบ โดยการพิจารณาถึงปัจจัยสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร ทำให้ผู้บริหารสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม การตระหนักถึงความเปลี่ยนแปลงนั้น ทำให้นักบริหารสามารถกำหนดวัตถุประสงค์และทิศทางการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรมสอดคล้องกับสภาวะความเปลี่ยนแปลงได้

3. ช่วยสร้างความพร้อมให้องค์กรในการกำหนดวิธีการหรือแนวทางในการดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร องค์กรจะต้องทำการวิเคราะห์และประเมินปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กรเพื่อคิดค้นแนวทางในการดำเนินงานที่เหมาะสมที่สุดท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยต่าง ๆ นำไปสู่การจัดการความเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ทำให้องค์กรมีการเตรียมความพร้อมในการรับกับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงรวมทั้งช่วยเตรียมความพร้อมและพัฒนาบุคลากรที่อยู่ภายในองค์กร เนื่องจากการพัฒนาเชิงกลยุทธ์จะต้องมีการสร้างความเข้าใจและแนวทางในการเตรียมพร้อมเพื่อรับกับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นของสภาพแวดล้อมและคู่แข่ง

4. ช่วยสร้างประสิทธิภาพในการแข่งขัน ความได้เปรียบทางการแข่งขันนี้สามารถเกิดขึ้นจากการนำเสนอสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ การนำเสนอสินค้าและบริการที่มีคุณค่าเหมาะสมกับราคา การจัดการเชิงกลยุทธ์จึงเป็นความพยายามในการแข่งขันกับศักยภาพของตนเองหรือในเชิงเปรียบเทียบกับองค์กรอื่น ๆ เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายตามความคาดหวังของผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะช่วยสร้างประสิทธิภาพและศักยภาพในการแข่งขันให้แก่องค์กรและเสริมสร้างการพัฒนาขีดความสามารถทางการบริหารของนักบริหาร

5. ช่วยให้การทำงานเกิดความสอดคล้องในการปฏิบัติหน้าที่ เนื่องจากการกำหนดกลยุทธ์การประยุกต์ใช้และการตรวจสอบควบคุมไว้อย่างชัดเจน ทำให้เกิดความเข้าใจตรงกันและเกิดความร่วมมือโดยเฉพาะความเข้าใจในวัตถุประสงค์ขององค์กร อีกทั้งจะช่วยให้มีการจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับการบริหารองค์กรในส่วนต่าง ๆ นอกจากนี้แล้ว

การจัดการเชิงกลยุทธ์ยังช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในองค์กรเข้าใจในภาพรวมโดยเฉพาะเป้าหมายในการดำเนินงานทำให้สามารถจัดลำดับการดำเนินงานตามลำดับความสำคัญเร่งด่วนได้

6. ช่วยให้องค์กรมีมุมมองที่ครอบคลุม โดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การจัดการเชิงกลยุทธ์เป็นวิธีการบริหารที่คำนึงถึงปัจจัยภายในและภายนอก ซึ่งหมายความรวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับองค์กร เช่น เจ้าหน้าที่ ประชาชน ผู้รับบริการและคู่แข่งซึ่งบุคคลเหล่านี้ล้วนมีความคาดหวังต่อองค์กรแตกต่างกัน หากองค์กรสามารถตอบสนองความคาดหวังดังกล่าวได้ก็จะทำให้บุคคลเหล่านั้นให้การสนับสนุนหรือให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน

ลักษณะสำคัญของการจัดการเชิงกลยุทธ์

การจัดการเชิงกลยุทธ์เป็นเครื่องมือสำคัญของนักบริหาร เพราะการจัดการเชิงกลยุทธ์จะเกี่ยวข้องกับอนาคตในระยะยาวขององค์กรทั้งหมด จะนำไปสู่การเพิ่มโอกาสของความสำเร็จและความล้มเหลวขององค์กรได้ ความท้าทายของการจัดการเชิงกลยุทธ์อยู่ที่การศึกษาวิเคราะห์และประเมินสภาพการณ์เพื่อการวางแผนและผลักดันกลยุทธ์ไปสู่เป้าหมาย ซึ่งลักษณะสำคัญของการจัดการเชิงกลยุทธ์ (วราภรณ์ ผลประเสริฐ, 2556) มีดังนี้

1. เป็นการบริหารที่มุ่งเน้นอนาคต (Future Oriented) การจัดการเชิงกลยุทธ์เป็นการบริหารที่มุ่งเน้นอนาคต โดยการสร้างหรือกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างเป็นระบบ โดยการคาดการณ์แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงที่น่าจะเกิดขึ้นในอนาคตและนำมาปรับทิศทางการดำเนินงาน เพื่อให้องค์กรมีทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน ซึ่งจะแตกต่างจากการบริหารวันต่อวัน ที่มุ่งแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเป็นสำคัญ

2. เป็นการบริหารที่มุ่งเน้นการจัดการการเปลี่ยนแปลงขององค์กร (Change - Oriented) การจัดการเชิงกลยุทธ์มุ่งเน้นความสำคัญต่อการจัดการการเปลี่ยนแปลงขององค์กรทั้งระบบซึ่งครอบคลุมโครงสร้างองค์กร เทคโนโลยี บุคลากร และทรัพยากรที่จำเป็น เพื่อให้สอดคล้องและเกื้อหนุนต่อยุทธศาสตร์ขององค์กรและสามารถผลักดันให้องค์กรบรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้

3. เป็นการบริหารองค์กรแบบองค์รวม (Holistic Approach) การจัดการเชิงกลยุทธ์มุ่งเน้นที่ภาพรวมทั้งหมดขององค์กรมากกว่าการพิจารณาองค์กรแบบแยกส่วน เป็นการบริหารที่มุ่งเน้นการบรรลุถึงเป้าหมายโดยรวมขององค์กรทั้งหมด

4. เป็นการบริหารองค์กรที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ในการดำเนินงาน (Result - Based Focus) โดยมีการระบุเป้าหมาย วัตถุประสงค์รวมทั้งตัวชี้วัดผลการดำเนินงานอย่างชัดเจน มีการประสานทรัพยากรไปใช้ในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้สามารถปฏิบัติตามยุทธศาสตร์และประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กรที่ตั้งไว้โดยตอบสนองต่อสภาวะแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในองค์กร

5. เป็นการบริหารที่ให้ความสำคัญต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับองค์กร (Stakeholder - Oriented) ผู้บริหารมีความจำเป็นต้องวิเคราะห์ความต้องการของฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ขณะเดียวกันต้องคำนึงถึงและสามารถจัดลำดับความสำคัญที่เหมาะสมในการสนองตอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์กรทั้งหมดอีกด้วย

6. เป็นการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นการวางแผนระยะยาว (Long – Range Planning) การจัดการเชิงกลยุทธ์และการตัดสินใจทางด้านกลยุทธ์ มักจะมีความเกี่ยวข้องหรือมีผลต่อทิศทางการดำเนินงานในระยะยาวขององค์กร

กระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์

การจัดการเชิงกลยุทธ์เป็นศาสตร์และศิลป์ในการดำเนินการ ผู้บริหารจำเป็นต้องใช้การคิดอย่างเป็นระบบในการกำหนดกรอบของความเป็นองค์กรเพื่อให้เกิดความเข้าใจในส่วนต่าง ๆ ของการจัดการเชิงกลยุทธ์ และสามารถมองเห็นภาพทั้งองค์กรในมุมมองที่เหมาะสม ซึ่งจะช่วยผู้บริหารหลีกเลี่ยงการให้ความสนใจในประเด็นที่ไม่จำเป็น การจัดการเชิงยุทธศาสตร์ประกอบไปด้วยขั้นตอนพื้นฐาน 4 ขั้นตอน (วรารคณา ผลประเสริฐ, 2556) คือ

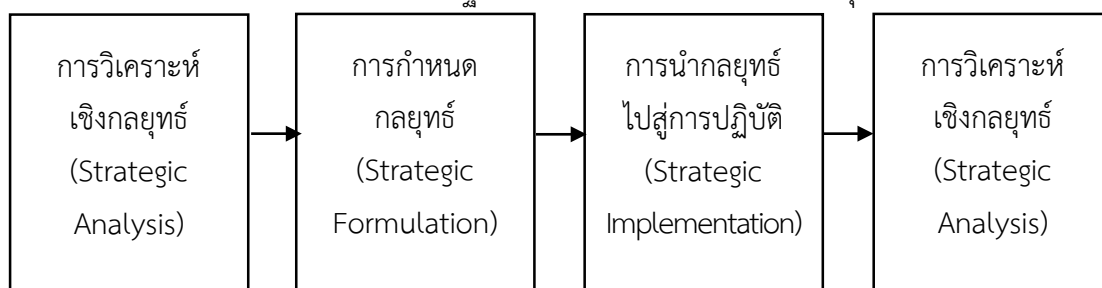
1. การวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ (Strategic Analysis) กระบวนการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ เริ่มต้นจากการศึกษาวิเคราะห์ ตรวจสอบและประเมินสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการทำงานขององค์กร ทั้งปัจจัยภายนอก (External) และปัจจัยภายใน (Internal) โดยทำการวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) อุปสรรค (Threats) วิธีการวิเคราะห์นี้เรียกว่า “การวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis)”

2. การกำหนดกลยุทธ์ (Strategic Formulation) กระบวนการกำหนดกลยุทธ์ คือ การนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์หรือการวิเคราะห์ SWOT มาทำการประมวลผล เพื่อใช้กำหนดทิศทางกลยุทธ์ในอนาคตขององค์กร โดยการกำหนดทิศทางขององค์กร ประกอบด้วย การกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) วัตถุประสงค์ (Objective) และเป้าหมาย (Goal) รวมทั้งกำหนดกลยุทธ์ตามระดับขององค์กร

3. การนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ (Strategic Implementation) กระบวนการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ หมายถึง การนำกลยุทธ์ที่ถูกกำหนดขึ้นไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม ผ่านการจัดโครงสร้างบุคลากรและการประสานงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ

4. การประเมินและควบคุมกลยุทธ์ (Strategic Evaluation and Control) กระบวนการประเมินและควบคุมกลยุทธ์ หมายถึง การติดตามและตรวจสอบ (Monitoring) วิเคราะห์ปัญหา กำหนดแนวทางปรับปรุงและพัฒนาให้กลยุทธ์ที่กำหนดเกิดความสอดคล้องกับสถานการณ์จริง เพื่อองค์กรจะได้รับคุณค่าสูงสุดจากการดำเนินงานตลอดจนทำการประเมินผลว่าประสบความสำเร็จตามเป้าหมายหรือไม่ เพื่อนำไปพัฒนากลยุทธ์ต่อไป

ภาพที่ 3 ขั้นตอนพื้นฐานของกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือในการจัดการเชิงกลยุทธ์ 2 ประการ คือ

5.1 กระบวนการวิเคราะห์ SWOT

กลยุทธ์เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับองค์กรเพราะองค์กรใช้กลยุทธ์ในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของตน โดยองค์กรจะกำหนดกลยุทธ์ได้นั้นต้องรู้สถานภาพหรือสถานะขององค์กรของตนเสียก่อน นอกจากนี้ยังต้องมีกระบวนการกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับตนเอง วิธีการและเทคนิคในการวิเคราะห์สถานะขององค์กรและกระบวนการกำหนดกลยุทธ์มีหลายวิธีด้วยกัน ซึ่งหนึ่งในวิธีการที่รู้จักและใช้กันอย่างแพร่หลาย คือ กระบวนการวิเคราะห์ SWOT

ความหมายของ SWOT เป็นคำย่อมาจากคำว่า Strengths Weaknesses Opportunities and Threats โดยมีความหมายของตัวอักษรแต่ละตัว (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2561) ดังนี้

Strengths คือ จุดแข็ง หมายถึง ความสามารถและสถานการณ์ภายในขององค์กรที่เป็นบวก ซึ่งองค์กรนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึง การดำเนินงานภายในที่องค์กรทำได้ดี

Weaknesses คือ จุดอ่อน หมายถึง สถานการณ์ภายในขององค์กรที่เป็นลบและด้อยความสามารถ ซึ่งองค์กรไม่สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึง การดำเนินงานภายในที่องค์กรทำได้ไม่ดี

Opportunities คือ โอกาส หมายถึง ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่เอื้ออำนวยให้การทำงานขององค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการขององค์กร

Threats คือ อุปสรรค หมายถึง ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่ขัดขวางการทำงานขององค์กรไม่ให้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นปัญหาต่อองค์กร

บางครั้งการจำแนกโอกาสและอุปสรรคเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เพราะทั้งสองสิ่งนี้สามารถเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการเปลี่ยนแปลงอาจทำให้สถานการณ์ที่เคยเป็นโอกาสกลับกลายเป็นอุปสรรคได้และในทางกลับกัน อุปสรรคอาจกลับกลายเป็นโอกาสได้เช่นกัน ด้วยเหตุนี้องค์กรมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ของตนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์แวดล้อม

วิธีการดำเนินการทำ SWOT Analysis

การวิเคราะห์ SWOT จะครอบคลุมขอบเขตของปัจจัยที่กว้างด้วยการระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคขององค์กร ทำให้มีข้อมูลในการกำหนดทิศทางหรือเป้าหมายที่จะถูกสร้างขึ้นมาจากจุดแข็งขององค์กร และแสวงหาประโยชน์จากโอกาสทางสภาพแวดล้อม และสามารถกำหนดกลยุทธ์ที่มุ่งเอาชนะอุปสรรคทางสภาพแวดล้อมหรือลดจุดอ่อนขององค์กรให้น้อยที่สุดได้ ภายใต้การวิเคราะห์ SWOT นั้น จะต้องวิเคราะห์ทั้งสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร (เอกวินิต พรหมรักษา, 2555) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การประเมินสภาพแวดล้อมภายในองค์กร

การประเมินสภาพแวดล้อมภายในองค์กร จะเกี่ยวกับการวิเคราะห์และพิจารณาทรัพยากรและความสามารถภายในองค์กรทุก ๆ ด้าน เพื่อที่จะระบุจุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กร แหล่งที่มาเบื้องต้นของข้อมูลเพื่อการประเมินสภาพแวดล้อมภายใน คือระบบข้อมูลเพื่อการบริหาร ที่ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งในด้านโครงสร้าง ระบบ ระเบียบ วิธีปฏิบัติงาน บรรยากาศในการทำงาน และทรัพยากรในการบริหาร (คน เงิน วัสดุ การจัดการ) รวมถึงการพิจารณาผลการดำเนินงานที่ผ่านมาขององค์กรเพื่อที่จะเข้าใจสถานการณ์และผลกลยุทธ์ก่อนหน้าด้วย

- จุดแข็งขององค์กร (S-Strengths) เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยภายในจากมุมมองของผู้ที่อยู่ในองค์กรนั่นเองว่า ปัจจัยใดภายในองค์กรที่เป็นข้อได้เปรียบหรือจุดเด่นขององค์กรที่องค์กรควรนำมาใช้ในการพัฒนาองค์กรได้ และควรดำรงไว้เพื่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กร

- จุดอ่อนขององค์กร (W-Weaknesses) เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยภายในจากมุมมองของผู้ที่อยู่ในจากมุมมองของผู้ที่อยู่ในองค์กรนั้น ๆ เอง ว่า ปัจจัยภายในองค์กรที่เป็นจุดด้อยข้อเสียเปรียบขององค์กรที่ควรปรับปรุงให้ดีขึ้นหรือจัดให้หมดไป อันจะเป็นประโยชน์ต่อองค์กร

2. การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอก

ภายใต้การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรนั้น สามารถค้นหาโอกาสและอุปสรรคทางการดำเนินงานขององค์กรที่ได้รับผลกระทบจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ทั้งในและระหว่างประเทศ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์กร เช่น อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ นโยบายการเงิน การงบประมาณ สภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น ระดับการศึกษาและอัตราผู้หนังสือของประชาชน การตั้งถิ่นฐานและการอพยพของประชาชน ลักษณะชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม ความเชื่อและวัฒนธรรม สภาพแวดล้อมทางการเมือง เช่น พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา มติคณะรัฐมนตรี และสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยี หมายถึงกรรมวิธีใหม่ ๆ และพัฒนาการทางด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและให้บริการ

- โอกาสทางสภาพแวดล้อม (O-Opportunities) เป็นการวิเคราะห์ว่าปัจจัยภายนอกองค์กร ปัจจัยใดที่สามารถส่งผลกระทบต่อประโยชน์ ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการดำเนินการขององค์กรในระดับมหภาค และองค์กรสามารถฉกฉวยข้อดีเหล่านี้มาเสริมสร้างให้หน่วยงานเข้มแข็งขึ้นได้

- อุปสรรคทางสภาพแวดล้อม (T-Threats) เป็นการวิเคราะห์ว่าปัจจัยภายนอกองค์กรปัจจัยใดที่สามารถส่งผลกระทบต่อในระดับมหภาคในทางที่จะก่อให้เกิดความเสียหายทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งองค์กรจำต้องหลีกเลี่ยง หรือปรับสภาพองค์กรให้มีความแข็งแกร่งพร้อมที่จะเผชิญแรงกระทบดังกล่าวได้

วิธีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม โดยเริ่มจากการสร้างพันธกิจสมมุติขึ้นมาเพื่อนำไปจัดทำกรอบวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และข้อจำกัดที่มีผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวประกอบด้วย

1) ภารกิจหลักตามกฎหมาย เป็นภารกิจที่องค์กรต้องทำตามนัยกฎหมายและหลักการที่ถูกต้อง

2) ภารกิจหลักที่ได้รับมอบหมาย เป็นภารกิจที่ได้องค์กรรับมอบหมายจากผู้มีอำนาจมอบหมายให้ดำเนินการ หรือเป็นภารกิจตามวัตถุประสงค์ขององค์กร

3) ภารกิจหลักที่สาธารณชนคาดหวัง เป็นภารกิจที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือสาธารณชนมีความคาดหวังให้องค์กรมีการพัฒนาและแก้ไขปัญหา

รวมภารกิจ 3 ด้านข้างต้น เพื่อกำหนดกรอบการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม (SWOT Analysis) รวมทั้งนำไปสู่การสร้างวิสัยทัศน์ โดยจะได้ข้อความชุดหนึ่งที่บอกได้ว่า องค์กรทำอะไรเพื่อใคร มีขนาดในการดำเนินการแค่ไหน และมีวิธีการทำอย่างไร ซึ่งจะเป็นกรอบ ภารกิจหลักและเงื่อนไข มาตรฐาน และคุณภาพที่ต้องทำ รวมทั้งภารกิจหลักและเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องและต้องทำ

5.2 การกำหนดกลยุทธ์โดย TOWS Matrix

การกำหนดกลยุทธ์โดย TOWS Matrix คือ การนำข้อมูล SWOT มาวิเคราะห์ความสัมพันธ์เป็นคู่ระหว่างจุดแข็งกับโอกาส จุดแข็งกับข้อจำกัด จุดอ่อนกับโอกาส และจุดอ่อนกับข้อจำกัด ซึ่งผลของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในแต่ละคู่ดังกล่าว ทำให้เกิดยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ดังนี้

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ โดยใช้ TOWS Matrix

สภาพแวดล้อมภายใน	S-Strengths (จุดแข็ง)	W-Weaknesses (จุดอ่อน)
สภาพแวดล้อมภายนอก	O-Opportunities (โอกาส)	WO-Strategies (กลยุทธ์เชิงแก้ไข)
T-Threats (อุปสรรค)	SO-Strategies (กลยุทธ์เชิงรุก)	WT-Strategies (กลยุทธ์เชิงรับ)

ขั้นตอนการดำเนินการของ TOWS Matrix 2 ขั้นตอน (อภิชา ประกอบแสง, 2558)
ดังนี้

1. การระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัด โดยการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นการระบุให้เห็นถึงจุดแข็งและจุดอ่อนจะเป็นการประเมินภายในองค์กร ส่วนการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นโอกาสและข้อจำกัดจะเป็นการประเมินภายนอกองค์กร กล่าวได้ว่า ประสิทธิภาพของการกำหนดกลยุทธ์ที่ใช้เทคนิค TOWS Matrix นี้จะขึ้นอยู่กับความสามารถในการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัด ที่ละเอียดในทุกแง่มุม เพราะถ้าวิเคราะห์ไม่ละเอียดหรือมองไม่ทุกแง่มุมจะส่งผลทำให้การกำหนดกลยุทธ์ที่ออกมาจะขาดความแหลมคม

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจุดแข็งกับโอกาส จุดแข็งกับข้อจำกัด จุดอ่อนกับโอกาส และจุดอ่อนกับข้อจำกัด ซึ่งผลของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในข้อมูลแต่ละคู่ดังกล่าว ทำให้เกิดยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท คือ

1) กลยุทธ์เชิงรุก (SO Strategy) มาจากการนำข้อมูลการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดแข็งและโอกาสมาพิจารณาร่วมกัน เพื่อที่จะนำมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ในเชิงรุก ตัวอย่าง กรมธนารักษ์ มีจุดแข็ง คือ ความสามารถในการผลิตเหรียญ และมีโรงกษาปณ์ที่ทันสมัย มีโอกาส คือ สามารถหารายได้จากการผลิตเหรียญได้ ทั้งหมดสามารถนำมากำหนดยุทธศาสตร์ในเชิงรุก คือ ยุทธศาสตร์การรับจ้างผลิตเหรียญทุกประเภททั้งในและต่างประเทศ

2) กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST Strategy) มาจากการนำข้อมูลการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดแข็งและข้อจำกัดมาพิจารณาร่วมกัน เพื่อที่จะนำมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ในเชิงป้องกัน ทั้งนี้เนื่องจากองค์กรมีจุดแข็ง ขณะเดียวกันองค์กรก็เจอกับสภาพแวดล้อมที่เป็นข้อจำกัดจากภายนอกที่องค์กรควบคุมไม่ได้ แต่องค์กรสามารถใช้จุดแข็งที่มีอยู่ในการป้องกันข้อจำกัดที่มาจากภายนอกได้ ตัวอย่าง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีจุดแข็ง คือ เป็นมหาวิทยาลัยที่เปิดโอกาสการศึกษาให้แก่ ประชาชนทั่วประเทศ ขณะเดียวกันมีข้อจำกัด คือ งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมีไม่เพียงพอที่จะสามารถจัดตั้งหน่วยงานของตนเองอยู่ทุกจังหวัดทั่วประเทศได้ทั้งหมด สามารถนำมากำหนดยุทธศาสตร์เชิงป้องกัน คือ ยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือกับโรงเรียนในพื้นที่ทุกจังหวัดทั่วประเทศ

3) กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO Strategy) มาจากการนำข้อมูลการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดอ่อนและโอกาสมาพิจารณาร่วมกัน เพื่อที่จะนำมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ในเชิงแก้ไข ทั้งนี้เนื่องจากองค์กรมีโอกาสนำแนวคิดหรือวิธีใหม่ ๆ มาใช้ในการแก้ไขจุดอ่อนที่องค์กรมีอยู่ได้ ตัวอย่าง ระบบราชการมักมีจุดอ่อน คือ ขั้นตอนการทำงานที่ยาว ใช้เวลานาน ขณะเดียวกันก็มีโอกาส คือ โอกาสของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ทั้งหมดสามารถนำมากำหนดยุทธศาสตร์เชิงแก้ไข คือ ยุทธศาสตร์การส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการบริหารจัดการและในกระบวนการทำงานของราชการให้มากขึ้น (e-Administration)

4) กลยุทธ์เชิงรับ (WT Strategy) มาจากการนำข้อมูลการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดอ่อนและข้อจำกัดมาพิจารณาร่วมกัน เพื่อที่จะนำมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์

หรือกลยุทธ์ในเชิงรับ ทั้งนี้เนื่องจากองค์การเผชิญกับทั้งจุดอ่อนและข้อจำกัดภายนอกที่องค์กรไม่สามารถควบคุมได้ ตัวอย่างประเทศไทย จุดอ่อน คือ ต้องนำเข้าน้ำมันดิบจากต่างประเทศ ประกอบกับพบข้อจำกัด คือ ราคาน้ำมันในตลาดโลกเพิ่มขึ้นอย่างมาก ทั้ง หมดนำมากำหนดยุทธศาสตร์ในเชิงรับ คือ ยุทธศาสตร์การลดพลังการผลิตพลังงานทั่วประเทศอย่างจริงจัง และยุทธศาสตร์การหาพลังงานทดแทนที่นำทรัพยากรธรรมชาติในประเทศที่มีอยู่มาใช้มากขึ้น

โดยสรุปแล้ว การจัดการเชิงกลยุทธ์ใช้เครื่องมือในการจัดทำกลยุทธ์ 2 เครื่องมือ คือ กระบวนการวิเคราะห์ SWOT และการกำหนดกลยุทธ์โดย TOWS Matrix โดยกระบวนการวิเคราะห์ SWOT คือการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ซึ่งเป็นปัจจัยทั้งภายในและภายนอก ทำให้ได้ข้อมูลทิศทางหรือเป้าหมายที่สร้างมาจากสภาพแวดล้อมจริง และการกำหนดกลยุทธ์ที่ใช้เทคนิค TOWS Matrix เป็นการวิเคราะห์คู่ความสัมพันธ์ที่ได้มาจากการวิเคราะห์ SWOT เพื่อให้ได้เป็นกลยุทธ์เชิงรุก กลยุทธ์เชิงป้องกัน กลยุทธ์เชิงแก้ไข และกลยุทธ์เชิงรับ

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาผลการวิจัยต่อไปนี้

วิภาวดี ดวงแก้ว (2551) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลช่าอ้อ อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า บริการที่ผู้สูงอายุต้องการ 10 อันดับ ได้แก่ เงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพ การจัดตั้งกองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุ การรับบริการรักษาพยาบาลแบบรัฐให้เปล่า (รักษาฟรี) จัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ โครงการบริการตรวจสุขภาพที่บ้าน บริการหน่วยดูแลสุขภาพเคลื่อนที่ โครงการฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพที่ถูกวิธีแก่ผู้สูงอายุ และผู้ดูแลผู้สูงอายุ ฅาปนกิจสงเคราะห์ผู้สูงอายุ สวัสดิการด้านรายได้สำหรับผู้สูงอายุที่ยากจนหรือขาดที่พึ่งพิงเป็นครั้งคราว และเงินทุนสำหรับประกอบอาชีพที่เหมาะสม

ภิญโญ แสนเฉย (2553) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่กลุ่มคนในเขตเทศบาลตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า การจัดสวัสดิการสังคมของกลุ่มต่าง ๆ โดยประชาชนที่เป็นสมาชิกในกลุ่มพอใจ เพราะได้รับการจัดสวัสดิการเท่าเทียมกันทุกคน สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดหรือจัดรูปแบบสวัสดิการสังคมของกลุ่มเสมอภาคกัน แต่การจัดสวัสดิการของเทศบาลตำบลพุมเรียงในแต่ละด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพอนามัย นันทนาการ และสิ่งแวดล้อม พบว่า ประชาชนได้รับสวัสดิการไม่ทั่วถึง เช่น ด้านการสนับสนุนกลุ่มอาชีพ การจัดทัศนศึกษา ประชาชนต้องการให้จัดสวัสดิการมากขึ้น และส่วนหนึ่งไม่สามารถเข้าถึงสวัสดิการเพราะเกิดจากระเบียบของทางราชการ ดังนั้น เทศบาลตำบลพุมเรียงจึงควรจัดกิจกรรมให้ประชาชนสามารถเข้าร่วมในด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้น อย่างทั่วถึงตามความต้องการของประชาชน

รัตนา ต้นสวรรค์ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานการจัดบริการสวัสดิการสังคม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดฉิม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลกุดฉิมมีการจัดบริการได้ตรงกับความต้องการของประชาชนมากที่สุด ได้แก่ ด้านการส่งเสริมการฝึกและการประกอบอาชีพ และด้านการส่งเสริมกีฬา และตรงกับความต้องการของประชาชนน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการจัดให้มีการบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ สำหรับผลการดำเนินการจัดบริการเกี่ยวกับคุณภาพบริการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าคุณภาพอยู่ในระดับดี ได้แก่ ด้านการจัดการศึกษา และด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และคุณภาพการบริการอยู่ในระดับควรปรับปรุง ได้แก่ ด้านการจัดให้มีการบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ มีข้อเสนอแนะว่าควรให้ความสำคัญและเน้นการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนด้านการจัดให้มีการบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ควรจัดทำแผนยุทธศาสตร์ โดยการเปิดโอกาสให้ตัวแทนประชาชนทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนะปัญหาและความต้องการของแต่ละกลุ่ม ควรมีการจัดหาเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้เฉพาะด้านต่าง ๆ ให้มากขึ้น และสนับสนุนการฝึกอบรมพัฒนาความรู้ของเจ้าหน้าที่สร้างการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่ของภาคส่วนต่าง ๆ และรณรงค์ให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ

จิราพร เปี้ยสินธุ์ (2554) ได้ศึกษาเรื่อง การตลาดธุรกิจฮัจย์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะทางการตลาดธุรกิจฮัจย์ จากการนำจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค มาพัฒนาเป็นแนวทางการตลาดธุรกิจฮัจย์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็น 5 ประเด็นยุทธศาสตร์ คือ 1. สร้างความพร้อม และการให้บริการที่ได้มาตรฐานแก่ผู้เดินทาง ไปประกอบพิธีฮัจย์ 2. พัฒนาการบริหารจัดการฮัจย์ไทยให้ทัดเทียมนานาชาติประเทศ 3. เปิดประตูการค้าของไทยสู่นานาชาติประเทศ 4. ใช้วาระฮัจย์เป็นทูตทางศาสนาสานสัมพันธ์อันดีกับประเทศ ตะวันออกกลาง 5. ผลักดันสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นศูนย์กลางการฮัจย์ไทย

กิตติวัฒน์ ฉัตรศรีโพธิ์ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาและรูปแบบการเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุขของคนพิการ : พื้นที่ศึกษา เทศบาลตำบลเมืองศรีโคและเทศบาลตำบลธาตุ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า คนพิการในเทศบาลตำบลเมืองศรีโคและเทศบาลตำบลธาตุ มีจำนวน 270 คน สามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ คนพิการที่ช่วยเหลือตัวเองได้ และคนพิการที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ด้านสภาพปัญหาและข้อจำกัดการ เข้าถึงบริการด้านสาธารณสุข พบว่า คนพิการส่วนใหญ่ ยังเข้าไม่ถึงบริการสาธารณสุข เช่น การตรวจ สุขภาพประจำปี การฝึกอบรมให้อยู่ร่วมกันกับครอบครัว ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับบริการสาธารณสุข และกายอุปกรณ์เครื่องช่วยคนพิการ เป็นต้น ทางด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกับหน่วยงานภาครัฐ ที่เกี่ยวกับแผน โครงการ กิจกรรมด้านสาธารณสุข เช่น กิจกรรมหรือโครงการอบรมประจำปีด้านสาธารณสุข พบว่า คนพิการส่วนใหญ่ ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม สาเหตุที่เป็นอุปสรรคทำให้คนพิการไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมมีหลายกรณี เช่น การเดินทางลำบาก ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก ไม่สามารถสื่อสารกับคนอื่นได้ ไม่มีเงินค่ารถ

ค่าอาหาร หรือไม่มีคนพาไปกรณีไปเองไม่ได้ คนพิการในพื้นที่ไม่ได้มีการรวมกลุ่มเป็นองค์กรคนพิการ ไม่มีความเข้มแข็ง และการจัดสรรเงินงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อที่จะส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมคนพิการมีน้อย ด้านรูปแบบการจัดบริการด้านสาธารณสุขที่给人พิการเข้าถึง บริการได้อย่างเหมาะสมภายใต้บริบทชุมชนโดยมีคนพิการ ผู้ดูแลคน พิการ โรงพยาบาลส่งเสริม สุขภาพตำบล (รพ.สต.) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) อาสาสมัคร สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ผู้นำชุมชน และประชาชนในชุมชน

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคม สรุปได้ว่า สวัสดิการสังคมที่หน่วยงานภาครัฐจัดให้ประชาชนมีหลายด้าน ได้แก่ การศึกษา สุขภาพอนามัย การมีงานทำและมีรายได้ นันทนาการ และต้องการให้หน่วยงานภาครัฐจัดสวัสดิการอย่างทั่วถึงมากขึ้น คือ การมีงานทำและมีรายได้ นันทนาการ และมีการบริการสังคม ทั้งนี้ ประชาชนเห็นว่าควรมี การจัดสวัสดิการสังคมที่เกิดจากการรวมกลุ่มตามความสนใจของประชาชน เกิดจากการมีส่วนร่วม ของคนในชุมชน และจัดสวัสดิการให้ชุมชนอย่างเท่าเทียม มีข้อเสนอแนะให้มีการจัดทำ แผนยุทธศาสตร์ เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสนอแนะปัญหาและความต้องการ ของแต่ละกลุ่ม อีกทั้งบุคลากรภาครัฐต้องมีการพัฒนาศักยภาพเพื่อตอบสนองความต้องการ ของประชาชน ซึ่งการจัดทำแผนยุทธศาสตร์นั้น ต้องมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคมาพัฒนาเป็นประเด็นยุทธศาสตร์ ซึ่งจะทำให้ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ

7. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่องกลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ : กรณีศึกษาตำบลบ้านราม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการศึกษาปัญหาและอุปสรรค ในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และกำหนดกลยุทธ์ การจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ผู้วิจัยใช้คุณสมบัติและเงื่อนไข การลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐสำหรับผู้ที่มีรายได้น้อย ซึ่งกรมบัญชีกลาง ได้กำหนดคุณสมบัติ 5 ข้อ คือ 1.มีสัญชาติไทย 2.มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป (โดยต้องเกิดก่อน วันที่ 16 พฤษภาคม 2542) 3.ว่างงานหรือมีรายได้น้อยที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2559 ทั้งสิ้นไม่เกิน 100,000 บาท 4.ไม่มีทรัพย์สินทางการเงิน ได้แก่ เงินฝากธนาคาร สลากออมสิน สลาก ธ.ก.ส. พันธบัตรรัฐบาล และตราสารหนี้ หรือถ้ามีทรัพย์สินทางการเงินดังกล่าว จะต้องมียานรวมทั้งสิ้นไม่เกิน 100,000 บาท ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง 5.ไม่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ตามกฎหมาย หรือถ้าเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ดังกล่าว จะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไข มาใช้ศึกษา กับ กลุ่มเป้าหมายที่มีคุณสมบัติดังกล่าว แต่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งโครงการลงทะเบียน เพื่อสวัสดิการแห่งรัฐมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้ผู้มีรายได้น้อยได้เข้าถึงสวัสดิการสังคม และนำฐาน

ทะเบียนดังกล่าวมาจัดสวัสดิการสังคมให้กับผู้มีรายได้น้อยในลำดับถัดไป ผู้วิจัยใช้สวัสดิการสังคม 7 ด้าน ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ.2546 (แก้ไขฉบับที่ 2 พ.ศ.2550) ได้แก่ 1.การศึกษา 2.สุขภาพอนามัย 3.ที่อยู่อาศัย 4.การมีงานทำและมีรายได้ 5.นันทนาการ 6.กระบวนการยุติธรรม และ 7.บริการสังคม เพื่อนำมาอธิบายความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และผู้วิจัยใช้กระบวนการวิเคราะห์ SWOT โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค) และการกำหนดกลยุทธ์ โดยใช้วิธีการ TOWS Matrix เพื่อให้ได้กลยุทธ์ในการจัดสวัสดิการสังคม 4 ด้าน คือ กลยุทธ์เชิงรุก กลยุทธ์เชิงรับ กลยุทธ์เชิงป้องกัน และกลยุทธ์เชิงแก้ไข ซึ่งเป็นการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมกับผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่ตำบลบ้านราม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ ฯลฯ นำข้อมูลการวิจัยไปปรับใช้เป็นแนวทางในการจัดสวัสดิการสังคมให้เหมาะสมกับผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดอื่น ๆ

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัย เรื่องกลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ : กรณีศึกษาตำบลบ้านราม อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช มุ่งศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และศึกษาพฤติกรรมการจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบที่ครอบคลุม ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งอยู่ในกลุ่มการศึกษาเฉพาะกรณี ซึ่งในบทนี้ผู้วิจัยกำหนดลำดับขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. พื้นที่ในการทำวิจัย
2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก
3. วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูลและตรวจสอบข้อมูล
7. การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูลหลัก

1. พื้นที่ในการทำวิจัย

การเลือกพื้นที่ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดพื้นที่เป้าหมายในการวิจัยเป็นพื้นที่ที่มีสัดส่วนคนจนมากที่สุด ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งจังหวัดนครศรีธรรมราชมีประชากรทั้งสิ้น 1,552,530 คน ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีประชากรเป็นจำนวนมากที่สุดในภาคใต้ รายงานของสำนักงานเศรษฐกิจการคลังเมื่อปี พ.ศ.2552 ระบุว่าจังหวัดนครศรีธรรมราช มีประชากรที่เป็นคนจน จำนวน 186,304 คน คิดเป็นสัดส่วน 12 % ของประชากรทั้งหมด (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2552) เมื่อเทียบกับจำนวนผู้ลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 175,957 คน พบว่า มีคนจนจำนวน 10,347 คน ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ อำเภอที่มีสัดส่วนคนจนจำนวนมากที่สุด คือ อำเภอกำแพงแสน คิดเป็น 16.64 % ตำบลที่มีสัดส่วนคนจนมากที่สุด คือ ตำบลบ้านราม คิดเป็น 18.1 %

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วย

1. กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐ คือ กลุ่มของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านราม สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านรามพร้อมเจ้าหน้าที่ จำนวน 8 คน เป็นผู้ที่ทำงานในหน่วยงานที่มีบทบาทในการจัดสวัสดิการสังคมให้กับประชาชนในพื้นที่ระดับตำบล ซึ่งมีการนำฐานข้อมูลโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐมาใช้ในการจัดสวัสดิการให้เข้าถึงผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ที่ตนรับผิดชอบดูแลเข้าถึงสวัสดิการและมีคุณภาพชีวิตที่ดี

2. กลุ่มผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่ คือ ประชาชนซึ่งมีคุณสมบัติตรงตามที่กรมบัญชีกลางกำหนดที่เข้าไม่ถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ นอกจากคนกลุ่มนี้จะไม่ได้รับสวัสดิการจากบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งมีวงเงินค่าซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค และวงเงินส่วนลดค่าซื้อก๊าซหุงต้มแล้ว และไม่ได้รับสวัสดิการที่จะตามมาจากการลงทะเบียนสวัสดิการแห่งรัฐที่รัฐบาลจะจัดให้ตามมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ทำให้ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมีความยากลำบากที่จะเข้าถึงสวัสดิการมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้มีความเป็นอยู่และมีคุณภาพชีวิตที่แย่งลง การวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่มีคุณสมบัติตามที่กรมบัญชีกลางกำหนด ในพื้นที่ตำบลบ้านราม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 20 คน ทั้งนี้ สามารถดูรายละเอียดคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลหลักในภาคผนวก ก.

ตารางที่ 5 ข้อมูลผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐตำบลบ้านราม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

ที่	จำนวนประชาชนที่ไม่ได้รับบัตร	จำนวน (คน)
1.	หมู่ที่ 1 บ้านราม	7
2.	หมู่ที่ 2 โคกหรั่ง	58
3.	หมู่ที่ 5 บ่อเตรียง	9
4.	หมู่ที่ 8 บ้านใหม่	151
	รวม (คน)	225

3. วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก

แบ่งตามวิธีการจัดเก็บข้อมูล ดังนี้

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview)

- ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่มีคุณสมบัติตามที่กรมบัญชีกลางกำหนดในพื้นที่ จำนวน 20 คน ใช้วิธีการเลือกตามวัตถุประสงค์โดยมีคุณลักษณะผู้วิจัยสนใจ หรืออีกนัยหนึ่งคือ ผู้วิจัยจะเลือกผู้ให้ข้อมูลที่สนใจจะศึกษาและทำการแบ่งกลุ่มย่อย ๆ ในผู้ให้ข้อมูลดังกล่าวนั้นออกไปอีก สำหรับการวิจัยครั้งนี้ซึ่งดำเนินการวิจัยในพื้นที่ตำบลบ้านราม ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กรมบัญชีกลางกำหนดมีทั้งหมด 4 หมู่บ้าน ซึ่งผู้วิจัยสัมภาษณ์

ผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 4 หมู่บ้าน โดยชั้นที่ 1 ผู้วิจัยแบ่งหมู่บ้านออกเป็น 4 หมู่บ้าน ชั้นที่ 2 เลือกประชาชนในแต่ละหมู่บ้านที่มีคุณสมบัติตรงตามที่ต้องการ คือ ผู้ที่ไม่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยครอบคลุมทุกช่วงอายุ ซึ่งกำหนดตามเกณฑ์อายุผู้ที่สามารถลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ต้องมีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป และกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นช่วงอายุ คือ ช่วงอายุ 18 – 22 ปี ช่วงอายุ 23 – 59 ปี และช่วงอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งแต่ละช่วงอายุจะมีสภาพปัญหาที่หลากหลาย โดยผู้วิจัยขอข้อมูลประชากรที่อายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป (ต้องเกิดก่อนวันที่ 16 พฤษภาคม 2542) ที่มีคุณสมบัติตามที่กรมบัญชีกลางกำหนดและไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในตำบลบ้านรามจากผู้ใหญ่บ้านทั้ง 8 หมู่บ้าน ซึ่งผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นผู้ให้ข้อมูลว่าประชากรเป็นคนที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และมีคุณสมบัติตรงตามที่กรมบัญชีกลางกำหนดครบทั้ง 5 ข้อ จากการเลือกผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กรมบัญชีกลางกำหนด จำนวน 20 คน ประกอบด้วย ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ หมู่ที่ 2 จำนวน 7 คน ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ หมู่ที่ 5 จำนวน 4 คน และผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ หมู่ที่ 8 จำนวน 9 คน

2. การสนทนากลุ่ม (Group Discussion)

- ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่ 1 กลุ่ม ๆ ละ 6 คน เลือกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 3 หมู่บ้านที่ได้สัมภาษณ์เชิงลึกในประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการสวัสดิการลงทะเบียนเพื่อบัตรสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กรมบัญชีกลางกำหนดและความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เลือกผู้ที่สามารถให้ข้อมูลที่ชัดเจนมาร่วมสนทนากลุ่ม

- ผู้ที่ทำหน้าที่จัดสวัสดิการสังคมให้ประชาชนในพื้นที่ตำบลบ้านราม 1 กลุ่ม มีผู้ร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 8 คน ได้แก่ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบ้านราม สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านราม รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านราม หัวหน้าสำนักปลัด นักพัฒนาชุมชน นักวิเคราะห์นโยบายและแผน และผู้ช่วยนักวิเคราะห์นโยบายและแผน โดยผู้ร่วมสนทนากลุ่มมีคุณสมบัติ ดังนี้

- นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบ้านราม เป็นการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักโดยดูจากคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งมีหน้าที่ควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามกฎหมายและเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบล

- สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านราม ทำหน้าที่ตัวแทนของประชาชนในสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านราม ซึ่งมีความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่

- รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านราม เป็นการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักโดยดูจากคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล และลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบลรองจากปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และรับผิดชอบควบคุมดูแลราชการประจำขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามนโยบายและมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด

- หัวหน้าสำนักปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านราม เป็นการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักโดยดูจากคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับงานราชการทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านราม โดยดูแลกลุ่มงานพัฒนาชุมชนเป็นกลุ่มงานย่อย

- นักพัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านราม เป็นการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักโดยดูจากคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งดูแลรับผิดชอบงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมให้กับประชาชนและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส

- นักวิเคราะห์นโยบายและแผน และผู้ช่วยนักวิเคราะห์นโยบายและแผน เป็นการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักโดยดูจากคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งดูแลรับผิดชอบงานด้านการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ประสานแผน ประมวลแผน เพื่อเสนอแนะเพื่อประกอบการกำหนดนโยบาย จัดทำแผนหรือโครงการ

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

1. ผู้วิจัยใช้แนวทางการสัมภาษณ์ (Guide Line) เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยศึกษาจากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยเตรียมแนวคำถามแบบกว้าง ๆ เพื่อให้ผู้วิจัยมีเค้าโครงคำถามบางส่วนที่จัดเตรียมไว้ล่วงหน้าบ้างแล้วมาใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview: IDI) และเนื่องจากสถานการณ์ที่ไปศึกษานั้นอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ผู้วิจัยจึงต้องปรับเปลี่ยนคำถามเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการและครบถ้วน ซึ่งคำถามดังกล่าวแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

ส่วนที่ 2 แนวคำถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

ส่วนที่ 3 แนวคำถามเกี่ยวกับความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

2. การสนทนากลุ่ม (Group Discussion) มีการสนทนากลุ่ม 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เชิงลึกมาแล้ว จำนวน 6 คน และกลุ่มผู้ที่ทำหน้าที่จัดสวัสดิการสังคมให้ประชาชนในพื้นที่ตำบลบ้านราม มีผู้ร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 8 คน

3. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) คือ การสังเกตที่ผู้วิจัยเฝ้าสังเกตอยู่ภายนอก ไม่เข้าไปร่วมในกิจกรรมของพื้นที่ โดยผ่านการจดบันทึก และการสังเกตสภาพแวดล้อม ความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่ เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการสวัสดิการลงทะเบียนเพื่อบัตรสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และกลยุทธ์ในการจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำวิจัยจากแหล่งเอกสารต่าง ๆ อาทิ หนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการสังคม และโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ บทความ วารสารวิชาการและบทความวิจัย วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัยและข้อมูลจากเว็บไซต์ อินเทอร์เน็ตของหน่วยราชการต่าง ๆ

2. ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้คือ

1) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview)

1.1) การเตรียมผู้วิจัย ตัวผู้วิจัยเป็นส่วนที่สำคัญในการเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความจำเป็นต้องเตรียมตัวเองให้พร้อมก่อนการลงภาคสนาม เพื่อทำการเก็บข้อมูล โดยการศึกษาระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ทักษะในการสัมภาษณ์เชิงลึก การฝึกซ้อมตั้งคำถาม และฝึกสัมภาษณ์ การเตรียมอุปกรณ์ที่นำไปใช้ในการบันทึกข้อมูล ตลอดจน การศึกษาและทำความเข้าใจในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูล

1.2) การเตรียมผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัย ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จะคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักที่อยู่ในพื้นที่ และสามารถให้ข้อมูลได้ดี เมื่อได้ข้อมูลเบื้องต้นแล้วผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จะเป็นผู้ประสานกับผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยดำเนินการก่อนลงสัมภาษณ์เชิงลึกอย่างน้อย 1 วัน ในการเริ่มต้นการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยการสร้างสัมพันธภาพผ่านการพูดคุย รับฟังเรื่องราวต่าง ๆ พร้อมทั้งชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษา และการเก็บข้อมูล ตลอดจนประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษาเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลหลักได้เข้าใจ และให้ความร่วมมือ แล้วจึงให้ลงนามในหนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย หลังจากนั้นจึงเริ่มการสัมภาษณ์แบบเปิดประเด็น ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยในขณะสัมภาษณ์ก็จะมีกรสังเกต ท่าทีของผู้ให้ข้อมูลหลักระหว่างการสัมภาษณ์ หากพบว่ากรณีศึกษาไม่สะดวกก็จะยุติการสัมภาษณ์ แล้วนัดมาสัมภาษณ์ในครั้งต่อไป

1.3) การเตรียมสถานที่และเวลา ผู้ให้ข้อมูลหลักจะเป็นผู้แจ้งว่าสะดวกให้สัมภาษณ์เชิงลึกในสถานที่ใด และในการสัมภาษณ์แต่ละครั้งจะใช้เวลาประมาณ 40 นาที – 1 ชั่วโมง ทั้งนี้เนื่องจากเป็นเวลาที่ไม่นานและน้อยเกินไป อันจะทำให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน และไม่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลหลักเกิดความรู้สึกเหนื่อยล้าและเบื่อหน่ายต่อการสัมภาษณ์ในแต่ละครั้ง

2) การสนทนากลุ่ม (Group Discussion)

2.1) การเตรียมผู้วิจัย ผู้วิจัยเตรียมผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกประเด็น ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และกลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เพื่อเป็นข้อมูลในการสนทนากลุ่ม มีการฝึกซ้อมตั้งคำถาม

ฝึกซ้อมเป็นผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) ซึ่งต้องเป็นผู้ที่คอยจุดประเด็นการสนทนา เพื่อชักจูงให้ผู้ร่วมสนทนากลุ่มได้สนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน

2.2) การเตรียมผู้ร่วมสนทนากลุ่ม แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

- กลุ่มผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 6 คน ผู้วิจัยจะขอความร่วมมือจากผู้ให้ข้อมูลหลักในการสนทนากลุ่มตั้งแต่ในขั้นตอนของการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยแจ้งวัตถุประสงค์ของการสนทนากลุ่มไว้เบื้องต้น แจ้งวันและสถานที่ไว้อย่างคร่าว ๆ เมื่อผู้วิจัยได้วันและสถานที่ที่แน่นอนแล้วก็แจ้งผู้ร่วมสนทนากลุ่มอีกครั้ง ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้แจ้งระยะเวลาในการสนทนากลุ่มประมาณ 3 ชั่วโมง การเริ่มสนทนากลุ่มโดยการสร้างความคุ้นเคยของผู้ร่วมสนทนากลุ่มด้วยการแนะนำตัว และพูดคุยเรื่องราวต่าง ๆ ถัดจากนั้นผู้วิจัยได้แจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย และดำเนินการสนทนาโดยพยายามให้ผู้ร่วมสนทนาทุกคนได้ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน

- กลุ่มผู้ที่ทำหน้าที่จัดสวัสดิการสังคมให้ประชาชนในพื้นที่ตำบลบ้านราม มีผู้ร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 8 คน ผู้วิจัยประสานขอความร่วมมือสนทนากลุ่มผ่านนักพัฒนาชุมชน แจ้งวัตถุประสงค์ของการสนทนากลุ่ม ขอนัดสนทนากลุ่มในวันที่ผู้ร่วมสนทนากลุ่มสะดวก หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านรามแจ้งว่าจะเป็นผู้ประสานกับผู้ให้ข้อมูลหลักคนอื่น ๆ โดยไม่ต้องทำหนังสือขออนุญาตมายังองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านราม การเริ่มสนทนากลุ่มโดยการสร้างความคุ้นเคยของผู้ร่วมสนทนากลุ่มด้วยการแนะนำตัว และพูดคุยเรื่องราวต่าง ๆ ถัดจากนั้นผู้วิจัยได้แจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย และดำเนินการสนทนาโดยพยายามให้ผู้ร่วมสนทนาทุกคนได้ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน

2.3) การเตรียมสถานที่และเวลา ร่วมสนทนากลุ่มเป็นผู้แจ้งวันเวลา และสถานที่ที่สะดวกพูดคุยกับผู้วิจัย ใช้ระยะเวลาในการสนทนากลุ่มประมาณ 3 ชั่วโมง โดยจัดสนทนากลุ่มผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในวันเสาร์ สำหรับกลุ่มผู้ที่ทำหน้าที่จัดสวัสดิการสังคมให้ประชาชนในพื้นที่ในวันทำการของราชการ โดยจัดการสนทนากลุ่มทั้ง 2 กลุ่ม ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านราม

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและตรวจสอบข้อมูล

- 1) การวิเคราะห์ข้อมูล แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาแบบพรรณนาวิเคราะห์ โดยเริ่มจากการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาทำการถอดคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลแต่ละรายจากเครื่องบันทึกเสียงและการจดบันทึก แล้วจึงทำการจัดเรียงหมวดหมู่ข้อมูลเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของข้อมูล จนได้ประเด็นสรุปที่ชัดเจนแล้วจึงนำข้อมูลทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา เชื่อมโยงกับแนวคิดทฤษฎี ในประเด็นต่าง ๆ ที่ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้ทำการวิเคราะห์มาเขียนสรุปเป็นข้อความแบบบรรยายเชิงพรรณนา ซึ่งกระบวนการในการวิเคราะห์ข้อมูลนี้ จะทำควบคู่ไปพร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูล

2) การวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อม ๆ กับการเก็บข้อมูล โดยการเก็บข้อมูลอาศัยประเด็นคำถามเป็นแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความสัมพันธ์เชื่อมโยงของข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ โดยให้อยู่ในขอบเขตข้อมูล และครอบคลุมทุกประเด็นที่กำหนดไว้เพื่อให้ได้ข้อมูลจึงเขียนรายงานการศึกษากระบวนการ คิดวิเคราะห์ข้อมูลได้ดำเนินไปพร้อม ๆ กับการตรวจสอบข้อมูลทุกขั้นตอน แต่หากช่วงเริ่มการเก็บข้อมูลมีประเด็นใดที่มีความขัดแย้ง หรือข้อมูลไม่ชัดเจน ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบเนื้อหาที่มีอยู่เบื้องต้น หรือการเก็บข้อมูลภาคสนามเพิ่มเติมอีกครั้ง ซึ่งจะทำในลักษณะเช่นนี้จนกว่าข้อมูลจะมีความสมบูรณ์และถูกต้องที่สุด ทั้งนี้ สามารถดูกระบวนการทั้งหมดได้ในภาคผนวก ข.

7. การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูลหลัก

การศึกษานี้มุ่งศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการสวัสดิการลงทะเบียนเพื่อบัตรสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และกลยุทธ์ในการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สาขาสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยได้รับรหัสหนังสือรับรอง PSU IRB 2018 – PSU – St 010 ผู้วิจัยได้แจ้งรายละเอียดของการวิจัยแก่ผู้ให้ข้อมูลหลักและผู้ร่วมสนทนากลุ่มก่อนทุกครั้ง ผู้ให้ข้อมูลหลักสามารถร่วมการวิจัยโดยสมัครใจ และมีสิทธิ์ที่จะตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมวิจัยระหว่างการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม และสามารถยุติการเข้าร่วมวิจัยได้ทันที โดยไม่มีผลกระทบใด ๆ ผู้วิจัยใช้ข้อความที่เคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งคำตอบและข้อมูลจะถูกเก็บเป็นความลับ

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และกำหนดกลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ : กรณีศึกษาตำบลบ้านราม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยใช้วิธีเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่ประเด็นการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 20 คน โดยครอบคลุม 3 ช่วงอายุ คือ ช่วงอายุ 18 – 22 ปี ช่วงอายุ 23 – 59 ปี และช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป และประเด็นความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเก็บข้อมูล โดยการสนทนากลุ่มผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่ จำนวน 6 คน และประเด็นการกำหนดกลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐตำบลบ้านราม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการสนทนากลุ่ม จำนวน 2 กลุ่ม คือ ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่ จำนวน 6 คน และกลุ่มของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านราม สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านรามพร้อมเจ้าหน้าที่ จำนวน 8 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการเชิงพรรณนา ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยเป็น 3 ส่วน ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

ส่วนที่ 2 ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

ส่วนที่ 3 กลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ตำบลบ้านราม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

ส่วนที่ 1 ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ไม่ได้รับ บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ไม่ได้รับ บัตรสวัสดิการแห่งรัฐปี 2560 และปี 2561 แตกต่างกันเนื่องจากรัฐบาลกำหนดให้มีวิธีการลงทะเบียน ต่างกัน ดังนี้

1. การลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ปี 2560

ผู้ลงทะเบียนต้องเดินทางไปลงทะเบียนด้วยตนเองที่หน่วยรับลงทะเบียน ประกอบไปด้วย 5 หน่วยงาน ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารออมสิน ธนาคารกรุงไทย คลังจังหวัดทั่วประเทศ (สังกัดกรมบัญชีกลาง) และสำนักงานเขตกรุงเทพฯ ทุกเขต รวมทั้งสิ้น 3,669 สาขา ทั้งนี้ กรณีที่ผู้ลงทะเบียนไม่สามารถเดินทางไปลงทะเบียนได้ด้วยตนเอง ผู้ลงทะเบียนต้องมอบอำนาจให้ผู้อื่นลงทะเบียนแทนได้ สำหรับผู้สูงอายุที่ไม่สามารถเดินทางไปไหน มาไหนได้ ผู้พิการ หรือผู้ป่วย โดยผู้ลงทะเบียนต้องกรอกข้อมูลในแบบฟอร์มและลงนามด้วยตนเอง แล้วจึงมอบอำนาจให้ผู้อื่นมายื่นแบบฟอร์มที่หน่วยรับลงทะเบียน และต้องใช้หลักฐานตามที่ กรมบัญชีกลางกำหนด

2. การลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ปี 2561

อำเภอในพื้นที่เป็นผู้ดำเนินการเพื่อรับลงทะเบียนโครงการลงทะเบียน เพื่อสวัสดิการแห่งรัฐเพิ่มเติม ภายใต้โครงการไทยนิยมยั่งยืน ในกลุ่มผู้พิการ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง หรือผู้ที่ไม่สามารถเดินทางมาลงทะเบียนได้ในปี 2560 ดังนี้

1) ประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางสื่อสาร/กลไกต่างๆ ในพื้นที่เพื่อให้ประชาชน ทราบถึงรายละเอียดเกี่ยวกับการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐเพิ่มเติมภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน เช่น คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม ขั้นตอนและระยะเวลาการดำเนินการ

2) ชี้แจงทำความเข้าใจผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ทีมไทยนิยมฯ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ คณะกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทราบถึงรายละเอียดเกี่ยวกับการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐเพิ่มเติมภายใต้โครงการไทยนิยมยั่งยืน

3) มอบหมายกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ คณะกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำและรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นของผู้ที่ประสงค์จะลงทะเบียนสวัสดิการแห่งรัฐ แล้วจัดส่งให้ทีมไทยนิยมฯ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยดำเนินการรับลงทะเบียน

ตารางที่ 6 ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

ช่วงอายุ	ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ													
	เอกสารไม่ครบถ้วน	มีภารกิจ ไม่สะดวกไปลงทะเบียน	ไม่ทราบข่าว	การลงทะเบียนมีความยุ่งยาก	เข้าใจผิดว่าหากลงทะเบียนจะทำธุรกรรมไม่ได้	เข้าใจผิดว่าต้องลงทะเบียนที่จังหวัดตามทะเบียนบ้าน	ไม่ลงทะเบียนเนื่องจากเงินที่ได้รับมีจำนวนน้อย	ไม่ยอมลงทะเบียน เนื่องจากไม่ยากได้รับสิทธิ์	ไม่เข้าใจหลักเกณฑ์คุณสมบัติที่กรมบัญชีกลางกำหนด	เข้าใจผิดว่าหากเคยได้รับสิทธิ์ในปี 2559 แล้วจะไม่สามารถลงทะเบียนได้	เข้าใจผิดว่าบ้าน 1 หลังได้สิทธิ์เพียงคนเดียว	ขี้เกียจไปลงทะเบียน	ไม่สามารถเดินทางไปลงทะเบียนได้	อยากให้คนที่ยากลำบากกว่าได้รับสิทธิ์
ช่วงอายุ 18 - 22 ปี														
- การลงทะเบียนปี 2560	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- การลงทะเบียนปี 2561	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ช่วงอายุ 23 - 59 ปี														
- การลงทะเบียนปี 2560	-	2	1	2	2	1	1	1	1	1	-	-	-	1
- การลงทะเบียนปี 2561	-	1	3	-	-	1	-	3	2	-	1	1	-	1
ช่วงอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป														
- การลงทะเบียนปี 2560	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-
- การลงทะเบียนปี 2561	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
รวมปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการฯ ปี 2560 (คน)	1	3	1	3	2	1	1	1	1	1	0	0	4	1
รวมปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการฯ ปี 2561 (คน)	1	1	7	0	0	1	0	3	2	0	1	1	2	1

ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ อายุ 18 - 22 ปี คือ เอกสารไม่ครบถ้วน มีภารกิจ ไม่สะดวกไปลงทะเบียน และไม่ทราบข่าว โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ปี 2560

1.1 เอกสารไม่ครบถ้วน ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...รู้ข่าวทุกปีแหละ แต่เราไม่ได้ไปลง สำเนาทะเบียนบ้านไม่ติด (อยู่) ที่นี้ ไม่มีสำเนาตัวจริงอยู่กันกำ (ก็) เลยไม่ได้ไปลง สำเนาอยู่ทุ่งสง...” (ฝัน,สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2561)

1.2 มีภารกิจ ไม่สะดวกไปลงทะเบียน ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...เคยรู้ข่าวเรื่องบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ แม่เคยทำ พ่อไม่ทำ แม่มีบัตรคนเดียว ทั้งบ้าน น้องเคยแล (ดู) ข่าว แต่ไม่ได้ไป ตอนนั้นติดเรียน อยู่หอที่ปากพอง ไม่สะดวก...” (มีม,สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2561)

2. ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ปี 2561

2.1 เอกสารไม่ครบถ้วน ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...แม่ส่งแฟกซ์สำเนาทะเบียนบ้านมาให้แล้ว แต่มันไม่ชัด ตั้งใจ (จะ) ทำ แต่ไม่ได้ทำ...” (ฝน, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2561)

2.2 ไม่ทราบข่าว ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...ที่เค้าทำกับผู้ใหญ่บ้านนี้ไม่รู้ข่าวเลย แรกเดือนกรกฎามีมายังอยู่ที่บ้าน เหลยอะ ไม่ได้เป็นช่วงที่ต้องฝึกงานไหนที่ ก็ไม่ได้ยินไหนนะพี่...” (มีม,สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2561)

ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ อายุ 23 - 59 ปี คือ มีภารกิจ ไม่สะดวกไปลงทะเบียน ไม่ทราบข่าว การลงทะเบียนมีความยุ่งยาก เข้าใจผิดว่าหากลงทะเบียนจะทำธุรกรรมไม่ได้ เข้าใจผิดว่าต้องลงทะเบียนที่จังหวัดตามทะเบียนบ้าน ไม่ลงทะเบียนเนื่องจากเงินที่ได้รับมีจำนวนน้อย ไม่อยากลงทะเบียน เนื่องจากไม่อยากได้รับสิทธิ์ ไม่เข้าใจหลักเกณฑ์คุณสมบัติที่กรมบัญชีกลางกำหนด เข้าใจผิดว่าหากเคยได้รับสิทธิ์ในปี 2559 แล้วจะไม่สามารถลงได้ เข้าใจผิดว่าบ้าน 1 หลัง ได้สิทธิ์เพียงคนเดียว ชี้แจงไปลงทะเบียน และอยากให้คนที่ยากลำบากกว่าได้รับสิทธิ์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ปี 2560

1.1 มีภารกิจ ไม่สะดวกไปลงทะเบียน ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...รู้ว่าลงทะเบียน แต่ไม่ได้มาลง ยุ่งอยู่ ขับรถ 6 ล้อ ขับขึ้นลงกรุงเทพ ไม่ใช่ได้ว่างเลยนั้ง ถึงไปลงเราก็ไม่รู้ว้อ (จะ) ได้คิวมาย คนไปแล้วหลบ (กลับ) กันมาก็มี ไม่ใช่ได้ลงน...” (คิด,สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2561)

1.2 ไม่ทราบข่าว ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...ไม่รู้ข่าว รู้หลังจากที่เค้าลงเสร็จแล้ว รู้จากข้างบ้าน...” (ฝน,สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2561)

1.3 การลงทะเบียนมีความยุ่งยาก ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...เรารู้มันแหละ อีให้ไปถ้า ไปต่อคิวนี้เสียเวลา เห็นเค้าก็หลบ ๆ (กลับ ๆ) กันมา คิวเต็มมั้ง (บ้าง) ทำไปก็ไม่รู้จะได้ล่าวมาย (อีกมาย) ไหนอีทำงานอยู่หล่าว...” (โรจน์,สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2561)

“...รู้มันนั้ง รู้ว่าเค้าให้ไปลงทะเบียนที่ธนาคาร แต่ไม่อยากไปถ้า (รอ) เสียเวลา...” (สมบุญ,สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2561)

1.4 เข้าใจผิดว่าหากลงทะเบียนจะทำธุรกรรมไม่ได้ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์
ที่ว่า

“...รู้ข่าวแต่กลัวว่าจะกู้อะไรไม่ได้ ก็เลยไม่ไปลง...” (ปาว, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2561)

1.5 เข้าใจว่าต้องลงทะเบียนที่จังหวัดตามทะเบียนบ้าน ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์
ที่ว่า

“...น่องยังอยู่บ้านแฟนที่สุราษฎร์เลยอะตอนนั้น เวลามันแป๊บเดียว น่องไม่ใช่
ทันได้หลบ (กลับ) มาบ้านนี้...” (เจน, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2561)

1.6 ไม่ลงทะเบียนเนื่องจากเงินที่ได้รับมีจำนวนน้อย ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า
“...รู้ข่าว แต่ว่าเงินมันน้อย ชี้คร้าน (ชี้เกี้ยว) ไปรอ รู้ว่าเค้าได้ 200 กับ
300 บาท หลักฐานไหน (อะไร) ก็มีพร้อมนี่...” (วัฒน์, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2561)

1.7 ไม่อยากลงทะเบียน เนื่องจากไม่อยากได้รับสิทธิ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์
ที่ว่า

“...รู้ข่าวนี้ น่อง เราไม่อยากได้ เรายังทำงานเองได้หลาย ให้คนที่ลำบากตะ
(เหอะ) น่อง...” (พงษ์, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2561)

1.8 ไม่เข้าใจหลักเกณฑ์คุณสมบัติที่กรมบัญชีกลางกำหนด ดังตัวอย่าง
บทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...รู้ข่าว แต่พี่ว่าพี่ไม่ได้ยื่นน่อง พี่ว่าพี่ไม่เอา (จะ) ผ่าน พี่ก็ไม่ได้ศึกษากันว่า
ใครลงได้มั้ง...” (ชาย, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2561)

1.9 เข้าใจผิดว่าหากเคยได้รับสิทธิในปี 2559 แล้วจะไม่สามารถลงได้ ... ดังตัวอย่าง
บทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...เค้าว่าถ้ารอบแรกลงแล้วก็ไม่ต้องลง คนมาก ที่เค้าลงกันก็ธ.ก.ส. ออมสิน
ไทยพาณิชย์...” (ฝ่าย, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2561)

1.10 อยากให้คนที่ยากลำบากกว่าได้รับสิทธิ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า
“...รู้ข่าวแต่ตั้งใจว่า (จะ) ไม่ทำน่อง ให้รัฐเอาตังค์นี้ไปให้คนลำบากหา
พี่ตะ (เหอะ) มีอีกเยอะก่อน...” (กรณ, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2561)

2. ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ปี 2561

2.1 มีภารกิจไม่สะดวกไปลงทะเบียน ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า
“...ไม่ได้ไปลง เพราะว่าหมดเขตเสียก่อน ยุ่ง ๆ งานในโคก (สวน) เค้าน่า
บอกตอนช่วงปลูกผัก ไม่ทันได้ลง...” (ฝ่าย, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2561)

2.2 ไม่ทราบข่าว ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า
“...ไม่รู้เรื่องไหน (อะไร) เลยน่อง ไม่สนใจ ไม่แล (ดู) ข่าวไหนกัน...” (คิด,
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2561)

“...หวางอิ (กว่าจะ) ทำงาน ไม่รู้เรื่องเลยว่าเขาทำอะไร (อะไร) กัน ปีนี้เค้าลงกันแรก (ตั้งแต่) เมื่อไหร่ (เมื่อไหร่) ก็ไม่รู้ ไม่รู้ว่าเค้าได้รับสวัสดิการอะไร (อะไร) มั่งกัน” (สมบุรณ์, สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2561)

“...อยู่สุราษฎร์ธานี ไม่รู้ข่าว เพิ่งกลับมากรกฎาคมนี้...” (เจน, สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2561)

2.3 เข้าใจว่าต้องลงทะเบียนที่จังหวัดตามทะเบียนบ้าน ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...ตอนนั้นยังอยู่สงขลา ทำงานข้างนอกบ้าน พอหลบ (กลับ) มาบ้านก็ไม่ทันทำ...” (ฝน, สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2561)

2.4 ไม่อยากลงทะเบียน เนื่องจากไม่อยากได้รับสิทธิ์ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...มาอยู่บ้านที่บ้านรามตั้งแต่เมษายน รู้ข่าวแต่ไม่ไปลง เพราะเราทำงานเราไม่อยากไปลง อายุแค่นี้พี่ไม่อยากจนน่อง ทำงานขายของชำ คิดว่าตัวเองมีรายได้ ไม่อยากไปลง...” (ปาน, สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2561)

“...รู้ข่าว เราแล (สิ) เป็นคนไปประชาสัมพันธ์ในหมู่บ้านว่าเค้ามีการลงทะเบียนรอบใหม่นี้ไปบอกเองเลย ที่ไม่ลงก็เพราะเหตุผลเดิมแหละ เราทำงานได้เองเหลยนี้เอง...” (พงษ์, สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2561)

“...ปีหน้านี้เค้าเลือกตั้งแล้วไข่ม้าย (หรือไม่) คิดว่าถ้าเราทำไปพอปีหน้าโครงการนี้อาจจะหมดกำ (ก็) ได้ เพราะว่ามันได้ไม่กี่เดือนก็ยกเลิก ไหน ๆ ก็ปล่อยยาวมาแล้วก็ไม่ทำเลย...” (กรณ์, สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2561)

2.5 ไม่เข้าใจหลักเกณฑ์คุณสมบัติที่กรมบัญชีกลางกำหนด ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...ปีก่อน ๆ ก็ไม่ลง คิดว่าเราไม่ได้ พอปีนี้ก็ไม่ลง เราคิดว่าเขาคงกำหนดเกณฑ์เดิมแน่...” (ชาย, สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2561)

2.6 เข้าใจผิดที่บ้าน 1 หลังได้สิทธิ์เพียงคนเดียว ... ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...ตอนนั้นอยู่บ้านเมียที่ปากนัง (ปากพั่น) คิดว่าบ้านหลังนี้มีแค่คนเดียวก็พอ ไม่ถามใคร (อะไร) จากใคร...” (บัว, สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2561)

2.7 ขี้เกียจไปลงทะเบียน ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...รู้นั้นแหละ ผู้ใหญ่บ้านก็บอกแล้ว แต่ไม่ไปทำเอง ไม่อยากไปซื้อบ้าน...” (วัฒน์, สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2561)

2.8 อยากให้คนที่มีความยากลำบากกว่าได้รับสิทธิ์ ... ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“... มีปีไหน ๆ ก็ไม่ทำนี่เอง ให้คนที่ลำบากหว่า (ดีกว่า) เค้าทำ รู้เรื่องนั้นรู้เรื่องแหละเมียเป็นอสม. ชาวพ่นนี้ (แบบนี้) เรารู้อยู่แล้ว...” (กรณ์, สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ ธันวาคม 2561)

ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของ ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ อายุ 60 ปีขึ้นไป คือ ไม่ทราบข่าว ไม่สามารถเดินทางไปลงทะเบียนได้ และการลงทะเบียนมีความยุ่งยาก โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ปี 2560

1.1 ไม่สามารถเดินทางไปลงทะเบียนได้ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...ตา รู้ ที่ว่าเค้าไปลงทะเบียนที่ธนาคารนั้น ตาไปลำบากแล้วลูก อยู่กับยาย 2 คนนิ พอแก่ตัวเข้า ตาก็ขับรถไม่ได้แล้ว อี (จะ) ไปลงทะเบียนกับเค้าก็ลำบากลูก...” (เหลือ, สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2561)

“...รู้ลูกเหอ แต่ไม่ใช่ได้ไป ลูกอยู่แค่ ๆ เค้าก็ทำงานของเค้า ไม่มีเวลาได้พาเราไปนั่งถ้า (รอ) อยู่ม้าย...” (แก้ว, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2561)

“...ก็เหมือนเดิมหล่าว (อีก) นิลูก รู้แต่เค้าไม่พาไป เราก้ไปทำไม่ได้ เห็นคนอื่นเค้าที่ไปก็ไปถ้า (รอ) กันเป็นวันๆ กันนิลูก...” (สาย, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2561)

“...ไม่สะดวก ไม่มีใครพาไป ญาติอยู่แค่ๆ (ใกล้ๆ) กันนั้นแหละ แต่ไม่มีใครพาไป...” (แมน, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2561)

1.2 การลงทะเบียนมีความยุ่งยาก ... ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...ไปแล้วกำ (ก็) กลับ ไปวันหลังเพื่อน (วันสุดท้าย) คิดว่าวันหลังเพื่อน (วันสุดท้าย) คนหมดแล้ว แต่คนก็ยังเยอะนิ ชี้คร้าน (ชี้เกี้ยว) เข้าคิวยาว ตัดปัญหาก็กลับ ก็ถือว่าไม่ได้เดือดร้อนไหร (อะไร) ไปเห็นเค้าชิง (แย่ง) กันนำบัตรสี (อายุ) พื่อโฉนดิ (รู้สึกแปลก ๆ)...” (โพธิ์, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2561)

2. ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ปี 2561

2.1 ไม่ทราบข่าว ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...รอบนี้ไม่รู้ลูกเหอ นี้มารู้ก็ตอนที่ลูกบอกนี้แหละว่าเค้าให้ลงทะเบียนกัน เสียตายจ้ง อยากได้บัตรกับเค้ามั้ง ยัง (มี) ลูกคนเดียวก็ไปทำงานที่สุราษฎร์นูน ตามีแต่ (แค) เบี้ยผู้สูงอายุลูก...” (เหลือ, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2561)

“...ไม่รู้ข่าวที ตอนเค้าประชุมหมู่บ้านแรก 6 ตุลา ผู้ใหญ่บอกว่าเค้าอื (จะ) เบิก แต่แรกเดือนกรกฎาค้าไม่พูดไหร (อะไร)... ” (โพธิ์, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2561)

“...ฟัง (ฟัง) รู้ตอนที่เค้าส่งแล้ว ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเป็นคนมาบอกที่บ้าน...” (แมน, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2561)

2.2 ไม่สามารถเดินทางไปลงทะเบียนได้ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...นี่ก็ไม่ได้ไปหล่าว (อีก) ลูกเหอ จริง ๆ เค้านำอื (จะ) มาทำให้ที่บ้านนะ ยายแก่แล้วนิ ไม่สะดวกอืไปลงกับเค้าเลย...” (แก้ว, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2561)

“...รู้เรื่องว่าเค้าทำ แต่ไม่ได้ไปทำ คัน (ถ้าหาก) เค้าไม่ทุกกัน (พาไปด้วย) ก็เปล่า (ไม่ได้ไป) นิลูก...” (สาย, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2561)

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ อายุ 18 - 22 ปี มีปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึง 3 ลำดับแรก คือ

1. เอกสารไม่ครบถ้วน
2. มีภารกิจไม่สะดวกไปลงทะเบียน
3. ไม่ทราบข่าว

ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่อยู่ในช่วงวัยนี้มีจำนวนน้อยที่สุด ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐกรณีมีเอกสารไม่ครบถ้วนมีเฉพาะช่วงวัยนี้เท่านั้น ซึ่งมีสาเหตุจากคนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่กำลังเรียนหนังสือ อาศัยอยู่กับผู้ปกครอง เอกสารสำคัญต่าง ๆ ผู้ปกครองจะเป็นคนเก็บไว้ กรณีที่ไม่ได้ไปลงทะเบียน ในปี 2560 เนื่องจากมีภารกิจไม่สามารถไปลงทะเบียนได้นั้น ก็มีสาเหตุมาจากการรับลงทะเบียนในปี 2560 นั้น รับลงทะเบียนที่สำนักงานคลังจังหวัดและธนาคาร 3 แห่ง ซึ่งคนกลุ่มนี้ไม่สามารถไปลงทะเบียนตามสถานที่ดังกล่าวได้ในวันจันทร์ - ศุกร์ เนื่องจากกลุ่มนี้ต้องเรียนหนังสือ และกรณีที่ไม่ได้ลงทะเบียนเนื่องจากไม่ทราบข่าวในการลงทะเบียน ปี 2561 นั้น คนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่เข้าถึงข่าวสารง่ายจากการบริโภคสื่อสังคมออนไลน์ แต่ในกรณีนี้ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเรียนอยู่ต่างอำเภอ และเป็นช่วงที่ต้องฝึกงานอยู่ต่างจังหวัด ทำให้ตรวจสอบจากทีมไทยนิยมยั่งยืนในพื้นที่

ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ อายุ 23 - 59 ปี มีปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึง 5 ลำดับแรก คือ

1. ไม่ลงทะเบียนเนื่องจากไม่ยากได้รับสิทธิ์
2. ไม่ทราบข่าว
3. เข้าใจผิดว่าหากลงทะเบียนจะทำธุรกรรมไม่ได้
4. มีภารกิจ ไม่สะดวกไปลงทะเบียน
5. ไม่เข้าใจหลักเกณฑ์คุณสมบัติที่กรมบัญชีกลางกำหนด

ช่วงวัยนี้เป็นช่วงวัยทำงาน มีผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการจำนวนมาก ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐมีความหลากหลาย ปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการเข้าถึงโครงการ คือ ไม่อยากลงทะเบียนเนื่องจากไม่ยากได้รับสิทธิ์และไม่ทราบข่าว กรณีไม่อยากลงทะเบียนเนื่องจากไม่ยากได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คือ กลุ่มที่คิดว่าตนเองสามารถทำงานได้ ไม่อยากได้รับการสงเคราะห์ช่วยเหลือจากรัฐบาล กรณีมีภารกิจไม่สามารถไปลงทะเบียนได้เป็นปัญหาของคนทำงาน แม้ว่าทราบข่าวเรื่องการลงทะเบียน แต่ก็ไม่สามารถไปลงทะเบียนได้ เนื่องจากการลงทะเบียนต้องใช้เวลารอเพื่อลงทะเบียนนาน การไปลงทะเบียนอาจจะไม่เสร็จสิ้นภายใน 1 วัน หากจะต้องลางานเพื่อไปลงทะเบียนแต่ก็ยังไม่ทราบแน่ชัดว่า จะได้ลงทะเบียนหรือไม่นั้นทำให้คนกลุ่มนี้เลือกที่จะไม่ไปลงทะเบียน หากมีการลงทะเบียนอีกครั้ง ในปี 2562 ก็เห็นควรให้มีการลงทะเบียนในระบบออนไลน์ เพื่อลดปัญหาดังกล่าว สำหรับกรณีไม่ทราบข่าว คือ ผู้ที่ทำงานอยู่ไม่มีเวลา ได้ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการลงทะเบียน ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการ

ลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ กรณีเข้าใจผิดมี 4 สาเหตุ คือ เข้าใจผิดว่าหากลงทะเบียนจะทำธุรกรรมไม่ได้ เข้าใจผิดว่าจะต้องลงทะเบียนที่จังหวัดตามทะเบียนบ้าน เข้าใจผิดว่าหากเคยได้รับสิทธิ์ในปี 2559 แล้วจะไม่สามารถลงทะเบียนได้ และเข้าใจผิดว่าบ้าน 1 หลังได้สิทธิ์เพียงคนเดียว การแก้ไขปัญหาการเข้าใจผิดก็ต้องสร้างการเข้าถึงข้อมูลที่ถูกต้อง มีแหล่งข้อมูลที่สามารถให้ข้อมูลที่ชัดเจนได้อาจจะผ่านระบบออนไลน์ สายด่วน แอปพลิเคชัน และสร้างการรับรู้ที่ชัดเจนให้กับทีมไทยนิยมยั่งยืนที่จะต้องไปสำรวจ และเก็บข้อมูลในพื้นที่ กรณีไม่ลงทะเบียนเนื่องจากต้องการให้คนที่มีความยากลำบากกว่าได้รับสิทธิ์ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่ให้เหตุผลในข้อนี้ นั่นไม่ต้องการได้รับเงินสงเคราะห์แบบให้เปล่า เพราะคนกลุ่มนี้สามารถทำงานหาเงินเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ สวัสดิการสังคมที่กลุ่มนี้ต้องการได้รับ คือ การฝึกอาชีพ การหาตลาด และการพัฒนาสินค้า เป็นต้น

ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ อายุ 60 ปีขึ้นไป มีปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึง 2 ลำดับแรก คือ

1. ไม่สามารถเดินทางไปลงทะเบียนได้
2. ไม่ทราบข่าว และการลงทะเบียนมีความยุ่งยาก

ปัญหาและอุปสรรคหลักของผู้สูงอายุที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คือ ไม่สามารถเดินทางไปลงทะเบียนได้ ปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวในปี 2560 มีจำนวนมากกว่าปี 2561 เนื่องจากในปี 2560 ผู้ลงทะเบียนต้องไปลงทะเบียนที่สำนักงานคลังจังหวัดและธนาคาร 3 แห่ง ซึ่งมีระยะทางที่ไกลจากตัวบ้าน ผู้สูงอายุไม่สามารถขับรถไปลงทะเบียนได้ ต้องอาศัยให้บุตรหลานพาไปลงทะเบียน แต่บุตรหลานเองก็ติดภารกิจก็ไม่สามารถพาผู้สูงอายุไปลงทะเบียนได้เช่นกัน แต่ในปี 2561 การลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐเพิ่มเติมภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืนในกลุ่มผู้พิการ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง หรือผู้ที่ไม่สามารถเดินทางมาลงทะเบียนได้ในปี 2560 มอบหมายกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ คณะกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำรวจข้อมูลกลุ่มผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐดังกล่าวนี้ ยังคงมีผู้สูงอายุที่ไม่ได้รับการสำรวจข้อมูลรวมถึงปัญหาและอุปสรรคกรณีไม่ทราบข่าวของผู้สูงอายุ นั้น แสดงให้เห็นว่าแม้มีมาตรการการเข้าถึงผู้เปราะบางในปี 2561 ได้แก่ กลุ่มผู้พิการ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง หรือผู้ที่ไม่สามารถเดินทางมาลงทะเบียนได้ในปี 2560 แล้วนั้น ก็ยังคงมีประชาชนกลุ่มดังกล่าวไม่ได้ลงทะเบียนเนื่องจากการสำรวจของทีมไทยนิยมยั่งยืนไม่ทั่วถึง

ส่วนที่ 2 ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

แม้รัฐบาลจะเปลี่ยนแปลงวิธีการลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐให้ผู้เปราะบางเข้าถึงได้สะดวกขึ้นแล้ว แต่จากการเก็บข้อมูลพื้นที่ตำบลบ้านราม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ยังคงมีประชาชนกลุ่มที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กรมบัญชีกลางกำหนดไม่ได้ลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ 3.68 % ซึ่งประชาชนกลุ่มดังกล่าวเป็นคนจน

ซึ่งมีความยากลำบากในการดำรงชีวิต ลำพังการช่วยเหลือกันภายในครอบครัวและเครือญาติ ไม่สามารถตอบสนองกับความต้องการ และมีความเป็นอยู่ที่ไม่เอื้อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี คนกลุ่มนี้ จึงควรได้รับสวัสดิการสังคมที่ภาครัฐจัดให้ ซึ่งสวัสดิการที่ภาครัฐจัดให้นั้นต้องจัดให้กับประชาชน อย่างเท่าเทียม มุ่งตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชน โดยทั่วไปบริการพื้นฐาน เป็นบริการต่ำสุดที่รัฐต้องจัดให้กับคนในสังคม เช่น การศึกษาภาคบังคับ บริการสุขภาพอนามัย เป็นต้น ซึ่งในการศึกษาคำนี้ผู้วิจัยนำเสนอความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการ แห่งรัฐ ตำบลบ้านราม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามพระราชบัญญัติส่งเสริม การจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ.2546 ดังนี้

2.1 สวัสดิการสังคมด้านการศึกษา (Education) ประชาชนในพื้นที่เห็นความสำคัญ ด้านการศึกษา องค์กรด้านการศึกษาในพื้นที่มีทั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 1 แห่ง และโรงเรียน ประถมศึกษา จำนวน 2 แห่ง หากเด็กเรียนจนจบชั้นประถมศึกษาแล้ว จะไปศึกษาต่อที่โรงเรียน มัธยมศึกษา อาชีวศึกษาและมหาวิทยาลัยที่ตำบลใกล้เคียงกัน หากครอบครัวใดสามารถส่งเสีย ค่าใช้จ่ายได้ ก็จะส่งไปเรียนในโรงเรียนต่างอำเภอ และบางส่วนก็ส่งไปเรียนที่จังหวัดใกล้เคียงกัน เนื่องจากพื้นที่เป็นเขตรอยต่อกับอีกจังหวัด ซึ่งการเดินทาง และระยะเวลาเดินทางไกลกว่าเดินทางไป ศึกษาในตัวเมืองของจังหวัด เด็กเข้าถึงบริการส่งเสริมทางการศึกษา ที่ภาครัฐจัดให้ ได้แก่ การกู้ยืม เงินกองทุนให้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) ได้รับทุนการศึกษากรณีมีผลการเรียนที่อยู่ในระดับดี นอกจาก การศึกษาในระบบแล้ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ยังจัดให้มีโครงการส่งเสริมความรู้ด้านต่าง ๆ ให้กับประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

จากการศึกษา พบว่า ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐต้องการทุนการศึกษา ในการเล่าเรียนของบุตรหลาน ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะมีนโยบายเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพ โดยสนับสนุน ค่าเล่าเรียน หนังสือเรียน อุปกรณ์การเรียน เครื่องแบบนักเรียน และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แต่ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐให้ข้อมูลว่าครอบครัวมีค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาเป็นจำนวนมาก หากได้รับทุน สนับสนุนจากโรงเรียนก็จะเป็นการแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่าย พร้อมให้ข้อมูลว่าการกู้ยืมเงินกองทุนให้ยืม เพื่อการศึกษา (กยศ.) ควรสนับสนุนเด็กนักเรียนที่ต้องการเรียนหนังสืออย่างเท่าเทียมกันทุกคน ไม่ควรกำหนดหลักเกณฑ์ด้านผลการเรียนที่ดี เนื่องจากเด็กที่มีผลการเรียนไม่ดีแต่มีความตั้งใจจะศึกษา ต่อจะไม่สามารถกู้ยืมเงินจากกองทุนได้ โอกาสทางด้านการศึกษาต่อน้อยลง การพัฒนาคุณภาพชีวิต และยกระดับความเป็นอยู่ของครอบครัวก็มีโอกาสน้อยลงด้วย ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...อยากได้ทุนการศึกษามากกว่า (มากกว่า) ได้ส่งตัวเองเรียนกัน พออิ (จะ) จบนี้ ต้องมีค่าชุดครุยไทร (อะไร) หลายเรื่องกัน หนูย (หนู) อยากเรียนให้จบป.ตรี ถ้าเรียนต่อมันดีแล้ว ดีหว่า (กว่า) ปวส. ได้ทำงานดีหว่า (กว่า) เรียนปวส.ว่าอิ (จะ) ทำงานก่อน แล้วค่อยเรียนรามเสารอาทิศย์ก้า (ก็) ได้ แม่กับพ่อไม่มีตั้งค์ส่งเรียนแล้ว ...” (มีม, สัมภาษณ์ 14 ตุลาคม 2561)

“...หนูย (หนู) อยากให้ลูกเรียนหนังสือ เรียนสูง ๆ ได้มีงานการดี ๆ หนูยเองนี้ ไม่เรียนแล้ว อยากเก็บตั้งค์ให้ลูกเรียนหว่า (ดีกว่า) ...” (ฝืน, สัมภาษณ์ 14 ตุลาคม 2561)

“...เสนอให้มี กยศ. กู้เงินได้ตั้งแต่เด็ก ๆ โดยไม่ดูเกรด ให้กันทุกคน บางทีเด็กหัวไม่ดี มันก็อยากเรียนให้สูง...” (กรณ, สัมภาษณ์ 22 ตุลาคม 2561)

2.2 สวัสดิการสังคมด้านสุขภาพอนามัย (Health) ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เข้าถึงสวัสดิการสังคม ด้านสุขภาพที่ภาครัฐจัดให้เป็นจำนวนมากที่สุด โดยส่วนใหญ่ใช้สิทธิประกันสุขภาพถ้วนหน้าเข้ารับการรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และโรงพยาบาลประจำอำเภอ ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่มีสิทธิประกันสังคมมาตรา 39 คือ ผู้ประกันตนโดยสมัครใจที่ส่งเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมหลังจากที่ออกจากงานเอง มีความพึงพอใจในสวัสดิการที่ประกันสังคมจัดให้ โดยเฉพาะการรักษาพยาบาล เนื่องจากผู้ประกันตนสามารถเข้ารับการรักษาพยาบาลได้ที่คลินิกหรือโรงพยาบาลเอกชนโดยไม่ต้องสำรองจ่าย ผู้ประกันตนไม่ต้องนั่งรอคิวเพื่อขอใช้บริการที่โรงพยาบาลของรัฐ สะดวก และได้รับบริการที่ดี ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐบางรายได้รับสิทธิการรักษาพยาบาลเป็นสิทธิเบิกจ่ายตรงของบุตร สิทธิรักษาพยาบาลของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สิทธิรักษาพยาบาลของภรรยาซึ่งปฏิบัติหน้าที่เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) พึงพอใจที่ได้รับสวัสดิการรักษาพยาบาลดังกล่าว สำหรับการส่งเสริมสุขภาพ มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ทำหน้าที่ส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมและป้องกันโรค โดยให้คำแนะนำ ถ่ายทอดความรู้แก่เพื่อนบ้านและแกนนำสุขภาพประจำครอบครัว แกนนำชุมชนในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพพลานามัยให้แข็งแรง อีกทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ร่วมจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ ทั้งการจัดกีฬาประจำปี การแข่งขันเต้นแอโรบิก การพ่นควันกำจัดยุงลาย ฯลฯ

จากการศึกษา พบว่า ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐต้องการให้มีเครื่องออกกำลังกาย และสนามออกกำลังกายในหมู่บ้าน ปัจจุบันชาวบ้านจะออกกำลังกายประเภทการวิ่งบนถนน ในหมู่บ้าน ชาวบ้านนิยมออกกำลังกายตอนเช้าตรู่และตอนเย็น บางส่วนก็เต้นแอโรบิกที่วัด สำหรับผู้ชายก็ไปเตะฟุตบอลที่สนามในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งไม่เพียงพอกับความต้องการของชาวบ้าน อีกทั้งผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งอยู่ในวัยทำงานต้องการให้มีหน่วยงานส่วนกลางเข้ามาดูแลในเรื่องของสุขภาพมากขึ้น เนื่องจากเห็นว่าการทำงานในพื้นที่ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ไม่เพียงพอกับความต้องการ แต่จากการให้ข้อมูลของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) มีความต้องการให้รัฐบาลสนับสนุนค่าตอบแทนการทำงาน เนื่องจากอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) มีภาระงานมาก ค่าตอบแทนควรจะปรับเพิ่มขึ้นตามภาระงานด้วยเช่นกัน ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...อยากให้มีเครื่องออกกำลังกาย ปกติมันมีแต่ในตลาด (ตลาด) เทศบาล ถ้ามีก็อยากให้มีเป็นจุดศูนย์รวมแต่ละหมู่บ้าน มีสนามเด็กเล่นให้ลูกกัน อี (จะ) พาลูกไปเล่นที่เทศบาลมันไกล...” (ฝัน, สัมภาษณ์ 14 ตุลาคม 2561)

“...อยากให้มีเครื่องออกกำลังกายสาธารณะที่จุดสำคัญ ๆ ที่ทำให้ผู้สูงอายุ เด็กไปออกกำลังกาย เข้าเย็นได้ไปรวมตัวกัน น่าจะเป็นศาลาขอบสระ มันมีศาลาอยู่แล้ว อยู่หมู่ 8 มีที่ดินแล้วแต่ขาดงบประมาณ” (โรจน์, สัมภาษณ์ 14 ตุลาคม 2561)

“...อยากให้หน่วยงานส่วนกลางเข้ามาดูแลสุขภาพคนให้ดีขึ้น เข้ามาดูแลด้านต่าง ๆ...” (พงษ์, สัมภาษณ์ 14 ตุลาคม 2561)

2.3 สวัสดิการสังคมด้านที่อยู่อาศัย (Housing) โดยส่วนใหญ่ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐอาศัยอยู่ในบ้าน ซึ่งเป็นครอบครัวขยาย อยู่อาศัยกันตั้งแต่รุ่นพ่อรุ่นแม่ สภาพ

เป็นบ้านไม้และปูน มีใต้ถุน เนื่องด้วยสภาพของพื้นที่เป็นที่ลุ่ม มีน้ำท่วมทุกปี การสร้างบ้านต้องยกสูง ที่ดินเป็นที่ดินที่มีเอกสารสิทธิถูกต้อง การสร้างบ้านเรือนแยกห่างจากกัน บ้านแต่ละหลังมีพื้นที่บริเวณบ้านไม่แออัด กลุ่มญาติจะสร้างบ้านเรือนอยู่ใกล้เคียงกัน สภาพอากาศดี แต่มีบางหลังที่สร้างอยู่ใกล้กับแปลงผักจะได้รับสารพิษจากยาฆ่าแมลงที่ชาวบ้านฉีดเพื่อกำจัดวัชพืช

จากการศึกษา พบว่า ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐต้องการซ่อมแซมบ้าน และปรับสภาพบ้าน ซึ่งสร้างอยู่ในที่ดินของตนเองและบ้านซึ่งได้ไปอาศัยอยู่ของญาติ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...อยากให้ซ่อมแซมบ้าน ที่บ้านเป็นบ้านไม้ ข้างหลังบ้านมันพุก (พัง) ปลูกขึ้นไม่ได้ทำใหม่...” (มี้ม, สัมภาษณ์ 14 ตุลาคม 2561)

“...ซ่อมบ้าน บ้านที่อยู่ตอนนี้ก็เป็นบ้านคนอื่น ปลูกกินหมดแล้ว ไม่รู้ว่ามีอิโหะ (พัง) ตอโคนี้ (เมื่อไหร่) ลูก...” (แก้ว, สัมภาษณ์ 14 ตุลาคม 2561)

2.4 สวัสดิการสังคมด้านการมีงานทำและมีรายได้ (Employment and Income Maintenance) ชาวบ้านในพื้นที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนาข้าว ไร่นาสวนผสม ปลูกผักและปลูกปาล์ม ในช่วงที่ไม่มีผลผลิต ชาวบ้านบางส่วนจะประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป รายได้จากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมไม่เพียงพอกับการใช้จ่ายในครัวเรือน รายได้น้อยเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายที่ลงทุนไป เกษตรกรปลูกผักโดยใช้สารเคมีฉีดฆ่าแมลงและวัชพืช เกษตรกรรับรู้ว่าการใช้จ่ายในการซื้อยาฆ่าแมลงมีจำนวนมากและการใช้สารเคมีจะส่งผลเสียต่อสุขภาพ แต่ก็มีควมจำเป็นต้องใช้เนื่องจากหากไม่ใช้สารเคมี ผลผลิตจะเสียหายและมีราคาต่ำ แต่พอถึงช่วงเก็บเกี่ยวเกษตรกรต่างบ่นเป็นเสียงเดียวกันว่ากำไรน้อย กำไรที่ได้จะตกเป็นของพ่อค้าคนกลาง เกษตรกรเคยแก้ปัญหาดังกล่าวด้วยการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อให้มีอำนาจการต่อรองกับพ่อค้าคนกลาง แต่ก็ไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากสมาชิกกลุ่มต่างกลัวว่าราคาพืชผลของตนจะมีราคาต่ำจึงเร่งขายให้กับพ่อค้าคนกลางก่อน เกษตรกรโดยส่วนใหญ่มีภาระหนี้สินจากการกู้ยืมเงินในระบบจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เงินที่ได้จากการกู้ยืมนำมาเป็นทุนในการทำเกษตรกรรมและนำมาใช้จ่ายหมุนเวียนในครอบครัว เกษตรกรบางส่วนมีการทำการเกษตรแบบใช้ทั้งสารเคมีและปุ๋ยอินทรีย์ ซึ่งในพื้นที่มีการรวมตัวกันของเกษตรกร เพื่อผลิตปุ๋ยอินทรีย์และขายให้กับสมาชิกในราคาที่ถูกลงกว่าท้องตลาด ซึ่งสมาชิกกลุ่มปุ๋ยหมักได้ให้ข้อมูลว่าผลผลิตจากการใช้ปุ๋ยหมักร่วมกับการใช้สารเคมีดีกว่าการใช้สารเคมีเพียงอย่างเดียว ทั้งนี้ กลุ่มเกษตรกรได้รับการสนับสนุนความรู้ดังกล่าวจากสำนักงานเกษตรอำเภอในพื้นที่ อีกทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ได้มีการสนับสนุนอุปกรณ์ในการดึงน้ำจากแหล่งน้ำสาธารณะเข้าสวนของชาวบ้าน

จากการศึกษา พบว่า ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐทุกกลุ่มวัยมีความต้องการมีรายได้เพิ่มสูงขึ้น โดยส่วนใหญ่ต้องการให้ภาครัฐเข้ามาดูแลราคาพืชผลทางการเกษตร ให้การสนับสนุนด้านการเกษตร ฝึกอาชีพในหมู่บ้าน และให้ข้อมูลข่าวสารช่องทางการสร้างรายได้เพิ่ม ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...อยากได้พันธุ์ปลา ข้าวปลูก พันธุ์พืช เกษตรอำเภอนาน ๆ เค้าอิลงที คั้นได้มาเราก่า (ก็) ทำกันได้มั้ง (บ้าง) ตามที่เค้าเคยทำมา เราก็อหาความรู้เอง ประชาชนในหมู่บ้านนี้เค้าทำจักรสานไหมพันนั้นแหละ (อะไรแบบนี้) ...” (โรจน์, สัมภาษณ์ 14 ตุลาคม 2561)

“...อยากฝึกอาชีพนิ ซ่อมรถเก่า (ก็) ได้ พอได้มาทำที่บ้าน ได้มีรายได้เพิ่มกัน เหวว่า (หรือว่า) คั้น (ถ้า) ได้พันธุ์ไก่ พันธุ์ปลาตุ๊กตา (ก็) ดี เรามีบ่มีที่ดินอยู่เองแล้ว อยากมีรายได้เพิ่ม แต่เราไม่เป็นผู้สูงอายุต้องทำงานเอา ไม่มีทุน ไม่มีความรู้ เงินเก่า (ก็) ไม่มี...” (บ่าว, สัมภาษณ์ 14 ตุลาคม 2561)

“...ถ้าได้บัตรนั้นดี อี (จะ) ได้ซื้อข้าวสารไหม (อะไร) พันนั้น (แบบนั้น) แหะ เห็นเค้าได้ตั้งคี่ในบัตรกัน ลูกยายก็ส่งมาแหะ เป็นค่าของหลานนุ เอาหลานมาอยู่ที่นี้ ให้มาเรียนนี้...” (แม่ัน, สัมภาษณ์ 7 ตุลาคม 2561)

“...อยากอี (จะ) ขอเงินให้คนแก่ ให้ได้มากหว่า (กว่า) เดิมสัก 100 200 บาทเก่า (ก็) ได้...” (คิด, สัมภาษณ์ 22 ตุลาคม 2561)

“...อยากให้ภาคเกษตรราคาดี ปลุกผักราคาต่ำ ซื้อแพง ขายไปถูก อยากให้ช่วยลด ค่าปุ๋ย เมล็ดพันธุ์ ประกันราคาข้าว ให้มารับซื้อในพื้นที่ อยากได้ปลานิลมาเลี้ยง...” (ชาย, สัมภาษณ์ 22 ตุลาคม 2561)

“...อยากได้เงินเยอะ ๆ ให้เพิ่มจาก 800 เหลย (อีก) นี้ใช้จ่ายไม่พอรุ่นนี้แล้วทำงาน ก็ไม่ไหว อีทำไร (อะไร) เดินเก่า (ก็) ไม่ค่อยรอดแล้ว...” (แก้ว, สัมภาษณ์ 14 ตุลาคม 2561)

2.5 สวัสดิการสังคมด้านนันทนาการ (Recreation) ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ได้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อความบันเทิงที่จัดโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในพื้นที่ ได้แก่ การแข่งขันกีฬาประจำปี การแข่งขันแอโรบิก ระหว่างหมู่บ้าน การประชุมกองทุนต่าง ๆ การฝึกอาชีพ กิจกรรมวันรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ ชาวบ้านในพื้นที่ชอบออกกำลังกาย โคนส่วนใหญ่จะเป็นการเดิน – วิ่งบนถนนในหมู่บ้าน หากเป็นกีฬาที่ต้องรวมตัวกัน เช่น ตะเฟุตบอลจะใช้สนามที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เดินแอโรบิกในบริเวณวัด

จากการศึกษา พบว่า ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐต้องการให้มีสนามออกกำลังกาย เครื่องออกกำลังกาย และสนามเด็กเล่น โดยจัดให้มีในทุกหมู่บ้าน เพื่อให้สะดวกในการใช้บริการ และผู้สูงอายุเสนอให้มีสถานที่จัดกิจกรรมให้แก่ผู้สูงอายุในหมู่บ้าน เนื่องจากในพื้นที่มีผู้สูงอายุจำนวนมาก และผู้สูงอายุโดยส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพ นอกจากกิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดในวันสำคัญประจำปีก็ไม่ค่อยได้เข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มอื่น ๆ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...อยากให้มีเครื่องออกกำลังกาย ปกติมันมีแต่ในหลาย (ตลาด) เทศบาล ถ้ามีก็อยากให้มีเป็นจุดศูนย์รวมแต่ละหมู่บ้าน มีสนามเด็กเล่นให้ลูกกัน (ด้วย) อี (จะ) พาลูกไปเล่นที่เทศบาลมันไกล มันมีสนามเด็กเล่นกัน (ด้วย)...” (ฝัน, สัมภาษณ์ 14 ตุลาคม 2561)

“...อยากมีเครื่องออกกำลังกายสาธารณะที่จุดสำคัญ ๆ ที่ทำให้ผู้สูงอายุ เด็ก ไปออกกำลังกาย เข้าเย็นได้ไปรวมตัวกัน น่าจะเป็นศาลาขอพระ มันมีศาลาอยู่แล้ว อยู่หมู่ 8 มีที่ดินแล้ว แต่ขาดงบประมาณ...” (โรจน์, สัมภาษณ์ 14 ตุลาคม 2561)

“...ถ้ามีกิจกรรมให้คนแก่เก่า (ก็) ดี ให้อยู่ที่แค ๆ (ใกล้ ๆ) นิ เปื่ออยู่บ้าน ทำไรอะ ก็อยู่แต่บ้าน ไปหลง (พูดคุย) กับบ้านข้าง ๆ นี้แหละมั้ง...” (แก้ว, สัมภาษณ์ 14 ตุลาคม 2561)

2.6 สวัสดิการสังคมด้านกระบวนการยุติธรรม (Social Justice) ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐสามารถเข้าถึงบริการด้านกฎหมายและความเป็นธรรมจากองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นและสถานีตำรวจในพื้นที่ แต่ด้วยสภาพความเป็นอยู่ที่อยู่กันแบบญาติมิตร ช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกันทำให้ไม่มีปัญหาถึงขั้น ต้องใช้หลักกฎหมายเพื่อดำเนินคดีความใด ๆ

จากการศึกษา พบว่า ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คือ ผู้ที่เข้าไม่ถึงสวัสดิการสังคมที่ภาครัฐจัดให้ แต่ประชาชนกลุ่มดังกล่าวมิได้ร้องเรียนหรือติดใจเอาความเรื่องการประชาสัมพันธ์ในพื้นที่ และเสนอว่าหากมีการสำรวจประชาชนที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กรมบัญชีกลางกำหนดที่ยังไม่ได้ลงทะเบียน ควรใช้กลไก การประชาสัมพันธ์ในระดับพื้นที่ อย่างเช่น การรับลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐเพิ่มเติมภายใต้โครงการไทยนิยมยั่งยืน ในกลุ่มพิการ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง ซึ่งเก็บข้อมูลโดยทีมไทยนิยมยั่งยืนเช่นเดิม อีกทั้งเสนอให้การจ่ายเงินโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ซึ่งเป็นโครงการที่รัฐบาลให้เงินอุดหนุนแก่แม่เด็กแรกเกิดที่อยู่ในครัวเรือนยากจนตั้งแต่แรกคลอดจนกระทั่งเด็กอายุครบ 3 ปี เป็นเงินเดือนละ 600 บาท นั้น ควรมีการดำเนินการอย่างรวดเร็ว เพื่อให้แม่เด็กแรกเกิดสามารถนำเงินที่ได้รับดังกล่าวไปใช้ซื้อของเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้อย่างทันท่วงที ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...ต้องการเงินให้เด็กแรกเกิดเคยส่งเอกสารไปแล้ว ตอนนี้อยู่ไม่ได้ตั้งค้ที่ไม่รู้ไปติดปัญหาตรงไหน เงินนี้ถ้าเราได้ก็เดือนละ 600 บาท ได้อาไปซื้อนม ซื้อของให้ลูก...” (ฝัน, สัมภาษณ์ 14 ตุลาคม 2561)

“...ถ้าได้บัตรนั้นดี อี (จะ) ได้ซื้อข้าวสารไหมพั้นนั้นแหละ...” (แม่น, สัมภาษณ์ 7 ตุลาคม 2561)

“...อยากให้คนที่ลำบากหาเราได้รับบัตรนั้น เรามันทำงานได้เลย (อีก) ให้คนที่ลำบากหา (กว่า) ก่อน...” (พงษ์, สัมภาษณ์ 14 ตุลาคม 2561)

2.7 สวัสดิการสังคมด้านบริการสังคม (Social Services/Human Services)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเป็นหน่วยงานหลักในการให้บริการสังคมให้กับประชาชนในพื้นที่ ผู้ยากจน ผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มเป้าหมายพิเศษ ได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุนตามสิทธิที่พึงได้รับ เช่น ผู้สูงอายุได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามที่พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 กำหนดไว้ ผู้มีความพิการได้เบี้ยความพิการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2550 ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้บริการโดยการนำเงินสดไปมอบให้กับผู้สูงอายุและผู้ที่มีความพิการถึงบ้าน เนื่องจากหากนำเงินเข้าบัญชีธนาคารอาจจะทำให้เกิดความยุ่งยากทั้งการเดินทางและการนำเงินมาใช้จับจ่ายใช้สอย พร้อมทั้งมีการจัดกิจกรรม และบริการต่าง ๆ ให้กับกลุ่มเป้าหมายพิเศษ เช่น การรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ การเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ และผู้มีความพิการ มีอาสาสมัครสาธารณสุขไปดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงที่บ้าน หรือเรียกว่า Caregiver หรือ CG และด้วยสภาพภูมิประเทศที่เป็นพื้นที่ลุ่มทำให้พื้นที่ดังกล่าวมีน้ำท่วมทุกปี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการช่วยเหลือดูแลประชาชนในพื้นที่ เช่น การมอบถุงยังชีพ การให้การช่วยเหลือเยียวยาเบื้องต้น

จากการศึกษา พบว่า ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐต้องการให้เพิ่มเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และอยากให้ผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กรมบัญชีกลางกำหนดได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งจะได้รับสวัสดิการหลายอย่าง ผู้สูงอายุให้ข้อมูลว่า การได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐจะทำให้ครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการโอนเงินเข้าบัตรสวัสดิการแห่งรัฐสำหรับผู้ที่ต้องการพัฒนาอาชีพ

เป็นเงินเดือนละ 100 และ 200 บาท และโอนเงินจากกองทุนผู้สูงอายุเข้าบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เฉพาะผู้ที่มีบัตรที่เป็นผู้สูงอายุ เป็นเงินเดือนละ 50 และ 100 บาท ประกอบกับวงเงินค่าซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค วงเงินส่วนลดค่าแก๊สหุงต้ม และวงเงินค่าโดยสารประเภทต่าง ๆ ซึ่งเป็นการเพิ่มรายได้ลดรายจ่าย ทำให้ครอบครัวมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และผู้สูงอายุได้เสนอว่าการเยียวยาภายหลังจากสถานการณ์อุทกภัยให้กับเกษตรกรที่ได้รับความเสียหายจากเหตุการณ์ดังกล่าวนั้น ควรให้กับเกษตรกรทุกราย ผู้สูงอายุที่มีสวนและอาศัยอยู่ด้วยกันลำพัง ไม่มีกำลังที่จะทำสวนแล้ว ก็ควรจะได้รับเงินเยียวยาด้วยเช่นกัน ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...ถ้าได้บัตรนั้นดี อี (จะ) ได้ซื้อข้าวสารไทรพั้นนั้น (อะไรแบบนั้น) แหละ เห็นเค้าได้ตั้งค้ในบัตรกัน (ด้วย) ลูกยายก็ส่งมาแหละ เป็นค่าของหลานนุ เอาหลานมาอยู่ที่นี่ ให้มาเรียนนี่...” (แม่น, สัมภาษณ์ 7 ตุลาคม 2561)

“...อยากได้เงินเยียวยา ที่เค้าอี (จะ) ให้เงินน้ำท่วมนั้น ตามีสวน แต่ไม่ได้ทำแล้ว แก่ ๆ กันแล้ว ทำไม่ไหวก็เลยไม่แจ้ เค้าว่าคั้นไม่ทำก็อี (จะ) มาลงอันนี้ไม่ได้...” (เหลือ, สัมภาษณ์ 7 ตุลาคม 2561)

“...อยากได้เงินเยอะ ๆ ให้เพิ่มจาก 800 เหลย (อีก) นี้ใช้จ่ายไม่พอรุ่นนี้แล้วทำงานก็ไม่ไหว อี (จะ) ทำไหร เดินก้า (ก็) ไม่ค่อยรอดแล้ว...” (แก้ว, สัมภาษณ์ 14 ตุลาคม 2561)

ส่วนที่ 3 กำหนดกลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ตำบลบ้านราม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตำบลบ้านราม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช แบ่งพื้นที่การปกครอง 8 หมู่บ้าน ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบสูงเชิงเขาและที่ราบลุ่ม สภาพพื้นที่เหมาะกับการทำนา ไร่สวนผสม และทำพืชสวน ประชากรโดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร มีรายได้จากการปลูกผัก ทำนา ปลูกปาล์ม และเลี้ยงสัตว์ ทรัพยากรน้ำเพียงพอต่อการใช้ดำรงชีพ ในช่วงที่ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูล เกษตรกรโดยส่วนใหญ่ปลูกผักยกสวน ผักที่ปลูกเป็นผักกาด กวางตุ้ง พริก พักทอง เกษตรกรปลูกผักโดยใช้สารเคมีฉีดฆ่าแมลงและวัชพืช เกษตรกรรับรู้ว่าการใช้จ่ายในการซื้อยาฆ่าแมลงมีจำนวนมากและการใช้สารเคมีจะส่งผลเสียต่อสุขภาพ แต่ก็มีความจำเป็นต้องใช้เนื่องจากหากไม่ใช้สารเคมี ผลผลิตจะเสียหายและมีราคาต่ำ แต่พอถึงช่วงเก็บเกี่ยวเกษตรกรต่างบ่นเป็นเสียงเดียวกันว่ากำไรน้อย กำไรที่ได้จะตกเป็นของพ่อค้าคนกลาง เกษตรกรเคยแก้ปัญหาดังกล่าวด้วยการรวมกลุ่มเพื่อขายผลผลิตแต่การรวมกลุ่มไม่สำเร็จเนื่องจากเมื่อถึงเวลาที่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ เกษตรกรที่รวมกลุ่มต่างขายผักให้กับพ่อค้าคนกลางเอง เนื่องจากกลัวว่าหากขายผ่านกลุ่มผลผลิตที่ได้จะมีราคาต่ำ เกษตรกรโดยส่วนใหญ่มีภาระหนี้สินจากการกู้ยืมเงินในระบบจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) และสถาบันการเงินในหมู่บ้าน เงินที่ได้จากการกู้ยืมนำมาเป็นทุนในการทำเกษตรกรรมและนำมาใช้จ่ายหมุนเวียนในครอบครัว

ประชากรของตำบลบ้านราม มีจำนวน 3,553 คน เป็นประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป จำนวน 2,453 คน ในพื้นที่ตำบลบ้านราม มีผู้ที่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 1,022 คน และมีผู้ที่มีคุณสมบัติตามที่กรมบัญชีกลางกำหนดแต่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 225 คน แบ่งเป็น ประชากรหมู่ที่ 1 จำนวน 7 คน ประชากรหมู่ที่ 2 จำนวน 58 คน ประชากรหมู่ที่ 5 จำนวน 9 คน และประชากรหมู่ที่ 8 จำนวน 151 คน ประชากรที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 23 – 59 ปี เป็นช่วงวัยทำงาน

สภาพทางสังคม ชาวบ้านรามโดยส่วนใหญ่เป็นครอบครัวขยายอยู่อาศัยกันตั้งแต่ รุ่นพ่อรุ่นแม่ ญาติพี่น้องสร้างบ้านอยู่ใกล้เคียงกัน เอื้อเพื่อเกื้อกูลกันและมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ลักษณะการปกครองก็เป็นไปในแบบพี่แบบน้อง ชาวบ้านมีความสัมพันธ์ที่ดีกับฝ่ายปกครองและหน่วยงานในพื้นที่ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านราม โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านราม หน่วยงานมีการจัดบริการสวัสดิการสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม ในพื้นที่มีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ที่อยู่ใกล้ชิดชาวบ้าน คอยให้บริการด้านสุขภาพและด้านอื่น ๆ ที่ทำให้ชาวบ้านรามมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

วิเคราะห์สภาพแวดล้อมของการจัดสวัสดิการสังคมของผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐตำบลบ้านราม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

1) จุดแข็ง (Strengths)

ชาวบ้านรามยังคงมีวิถีชีวิตแบบชนบท ระบบเครือญาติมีความเข้มแข็ง ชาวบ้านให้การช่วยเหลือและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ชาวบ้านอาศัยอยู่ในที่ดินของตัวเอง นอกจากที่ดินสำหรับสร้างบ้านแล้ว ชาวบ้านรามยังมีที่ดินสำหรับทำสวน ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร ชาวบ้านมีการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อทำปุ๋ย ด้วยราคาผลิตผลทางการเกษตรที่ตกต่ำ ชาวบ้านเคยรวมกลุ่มเพื่อขายผลิตผลทางการเกษตร แต่การรวมกลุ่มก็ไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากเกษตรกรเร่งขายผลิตผลให้กับตลาดเองโดยไม่ผ่านกลุ่ม ชาวบ้านโดยส่วนใหญ่ต้องกู้เงินเพื่อนำมาเป็นทุนหมุนเวียนในภาคเกษตร มีสถาบันการเงินในพื้นที่ ได้แก่ กองทุนหมู่บ้าน และธนาคารหมู่บ้าน ชาวบ้านรามเห็นความสำคัญของการศึกษา การมีสุขภาพที่ดี ในพื้นที่มีหน่วยงานหลักที่จัดสวัสดิการสังคมให้ประชาชน คือ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านราม ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานเป็นคนในพื้นที่ที่มีความเข้าใจบริบทของพื้นที่ แต่ละหมู่บ้านมีศาลาประชาคมหมู่บ้านสำหรับประชุมและกระจายข่าวสารในหมู่บ้าน

2) จุดอ่อน (Weakness)

ระบบสาธารณสุขปโภค ได้แก่ ถนน ไฟบ้นท้องถนน การจัดการขยะในพื้นที่ยังไม่เพียงพอ ชาวบ้านหลายคนต่างมีความต้องการให้มีระบบสาธารณสุขปโภคที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น การเข้าถึงระบบสวัสดิการของผู้ด้อยโอกาสยังไม่ทั่วถึง ได้แก่ ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และกลุ่มที่ไม่เข้าถึงข้อมูลข่าวสาร มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลต่าง ๆ ผ่านประชาคมหมู่บ้าน ซึ่งการประชุมแต่ละครั้งก็จะมีชาวบ้านเข้าร่วมไม่ครบทุกคน ชาวบ้านบางส่วนจึงไม่รู้ข้อมูลจากการประชุม วิธีการแจ้งการประชุม

หรือแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ผ่านการโทรศัพท์หรือแจ้งที่บ้านชาวบ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านราม ไม่มีข้อมูลประชากรทั้งหมดในตำบล ส่งผลต่อการจัดการและการจัดสวัสดิการให้ประชาชน ปัญหาหลักของเกษตรกรที่ตำบลบ้านราม คือ เกษตรกรไม่รู้จักตลาด ไม่มีการรวมกลุ่มขายผลิตผล และไม่รู้ราคาตลาดที่แท้จริง ด้วยสภาพภูมิศาสตร์ของตำบลบ้านรามบางส่วนเป็นที่ราบลุ่ม ทำให้พื้นที่มีน้ำท่วมทุกปี ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวส่งผลต่อความเป็นอยู่และการประกอบอาชีพของชาวบ้านราม

3) โอกาส (Opportunities)

ตำบลบ้านรามได้รับการจัดสรรงบประมาณจากหน่วยงานภายในและนอกพื้นที่ ในการจัดสวัสดิการสังคมให้กับชาวบ้าน สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านรามมีการจัดทำข้อบัญญัติเพื่อจัดงบประมาณสนับสนุนให้ชาวบ้านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นในทุกด้าน และงบประมาณจากหน่วยงานภายนอก ได้แก่ โครงการไทยนิยมยั่งยืน สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครศรีธรรมราชจัดสรรงบประมาณสำหรับสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคม และยังมียังงบประมาณจากกองทุนต่าง ๆ ที่ชาวบ้านและหน่วยงานในพื้นที่สามารถขอสนับสนุนเพื่อนำมาจัดสวัสดิการให้กลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ ได้แก่ กองทุนผู้สูงอายุ กองทุนส่งเสริมสวัสดิการชุมชน กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

4) อุปสรรค (Threats)

เกษตรกรได้รับผลกระทบจากการผลิตให้กับพ่อค้าคนกลาง ประสบปัญหาขาดทุน ทำให้ต้องกู้ยืมเงินเพื่อมาใช้จ่ายหมุนเวียน ทั้งภาคการเกษตรและครัวเรือน สำหรับการขอรับบริการจากหน่วยงานภาครัฐทุกระดับต้องใช้เอกสารหลักฐานเป็นจำนวนมาก ไม่เป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน และการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่มีสิทธิ์ลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐทำให้เข้าไม่ถึงคนจนที่แท้จริง ผู้ที่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐบางรายเป็นคนที่มีฐานะดีบางรายที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เนื่องจากชาวบ้านมีที่ดินทำกินเกินจากที่กรมบัญชีกลางกำหนด ซึ่งบางรายก็ไม่ได้ใช้ประโยชน์และไม่ได้มีรายได้จากที่ดินดังกล่าว

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของการจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยใช้เทคนิควิเคราะห์ SWOT ANALYSIS

ปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก	วิเคราะห์สภาพแวดล้อมของการจัดสวัสดิการสังคม ของผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐตำบลบ้านราม
จุดแข็ง (Strengths)	<ul style="list-style-type: none"> - มีกองทุนหมู่บ้าน - มีธนาคารหมู่บ้าน - มีการรวมกลุ่มทำปุ๋ย - มีองค์การบริหารส่วนตำบลและมีเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นคนในพื้นที่ที่เข้าใจ และเข้าถึง - ชาวบ้านเห็นความสำคัญของการศึกษา - ชาวบ้านถือครองที่ดินมีโฉนดถูกต้อง

ตารางที่ 7 (ต่อ) ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของการจัดสวัสดิการสังคมของผู้
ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยใช้เทคนิควิเคราะห์ SWOT ANALYSIS

ปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก	วิเคราะห์สภาพแวดล้อมของการจัดสวัสดิการสังคม ของผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐตำบลบ้านราม
จุดแข็ง (Strengths)	<ul style="list-style-type: none"> - ชาวบ้านเห็นความสำคัญของการมีสุขภาพที่ดี - มีศาลาประชาคมประจำหมู่บ้าน - ระบบเครือข่ายติเข้มแข็ง - ชาวบ้านเห็นความสำคัญของการรวมกลุ่ม เพื่อขายผลิตผลทางการเกษตร
จุดอ่อน (Weakness)	<ul style="list-style-type: none"> - น้ำท่วมทุกปี ส่งผลต่อความเป็นอยู่และอาชีพ (ประชาชนขาดรายได้) - ผู้ด้อยโอกาสไม่สะดวกในการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรและสวัสดิการ - การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสวัสดิการต่าง ๆ ไม่ทั่วถึง - ไม่มีข้อมูลประชากร ทำให้บริหารจัดการข้อมูลยาก - ระบบสาธารณสุขไม่เพียงพอ - เกษตรกรไม่รู้จักตลาด ไม่มีการรวมกลุ่มขายผลิตผล ไม่รู้ราคาที่แท้จริง
โอกาส (Opportunities)	<ul style="list-style-type: none"> - มีงบประมาณไทยนิยมยั่งยืนจัดสรรให้ทุกหมู่บ้าน - สนง.พมจ.มีการสำรวจข้อมูลคนไม่มีบัตรและจะให้การช่วยเหลือเฉพาะ - มีการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อจัดโครงการ เช่น สสส. กองทุนผู้สูงอายุ กองทุนส่งเสริมสวัสดิการชุมชน - องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดทำโครงการให้กับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย เช่น สาธารณูปโภค กลุ่มเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนประถมศึกษา สนับสนุนเพาะพันธุ์ยาง ทำปุย 9101
อุปสรรค (Threats)	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่สามารถควบคุมราคาพืชผลได้ - การกำหนดคุณสมบัติหลักเกณฑ์โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ทำให้เข้าไม่ถึงคนที่ยากจนจริง - หน่วยงานราชการต้องใช้หลักฐานจำนวนมากในการแนบขอรับบริการ

**การพัฒนากลยุทธ์การจัดสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
ตำบลบ้านราม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดนครราชสีมา 4 กลยุทธ์ ดังนี้**

1. กลยุทธ์เชิงรุก SO

1) ชาวบ้านรวมกลุ่มกันและขอสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดกิจกรรม เช่น การส่งเสริมอาชีพของผู้สูงอายุ การส่งเสริมสุขภาพของคนในตำบล การฝึกอาชีพเพื่อหารายได้เสริม (S9 O2 O3)

2) การนำงบประมาณจากโครงการไทยนิยมยั่งยืนมาจ้างให้ช่างในหมู่บ้าน สร้างเครื่องออกกำลังกาย และนำมาจัดให้มีสาธารณูปโภค (S7 O1)

3) มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น โดยจัดให้ผู้ประบางได้เข้าถึงทรัพยากร จัดให้มีระบบสาธารณูปโภคให้เพียงพอ (S4 O4)

2. กลยุทธ์เชิงป้องกัน ST

1) ชาวบ้านรวมตัวกันเพื่อหาแหล่งขายผลผลิตที่ทำให้ได้กำไรเพิ่มขึ้น (S9 T1)

2) ภาครัฐลดขั้นตอนในการขอรับบริการ และลดเอกสารหลักฐานที่ต้องใช้แบบ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงสวัสดิการได้โดยง่าย (S5 S7 S10 T2 T3)

3. กลยุทธ์เชิงแก้ไข WO

1) จัดทำฐานข้อมูลประชากร และใช้เทคโนโลยีในการจัดการข้อมูล อย่างเป็นระบบ (W4 O5)

2) มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรม/โครงการที่เป็นประโยชน์ด้วยวิธีที่หลากหลาย ได้แก่ เสียงตามสาย เพจของอบต. ประชาคมหมู่บ้าน โทรศัพท์ ไลน์กลุ่มของหมู่บ้าน (W3 O1)

3) ขอบงบประมาณจากกองทุนต่าง ๆ เพื่อขุดลอกคลอง สร้างถนน ไฟฟ้า จัดทำแผนภัยพิบัติ จัดโครงการอบรมอาชีพเพื่อให้มีรายได้ในช่วงที่มีน้ำท่วม (W2 W5 O1)

4) มีการประชาสัมพันธ์โครงการและรายละเอียดต่าง ๆ ซึ่งเป็นสวัสดิการของรัฐ อย่างชัดเจน และใช้สื่อที่เข้าถึงได้ง่าย ได้แก่ นักพัฒนาชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุข (W3 O1 O2 O3 O4)

4. กลยุทธ์เชิงรับ WT

1) ภาครัฐลดปริมาณเอกสารที่ต้องใช้ประกอบเพื่อขอรับบริการต่าง ๆ (W2 T3)

2) การกำหนดหลักเกณฑ์คุณสมบัติเพื่อขอรับสวัสดิการจากภาครัฐควรยืดหยุ่น ใช้ฐานข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน และจัดให้มีมาตรการสำหรับผู้ที่ไม่ถึงสวัสดิการนั้น ๆ และจัดให้มี มาตรการเยียวยาสำหรับประชาชนที่มีความยากลำบากแต่ไม่ได้รับสวัสดิการ ซึ่งสูญเสียโอกาส ในหลายด้าน (W2 W3 T2)

ตารางที่ 8 ผลการพัฒนากลยุทธ์การจัดการสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

ปัจจัยแวดล้อมภายใน	จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weakness)
ปัจจัยแวดล้อมภายนอก	<p>S1 มีกองทุนหมู่บ้าน</p> <p>S2 มีธนาคารหมู่บ้าน</p> <p>S3 มีการรวมกลุ่มทำปุ๋ย</p> <p>S4 มีองค์การบริหารส่วนตำบล และมีเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นคนในพื้นที่ที่เข้าใจและเข้าถึง</p> <p>S5 ชาวบ้านเห็นความสำคัญของการศึกษา</p> <p>S6 ชาวบ้านถือครองที่ดินมีโฉนดถูกต้อง</p> <p>S7 ชาวบ้านเห็นความสำคัญของการมีสุขภาพที่ดี</p> <p>S8 มีศาลาประชาคมประจำหมู่บ้าน</p> <p>S9 ระบบเครือข่ายดีเข้มแข็ง</p> <p>S10 ชาวบ้านเห็นความสำคัญของการรวมกลุ่ม เพื่อขายผลิตผลทางการเกษตร</p>	<p>W1 น้ำท่วมทุกปี ส่งผลต่อความเป็นอยู่และอาชีพ (ประชาชนขาดรายได้)</p> <p>W2 ผู้ด้อยโอกาสไม่สะดวกในการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรและสวัสดิการ</p> <p>W3 การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสวัสดิการไม่ทั่วถึง</p> <p>W4 ไม่มีข้อมูลประชากร ทำให้บริหารจัดการข้อมูลยาก</p> <p>W5 ระบบสาธารณสุขไม่เพียงพอ</p> <p>W6 เกษตรกรไม่รู้จกตลาด ไม่มีการรวมกลุ่มขายผลิตผล ไม่รู้ราคาที่แท้จริง</p> <p>W7 ประชาชนขาดแหล่งทุนในการประกอบอาชีพ</p>
โอกาส (Opportunities)	กลยุทธ์เชิงรุก SO	กลยุทธ์เชิงแก้ไข WO
<p>O1 มีงบประมาณไทยนิยมยั่งยืนจัดสรรให้ทุกหมู่บ้าน</p> <p>O2 สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครศรีธรรมราชมีการสำรวจข้อมูลคนไม่มีบัตรและจะให้การช่วยเหลือเฉพาะ</p> <p>O3 มีการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อจัดโครงการ เช่น สสส. กองทุนผู้สูงอายุ กองทุนส่งเสริมสวัสดิการชุมชน</p> <p>O4 องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดทำโครงการให้กับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย เช่น สาธารณูปโภค กลุ่มเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนประถมศึกษา สนับสนุนเพาะพันธุ์ยาง ทำปุ๋ย 9101</p> <p>O5 ภาครัฐใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการข้อมูลมากยิ่งขึ้น</p>	<p>- ชาวบ้านรวมกลุ่มกันและขอสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดกิจกรรม เช่น การส่งเสริมอาชีพของผู้สูงอายุ การส่งเสริมสุขภาพของคนในตำบล การฝึกอาชีพเพื่อหารายได้เสริม (S9 O2 O3)</p> <p>- การนำงบประมาณจากโครงการไทยนิยมยั่งยืนมาจ้างให้ช่างในหมู่บ้านสร้างเครื่องออกกำลังกายและนำมาจัดให้มีสาธารณสุขภาค (S7 O1)</p> <p>- มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น โดยจัดให้ผู้เปราะบางได้เข้าถึงทรัพยากร จัดให้มีระบบสาธารณสุขภาคให้เพียงพอ (S4 O4)</p>	<p>- จัดทำฐานข้อมูลประชากร และใช้เทคโนโลยีในการจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ (W4 O5)</p> <p>- มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรม/โครงการที่เป็นประโยชน์ด้วยวิธีที่หลากหลาย ได้แก่ เสียงตามสาย เพจของอบต. ประชาคมหมู่บ้าน โทรศัพท์ไลน์กลุ่มของหมู่บ้าน (W3 O1)</p> <p>- ของบประมาณจากกองทุนต่าง ๆ เพื่อขุดลอกคลอง สร้างถนน ไฟฟ้าจัดทำแผนภัยพิบัติ จัดโครงการอบรมอาชีพเพื่อให้มีรายได้ในช่วงที่มีน้ำท่วม (W2 W5 O1)</p> <p>- มีการประชาสัมพันธ์โครงการและรายละเอียดต่าง ๆ ซึ่งเป็นสวัสดิการของรัฐอย่างชัดเจน และใช้สื่อที่เข้าถึงได้ง่าย ได้แก่ นักพัฒนาชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุข (W3 O1 O2 O3 O4)</p>

ตารางที่ 8 (ต่อ) ผลการพัฒนากลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

อุปสรรค (Threats)	กลยุทธ์เชิงป้องกัน ST	กลยุทธ์เชิงรับ WT
T1 ไม่สามารถควบคุมราคาพืชผลได้	- ชาวบ้านรวมตัวกันเพื่อหาแหล่ง	- ภาครัฐลดปริมาณเอกสารที่ต้องใช้
T2 การกำหนดคุณสมบัติหลักเกณฑ์	ขายผลผลิตที่ทำให้ได้กำไรเพิ่มขึ้น	ประกอบเพื่อขอรับบริการต่าง ๆ (W2
โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการ	(S9 T1)	T3)
แห่งรัฐ ทำให้เข้าไม่ถึงคนที่ยากจน	- ภาครัฐลดขั้นตอนในการขอรับ	- การกำหนดหลักเกณฑ์คุณสมบัติเพื่อ
จริง	บริการ และลดเอกสารหลักฐานที่	ขอรับสวัสดิการจากภาครัฐควร
T3 หน่วยงานราชการต้องใช้	ต้องใช้แบบเพื่อให้ประชาชน	ยืดหยุ่น ใช้ฐานข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน
หลักฐานจำนวนมากในการแนบ	เข้าถึงสวัสดิการได้ได้ง่าย (S5	และจัดให้มีมาตรการสำหรับผู้ที่ไม่
ขอรับบริการ	S7 S10 T2 T3)	ถึงสวัสดิการนั้น ๆ และจัดให้มี
		มาตรการเยียวยาสำหรับประชาชนที่มี
		ความยากลำบากแต่ไม่ได้รับสวัสดิการ
		ซึ่งสูญเสียโอกาสในหลายด้าน (W2
		W3 T2)

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 20 คน และการสนทนากลุ่มผู้ที่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 6 คน และการสนทนากลุ่มผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านราม สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านรามพร้อมเจ้าหน้าที่จำนวน 8 คนได้มีการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ SWOT Analysis และวิเคราะห์กลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐโดยใช้เทคนิค TOWS Matrix ซึ่งได้ผลการพัฒนากลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ดังนี้

วิสัยทัศน์

ชาวบ้านราม เข้าถึงสวัสดิการถ้วนหน้า รวมกลุ่มพัฒนา ประชาสุขสันต์ ครบครัน
สาธารณูปโภค

พันธกิจ

1. ส่งเสริมการเข้าถึงสวัสดิการสังคม
2. พัฒนาระบบสวัสดิการเพื่อรองรับชาวบ้านรามทุกกลุ่มวัย

เป้าประสงค์

1. ประชาชนมีความตระหนักรู้เกี่ยวกับสวัสดิการสังคมของตนเอง
2. ประชาชนทุกคนได้เข้าถึงสวัสดิการสังคม
3. ภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสวัสดิการสังคม

ยุทธศาสตร์

1. การส่งเสริมให้ประชาชนมีความตระหนักรู้เกี่ยวกับสวัสดิการสังคมของตนเอง
 - กลยุทธ์ 1 สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิสวัสดิการของประชาชน
 - กลยุทธ์ 2 จัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้จากผู้มีประสบการณ์ (ครูก. ครูข.)

2. การส่งเสริมให้ประชาชนทุกคนได้เข้าถึงสวัสดิการสังคม

กลยุทธ์ 1 จัดทำฐานข้อมูลประชากร และใช้เทคโนโลยีในการจัดการข้อมูล
อย่างเป็นระบบ

กลยุทธ์ 2 สร้างการเข้าถึงการกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์
ด้วยช่องทางที่หลากหลาย

กลยุทธ์ 3 ภาครัฐลดปริมาณเอกสารที่ต้องใช้ประกอบเพื่อขอรับบริการ

กลยุทธ์ 4 สร้างกลุ่มเครือข่ายในการประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ

3. การผลักดันให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสวัสดิการสังคม

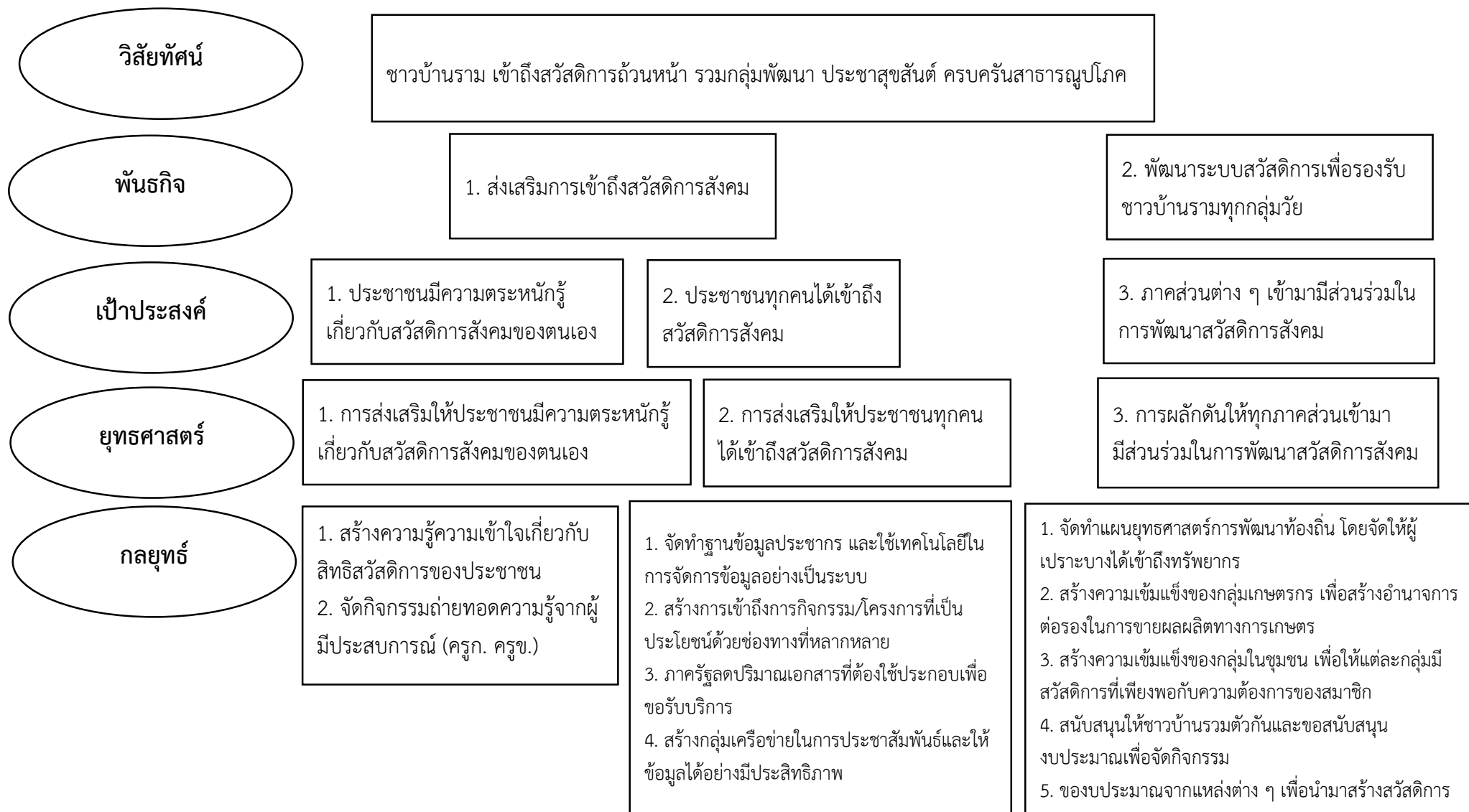
กลยุทธ์ 1 จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น โดยจัดให้ผู้เปราะบางได้
เข้าถึงทรัพยากร

กลยุทธ์ 2 สร้างความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกร เพื่อสร้างอำนาจการต่อรอง
ในการขายผลผลิตทางการเกษตร

กลยุทธ์ 3 สร้างความเข้มแข็งของกลุ่มในชุมชน เพื่อให้แต่ละกลุ่มมีสวัสดิการ
ที่เพียงพอกับความต้องการของสมาชิก

กลยุทธ์ 4 สนับสนุนให้ชาวบ้านรวมตัวกันและขอสนับสนุนงบประมาณ
เพื่อจัดกิจกรรม

ภาพที่ 3 กลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ตำบลบ้านราม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ อยู่ในกลุ่มการศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ รวมทั้งกำหนดกลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ตำบลบ้านราม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งจากผลการศึกษาสามารถนำมาสรุปและอภิปรายผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงบัตรสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐแต่ละประเด็น ดังนี้

1. เอกสารไม่ครบถ้วน ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐให้ข้อมูลว่าสาเหตุที่ไม่ได้ลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เนื่องจากไม่มีสำเนาทะเบียนบ้านเพื่อนำไปใช้เป็นหลักฐานในการประกอบการลงทะเบียนนั้น กรมบัญชีกลางกำหนดให้ผู้ที่ต้องการลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ กรอกข้อมูลแบบฟอร์มและนำหลักฐานมาประกอบ ได้แก่ บัตรประชาชนตัวจริงของผู้ลงทะเบียนแบบ Smart card สำเนาทะเบียนบ้าน สำเนาหน้าบัญชีเงินฝากธนาคารของผู้ลงทะเบียน สำเนาบัตรประชาชนผู้อุปการะ (ถ้ามี) และสำเนาเอกสารการลงทะเบียนว่าเป็นเกษตรกร (ถ้ามี) ของกรมส่งเสริมการเกษตร และหรือกรมปศุสัตว์ และหรือกรมประมง โดยหลักการแล้ว โครงการนี้ต้องการให้ผู้ลงทะเบียนยืนยันตัวตนด้วยตนเอง อย่างไรก็ตามผู้ลงทะเบียนสามารถมอบอำนาจให้ผู้อื่นลงทะเบียนแทนได้ สำหรับกรณีต่อไปนี้ คือ ผู้สูงอายุที่ไม่สามารถเดินทางไปไหนมาไหนได้ ผู้พิการ หรือผู้ป่วย ผู้ลงทะเบียนต้องกรอกข้อมูลในแบบฟอร์มและลงนามด้วยตนเอง แล้วจึงมอบอำนาจให้ผู้อื่นมายื่นแบบฟอร์มที่หน่วยรับลงทะเบียน และต้องใช้หลักฐานเพิ่มเติม คือ ใบมอบอำนาจ บัตรประชาชนของผู้รับมอบอำนาจ สำเนาหน้าบัญชีเงินฝากธนาคารของผู้ดูแล (กรณีผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้) และสำเนาบัตรประจำตัวผู้พิการ (ถ้ามี) (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2560) ซึ่งรัฐบาลได้มีโครงการยกเลิกสำเนาเอกสารฯ เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 มีเจตนารมณ์ผลักดันให้กระบวนการ ขั้นตอนระยะเวลา เกี่ยวกับการอนุญาต การทำธุรกรรมต่าง ๆ กับภาครัฐมีความสะดวกยิ่งขึ้น โดยในระยะแรกจะเริ่มจากให้หน่วยงานภาครัฐดำเนินการ ยกเลิกการขอสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้านก่อน และเอกสารอื่น ๆ หลังจากนั้น และจะมีการพัฒนาต่อยอดไปยังสำเนาเอกสารอื่น ๆ

(สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน), 2561) หากรัฐบาลสามารถดำเนินการตามโครงการยกเลิกสำเนาเอกสารฯ ได้ จะเป็นการลดความยุ่งยากของประชาชนในการติดต่อขอรับบริการของประชาชน ซึ่งเป็นการลดการปัญหาการเข้าถึงสวัสดิการสังคมและบริการที่ภาครัฐจัดให้ประชาชน

2. มีภารกิจ ไม่สะดวกไปลงทะเบียน จากการสนทนากลุ่มผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเสนอแนวทางการลงทะเบียนเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐมากที่สุด โดยการลงทะเบียนโดยเครือข่ายในพื้นที่ไปรับลงทะเบียนเช่นเดียวกับการลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐเพิ่มเติมภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน ในกลุ่มผู้พิการ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง หรือผู้ที่ไม่สามารถเดินทางมาลงทะเบียนได้ในปี 2560 ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มก็ได้เสนอให้รัฐบาลให้สิทธิ์ตามโครงการโดยไม่ต้องมีการลงทะเบียน เช่นเดียวกับหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ซึ่งโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐมีวัตถุประสงค์เพื่อรัฐบาลมีฐานข้อมูลผู้มีรายได้น้อย และสามารถกำหนดมาตรการให้ความช่วยเหลือทางการเงินให้แก่ผู้มีรายได้น้อยได้อย่างตรงกลุ่มเป้าหมายนั้น รัฐบาลสามารถดำเนินการตรวจสอบคุณสมบัติของประชาชนตามที่กรมบัญชีกลางกำหนด โดยไม่จำเป็นต้องให้ประชาชนมาลงทะเบียน ซึ่งวิธีการดังกล่าวจะไม่เกิดปัญหาการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ และภาครัฐก็จะมีฐานข้อมูลผู้มีรายได้น้อยที่สมบูรณ์

3. ไม่ทราบข่าว การลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อบัตรสวัสดิการแห่งรัฐปี 2560 มีการประชาสัมพันธ์การลงทะเบียนผ่านทางโทรทัศน์และวิทยุ โดยผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐให้ข้อมูลว่าตนไม่ทราบข่าว แต่มาทราบจากเพื่อนบ้านหลังจากที่หมดเขตการลงทะเบียนแล้ว สำหรับการลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐปี 2561 มีการประชาสัมพันธ์โดยให้อำเภอประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางสื่อสาร/กลไกต่าง ๆ ในพื้นที่เพื่อให้ประชาชนทราบถึงรายละเอียดเกี่ยวกับการลงทะเบียน เพื่อสวัสดิการแห่งรัฐเพิ่มเติมภายใต้โครงการไทยนิยมยั่งยืน และอำเภอมอบหมายกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ คณะกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำและรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นของผู้ที่ประสงค์จะลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ โดยผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐให้ข้อมูลว่า แม้ว่าอาศัยอยู่ที่บ้านก็ไม่ทราบข่าวสาร บางรายให้ข้อมูลว่าผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่มาแจ้งเรื่องการลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐปี 2561 หลังจากหมดเขตการรับลงทะเบียนแล้ว

4. การลงทะเบียนมีความยุ่งยาก การลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ปี 2560 ในพื้นที่อำเภอหัวไทรส่วนใหญ่จะลงทะเบียนที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารออมสิน และธนาคารกรุงไทย ซึ่งผู้ที่ประสงค์ลงทะเบียนต้องเตรียมเอกสารตามที่กรมบัญชีกลางกำหนด และไปลงทะเบียนด้วยตนเองหรือมอบอำนาจให้ลงทะเบียนแทน ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐให้ข้อมูลว่า ตนไปรอที่ธนาคารไม่ไหว เนื่องจากคิวยาว จึงต้องกลับมา เมื่อรอไปลงทะเบียนวันหลังจากนั้น ปรากฏว่า มีผู้รอลงทะเบียนมากเช่นเดิม ตนจึงไม่รอลงทะเบียนซึ่งผู้ที่ไม่ได้ลงทะเบียนโครงการ ปี 2560 – 2561 ได้เสนอให้มีการรับลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่ โดยใช้วิธีการเดียวกับการรับลงทะเบียนโครงการไทยนิยมยั่งยืนซึ่งผ่านเครือข่ายต่าง ๆ ในชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)

5. เข้าใจผิดว่าหากลงทะเบียนจะทำธุรกรรมไม่ได้ ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ที่มีคุณสมบัติตามที่กรมบัญชีกลางกำหนดที่ให้เหตุผลว่าหากลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐจะทำให้ประวัติทางการเงินไม่ดี เนื่องจากผู้ที่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐนั้น เป็นผู้ที่มีรายได้ต่ำ และหากจะลงทะเบียนก็ต้องแจ้งรายละเอียดส่วนตัวรวมถึงข้อมูลรายได้ และทรัพย์สินในฐานสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งอาจส่งผลให้ในอนาคต หากผู้ลงทะเบียนต้องการกู้ยืมเงิน เพื่อนำมาใช้จ่าย อาจจะไม่สามารถทำธุรกรรมได้ เนื่องจากเคยแจ้งข้อมูลในฐานสวัสดิการแห่งรัฐ และยืนยันตนเองว่าเป็นผู้มีรายได้น้อย ทำให้เกิดความกังวลว่าธนาคารจะไม่ปล่อยกู้เงิน ซึ่งโดยส่วนใหญ่ ประชาชนในพื้นที่จะเป็นเกษตรกร แต่ด้วยภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำ ทำให้ผลผลิตที่ขายได้ราคาต่ำ เกษตรกรส่วนใหญ่มีเงินทุนหมุนเวียนไม่เพียงพอ ต้องกู้ยืมเงินจากธนาคารมาใช้จ่ายหมุนเวียน ในภาคเกษตรและครัวเรือน

6. เข้าใจผิดว่าต้องลงทะเบียนที่จังหวัดตามทะเบียนบ้าน สำหรับปัญหา และอุปสรรคในการเข้าถึงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐข้อนี้ขึ้นเกิดจากผู้ไม่ได้รับ บัตรสวัสดิการแห่งรัฐขาดโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการ รัฐบาลควรเพิ่มช่องทางการเข้าถึงข้อมูล ที่หลากหลาย พร้อมทั้งควรส่งเสริมให้ผู้นำและเครือข่ายในพื้นที่มีความชัดเจนในการให้ข้อมูล และควรมีแหล่งสำหรับตรวจสอบข้อมูลที่ต้องการและเข้าถึงง่าย ทั้งนี้ สวัสดิการที่รัฐบาลจัดให้ ประชาชน เช่น ผู้สูงอายุ และผู้พิการก็ยังคงใช้วิธีการรับเงินสวัสดิการเช่นเดียวกัน คือ รับเงินในพื้นที่ ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎร์ ซึ่งผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐอาจจะมีความเข้าใจผิดว่ามีลักษณะ คล้ายคลึงกับสวัสดิการดังกล่าวก็เป็นได้

7. ไม่ลงทะเบียนเนื่องจากเงินที่ได้รับมีจำนวนน้อย โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการ แห่งรัฐให้วงเงินค่าซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็น สินค้าเพื่อการศึกษาและวัตถุดิบเพื่อเกษตรกรรม จากร้านธงฟ้าประชารัฐ และร้านอื่น ๆ ที่กระทรวงพาณิชย์กำหนด เดือนละ 200 บาท และ 300 บาท ซึ่งผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมองว่าเป็นจำนวนเงินที่น้อยเกินไป ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์ผู้ไม่ได้รับ บัตรสวัสดิการแห่งรัฐกลุ่มผู้สูงอายุถึงความต้องการสวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุหลายคนให้ข้อมูลว่า มีความต้องการให้รัฐบาลเพิ่มเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ซึ่งต้องการเงินแบบให้เปล่า โดยไม่ต้องมีการฝึกอาชีพ ซึ่งเงินสงเคราะห์ช่วยเหลือแบบให้เปล่าที่รัฐบาลให้กับประชาชนกลุ่มเปราะบาง ซึ่งมีความยากลำบากในการดำรงชีวิตมีหลายกลุ่ม ได้แก่ ผู้สูงอายุ ผู้พิการ มารดาที่อยู่ในครัวเรือนยากจน ผู้ติดเชื้อเอชไอวี เป็นต้น

8. ไม่ลงทะเบียนเนื่องจากไม่ยอมรับสิทธิ์ กลุ่มผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ที่มีคุณสมบัติตามที่กรมบัญชีกลางกำหนดที่ให้เหตุผลในการไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในข้อนี้ เป็นกลุ่มซึ่งทราบข่าวการรับลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ แต่ไม่ลงทะเบียน เนื่องจากยังสามารถทำงานหารายได้เองได้ คนกลุ่มนี้มองว่าในสังคมยังคงมีคนที่มีความยากลำบาก กว่าตนเอง อยากให้รัฐบาลนำงบประมาณไปจัดสวัสดิการสังคมให้กับกลุ่มดังกล่าวก่อน ซึ่งทำให้ กลุ่มที่ไม่ลงทะเบียนเนื่องจากไม่ยอมรับสิทธิ์เสียโอกาสในการเข้าถึงสวัสดิการจากโครงการลงทะเบียน เพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งในระยะแรกของโครงการผู้ที่ได้รับบัตรจะได้รับวงเงินค่าใช้จ่ายสำหรับซื้อสินค้า อุปโภคบริโภค ค่ายานพาหนะ และค่าแก๊สหุงต้ม และได้มีมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิต 4 มิติ คือ การมีงานทำ การฝึกอาชีพและการศึกษา การเข้าถึงแหล่งทุนในระบบ และการเข้าถึงสิ่งจำเป็นพื้นฐาน

ทำให้คนกลุ่มนี้สูญเสียโอกาสที่จะได้รับการพัฒนาตนเองในด้านอื่น ซึ่งจะทำให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นได้ คนกลุ่มนี้อาจจะเป็นกลุ่มที่มีฐานะยากจนจริง แต่ไม่ต้องการได้รับสิทธิ แต่ในทางกลับกันทางสื่อสังคมออนไลน์ได้นำเสนอข้อมูลอีกด้านหนึ่งว่ามีคนบางกลุ่มที่ไม่ได้มีรายได้น้อยจริงมาลงทะเบียนเพื่อรับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ มีผู้มีการศึกษาระดับด็อกเตอร์มาลงทะเบียน นายแบบหนุ่มโชว์ภาพใช้ชีวิตกินหรืออยู่สบายลงในโซเชียลมีเดีย พร้อมบัตรคนจนของรัฐเป็นหนึ่งในแอ็กเซสซอรีประจำตัว ภาพสาวใหญ่คนหนึ่งโพสต์ภาพอวดเงิน 500 บาทพร้อมถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในขณะที่ใส่สร้อยทองเส้นโต พร้อมมีแคปชั่น “เราก็ได้สิทธิ์นี้” ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่สะท้อนช่องโหว่ของนโยบายโครงการลงทะเบียน เพื่อสวัสดิการแห่งรัฐได้อย่างชัดเจน

9. ไม่เข้าใจหลักเกณฑ์คุณสมบัติที่กรมบัญชีกลางกำหนด ซึ่งกรมบัญชีกลางได้กำหนดคุณสมบัติ 5 ข้อ คือ 1. มีสัญชาติไทย 2. มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป (โดยต้องเกิดก่อนวันที่ 16 พฤษภาคม 2542) 3. ว่างานหรือมีรายได้ที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2559 ทั้งสิ้นไม่เกิน 100,000 บาท 4. ไม่มีทรัพย์สินทางการเงิน ได้แก่ เงินฝากธนาคาร สลากออมสิน สลากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) พันธบัตรรัฐบาล และตราสารหนี้ หรือถ้ามีทรัพย์สินทางการเงินดังกล่าวจะต้องมีจำนวนรวมทั้งสิ้นไม่เกิน 100,000 บาท ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง 5. ไม่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ตามกฎหมาย หรือถ้าเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ดังกล่าว จะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไข จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า มีประชาชนบางส่วนศึกษาหลักเกณฑ์ไม่ละเอียดและคิดว่าตนน่าจะผ่านเกณฑ์คุณสมบัติ จึงไม่ได้ไปลงทะเบียนโครงการฯ ปี 2560 และทราบข่าวว่ามีการลงทะเบียนอีกครั้งในปี 2561 แต่ไม่ได้ไปลงทะเบียนโดยให้เหตุผลเดิม

10. เข้าใจผิดว่าหากได้รับสิทธิในปี 2559 แล้วจะไม่สามารถลงทะเบียนได้ รัฐบาลได้จัดตั้งโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐขึ้น เพื่อช่วยเหลือและจัดสวัสดิการให้แก่ผู้ที่มีรายได้น้อยทั่วประเทศเมื่อช่วงกลางปี 2559 ซึ่งให้เงินช่วยเหลือรายละไม่เกิน 3,000 บาท ทั้งกลุ่มเกษตรกรและกลุ่มที่ไม่ใช่เกษตรกร ประมาณ 7.7 ล้านคน ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่ให้ข้อมูลปัญหาและอุปสรรคประเด็นนี้ รู้ข่าวสารการรับลงทะเบียนและมีความสามารถในการเดินทางไปลงทะเบียนโครงการเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐได้ การเข้าใจผิดประเด็นดังกล่าวเกิดจากผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่ไม่มีการสอบถามข้อมูลที่ถูกต้องจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ

11. เข้าใจว่าบ้าน 1 หลังได้สิทธิ์เพียงแคคนเดียว ปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐดังกล่าวเกิดความเข้าใจผิดจากสวัสดิการที่รัฐบาลจัดให้ผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เป็นวงเงินค่าซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็น สินค้าเพื่อการศึกษาและวัตถุดิบเพื่อเกษตรกรรมจากร้านธงฟ้าประชารัฐ และร้านอื่น ๆ ที่กระทรวงพาณิชย์กำหนด เดือนละ 200 บาท และ 300 บาท การได้รับสวัสดิการดังกล่าวเป็นการแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของครัวเรือน และเกิดความเข้าใจผิดเหมารวมว่าบ้าน 1 หลังได้สิทธิ์เพียงแคคนเดียวเท่านั้น

12. ขี้เกียจไปลงทะเบียน เป็นปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐปี 2561 ของผู้ที่อยู่ในช่วงวัย 23 – 59 ปี ซึ่งการรับลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐในปีดังกล่าวมีวิธีการรับลงทะเบียนที่อำนวยความสะดวกให้กับกลุ่มผู้ที่มีความยากในการเข้าถึงแล้ว แต่หากผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเองที่ทราบข้อมูลการลงทะเบียนแล้วแต่ไม่ไปติดต่อกับทีมไทยนิยมยั่งยืนในพื้นที่เพื่อขอลงทะเบียน

13. ไม่สามารถเดินทางไปลงทะเบียนได้ การลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ปี 2560 ผู้มีความประสงค์จะลงทะเบียนสามารถลงทะเบียนได้ ณ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารออมสิน ธนาคารกรุงไทย คลังจังหวัดทั่วประเทศ (สังกัดกรมบัญชีกลาง) และสำนักงานเขตกรุงเทพมหานครทุกเขต รวมทั้งสิ้น 3,669 สาขา ซึ่งผู้ลงทะเบียนโครงการฯ ในพื้นที่อำเภอหัวไทรส่วนใหญ่จะลงทะเบียนที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารออมสิน และธนาคารกรุงไทย ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ปี 2560 ซึ่งเป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ได้ลงทะเบียนเนื่องจากไม่สะดวกไปลงทะเบียน ไม่สามารถขับรถไปลงทะเบียนได้ด้วยตนเองและไม่มีบุตรหลานพาไปลงทะเบียน สำหรับการลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐเพิ่มเติมภายใต้โครงการไทยนิยมยั่งยืน ในกลุ่มผู้พิการ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง หรือผู้ที่ไม่สามารถเดินทางมาลงทะเบียนได้ในปี 2560 มอบหมายกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ คณะกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำ และรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นของผู้ที่ประสงค์จะลงทะเบียนสวัสดิการแห่งรัฐ แล้วจัดส่งให้ทีมไทยนิยมฯ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยดำเนินการรับลงทะเบียน และดำเนินการโดยผ่านกระบวนการประชาคมหมู่บ้าน/ชุมชน (แทนธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สำนักงานคลังจังหวัด และสำนักงานเขต ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบเมื่อปี 2560) การรับลงทะเบียนโครงการฯ ในปี 2561 มีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวก ให้ผู้ที่ไม่สามารถลงทะเบียนโครงการฯ ปี 2560 โดยใช้กลไกในระดับพื้นที่เพื่อให้ผู้ลงทะเบียนโครงการฯ ได้เข้าถึงการลงทะเบียน แต่ก็ยังมีผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่เป็นกลุ่มผู้สูงอายุยังคงเข้าใจผิดว่าต้องเดินทางไปลงทะเบียนที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารออมสิน ธนาคารกรุงไทย สำนักงานคลังจังหวัดทั่วประเทศ (สังกัดกรมบัญชีกลาง) และสำนักงานเขตกรุงเทพมหานครทุกเขต

14. อยากให้คนที่ยากลำบากกว่าได้รับสิทธิ์ ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมองว่าตนเองยังสามารถหารายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว ยังไม่ถึงขั้นจะต้องได้รับการสงเคราะห์ช่วยเหลือเป็นเงินรายเดือน สำหรับการจัดการสวัสดิการสังคมให้กลุ่มดังกล่าวก็ควรเป็นการส่งเสริมพัฒนาต่อยอดอาชีพและสร้างรายได้เพิ่มเป็นการจัดสวัสดิการที่มุ่งสร้างคุณค่าให้กับผู้ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งถือเป็นการจัดสวัสดิการอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

จากปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐปี 2560 และปี 2561 สามารถจัดกลุ่มสาเหตุของปัญหาและอุปสรรคได้ 2 กลุ่ม ดังนี้

1. ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากภาครัฐ ได้แก่ เอกสารไม่ครบถ้วน การลงทะเบียนมีความยุ่งยาก ไม่ทราบข่าว เข้าใจว่าหากลงทะเบียนจะทำธุรกรรมไม่ได้ เข้าใจผิดว่าต้องลงทะเบียนที่จังหวัดตามทะเบียนบ้าน ไม่เข้าใจหลักเกณฑ์คุณสมบัติที่กรมบัญชีกลางกำหนด เข้าใจผิดว่าหากเคยได้รับสิทธิ์ในปี 2559 แล้วจะไม่สามารถลงทะเบียนได้ เข้าใจผิดว่าบ้าน 1 หลังได้รับสิทธิ์เพียงคนเดียว ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากภาครัฐเป็นปัญหาของกระบวนการรับลงทะเบียน 3 ด้าน ดังนี้

- การกำหนดเอกสารหลักฐานมากเกินไป ไม่เป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ภาครัฐควรนำนโยบายลดจำนวนเอกสารมาใช้ให้เกิดขึ้นจริง ซึ่งภาครัฐมีข้อมูลประชาชน

ทุกอย่างอยู่ในมือ ควรนำข้อมูลและระบบสารสนเทศที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด หลักฐานประชาชนต้องยื่นควรมีแค่บัตรประชาชนแบบ Smart Card เพียงใบเดียว

- การกำหนดวิธีการลงทะเบียน เป็นปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐปี 2560 กำหนดให้ผู้ลงทะเบียนหรือผู้ลงทะเบียนมอบหมายให้ผู้อื่นเดินทางไปลงทะเบียน ณ จุดรับลงทะเบียนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารออมสิน ธนาคารกรุงไทย และสำนักงานคลังจังหวัดทั่วประเทศ ซึ่งโดยส่วนใหญ่ชาวบ้านจะเดินทางไปลงทะเบียนที่ธนาคารที่อยู่ใกล้บ้าน แต่ด้วยจำนวนวันที่เปิดรับลงทะเบียน จำนวนผู้ลงทะเบียน และหน่วยงานที่รับลงทะเบียนมีจำนวนน้อยกว่าผู้ลงทะเบียน ทำให้ผู้ที่ต้องการลงทะเบียนไม่ได้ลงทะเบียนภายในกำหนดระยะเวลา และเสียสิทธิ์ที่จะได้รับสิทธิประโยชน์จากสวัสดิการผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ทั้งนี้ เสนอให้รัฐบาลรับลงทะเบียนในพื้นที่ โดยใช้เครือข่ายในพื้นที่ที่เข้าถึง และสามารถตรวจสอบคุณสมบัติเบื้องต้นได้เป็นผู้ลงทะเบียน

- การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและประสิทธิภาพของผู้ส่งสาร เป็นปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐทั้งในปี 2560 และปี 2561 ควรมีการพัฒนาให้มีการประชาสัมพันธ์เปิดรับลงทะเบียนโดยใช้สื่อที่หลากหลาย ชาวบ้านจำนวนมากใหญ่เป็นเกษตรกร อาศัยและทำงานอยู่ในพื้นที่ สื่อที่สามารถส่งสารข้อมูลได้อย่างทั่วถึง ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ทีมไทยนิยมยั่งยืน และการประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย ควรมีการจัดทำรายละเอียดโครงการเป็นแผ่นพับให้ประชาชนศึกษาข้อมูลได้ด้วยตนเอง และควรมีสายด่วนสำหรับให้ผู้ที่ต้องการลงทะเบียนสอบถามปัญหา เพื่อลดปัญหาการตีความผิดของผู้ลงทะเบียน

2. ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากผู้ลงทะเบียน ได้แก่ มีภารกิจไม่สะดวกไปลงทะเบียน ไม่ลงทะเบียนเนื่องจากเงินที่ได้รับมีจำนวนน้อย ไม่อยากลงทะเบียนเนื่องจากไม่อยากได้รับสิทธิ์ ชี้แจงไปลงทะเบียน อยากให้คนที่ยากลำบากกว่าได้รับสิทธิ์

ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากผู้ลงทะเบียนเป็นปัญหา สามารถวิเคราะห์ได้ 3 ประเด็น ดังนี้

- กลุ่มวัยแรงงานที่สามารถหาเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ ไม่ต้องการให้ภาครัฐจัดสวัสดิการเป็นการสงเคราะห์ แต่ต้องการสวัสดิการที่สามารถพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพที่เพิ่มขึ้นได้

- ลักษณะความเป็นอยู่และความต้องการส่วนบุคคล กรณีมีภารกิจไม่สะดวกไปลงทะเบียนและชี้แจงไปลงทะเบียน ภาครัฐควรกำหนดให้มีวิธีการลงทะเบียนที่อำนวยความสะดวก และเข้าถึงได้ง่าย ได้แก่ การลงทะเบียนออนไลน์ด้วยตนเอง การลงทะเบียนที่องค์การบริหารส่วนตำบล หรือให้ทีมไทยนิยมยั่งยืนเป็นผู้สำรวจและรับลงทะเบียน

- การกำหนดคุณสมบัติของผู้มีรายได้น้อยยังอยู่ในระดับที่สูงเกินไป กรณีที่ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐซึ่งมีคุณสมบัติตรงตามที่กรมบัญชีกลางกำหนด ให้เหตุผลในการไม่ได้ลงทะเบียนเนื่องจากอยากให้คนที่ยากลำบากกว่าได้รับสิทธิ์นั้น แสดงว่าผู้ให้ข้อมูลหลักรายดังกล่าวเห็นว่าตนยังสามารถดำรงชีวิตได้โดยไม่ต้องรับการช่วยเหลือและรับการสงเคราะห์จากภาครัฐ และเหตุผลดังกล่าวยังสะท้อนให้เห็นว่ายังคงมีผู้ที่มีรายได้น้อยบางส่วนที่สมควรได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐนั้น ยังคงเข้าไม่ถึงสวัสดิการดังกล่าว

2. ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

สำหรับความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ 3 ช่วงวัย คือ อายุ 18 – 22 ปี อายุ 23 - 59 ปี และอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปนั้น มีความต้องการสวัสดิการสังคมที่แตกต่างกัน

ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ อายุ 18 – 22 ปี เคยได้รับสวัสดิการสังคม ด้านการศึกษา และด้านสุขภาพอนามัย มีความต้องการสวัสดิการสังคมด้านที่อยู่อาศัย การมีงานทำ และรายได้ และเงินสงเคราะห์ช่วยเหลือเฉพาะกลุ่มแม่เด็กแรกเกิด และมีความต้องการสวัสดิการสังคมเพิ่มเติมด้านการศึกษาและด้านสุขภาพอนามัย

อายุ 23 - 59 ปี เคยได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ ในช่วงที่ประสบ อุทกภัย และสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัยเป็นสวัสดิการที่ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐช่วงวัยนี้ เข้าถึงมาก มีการเข้าถึงสวัสดิการด้านการมีรายได้และมีการมีงานทำโดยภาครัฐ เช่น องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น และเกษตรอำเภอ และสวัสดิการที่ได้จากการรวมกลุ่มกันของเกษตรกร สวัสดิการ ด้านการศึกษาก็เป็นสวัสดิการที่คนช่วงวัยนี้ต้องการให้ภาครัฐจัดให้กับบุตรหลาน สำหรับผู้ที่ได้รับสิทธิ จ่ายตรงและประกันสังคมก็พึงพอใจกับสิทธิประโยชน์ที่ได้รับ ความต้องการสวัสดิการสังคม ที่คนช่วงวัยนี้ได้รับที่มากที่สุดด้านการมีงานทำและมีรายได้ เนื่องจากรายได้ที่มีในปัจจุบันไม่เพียงพอ กับการใช้จ่าย เสนอให้ภาครัฐเข้ามาดูแลราคาผลผลิตทางการเกษตร การมีรายได้เพิ่มจาก การฝึกอาชีพและการช่วยเหลือสงเคราะห์จากภาครัฐ

อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ได้รับสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย อาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน (อสม.) เข้าไปดูแลสุขภาพที่บ้านอย่างต่อเนื่อง ผู้สูงอายุพึงพอใจในการใช้สิทธิ์ประกัน สุขภาพถ้วนหน้า ได้เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและโรงพยาบาลส่งเสริม สุขภาพตำบลจัดขึ้น และได้รับเครื่องอุปโภคบริโภคเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนสำหรับผู้ประสบ อุทกภัย ทั้งนี้ ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐกลุ่มนี้เสนอว่ารัฐบาลควรพิจารณาให้การช่วยเหลือ เป็นเงินเยียวยาสำหรับผู้สูงอายุที่เป็นเกษตรกร ซึ่งมีเรือสวนไร่นาแต่ไม่ได้เข้าไปดูแลเนื่องจาก ผู้สูงอายุอาศัยอยู่เพียงลำพัง และสุขภาพไม่แข็งแรงแล้ว ต้องการให้รัฐบาลปรับเปลี่ยนยังชีพผู้สูงอายุ จัดให้มีสถานที่จัดกิจกรรมของผู้สูงอายุ ปรับปรุงซ่อมแซมบ้านให้เหมาะสม และเข้ามาดูแลราคา ผลผลิตทางการเกษตร ทั้งนี้เห็นว่าหากผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐได้รับบัตรดังกล่าวจะทำให้ มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ผลจากการสนทนากลุ่มผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐให้ความเห็นว่า ความต้องการสวัสดิการสังคมของคนที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเหมือนกับผู้ที่ได้รับบัตรสวัสดิการ แห่งรัฐ และประชาชนในพื้นที่ทั่วไป ปัจจุบันสวัสดิการที่ได้รับจากบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นวงเงิน ค่าซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็น สินค้าเพื่อการศึกษาและวัตถุดิบเพื่อเกษตรกรรมจากร้านธงฟ้า ประชากรรัฐ และร้านอื่น ๆ ที่กระทรวงพาณิชย์กำหนด เดือนละ 200 บาท และ 300 บาท เป็นการลด

รายจ่ายในครอบครัว ถ้าหากได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐก็เป็นสิ่งที่ดี และเสนอว่าหากมีการรับลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐอีกครั้งในปี 2562 หรือปีถัดไป เห็นควรให้ทีมไทยนิยมยั่งยืน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้สำรวจข้อมูล และควรให้เครือข่ายอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเป็นทีมสำรวจด้วย เนื่องจากเป็นกลุ่มคนที่เข้าถึงประชาชน สวัสดิการที่กลุ่มผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐต้องการให้เกิดขึ้นเร่งด่วน คือ สวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส ได้แก่ เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด เพิ่มเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เพิ่มเบี้ยความพิการ สนับสนุนสิ่งจำเป็นสำหรับผู้พิการ ผู้ป่วยติดเตียง และผู้สูงอายุ ได้แก่ ผ้าอ้อมสำเร็จรูป อาหารเสริม และอารยสถาปัตยกรรม หรือ Universal Design

3. กำหนดกลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ตำบลบ้านราม อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช

การกำหนดกลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ตำบลบ้านราม อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช กำหนดกลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคมโดยให้ความสำคัญกับภาคส่วนในทุกระดับ ทั้งภาคประชาชน ภาครัฐ และภาคีเครือข่าย โดยมีเป้าหมายของการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ตามวิสัยทัศน์การจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐตำบลบ้านราม “ชาวบ้านราม เข้าถึงสวัสดิการถ้วนหน้า รวมกลุ่มพัฒนา ประชาสุขสันต์ ครบครันสาธารณสุขปึก” การจัดสวัสดิการสังคมโดยภาครัฐเพียงส่วนเดียวอาจจัดได้อย่างไม่ครอบคลุมปัญหาและความต้องการของพื้นที่ และผู้ที่ทราบบริบทในพื้นที่ที่สุด คือ ชาวบ้าน ผู้นำในพื้นที่ และหน่วยงานในพื้นที่ ซึ่งสามารถจัดการปัญหาได้ตรงจุด อีกทั้งการดึงการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในชุมชนเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และเกิดเป็นสวัสดิการสังคมที่ยั่งยืน การกำหนดกลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ตำบลบ้านราม อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถแบ่งได้เป็น 3 ภาคส่วน ดังนี้

1. ภาคประชาชน ประชาชนคือบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดในระบบการจัดสวัสดิการสังคม ประชาชนเองไม่ใช่ผู้รับเพียงฝ่ายเดียว แต่หากต้องดึงประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมกันจัดสวัสดิการในทุกกระบวนการ ประชาชนต้องเห็นความสำคัญของการร่วมกันจัดสวัสดิการ และประชาชนจำเป็นต้องมีความตระหนักรู้ในสิทธิสวัสดิการต่าง ๆ ที่ตนพึงได้รับ ซึ่งส่งผลต่อการเข้าถึงสวัสดิการสังคมในลำดับถัดไป กลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคมของภาคประชาชนมี 3 ด้าน ดังนี้

1) กลยุทธ์เชิงรุก

- สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิสวัสดิการของประชาชน
- จัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้จากผู้มีประสบการณ์ (ครู ก. ครู ข.)

2) กลยุทธ์เชิงป้องกัน

- สร้างความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกร เพื่อสร้างอำนาจการต่อรองในการขายผลิตผลทางการเกษตร

3) กลยุทธ์เชิงแก้ไข

- สร้างกลุ่มเครือข่ายประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- สนับสนุนให้ชาวบ้านรวมตัวกันและขอสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดกิจกรรม

2. ภาครัฐ ภาครัฐเป็นหน่วยงานหลักที่ต้องจัดสวัสดิการสังคมให้กับประชาชน สำหรับการจัดทำกลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐของตำบลบ้านราม ภาครัฐถือเป็นส่วนสำคัญในการจัดสวัสดิการสังคม ซึ่งมีกลยุทธ์ในการจัดสวัสดิการสังคมครบทั้ง 4 ด้าน มีความเข้มแข็งจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านราม ผู้ปฏิบัติงาน และกลุ่มเครือข่าย ซึ่งเป็นคนในพื้นที่ที่สามารถประสานได้กับทุกกลุ่มเครือข่ายมาเป็นพลังในการดำเนินการจัดสวัสดิการสังคมให้กับคนในพื้นที่ กลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคมของภาครัฐมี 4 ด้าน ดังนี้

1) กลยุทธ์เชิงรุก

- สร้างการเข้าถึงกิจกรรม/โครงการที่เป็นประโยชน์ด้วยช่องทางที่หลากหลาย

- สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิสวัสดิการของประชาชน
- จัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้จากผู้มีประสบการณ์ (ครู ก. ครู ข.)
- จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น โดยจัดให้ผู้มีรายได้น้อยได้เข้าถึง

ทรัพยากร

2) กลยุทธ์เชิงป้องกัน

- สร้างความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกร เพื่อสร้างอำนาจการต่อรองในการขายผลิตผลทางการเกษตร

3) กลยุทธ์เชิงแก้ไข

- จัดทำฐานข้อมูลประชากรและใช้เทคโนโลยีในการจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ

- สร้างกลุ่มเครือข่ายประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- สนับสนุนให้ชาวบ้านรวมตัวกันและขอสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดกิจกรรม

4) กลยุทธ์เชิงรับ

- ภาครัฐลดปริมาณเอกสารที่ต้องใช้ประกอบเพื่อขอรับบริการ

3. ภาคีเครือข่าย หมายความว่า กลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุ การรวมกลุ่มเกษตรกร ฯลฯ และภาคเอกชน ซึ่งปัจจุบันภาคเอกชนหันมาให้ความสนใจในการสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมขององค์กร (CSR - Corporate Social Responsibility) เพื่อเป็นการตอบแทนสังคม และคืนกำไรให้แก่สังคม การรวมกลุ่มของภาคีเครือข่ายมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คนในกลุ่มมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สวัสดิการของกลุ่มก็จัดขึ้นเพื่อตอบสนองสภาพปัญหาความต้องการของสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งอาจจะมีช่องว่างที่ภาครัฐเข้าไม่ถึง กลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคมของภาคีเครือข่ายมี 2 ด้าน ดังนี้

1) กลยุทธ์เชิงป้องกัน

- สร้างความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกร เพื่อสร้างอำนาจการต่อรองในการขายผลิตผลทางการเกษตร
- สร้างความเข้มแข็งของกลุ่มในชุมชน เพื่อให้แต่ละกลุ่มมีสวัสดิการที่เพียงพอกับความต้องการของสมาชิก

2) กลยุทธ์เชิงแก้ไข

- สนับสนุนให้ชาวบ้านรวมตัวกันและขอสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดกิจกรรม

อภิปรายผล

1. ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

จากผลการวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่าผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กรมบัญชีกลางกำหนด 3 ช่วง คือ อายุ 18 – 22 ปี อายุ 23 - 59 ปี และอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป มีปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐปี 2560 และปี 2561 3 ลำดับแรก คือ ไม่ทราบข่าว ไม่สามารถเดินทางไปลงทะเบียนได้ มีภารกิจ ไม่สะดวกไปลงทะเบียน การลงทะเบียนมีความยุ่งยาก และไม่อยากลงทะเบียน เนื่องจากไม่อยากได้รับสิทธิ์ และผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ประสบปัญหาไม่สะดวกไปลงทะเบียนเป็นลำดับสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติวัฒน์ ฉัตรศรีโพธิ์ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาและรูปแบบการเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุขของคนพิการ : พื้นที่ศึกษา เทศบาลตำบลเมืองศรีโค และเทศบาลตำบลธาตุ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า คนพิการในเทศบาลตำบลเมืองศรีโคและเทศบาลตำบลธาตุไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานภาครัฐ เนื่องจากมีอุปสรรค เช่น การเดินทางลำบาก ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก ไม่สามารถสื่อสารกับคนอื่นได้ ไม่มีเงินค่ารถ ค่าอาหาร หรือไม่มีคนพาไปกรณีไปเองไม่ได้ และการจัดรูปแบบการบริการให้ผู้พิการเข้าถึงบริการของชุมชนได้ โดยมีเครือข่าย ได้แก่ ผู้ดูแลคนพิการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ผู้นำชุมชน และประชาชนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเสนอว่า หากมีการรับลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ปี 2562 เห็นควรให้ลงทะเบียนโดยใช้ทีมไทยนิยมในพื้นที่ ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ พบว่า กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน คือ กลุ่มที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน จึงเห็นว่าอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านน่าจะเป็นกลุ่มเครือข่ายที่สำคัญที่จะทำให้ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐได้เข้าถึงสิทธิ์ และแม้รัฐบาลจะเปลี่ยนแปลงวิธีการลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐให้ผู้เปราะบางเข้าถึงได้สะดวกขึ้นแล้ว แต่จากการเก็บข้อมูลพื้นที่ตำบลบ้านราม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ยังคงมีประชาชนกลุ่มที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กรมบัญชีกลางกำหนดไม่ได้ลงทะเบียนโครงการ

ลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ 3.68 % ซึ่งประชาชนกลุ่มดังกล่าวเป็นคนจน ซึ่งมีความยากลำบากในการดำรงชีวิต ลำพังการช่วยเหลือกันภายในครอบครัวและเครือญาติไม่สามารถตอบสนองกับความต้องการ และมีความเป็นอยู่ที่ไม่เอื้อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี คนกลุ่มนี้จึงควรได้รับสวัสดิการสังคมที่ภาครัฐจัดให้ ซึ่งสวัสดิการที่ภาครัฐจัดให้ นั้น ต้องจัดให้กับประชาชนอย่างเท่าเทียม กลุ่มผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐกลุ่มดังกล่าว คือ กลุ่มที่ตกกระบงโครงข่ายทางสังคม (Social Safety Net) ทั้งในระดับของครอบครัวและสวัสดิการที่ภาครัฐจัดให้

2. ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ มี 7 ด้าน ได้แก่ การศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การมีงานทำและมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และบริการสังคม โดยผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ อายุ 18 – 22 ปี มีความต้องการสวัสดิการสังคม ด้านการศึกษา และด้านสุขภาพอนามัย อายุ 23 – 59 ปี มีความต้องการสวัสดิการ 3 ลำดับแรก คือ ด้านบริการสังคม ด้านสุขภาพอนามัย และด้านการมีงานทำและมีรายได้ สำหรับผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป มีความต้องการสวัสดิการ 3 ลำดับแรก คือ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านนันทนาการ และด้านบริการสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภิญโญ แสนเฉย (2553) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่กลุ่มคนในเขตเทศบาลตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า การจัดสวัสดิการสังคมของเทศบาลตำบลพุมเรียงในแต่ละด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพอนามัย นันทนาการ และสิ่งแวดล้อม พบว่าประชาชนได้รับสวัสดิการไม่ทั่วถึง และต้องการให้มีการจัดสวัสดิการให้มากขึ้น ซึ่งเทศบาลตำบลพุมเรียงควรมีการจัดกิจกรรมให้ประชาชนสามารถเข้าร่วมในด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอย่างทั่วถึงตามความต้องการของประชาชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิภาวดี ดวงแก้ว (2551) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลชำฆ้อ อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า บริการที่ผู้สูงอายุต้องการ 10 อันดับ ได้แก่ เงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพ การจัดตั้งกองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุ การรับบริการรักษาพยาบาลแบบรัฐให้เปล่า (รักษาฟรี) จัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ โครงการบริการตรวจสุขภาพที่บ้าน บริการหน่วยดูแลสุขภาพเคลื่อนที่ โครงการฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพที่ถูกวิธีแก่ผู้สูงอายุ และผู้ดูแลผู้สูงอายุ ฅาปนกิจสงเคราะห์ผู้สูงอายุ สวัสดิการด้านรายได้สำหรับผู้สูงอายุที่ยากจน หรือขาดที่พึ่งพิงเป็นครั้งคราว และเงินทุนสำหรับประกอบอาชีพที่เหมาะสม และจากการวิเคราะห์ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยใช้ลำดับความต้องการของมนุษย์ตามทฤษฎี Maslow's Hierarchy of Needs Theory ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมีความต้องการมากที่สุด คือ ความต้องการด้านร่างกาย (Physiological Needs) รองลงมาเป็นความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety Needs) กลุ่มผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งมีคุณสมบัติตรงตามที่กรมบัญชีกลางกำหนดนั้นมีความเป็นอยู่ที่ยากลำบาก มีความต้องการสวัสดิการสังคมเพื่อให้ตนเองและครอบครัวอยู่รอด สามารถเลี้ยงปาก

เลี้ยงท้องคนในครอบครัวได้ และต้องการให้มีระบบสาธารณสุขที่ปลอดภัยซึ่งเอื้อให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สำหรับความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Belongingness and Love Need) ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง และความภาคภูมิใจ (Self-Esteem Need) และความต้องการตระหนักในตนเอง (Self-Actualization Need) เป็นระดับความต้องการของมนุษย์อีกขั้นหนึ่ง ซึ่งมนุษย์ที่มีความต้องการในลำดับขั้นนี้ นั่นคือ ผู้ที่ได้รับการตอบสนองในลำดับขั้นที่ 1 และ 2 อย่างเพียงพอแล้ว แต่สำหรับผู้ที่ไม่มีความต้องการพื้นฐาน 2 ลำดับขั้นแรก ต้องการได้รับเพื่อให้มีชีวิตอยู่รอดและปลอดภัยเพียงเท่านั้น

3. กลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

การจัดทำกลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐของตำบลบ้านราม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐและผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านราม สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านราม พร้อมเจ้าหน้าที่เห็นควรว่าต้องมีการจัดทำยุทธศาสตร์สำหรับผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คือ ยุทธศาสตร์การส่งเสริมให้ประชาชนมีความตระหนักรู้เกี่ยวกับสวัสดิการสังคมของตนเอง ประกอบด้วยกลยุทธ์สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิสวัสดิการของประชาชน และกลยุทธ์จัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้จากผู้มีประสบการณ์ (ครู ก. ครู ข.) ยุทธศาสตร์การส่งเสริมให้ประชาชนทุกคนได้เข้าถึงสวัสดิการสังคม ประกอบด้วยกลยุทธ์จัดทำฐานข้อมูลประชากร และใช้เทคโนโลยีในการจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ กลยุทธ์สร้างการเข้าถึงการกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ด้วยช่องทางที่หลากหลาย กลยุทธ์ภาครัฐลดปริมาณเอกสารที่ต้องใช้ประกอบเพื่อขอรับบริการ และกลยุทธ์สร้างกลุ่มเครือข่ายในการประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยุทธศาสตร์การผลักดันให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสวัสดิการสังคม ประกอบด้วยกลยุทธ์จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น โดยจัดให้ผู้ประสบปัญหาทางสังคมได้เข้าถึงทรัพยากร กลยุทธ์สร้างความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกร เพื่อสร้างอำนาจการต่อรอง กลยุทธ์สร้างความเข้มแข็งของกลุ่มในชุมชน เพื่อให้แต่ละกลุ่มมีสวัสดิการที่เพียงพอกับความต้องการของสมาชิก และกลยุทธ์สนับสนุนให้ชาวบ้านรวมตัวกันและขอสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดกิจกรรม ซึ่งยุทธศาสตร์ดังกล่าวเป็นยุทธศาสตร์ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐทั้ง 3 ช่วงอายุและหน่วยงานที่จัดสวัสดิการสังคมให้กับชาวบ้านราม คือ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านราม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนา ต้นสุวรรณ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานการจัดบริการสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดฉิม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลกุดฉิมมีการจัดบริการได้ตรงกับความต้องการของประชาชนมากที่สุด ได้แก่ ด้านการส่งเสริมการฝึกและการประกอบอาชีพ และด้านการส่งเสริมกีฬา และตรงกับความต้องการของประชาชนน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการจัดให้มีการบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ มีข้อเสนอแนะว่า

ควรให้ความสำคัญและเน้นการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนด้านการจัดให้มีการบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ควรจัดทำแผนยุทธศาสตร์ โดยการเปิดโอกาสให้ตัวแทนประชาชนทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนะปัญหาและความต้องการของแต่ละกลุ่ม ควรมีการจัดหาเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้เฉพาะด้านต่าง ๆ ให้มากขึ้น และสนับสนุนการฝึกอบรมพัฒนาความรู้ของเจ้าหน้าที่ สร้างการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่ของภาคส่วนต่าง ๆ และรณรงค์ให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

สำหรับการกำหนดกลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ : กรณีศึกษาตำบลบ้านราม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้เกิดข้อค้นพบสำหรับเป็นแนวทางแก่ผู้สนใจ ผู้วิจัยนำเสนอแบ่งเป็น 3 ประเด็น คือ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรส่งเสริมให้ประชาชนที่อยู่ในฐานโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐได้มีการพัฒนาตามมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้ง 4 ด้าน คือ การมีงานทำ การฝึกอาชีพและการศึกษา การเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ และการเข้าถึงสิ่งจำเป็นพื้นฐาน แต่จากการทำงานช่วงที่ผ่านมาที่เกี่ยวข้องกับโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐนั้น การดำเนินงานที่รัฐบาลได้ดำเนินการเน้นการให้เงินและลดภาระค่าใช้จ่ายในการดำเนินชีวิต มีการดำเนินการด้านการพัฒนาบ้าง เช่น การฝึกอาชีพ ซึ่งอาจจะน้อยเกินไปเมื่อเทียบกับเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ในช่วงแรก ผู้ที่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐอาจจะเคยชินกับการได้รับเงิน (การสงเคราะห์) และคิดว่าคุณภาพชีวิตดีขึ้นแล้ว แต่หากนั่นเป็นเพียงการได้รับเงินใช้จ่ายเพียงรายวัน ไม่ใช่การพัฒนาอย่างยั่งยืน หากโครงการนี้สิ้นสุดไปประชาชนก็จะยังคงยากลำบากเช่นเดิม

2. เพื่อให้ประชาชนที่ยากลำบากได้เข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ควรมีการจัดสวัสดิการสำหรับคนยากลำบากทุกคน (For All) โดยไม่ต้องมีการลงทะเบียน และควรมีการตรวจสอบสถานะทางการเงินของผู้ที่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐทุกปี เพื่อเป็นการประเมินผลความสำเร็จของโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐและเป็นการลดการแบกรับค่าใช้จ่ายจากโครงการของรัฐบาล

3. เพื่อให้การเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐครอบคลุมประชาชนกลุ่มที่ยากลำบากที่แท้จริง ควรมีการรับลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่โดยกลุ่มไทยนิยมยั่งยืน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และควรมีนำกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ซึ่งมีความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่มารับลงทะเบียนด้วย

4. เพื่อให้การเข้าถึงการลงทะเบียนเป็นไปอย่างทั่วถึงและสอดคล้องกับยุค Thailand 4.0 ควรให้มีการลงทะเบียนออนไลน์ ซึ่งประชาชนสามารถลงทะเบียนได้ด้วยตนเอง กรณีที่ไม่สามารถลงทะเบียนเองได้ให้หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่อำนวยความสะดวกให้

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดสวัสดิการสังคมควรนำฐานสวัสดิการแห่งรัฐเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ให้กับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อต่อยอดการช่วยเหลือและพัฒนา แต่การเข้าถึงข้อมูลชุดดังกล่าวยังคงเข้าถึงยาก เนื่องจากภาครัฐมีนโยบายการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ที่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

2. เจ้าหน้าที่หรือทีมไทยนิยมยั่งยืนควรมีการจัดทำเอกสารให้ข้อมูลแก่ประชาชนเพื่อป้องกันการสื่อสารที่ไม่ถูกต้องครบถ้วน ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนขาดสิทธิสวัสดิการที่พึงได้รับในระยะยาว

3. กำหนดโซน (Zone) การจัดสวัสดิการในพื้นที่ระดับตำบล โดยมีผู้รับผิดชอบร่วมกันดูแลประชาชนทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.)

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดโดยภาคส่วนอื่น ๆ ได้แก่ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมร่วมด้วย ซึ่งสวัสดิการดังกล่าวเป็นสวัสดิการแบบสมัครใจและเป็นสวัสดิการที่จะมาเติมเต็มช่องว่างสวัสดิการที่ภาครัฐไม่สามารถจัดให้ได้

2. ควรนำผลการวิจัยเรื่องนี้ไปพัฒนาต่อเนื่อง (Research and Development) นำผลการวิจัยไปใช้จริงในพื้นที่ตำบลบ้านราม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช และพัฒนาเป็นพื้นที่ต้นแบบในการจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

บรรณานุกรม

- กชกร ธรรมชาติ. (2562). 'บัตรคนจน' ควรไปต่อ หรือพอแค่นี้?. ค้นเมื่อ 24 มีนาคม 2562, จาก:
<https://thematter.co/thinkers/welfare-card/70624>
- กรมบัญชีกลาง. (2560). *พระราชบัญญัติสวัสดิการ*. ค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2561, จาก:
www.epayment.go.th/home/app/media/uploads/files/project_4_doc_18-09-2017.pdf
- กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ. (2559). *พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ.2546*. ค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2561, จาก: <http://demo.favoritedesign.com/fundlaw/home>
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2550). *พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ.2546 (แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2550)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานปลัดกระทรวง สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2557). *แผนยุทธศาสตร์การจัดสวัสดิการสังคมไทย ฉบับที่ 2 พ.ศ.2555 - 2559*. ค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2561, จาก:
https://www.msociety.go.th/ewt_news.php?nid=12958
- กานท์กลอน รักธรรม. (2560). *ไทยแลนด์ดินแดนแห่งความเหลื่อมล้ำ! เมื่อรายได้ การศึกษา โอกาส แม้กระทั่งท้องถนน ก็ไม่เห็นหัวคนจน*. ค้นเมื่อ 13 พฤษภาคม 2561, จาก:
<https://themomentum.co/momentum-feature-thailand-inequality-2016-by-oxfam/>
- กิตติวัฒน์ ฉัตรศรีโพธิ์. (2558). ปัญหาและรูปแบบการเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุขของคนพิการ : พื้นที่ศึกษา เทศบาลตำบลเมืองศรีโคและเทศบาลตำบลธาตุ จังหวัดอุบลราชธานี, ค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2561, จาก http://www.kpi.ac.th/media_kpiacth/pdf/M8_407.pdf
- จิราพร เปี้ยสินธุ์. (2554). *การตลาดธุรกิจฮัจญ์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- ประชาชาติธุรกิจ. (2561). *กรม.เห็นชอบมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เน้นสร้างโอกาสชีวิตรอบด้าน 4 มิติ*. ค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2561, จาก: <https://www.prachachat.net/finance/news-98388>
- ประชาชาติธุรกิจ. (2562). *ละเอียดยิบ! เปิดมาตรการรัฐบาลพุงเศรษฐกิจช่วงกลางปี 2562*. ค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2562, จาก: <https://www.prachachat.net/finance/news-321258>

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ภิญโญ แสนเฉย. (2553). *สภาพการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่กลุ่มคนในเขตเทศบาลตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- มนตรี บุญพาณิชย์. (2560). *ไม่ถึงใครไว้ข้างหลัง สร้างสังคมเป็นธรรมและเข้มแข็ง. เศรษฐกิจและสังคม*. 54 (3), 1.
- ระพีพรรณ คำหอม. (2557). *สวัสดิการสังคมกับสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รัตนา ต้นสุวรรณค์. (2553). *การดำเนินงานการจัดบริการสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดฉิม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- รัฐบาลไทย. (2561). *มาตรการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยเพิ่มเติมผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ*. ค้นเมื่อ 13 กุมภาพันธ์ 2562, จาก: <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/16942>
- วรางคณา ผลประเสริฐ. (2556). *แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเชิงกลยุทธ์*. ค้นเมื่อ 13 กุมภาพันธ์ 2562, จาก: <https://www.stou.ac.th/Schools/Shs/upload/%E0%B8%AB%E0%B8%99%E0%B9%88%E0%B8%A7%E0%B8%A2%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%201.pdf>
- วิภาวดี ดวงแก้ว. (2551). *การศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลข่าม้อ อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- สฤณี อาชวานันทกุล. (2560). *สร้างความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำอย่างยั่งยืน. เศรษฐกิจและสังคม*. 54 (3), 16-22.
- สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน). (2561). *การยกเลิกการขอสำเนาเอกสารจากประชาชนในการทำธุรกรรมหรือการติดต่อราชการ*. ค้นเมื่อ 13 มกราคม 2562, จาก : <https://citizen.info.go.th/aboutus-1/>
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (2552). *ความยากจน*. ค้นเมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2560, จาก: <http://www.fpo.go.th :81/StatisticData/table3.php>.
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (2560). *คู่มือการดำเนินโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐปี 2560*. ค้นเมื่อ 21 สิงหาคม 2561, จาก <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER20/DRAWER058/GENERAL/DATA0000/00000900.PDF>
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2561). *กระบวนการวิเคราะห์ SWOT*. ค้นเมื่อ 28 มีนาคม 2561. จาก: www.oae.go.th/ewtadmin/ewt/plan_web/download/pmqa/swot/sowt_01.doc

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (2560). *การประกาศผลผู้ว่าคุณสมบัติ
โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ*. ข่าวกระทรวงการคลัง. 2560 (101), 1-2.
- องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านราม. (2560). *สภาพและข้อมูลพื้นฐาน*. ค้นเมื่อ 15 เมษายน 2561,
จาก: <http://www.banram.go.th/general1.php>
- อภิชา ประกอบแสง. (2558). *การวางแผนกลยุทธ์(Strategic Planning)*. ค้นเมื่อ 6 พฤษภาคม 2561,
จาก: www.sec.psu.ac.th/kdb/get_file.php?kdb_id=montr130802094615&file_id=1
- เอกวิณิต พรหมรักษา. (2555). *ทฤษฎีองค์การและการจัดการเชิงกลยุทธ์ขั้นสูง*. ค้นเมื่อ 17
พฤษภาคม 2561, จาก: <http://promruca-dba04.blogspot.com/2012/10/swot-analysis-swot-swot-humphrey-swot-2.html>
- Abraham H. Maslow (1943) A Theory of Human Motivation. *Psychological Review*.
50, 370-396.
- Certo, Samuel C. and Peter, J. Paul. (1991). *Strategic Management*. Singapore: McGraw-Hill inc.
- Hanan Chedoloh. (2559). *แนวความคิดตามทฤษฎีกลุ่มมนุษยนิยม ของ Abraham Maslow*.
ค้นเมื่อ 16 มกราคม 2561, จาก: <http://hanan83.blogspot.com/2016/01/10-abraham-maslow.html>
- Modal. (2554). *ประเด็นสำคัญทางการบริหาร*. ค้นเมื่อ 16 มกราคม 2561, จาก:
<http://mbaru1.blogspot.com/2011/07/maslows-hierarchy-of-needs.html>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ข้อมูลทั่วไปและสาเหตุที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ให้ข้อมูลหลัก

ข้อมูลทั่วไปและสาเหตุที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 1

ฝัน อายุ 21 ปี ประกอบอาชีพรับจ้างคัดแยกผัก มีรายได้จากการคัดแยกผักครั้งละประมาณ 200 บาท ฝันจะรับจ้างคัดแยกผักจากสวนของคนในหมู่บ้าน ประมาณเดือนละ 5 ครั้ง รายได้รวมประมาณ 1,000 บาท ฝันเรียนจะดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ หลังจากที่เรียนจบ ฝันก็อยู่กับสามีโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรส ฝันและสามีมีบุตรด้วยกัน 1 คน อายุ 1 ขวบ ขณะที่ฝันให้การสัมภาษณ์สามีของฝันบวชเป็นพระอยู่ที่วัดใกล้บ้านของฝัน ฝันและลูกมาอาศัยอยู่กับบิดา บิดาของฝันประกอบอาชีพซ่อมรถไถ ซึ่งบิดาเป็นเสาหลักในการหาเลี้ยงครอบครัว บ้านที่ครอบครัวอาศัยอยู่เป็นบ้านและที่ดินของปู่

ฝันไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเนื่องจากขณะที่รัฐบาลประกาศรับลงทะเบียนปี 2560 ฝันไปเรียนหนังสืออยู่ที่อำเภอปากพนัง เอกสารที่ต้องใช้ลงทะเบียนมีไม่ครบถ้วน ในปี 2561 ฝันก็ยังไม่ได้ลงทะเบียน เนื่องจากเอกสารที่มารดาส่งมาให้ดูนั้นไม่ชัดเจน

ฝันเป็นคนเรียนเก่ง ได้ทุนการศึกษาจากโรงเรียนมาโดยตลอด ขณะที่ศึกษาเล่าเรียน ได้กู้ยืมเงินจากโครงการให้กู้ยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) ปัจจุบันมารดาเป็นคนชำระเงินกู้ยืมดังกล่าวให้ทุกเดือน และได้รับสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาลเป็นสิทธิประกันสุขภาพถ้วนหน้า และมีความพึงพอใจในบริการทางการแพทย์ที่ตนได้ไปคลอดบุตรที่โรงพยาบาลหัวไทร และคุณหมอนัดฉีดยาและติดตามพัฒนาการของบุตรอย่างต่อเนื่อง

ฝันมีความต้องการได้รับเงินอุดหนุนเด็กแรกเกิดจากโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด เดือนละ 600 บาทซึ่งฝันไปลงทะเบียนไว้ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว แต่ยังไม่ได้รับเงิน ฝันอยากช่วยหารายได้เข้าครอบครัวเพิ่มเติม ฝันได้ไปสมัครงานที่บริษัทซีพีไว้ แต่ทางบริษัทยังไม่ได้เรียกฝันเข้าทำงาน และฝันอยากให้มีสนามสำหรับออกกำลังกายไว้สำหรับให้บุตรเล่น ฝันเห็นว่าควรเป็นจุดศูนย์รวมของหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้าน

ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 2

มี้ม อายุ 20 ปี กำลังเรียนหนังสืออยู่ชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 2 ศึกษาอยู่ที่วิทยาลัยอาชีวศึกษาปากพนัง ปัจจุบันกำลังฝึกงานที่จังหวัดพังงา มี้มอาศัยอยู่ในครอบครัวขยาย มีสมาชิกในครอบครัวรวมจำนวน 4 คน ประกอบด้วยบิดา มารดา มี้ม และหลาน อาศัยอยู่ในบ้าน และที่ดินของบิดาและมารดา มี้มไม่ได้ได้ประกอบอาชีพ ไม่มีรายได้เป็นของตัวเอง บิดาและมารดาเป็นเสาหลักในการหาเลี้ยงครอบครัว มีรายได้จากการประกอบอาชีพเกษตรกร

มี้มไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเนื่องจากขณะที่รัฐบาลประกาศรับลงทะเบียนปี 2560 เนื่องจากมี้มติดเรียนอยู่ที่อำเภอปากพนัง ต้องเรียนทุกวัน จึงทำให้ไม่สะดวกไปลงทะเบียน

และในปี 2561 มีมไม่ได้ลงทะเบียนเนื่องจากไม่ทราบข่าวสาร แม้ว่าในช่วงนั้นมีจะอาศัยอยู่ที่บ้าน แต่ก็ไม่ได้มีใครมาแจ้งข่าวสารที่บ้านเลย

มีมเคยได้รับสวัสดิการสังคมด้านการศึกษา มีมได้กู้ยืมเงินจากโครงการให้กู้ยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) ตั้งแต่ตอนเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 ปัจจุบันเป็นหนี้ประมาณ 60,000 บาท

มีมมีความต้องการสวัสดิการสังคมด้านการศึกษาเพิ่มเติม มีมอยากได้ทุนการศึกษาเพื่อศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี และอยากได้รับการสนับสนุนเป็นชุดครุยสำหรับใส่ในวันจบการศึกษาโดยไม่ต้องชำระเงินเอง มีมมองว่าการได้เรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้นจะทำให้มีทางเลือกในการประกอบอาชีพที่ดีกว่า และมีมมีความต้องการอยากซ่อมแซมที่อยู่อาศัย เนื่องจากบ้านที่มีมอาศัยอยู่เป็นบ้านไม้ มีสภาพชำรุดทรุดโทรม อยากได้งบประมาณในการซ่อมแซมบ้าน และมีมอยากให้มีการรับลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐอีก โดยรับลงทะเบียนที่บ้านพร้อมเสนอว่าผู้ใหญ่บ้านน่าจะเป็นผู้ที่รับลงทะเบียนได้ดีที่สุด เนื่องจากรู้จักลูกบ้านทุกคน

ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 3

ปาน อายุ 40 ปี ประกอบอาชีพค้าขายของชำ มีรายได้ประมาณเดือนละ 8,000 บาท ปานมีภาระหนี้สินจากการกู้ยืมเงินในระบบประมาณ 30,000 บาท มีโรคประจำตัว คือ โรคหอบ ใช้สิทธิประกันสังคมในการรักษาสุขภาพ อาศัยอยู่ในบ้านและที่ดินของตนเอง อาศัยอยู่ในบ้านเพียงลำพัง ปานแต่งงานมีครอบครัวแต่ไม่ได้จดทะเบียนสมรส

ปานไม่ยากลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ เนื่องจากไม่อยากจะรับสิทธิ์ ปานทราบข่าวมีการรับลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ทั้งในปี 2560 – 2561 แต่ก็เลือกที่จะไม่ลงทะเบียนเอง โดยปานให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าปานเองอายุยังไม่เยอะยังสามารถทำงานหารายได้เลี้ยงดูตัวเอง ปานพูดในทำนองที่ว่าผู้ที่ได้รับเงินดังกล่าวเป็นคนจนเนื่องจากบัตรที่รัฐบาลให้กับผู้มีสิทธิ์เรียกว่า “บัตรคนจน”

ปานมีสิทธิประกันสังคมมาตรา 39 คือ ผู้ประกันตนโดยสมัครใจที่ส่งเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมหลังจากที่ออกจากงานเอง มีความพึงพอใจในสวัสดิการที่ประกันสังคมจัดให้ โดยเฉพาะการรักษาพยาบาล เนื่องจากผู้ประกันตนสามารถเข้ารับการรักษาพยาบาลได้ที่คลินิกหรือโรงพยาบาลเอกชนโดยไม่ต้องสำรองจ่าย ผู้ประกันตนไม่ต้องนั่งรอคิวเพื่อขอใช้บริการที่โรงพยาบาลของรัฐ สะดวก และได้รับบริการที่ดี อีกทั้งเคยได้รับเงินเยียวยาผู้ประสบภัยน้ำท่วม เป็นเงิน 5,000 บาท ผ่านบัญชีธนาคารออมสิน โดยปานให้ข้อมูลว่าเงินดังกล่าวเป็นเงินช่วยเหลือจากนายทวน หลีกภัย

ปานมองว่าสวัสดิการที่ได้รับจากการเป็นผู้ประกันตนมาตรา 39 ของระบบประกันสังคมนั้นเพียงพอแล้วกับความต้องการของตนเอง ปานไม่ได้ต้องการมีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เนื่องจากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นว่าผู้ที่ถือบัตรดังกล่าวเป็นคนจน

ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 4

โรจน์ อายุ 33 ปี ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป มีรายได้ประมาณเดือนละ 9,000 บาท โรจน์อาศัยอยู่ในบ้านและที่ดินของบิดามารดา ครอบครัวที่อาศัยอยู่ด้วยกันเป็นครอบครัวเดี่ยว สมาชิกในครอบครัวมี 4 คน โรจน์เป็นเสาหลักในการหาเลี้ยงครอบครัว ครอบครัวต้องดูแลบุตรซึ่งกำลังศึกษาเล่าเรียน จำนวน 1 คน ครอบครัวมีหนี้สินจากการกู้ยืมเงินจากธนาคารหมู่บ้านประมาณ 30,000 บาท

โรจน์ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเนื่องจากขณะที่รัฐบาลประกาศรับลงทะเบียนปี 2560 เนื่องจากโรจน์ให้เหตุผลว่าการลงทะเบียนมีความยุ่งยาก ต้องใช้เวลาไปรอต่อคิวที่ธนาคาร บางคนที่รอก็ไม่ได้ลงทะเบียนก็มี ทำให้เสียเวลาทำงาน สำหรับการลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐปี 2561 นั้น โรจน์ทราบข่าวแต่ก็ไม่ได้ลงทะเบียน เนื่องจากกลัวว่าหากลงทะเบียนแล้ว ภาครัฐจะทราบสถานะทางการเงิน และกลายเป็นคนจน เมื่อตนต้องการไปกู้ยืมเงินเพื่อมาใช้จ่ายในครอบครัวหรือมาทำสวน ธนาคารจะไม่ปล่อยกู้ให้เพราะกลัวว่าตนไม่สามารถชำระหนี้คืนได้

สำหรับสวัสดิการสังคมที่โรจน์เคยได้รับ ได้แก่ เงินเยียวยาผู้ประสบภัยน้ำท่วมเป็นเงิน 3,000 บาท เคยเข้าร่วมกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านราม เช่น กิจกรรมการแข่งขันกีฬาประจำปี กิจกรรมสังสรรค์ปีใหม่ กิจกรรมวันเด็ก เป็นต้น และโดยส่วนใหญ่กิจกรรมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านรามจะจัดพร้อม ๆ กันกับองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านราม

โรจน์อยากให้มีเครื่องออกกำลังกายตรงจุดสำคัญของหมู่บ้าน ซึ่งจะเป็นสถานที่ที่คนทุกกลุ่มวัยได้ไปทำกิจกรรมร่วมกัน และอยากได้พันธุ์ปลา พันธุ์ข้าว และพันธุ์พืช เพื่อนำมาใช้ปลูกขาย ซึ่งโรจน์ให้ข้อมูลว่าทางเกษตรอำเภอลงพื้นที่มาทำกิจกรรมกับชาวบ้านน้อย และโรจน์อยากให้ทำถนนในตำบลบ้านรามที่ปรับปรุงหรือสร้างเพิ่มให้แล้วเสร็จตลอดสาย เพื่อให้การเดินทางคมนาคมเป็นไปด้วยความสะดวกสบาย

ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 5

บ่าว อายุ 39 ปี มีรายได้จากการประกอบอาชีพเกษตรกร บ่าวปลูกผักและทำนาในที่ดินของมารดา บ่าวเพิ่งย้ายมาอยู่กับมารดา อดีตบ่าวอาศัยอยู่กับภรรยาและครอบครัวที่อำเภอปากพนัง หลังจากแยกทางกับภรรยาซึ่งไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน บ่าวก็มาขอมารดาอยู่อาศัยด้วย บ่าวมีรายได้น้อย รายได้ที่ได้มาจากการขายปลาขายผัก บ่าวมีหนี้สินจากการกู้ยืมเงินธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเป็นเงิน 160,000 บาท ซึ่งบ่าวกู้ยืมเงินดังกล่าวตั้งแต่อายุกับภรรยา

บ่าวไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเนื่องจากขณะที่รัฐบาลประกาศรับลงทะเบียนปี 2560 เนื่องจากเข้าใจผิดว่าหากลงทะเบียนจะทำธุรกรรมไม่ได้ ซึ่งในขณะนั้นบ่าวต้องการที่จะกู้ยืมเงินเพื่อมาเป็นทุนในการลงทุนภาคการเกษตรเพิ่มอีก สำหรับในปี 2561 บ่าวไม่ได้

ลงทะเบียนเนื่องจากบ่าวคิดว่าบ้าน 1 หลัง สามารถได้สิทธิ์เพียงคนเดียว โดยที่ไม่ได้ปรึกษาหรือหาข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้รู้ บ่าวเสนอว่าหากมีการลงทะเบียนเพื่อรับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐอีกครั้ง ควรให้ผู้ใหญ่บ้านมารับลงทะเบียนถึงบ้านของประชาชน

บ่าวมีความต้องการสวัสดิการสังคมหลายด้าน ได้แก่ อยากฝึกอาชีพ อยากเลี้ยงไก่ เลี้ยงปลาตก แต่ไม่มีพันธุ์ปลา อยากได้พื้นที่ออกกำลังกายในหมู่บ้านที่สามารถเล่นได้ทั้งผู้ชาย และผู้หญิง และอยากมีรายได้เพิ่ม แต่ก็มองว่าตนเองไม่ใช่ผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตลอดทุกเดือน ตนเองอยู่ในวัยทำงานต้องทำงานเองแต่ก็ไม่มีทุน ไม่มีเงิน และไม่มีความรู้

ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 6

วัฒน์ อายุ 55 ปี มีรายได้จากการประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป มีรายได้ประมาณ เดือนละ 4,000 บาท วัฒน์อาศัยอยู่ในครอบครัวขยาย อาศัยอยู่กับบุตรหลาน อีก 2 คน บ้านที่วัฒน์ อาศัยอยู่เป็นบ้านและที่ดินของบิดา วัฒน์มีภาระหนี้สินจากการกู้ยืมเงินนอกระบบประมาณ 50,000 บาท โดยเจ้าหนี้คิดดอกเบี้ยร้อยละ 2 ต่อเดือน วัฒน์กู้ยืมเงินดังกล่าวเพื่อนำมาซื้ออุปกรณ์ในการซ่อมรถไถ ซึ่งอุปกรณ์ดังกล่าววัฒน์ได้ตั้งไว้บริเวณหน้าบ้านของบิดาซึ่งอยู่ใกล้เคียงกัน ปัจจุบันอุปกรณ์ที่ได้ซื้อไว้ หายไปบ้างแล้วบางส่วน

วัฒน์ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเนื่องจากขณะที่รัฐบาลประกาศรับลงทะเบียน ปี 2560 เนื่องจากเงินที่ได้รับแต่ละเดือนได้เพียง 200 – 300 บาท มีจำนวนน้อยเกินไปจึงไม่ไปลงทะเบียน และสำหรับปี 2561 วัฒน์ไม่ลงทะเบียนโดยให้เหตุผลว่าผู้ใหญ่บ้านได้มาแจ้งข้อมูลแล้ว แต่ไม่ออกไปลงทะเบียนเนื่องจากชี้แจงไปลงทะเบียน

วัฒน์เคยได้รับสวัสดิการสังคมเป็นเงินเยียวยาผู้ประสบภัยน้ำท่วม 3,000 บาท พร้อมกับข้าวสารอาหารแห้งจากอำเภอ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เคยมาที่บ้าน เพื่อพ่นควันกำจัดยุงลาย แต่ไม่เคยมาตรวจวัดความดันหรือตรวจสุขภาพแต่อย่างใด และวัฒน์เคยร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลหลายโครงการ โครงการที่เข้าร่วมเป็นโครงการอบรมให้ความรู้ และเคยเข้าร่วมกิจกรรมแข่งกีฬาประจำปี

วัฒน์มีความต้องการสวัสดิการสังคมเรื่องการศึกษาให้กับหลาน และต้องการทุน เพื่อซื้ออะไหล่สำหรับซ่อมรถไถ

ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 7

พงษ์ อายุ 53 ปี เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และประกอบอาชีพเกษตรกรรม ปลูกผัก และปลูกมะพร้าวในที่ดิน 4 ไร่ พงษ์มีรายได้จากค่าตอบแทนผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เดือนละ 5,000 บาท และรายได้จากการเกษตร 1,000 บาท พงษ์มีภาระหนี้สินประมาณ 180,000 บาท พงษ์อาศัยอยู่ในครอบครัวเดี่ยว ประกอบด้วยภรรยาและบุตรอีก 2 คน บุตรคนโตของพงษ์ประกอบอาชีพรับราชการ พงษ์ใช้สิทธิ์จ่ายตรงของบุตร พงษ์มีโรคประจำตัว คือ โรคความดันโลหิตสูงและเป็นนิ่ว

พงษ์ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเนื่องจากขณะที่รัฐบาลประกาศรับลงทะเบียนปี 2560 เนื่องจากไม่อยากจะรับสิทธิ์ โดยให้เหตุผลว่าตนเองยังสามารถทำงานเองได้ เงินส่วนนี้ให้รัฐบาลนำไปให้คนยากลำบากดีกว่า และสาเหตุที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในปี 2561 ก็ด้วยเหตุผลเช่นเดิม สำหรับปี 2562 พงษ์อยู่ในทีมไทยนิยมยั่งยืนที่ต้องไปประชาสัมพันธ์ให้กับชาวบ้านรับรู้ข้อมูลการลงทะเบียน

สวัสดิการสังคมที่พงษ์เคยรับ ได้แก่ สิทธิรักษาพยาบาลเป็นสิทธิจ่ายตรง เคยใช้บริการฉีดวัคซีนที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านราม และรับการรักษาอื่น ๆ ที่โรงพยาบาล เคยเข้าร่วมกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านราม ร่วมกิจกรรมแข่งขันกีฬาเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานต่าง ๆ พงษ์เป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน เข้าร่วมชมรมกองทุนสวัสดิการกำนันผู้ใหญ่ และเข้าร่วมเป็นสมาชิกธนาคารหมู่บ้าน

พงษ์มีความต้องการสวัสดิการสังคมหลายด้าน ได้แก่ อยากให้มีหน่วยงานส่วนกลางเข้ามาดูแลสุขภาพของคนในหมู่บ้าน อยากรับหออกรงจ่ายข้าว อยากรับมีสนามเด็กเล่น อยากรับที่ดินเพื่อมาทำสนามกีฬา ซึ่งจะเป็นที่ที่เด็กและผู้สูงอายุได้มาทำกิจกรรมและมาพูดคุยกัน อยากรับมีรถเก็บขยะไปกำจัดของตำบล ปัจจุบันชาวบ้านต้องกำจัดขยะจากครัวเรือนของตนเองโดยวิธีการเผา และอยากรับให้มีกลุ่มฝึกอาชีพ ปัจจุบันตำบลบ้านรามก็มีอยู่แต่ก็ไม่แข็งแรง

ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 8

คิด อายุ 38 ปี ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีรายได้ประมาณเดือนละ 3,000 บาท ครอบครัวที่อาศัยอยู่ด้วยกันเป็นครอบครัวขยาย ประกอบไปด้วยมารดา ภรรยา และบุตร นายคิดเป็นเสาหลักในการหาเลี้ยงครอบครัว นายคิดอาศัยอยู่ในบ้านและที่ดินของมารดา ครอบครัวมีภาระหนี้สินจากการกู้ยืมเงินธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นเงิน 40,000 บาท

คิดไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเนื่องจากขณะที่รัฐบาลประกาศรับลงทะเบียนปี 2560 เนื่องจากมีภารกิจ ไม่สะดวกไปลงทะเบียน ขณะนั้นคิดต้องทำงานรับจ้างขับรถบรรทุก 6 ล้อขึ้นลงกรุงเทพฯ - สงขลา ไม่มีเวลาไปลงทะเบียน สำหรับปี 2561 คิดไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเนื่องจากไม่ทราบข่าว ไม่ได้ติดตามข้อมูลข่าวสารใดเลย หากมีการลงทะเบียนอีกครั้ง คิดก็อยากไปลงทะเบียน โดยเสนอให้องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านรามและผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ประชาสัมพันธ์

คิดเคยได้รับเงินเยียวยาผู้ประสบภัยน้ำท่วม และเคยใช้สิทธิการรักษาพยาบาลเป็นสิทธิประกันสุขภาพถ้วนหน้า เคยรับการรักษาที่โรงพยาบาลหัวไทร และให้ข้อมูลว่าไม่เคยร่วมกิจกรรมใดเลยที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านรามจัด

คิดต้องการสวัสดิการสังคมเป็นทุนการศึกษาให้กับบุตรที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และอยากให้ผู้สูงอายุได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น เดือนละ 100 – 200 บาท คิดไม่ต้องการฝึกอาชีพเนื่องจากตนต้องทำสวนอยู่ตลอด ไม่มีเวลาไปฝึกอาชีพ

ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 9

ชาย อายุ 54 ปี เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม (ทำนา) พงษ์ มีรายได้จากค่าตอบแทนผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เดือนละ 5,200 บาท และรายได้จากการเกษตร 2,500 บาท อาศัยอยู่กับภรรยา รวม 2 คน บุตรของชายมีจำนวน 3 คน ได้แยกย้ายไปทำงานและมีครอบครัวหมดแล้ว ชายอาศัยอยู่ในบ้านของตนเองแต่สร้างในที่ดินของภรรยา ชายมีโรคประจำตัว คือ โรคไขมันในเส้นเลือด แต่ก็ไม่ได้ทานยารักษาแต่อย่างใด

ชายไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเนื่องจากขณะที่รัฐบาลประกาศรับลงทะเบียน ปี 2560 และปี 2561 เนื่องจากไม่เข้าใจหลักเกณฑ์คุณสมบัติที่กรมบัญชีกลางกำหนด ชายเข้าใจว่าตนเองน่าจะมีคุณสมบัติไม่ตรงกับกรมบัญชีกลางกำหนด ทำให้ไม่ผ่านเกณฑ์ จึงไม่ไปลงทะเบียน

ชายให้ข้อมูลว่าตนมีสิทธิของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านที่ตนเองพอทราบก็เป็นสวัสดิการ ด้านการศึกษาของบุตร ซึ่งจะได้รับทุนการศึกษาจนกระทั่งบุตรเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านรามสนับสนุนอุปกรณ์ในการดึงน้ำจากแหล่งน้ำสาธารณะเข้าสวนของชาวบ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เข้ามาดูแลเรื่องสุขภาพที่บ้าน เคยได้รับเงินเยียวยา ผู้ประสบภัยน้ำท่วม เป็นเงิน 5,000 บาท พร้อมกับถุงยังชีพ

ชายต้องการให้มีหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน ซึ่งเมื่อก่อนก็เคยมีแล้วแต่ก็ได้พังชำรุดเสียหายไปแล้ว ปัจจุบันใช้วิธีการประชาสัมพันธ์โดยการไปแจ้งข่าวตามบ้านของชาวบ้าน และต้องการให้มีกล้องวงจรปิด เนื่องจากเกรงว่าจะมีการมาทะเลาะวิวาทและสงยาเสพติดในหมู่บ้าน

ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 10

กรณ์ อายุ 41 ปี มีรายได้จากการประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม กรณ์ปลูกปาล์ม และทำนา มีรายได้ประมาณ 8,000 บาทต่อเดือน กรณ์อาศัยอยู่กับครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยว มีบุตร 2 คนกำลังอยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน กรณ์และครอบครัวอาศัยอยู่ในบ้านและที่ดินของตนเอง

กรณ์ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเนื่องจากขณะที่รัฐบาลประกาศรับลงทะเบียน ปี 2560 เนื่องจากอยากให้คนที่ยากลำบากกว่าที่มีอีกจำนวนมากได้รับสิทธิ์ และไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐปี 2561 เนื่องจากไม่อยากลงทะเบียน เนื่องจากไม่อยากได้รับสิทธิ์ กรณ์ให้ข้อมูลว่าในปี 2562 จะการเลือกตั้งใหม่ รัฐบาลชุดใหม่อาจจะไม่ดำเนินโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐต่อ ก็เป็นไปได้ คิดว่าอีกไม่กี่เดือนก็จะยกเลิกแล้ว ก็ไม่ไปลงทะเบียนดีกว่า

กรณ์เคยใช้สิทธิรักษาพยาบาลของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ได้ส่วนลดค่าห้องพิเศษ 400 บาท กรณ์เป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ได้เงินทดแทนกรณีที่นอนรักษาตัวในโรงพยาบาลคืนละ 100 บาท เข้าร่วมเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน เข้าร่วมโครงการโรงเรียนเกษตรกรของหมู่บ้าน กลุ่มเกษตรกรรวมตัวกันทำปุ๋ยหมักขาย ขายให้กับสมาชิกกลุ่มซึ่งมีจำนวน 25 คน กำไรที่ได้ก็นำมาแบ่งให้กับสมาชิก

กรณีมีความต้องการให้ผลผลิตทางการเกษตรมีราคาดีขึ้น เนื่องจากปัจจุบันเกษตรกรในพื้นที่ต้องมีค่าใช้จ่ายในการทำการเกษตรสูงมาก กรณีอยากให้ถนนในหมู่บ้านติดตั้งไฟฟ้าตลอดสาย อยากได้สถานที่ออกกำลังกายประจำหมู่บ้าน และเสนอให้การกู้ยืมเงินกองทุนให้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) สามารถกู้ได้ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา และไม่ควรกำหนดให้เฉพาะเด็กที่มีผลการเรียนดี

ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 11

สมบุรณ์ อายุ 35 ปี ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป รับจ้างเลื่อยไม้ และรับจ้างขึ้นต้นตาลโตนด มีรายได้ประมาณ เดือนละ 9,000 บาท สมบุรณ์อาศัยอยู่กับภรรยา รวม 2 คน อาศัยอยู่ในบ้านและที่ดินของตนเอง รายได้ของครอบครัวไม่เพียงพอกับการใช้จ่าย สมบุรณ์มีภาระหนี้สินจากการกู้ยืมเงินเพื่อมาใช้จ่ายหมุนเวียนในครอบครัว สมบุรณ์กู้ยืมเงินจากธนาคารหมู่บ้าน และกองทุนหมู่บ้าน แห่งละ 20,000 บาท

สมบุรณ์ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเนื่องจากขณะที่รัฐบาลประกาศรับลงทะเบียนปี 2560 เนื่องจากการลงทะเบียนมีความยุ่งยาก ไม่อยากไปลงทะเบียนที่ธนาคาร สำหรับปี 2561 ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเนื่องจากไม่ทราบข่าว เนื่องจากสมบุรณ์ต้องทำงานอยู่ตลอด ทำให้ไม่ได้ติดตามข่าว

สมบุรณ์ได้รับสวัสดิการด้านสุขภาพ มีสิทธิ์ประกันสุขภาพถ้วนหน้าที่โรงพยาบาลหัวไทร เคยรับการรักษาด้วยอาการเป็นหวัดและปวดท้อง อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เคยมาวัดความดันโลหิตที่บ้าน เคยได้รับข้าวสารอาหารแห้งช่วงที่ประสบอุทกภัย แต่ไม่ได้รับเงินช่วยเหลือเยียวยา เคยเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านราม ร่วมกิจกรรมแข่งขันกีฬา

สมบุรณ์มีความต้องการให้ภาครัฐเข้ามาดูแลราคาข้าว และอยากได้รับทุนการศึกษาเพื่อเพิ่มความรู้ให้กับตนเอง สมบุรณ์เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แต่ก็คิดว่าไม่เพียงพอ หากตนได้รับการศึกษาเพิ่มก็จะสามารถประกอบอาชีพได้ดีกว่านี้

ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 12

ฝ้าย อายุ 35 ปี ประกอบอาชีพเกษตรกร ปีนี้ฝ้ายปลูกพริกเป็นสวนเพื่อขาย ฝ้ายมีรายได้ประมาณ เดือนละ 2,000 บาท ฝ้ายอาศัยอยู่ในครอบครัวขยาย มีสมาชิกในครอบครัวจำนวน 5 คน ประกอบด้วยฝ้าย สามี มารดาของสามี และบุตรซึ่งอยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน จำนวน 2 คน ฝ้ายอาศัยอยู่ในบ้านและที่ดินของสามี

ฝ้ายไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเนื่องจากขณะที่รัฐบาลประกาศรับลงทะเบียนปี 2560 เนื่องจากเข้าใจผิดว่าหากเคยได้รับสิทธิ์ในปี 2559 แล้วจะไม่สามารถลงทะเบียนได้ ฝ้ายเคยได้รับเงินโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 1,500 บาทแล้วในปี 2559 และไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในปี 2561 เนื่องจากมีภารกิจไม่สะดวกไปลงทะเบียน เพราะฝ้ายทราบข่าวในช่วงที่ปลูกผัก

แม้แต่ทำสวนทำให้ไม่ได้ไปลงทะเลเป็นน ฝ่ายเสนอว่าหากมีการรับลงทะเลเป็นนโครงการลงทะเลเป็นน เพื่อบัตรสวัสดิการแห่งรัฐอีกครั้งให้ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้รับลงทะเลเป็นน

ฝ่ายมีสิทธิรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลหัวไทร ใช้สิทธิประกันสุขภาพถ้วนหน้า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เข้ามาดูแลที่บ้าน ฝ่ายเป็นสมาชิกกลุ่มทำปุ๋ยที่บ้านโคกวาด ปุ๋ยที่ทำกับกลุ่มก็เอามาใช้ในสวนของตนเอง

ฝ่ายอยากให้มีการจัดสวัสดิการสังคม ได้แก่ อยากให้ภาครัฐเข้ามาดูแลราคาผลผลิตทางการเกษตร และเสนอว่าภาครัฐไม่ควรมีการเก็บภาษีสุนัขและแมว เนื่องจากที่บ้านของฝ่าย มีสัตว์เร่ร่อนที่หลงมาแถวบ้านและฝ่ายก็นำมาเลี้ยงเองหลายตัว

ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 13

ฝน อายุ 36 ปี ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม ปลุกผักเพื่อขาย มีรายได้เดือนละ ประมาณ 3,000 – 4,000 บาท ฝนอาศัยอยู่ในครอบครัวขยาย ประกอบด้วย สามี มารดาของสามี และบุตร ฝนอาศัยอยู่ในบ้านและที่ดินของมาตาของสามี ปัจจุบันฝนมีหนี้สินจากการกู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) ประมาณ 36,000 บาท แต่หลังจากที่ฝนเรียนจบ ฝนไม่ได้ชำระเงินกู้เลย ทำให้ยอดในปัจจุบันเพิ่มสูงขึ้นเป็น 70,000 บาท

ฝนไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเนื่องจากขณะที่รัฐบาลประกาศรับลงทะเลเป็นน ปี 2560 เนื่องจากไม่ทราบข่าว ฝนมาทราบข่าวจากเพื่อนบ้านหลังจากที่รัฐบาลปิดรับลงทะเลเป็นนแล้ว และในปี 2561 ฝนไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเนื่องจากเข้าใจว่าต้องลงทะเลเป็นนที่จังหวัดตามทะเลบ้าน ซึ่งในขณะที่มีการเปิดรับลงทะเลเป็นนนฝนและสามีทำงานอยู่ที่จังหวัดสงขลา แม้จะทราบข่าวแล้วแต่ก็ยังเข้าใจผิดว่าต้องมาลงทะเลเป็นนที่บ้านรามทำให้ตนและสามีไม่ได้ลงทะเลเป็นน ฝนเสนอแนะว่าหากมีการเปิดรับลงทะเลเป็นนอีกก็ควรที่จะเปิดรับลงทะเลเป็นนที่บ้านผู้ใหญ่บ้าน ไม่ควรไปลงทะเลเป็นนที่ธนาคาร

ฝนเคยได้รับสวัสดิการสังคมด้านการศึกษา ฝนกู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) ตั้งแต่ตอนเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 ฝนกู้ยืมเงินปีละ 12,000 บาท รวม 3 ปี เป็นเงิน 36,000 บาท ฝนเคยใช้สิทธิการรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลหัวไทร เป็นสิทธิประกันสุขภาพถ้วนหน้า มารดาของสามีได้รับเงินเยียวยาอุกทกภัยทุกครั้ง

ฝนมีความต้องการสวัสดิการสังคมด้านการศึกษา ฝนต้องการให้บุตรได้รับทุนการศึกษาและอยากให้บุตรได้มีโอกาสกู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) เนื่องจากตนและสามีต้องรับภาระค่าใช้จ่ายในการเรียนหนังสือของบุตรเป็นเงินหลายบาท

ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 14

เจน อายุ 24 ปี ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม มีรายได้จากการปลูกพริก ปลูกผัก และผักชี เจนมีรายได้ประมาณเดือนละ 5,000 บาท เจนได้แยกทางกับสามีและย้ายกลับมาอยู่กับบิดามารดา รวมสมาชิก จำนวน 5 คน ครอบครัวที่เจนอาศัยอยู่เป็นครอบครัวขยาย บ้านที่อาศัยเป็นบ้านและที่ดินของมารดา

เจนไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเนื่องจากขณะที่รัฐบาลประกาศรับลงทะเบียนปี 2560 เนื่องจากเข้าใจว่าต้องลงทะเบียนที่จังหวัดตามทะเบียนบ้าน ซึ่งขณะนั้นเจนอาศัยอยู่กับอดีตสามีที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี และในปี 2561 เจนไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเนื่องจากไม่ทราบข่าว เจนเพิ่งกลับมาอยู่จังหวัดนครศรีธรรมราชเมื่อเดือนกรกฎาคมและไม่ทราบข่าวว่ามีการเปิดรับลงทะเบียน

อดีตก่อนที่เจนจะไปอยู่กับอดีตสามีที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี เจนเคยร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านราม ได้แก่ กิจกรรมการแข่งขันเต้นระดับหมู่บ้าน แข่งกีฬาประจำปี และกิจกรรมการแข่งขันแอโรบิก เจนมีความต้องการสนามออกกำลังกาย และเห็นควรว่าจัดให้มีเครื่องออกกำลังกายในโรงเรียน

ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 15

แนน อายุ 55 ปี แนนเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ต้องดูแลครัวเรือนในพื้นที่กว่า 100 หลัง ออกเยี่ยมบ้านทุกเดือน แนนประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม มีรายได้ประมาณ เดือนละ 2,500 บาท แนนอาศัยอยู่กับสามีและบุตร อาศัยอยู่ในบ้านของตนเองซึ่งสร้างในที่ดินของบิดา แนนและครอบครัวมีภาระหนี้สินจากการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ประมาณ 20,000 บาท ซึ่งกู้ยืมเงินเพื่อทำสวน

แนนไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเนื่องจากขณะที่รัฐบาลประกาศรับลงทะเบียนปี 2560 เนื่องจากเข้าใจผิดว่าหากลงทะเบียนจะทำธุรกรรมไม่ได้ กลัวว่าหากลงทะเบียนจะไม่สามารถผ่อนซื้อของได้ และในปี 2561 แนนไม่ได้ลงทะเบียนเนื่องจากไม่เข้าใจหลักเกณฑ์ที่กรมบัญชีกลางกำหนด แต่ตนเองก็ได้แนะนำให้บุตรสาวไปลงทะเบียนที่บ้านผู้ใหญ่บ้านแล้วด้วย แนนอยากให้มีการลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐอีกครั้ง และเสนอให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นผู้สำรวจและประชาสัมพันธ์ให้กับชาวบ้านในหมู่บ้าน เนื่องจากเข้าใจว่าผู้สูงอายุไม่สะดวกเดินทางไปลงทะเบียน

แนนเคยได้รับข้าวสารอาหารแห้งจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านรามในช่วงที่ประสบอุทกภัย แนนเคยได้รับบริการจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านรามสนับสนุนอุปกรณ์ในการดึงน้ำจากแหล่งน้ำสาธารณะเข้าสวน แนนได้เข้าร่วมกิจกรรมที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดขึ้น ได้แก่ กิจกรรมวันเด็ก และกิจกรรมวันผู้สูงอายุ และเคยเข้าร่วมกิจกรรมสังสรรค์วันปีใหม่ที่จัดที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านราม

แน่นอนอยากให้คนที่มีความยากลำบากได้รับสิทธิสวัสดิการต่าง ๆ อยากให้มีการปรับให้เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น รวมถึงปรับเพิ่มเงินค่าตอบแทนของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และอยากให้มีเครื่องออกกำลังกายประจำหมู่บ้าน ผู้สูงอายุจะได้ไปออกกำลังกาย

ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 16

แก้ว อายุ 83 ปี แก้วไม่ได้ประกอบอาชีพ มีรายได้จากเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เดือนละ 800 บาท แก้วอาศัยอยู่กับบุตร รวม 2 คน อาศัยอยู่ในบ้านของตนเอง แต่ที่ดินเป็นบิดา แก้วมีโรคประจำตัว คือ โรคความดันโลหิตสูง และโรคไขมันในเส้นเลือด

แก้วไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเนื่องจากขณะที่รัฐบาลประกาศรับลงทะเบียนปี 2560 และปี 2561 เนื่องจาก แก้วไม่สามารถเดินทางไปลงทะเบียนได้ แก้วไม่สามารถขับรถเองได้ บุตรหลานก็ต้องทำมาหากิน ไม่มีเวลาพาไปลงทะเบียน แก้วให้ข้อมูลว่าหากได้ไปก็คงนั่งรอไม่ไหว

แก้วเคยได้รับสวัสดิการสังคมด้านสุขภาพอนามัย อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) มาวัดความดันโลหิตปีละ 1 ครั้ง ช่วงที่ไม่สบายก็จะมาเยี่ยมมาแนะนำเรื่องการดูแลสุขภาพด้วย และเคยได้รับเงินช่วยเหลือเยียวยาผู้ประสบภัยเข้าบัญชีธนาคาร 3,000 บาท และได้รับข้าวสารอาหารแห้งด้วย

แก้วต้องการสวัสดิการซ่อมแซมที่อยู่อาศัย อยากได้รับเงินสงเคราะห์ผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น เงินที่ได้รับเดือนละ 800 บาทไม่เพียงพอกับการใช้จ่าย แก้วเองก็ไม่สามารถทำงานหารายได้ได้แล้ว และอยากให้มีการจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุในสถานที่ที่ใกล้ ๆ บ้าน

ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 17

สาย อายุ 81 ปี สายไม่ได้ประกอบอาชีพ มีรายได้จากเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เดือนละ 800 บาท สายอาศัยอยู่ในครอบครัวขยาย อาศัยกับบุตรสาวและหลานอีก 2 คน มีสมาชิกในครอบครัวรวม 4 คน อาศัยอยู่ในบ้านและที่ดินของตนเอง สายสุขภาพร่างกายไม่แข็งแรง มีอาการปวดเมื่อยตามตัวและเป็นโรคกระเพาะอาหารอักเสบ

สายไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเนื่องจากขณะที่รัฐบาลประกาศรับลงทะเบียนปี 2560 และปี 2561 เนื่องจากไม่สามารถเดินทางไปลงทะเบียนได้ ไม่มีบุตรหลานพาไปลงทะเบียน

สายได้รับสวัสดิการสังคมด้านสุขภาพอนามัย รับการรักษาโรคกระเพาะอาหารอักเสบ ความดันโลหิตสูง และรักษาอาการปวดเมื่อยที่โรงพยาบาลหัวไทร ใช้สิทธิจ่ายตรงเนื่องจากบุตรชายรับราชการตำรวจ สายให้ข้อมูลว่าตนชอบไปรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลหัวไทรมากกว่าโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านราม เนื่องจากบ้านและโรงพยาบาลหัวไทรมีระยะทางที่ใกล้กว่า สายอยากได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเพิ่มเติม ไม่อยากได้รับสวัสดิการอย่างอื่นแล้ว

ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 18

แม่น อายุ 73 ปี ไม่ได้ประกอบอาชีพ มีรายได้จากเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เดือนละ 700 บาท และเงินที่บุตรส่งให้เดือนละ 3,000 - 4,000 บาท ซึ่งเงินดังกล่าวบุตรได้ส่งเสียมาให้หลานที่มาฝากเลี้ยงได้ใช้จ่ายด้วย แม้นอาศัยอยู่กับสามีและหลานวัยเรียน จำนวน 2 คน แม้นอาศัยอยู่ในบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง

แม่นไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเนื่องจากขณะที่รัฐบาลประกาศรับลงทะเบียนปี 2560 เนื่องจากแม่นและสามีไม่สามารถขับรถได้ ไม่สามารถไปลงทะเบียนได้ด้วยตนเอง บุตรก็ไปทำงานอยู่ที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี จะกลับมาที่วันหยุดเสาร์อาทิตย์ ซึ่งเป็นวันหยุดของธนาคาร ทำให้ไม่สามารถไปลงทะเบียนได้

แม่นเคยได้เข้าร่วมกิจกรรมที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านราม ได้แก่ กิจกรรมรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ในวันสงกรานต์ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านก็มาดูแลในเรื่องสุขภาพอย่างต่อเนื่อง มาช่วยวัดความดันโลหิตในช่วงที่แม่นเวียนหัว หากมีอาการที่รุนแรงแม่นก็จะไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลหัวไทร

แม่นอยากได้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เพื่อนำมาใช้จ่ายในครอบครัว ครอบครัวมีรายจ่ายสูง และแม่นเสนอว่าการเยียวยาภายหลังจากสถานการณ์อุทกภัยให้กับเกษตรกรที่ได้รับ ความเสียหายจากเหตุการณ์ดังกล่าว นั้น ควรให้กับเกษตรกรทุกราย ผู้สูงอายุที่มีสวนและอาศัยอยู่ด้วยกันลำพัง ไม่มีกำลังที่จะทำสวนแล้ว ก็ควรจะได้รับเงินเยียวยาด้วยเช่นกัน

ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 19

โพธิ์ อายุ 60 ปี ประกอบอาชีพเกษตรกร ปลูกผักและทำนา มีรายได้ประมาณเดือนละ 2,000 บาท โพธิ์เป็นเสาหลักในการหาเลี้ยงครอบครัว รายได้ไม่เพียงพอกับการใช้จ่าย ครอบครัวมีภาระหนี้สินจากกู้ยืมเงินธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรมาสร้างบ้านเป็นเงิน 150,000 บาท และกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้านมาทำนา ปลูกผัก และปลูกยาง ครอบครัวของโพธิ์เป็นครอบครัวเดี่ยว มีสมาชิกประกอบด้วย โพธิ์ ภรรยา และบุตร ครอบครัวอาศัยอยู่ในบ้านและที่ดินของตนเอง โพธิ์สุขภาพไม่แข็งแรง มีโรคประจำตัว คือ โรคความดันโลหิตสูง ไขมันในเส้นเลือด และโรคเบาหวาน

โพธิ์ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเนื่องจากขณะที่รัฐบาลประกาศรับลงทะเบียนปี 2560 เนื่องจากการลงทะเบียนมีความยุ่งยาก โพธิ์เคยไปลงทะเบียนแล้ว แต่ต้องไปรอคิวนานรอทั้งวันแต่ก็ไม่ได้ลงทะเบียน และไปลงทะเบียนอีกครั้งในวันสุดท้าย คิดว่าคนจะน้อยลง แต่คนที่ไปลงทะเบียนก็ยังมีจำนวนมาก ทำให้โพธิ์ไม่ได้ลงทะเบียน และในปี 2561 โพธิ์ไม่ได้ลงทะเบียนเนื่องจากไม่ทราบข่าว ซึ่งโพธิ์ได้ให้ข้อมูลว่าตนเองได้เข้าร่วมการประชุมหมู่บ้านทุกครั้งแต่ผู้ใหญ่ไม่ได้แจ้งอะไร โพธิ์จึงไม่ได้ลงทะเบียน

โพธิ์เคยได้รับเงินช่วยเหลือเยียวยาผู้ประสบภัยเข้าบัญชีธนาคาร 3,000 บาท และได้รับข้าวสารอาหารแห้ง ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ก็มาดูแลสุขภาพประมาณปีละ 2 – 3 ครั้ง โพธิ์ใช้สิทธิ์ประกันสุขภาพถ้วนหน้าในการรักษาพยาบาล เคยไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านราม ซึ่งแพทย์แนะนำมาหากโพธิ์สะดวก ไปรักษาที่ไหนก็สามารถไปรักษาได้เลย

ความต้องการสวัสดิการสังคมเดียวของโพธิ์ คือ โพธิ์มีความต้องการอยากให้ราคาพืชผลทางการเกษตรเพิ่มสูงขึ้น

ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 20

เหลือ อายุ 72 ปี มีรายได้จากเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เดือนละ 700 บาท เหลือไม่ได้ประกอบอาชีพ เหลืออาศัยอยู่กับภรรยาและหลาน เหลือและครอบครัวมีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง

เหลือไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเนื่องจากขณะที่รัฐบาลประกาศรับลงทะเบียนปี 2560 เนื่องจากเหลือไม่สามารถเดินทางไปลงทะเบียนได้ เหลือกับภรรยาไม่สามารถขับรถได้ ก็ไม่รู้ว่าจะเดินทางไปลงทะเบียนอย่างไร สำหรับปี 2561 เหลือไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ปี 2561 เนื่องจากไม่ทราบข่าว มาทราบตอนที่ผู้วิจัยไปเก็บข้อมูล

เหลือเคยได้รับสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย เวลาเหลือเจ็บไข้มันสบายอะไร เหลือก็จะไปรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านราม

เหลืออยากได้รับการเยียวยาหลังจากสถานการณ์อุทกภัยให้กับเกษตรกร ที่ได้รับความเสียหายจากเหตุการณ์ดังกล่าวนี้ ควรให้กับเกษตรกรทุกราย ผู้สูงอายุที่มีสวนและอาศัยอยู่ด้วยกันลำพัง ไม่มีกำลังที่จะทำสวนแล้ว ก็ควรจะได้รับเงินเยียวยาด้วยเช่นกัน สวนของเหลือเกิดความเสียหาย แต่ไม่ได้รับเงินช่วยเหลือเหมือนกับชาวบ้านคนอื่น ๆ และอยากได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ลำพังรายได้จากเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไม่เพียงพอกับการใช้จ่ายในครอบครัว

ภาคผนวก ข
วิธีการดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์	วิธีการ	เครื่องมือ	ผู้ให้ข้อมูลหลัก	การวิเคราะห์	วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก
ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการสวัสดิการลงทะเบียนเพื่อบัตรสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ตำบลบ้านราม อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช	1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview) 2. การสนทนากลุ่ม (Group Discussion)	แนวคำถาม แนวคำถาม	ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ 20 คน ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 6 คน	ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลแบบการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ดังนี้ - ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล - ถอดคำสัมภาษณ์ - จัดเรียงหมวดหมู่ข้อมูล - การเสนอข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์และการนำเสนอ - นำเสนอข้อมูลเป็นข้อความแบบบรรยาย	การสัมภาษณ์เชิงลึก หาประชาชนที่อายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ที่มีคุณสมบัติตามที่กรมบัญชีกลางกำหนดและไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในพื้นที่ตำบลบ้านรามจากผู้ใหญ่บ้านทั้ง 8 หมู่บ้านจากผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ซึ่งมีผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กรมบัญชีกลางกำหนด แต่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 225 คน เลือกผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 3 ช่วง อายุ คือ ช่วงอายุ 18 – 22 ปี ช่วงอายุ 23 – 59 ปี และช่วงอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป จากการเลือกผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการ
ศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ตำบลบ้านราม อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช	1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview) 2. การสนทนากลุ่ม (Group Discussion)	แนวคำถาม แนวคำถาม	ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ 20 คน ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 6 คน	ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลแบบการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ดังนี้ - ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล - ถอดคำสัมภาษณ์	แห่งรัฐที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กรมบัญชีกลางกำหนด จำนวน 20 คน ประกอบด้วย ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ หมู่ที่ 2 จำนวน 7 คนผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ หมู่ที่ 5 จำนวน 4 คน และผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ หมู่ที่ 8 จำนวน 9 คน

วัตถุประสงค์	วิธีการ	เครื่องมือ	ผู้ให้ข้อมูลหลัก	การวิเคราะห์	วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก
				<ul style="list-style-type: none"> - จัดเรียงหมวดหมู่ข้อมูล - การเสนอข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์และการนำเสนอ - นำเสนอข้อมูลเป็นข้อความแบบบรรยาย 	<p>การสนทนากลุ่ม ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่ 1 กลุ่ม ๆ ละ 6 คน ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 3 หมู่บ้านที่ได้สัมภาษณ์เชิงลึกในประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการสวัสดิการลงทะเบียนเพื่อบัตรสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เลือกผู้ที่สามารถให้ข้อมูลที่ชัดเจนมาร่วมสนทนากลุ่ม</p>
กำหนดกลยุทธ์ในการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ตำบลบ้านราม อำเภอนาทวี จังหวัดนครศรีธรรมราช	การสนทนากลุ่ม (Group Discussion)	แนวคำถาม	<p>กลุ่มที่ 1 ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ 6 คน</p> <p>กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้ที่ทำหน้าที่จัดสวัสดิการสังคมให้ประชาชนในพื้นที่ ต.บ้านราม</p>	ผู้วิจัยวิเคราะห์กลยุทธ์ในการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐโดยใช้เครื่องมือ SWOT และ TOWS Matrix และวิเคราะห์ข้อมูล	<p>กลุ่มที่ 1 ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่ 1 กลุ่ม ๆ ละ 6 คน ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 3 หมู่บ้านที่ได้สัมภาษณ์เชิงลึกในประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการสวัสดิการลงทะเบียนเพื่อบัตรสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ</p>

วัตถุประสงค์	วิธีการ	เครื่องมือ	ผู้ให้ข้อมูลหลัก	การวิเคราะห์	วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก
			<p>มีผู้ร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 8 คน ประกอบด้วย</p> <ul style="list-style-type: none"> - นายก อบต.บ้าน ราม - สมาชิกสภา อบต. บ้านราม - รองปลัด อบต. บ้านราม - หัวหน้าสำนักปลัด อบต.บ้านราม - นักพัฒนาชุมชน อบต.บ้านราม - นักวิเคราะห์ นโยบายและแผน อบต.บ้านราม - ผู้ช่วยนักวิเคราะห์ นโยบายและแผน อบต.บ้านราม 	<p>แบบการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ตรวจสอบความถูกต้อง ของข้อมูล - ถอดคำสัมภาษณ์ - จัดเรียงหมวดหมู่ข้อมูล - การเสนอข้อมูลเพื่อการ วิเคราะห์และการ นำเสนอ - นำเสนอข้อมูลเป็น ข้อความแบบบรรยาย 	<p>และความต้องการสวัสดิการสังคมของ ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เลือกผู้ ที่สามารถให้ข้อมูลที่ชัดเจนมารวม สนทนากลุ่ม</p> <p>กลุ่มที่ 2 ผู้ที่ทำหน้าที่จัดสวัสดิการ สังคมให้ประชาชนในพื้นที่ตำบลบ้าน ราม 1 กลุ่ม มีผู้ร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 8 คน</p>

ภาคผนวก ค

สำเนาเอกสารรับรองโครงการวิจัย โดยคณะกรรมการวิจัยในมนุษย์
สาขาสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

เอกสารรับรองโครงการวิจัย
 โดยคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
 สาขาสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

รหัสรับโครงการ: 2018 PSU - St - QI 010
 ชื่อโครงการ: กลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช
 รหัสหนังสือรับรอง: PSU IRB 2018 - PSU - St 010
 ชื่อหัวหน้าโครงการ: นางสาวประภาพรณ วัฒนนะ
 หน่วยงานที่สังกัด: หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
 เอกสารที่รับรอง: 1. แบบเสนอโครงการเข้ารับการประเมินจริยธรรมในงานวิจัย
 2. เครื่องมือวิจัย
 3. ใบเชิญชวนและใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย
 วันที่รับรอง: 22 มกราคม 2562
 วันที่หมดอายุ: 21 มกราคม 2564

ขอรับรองว่าโครงการดังกล่าวข้างต้น ได้ผ่านการพิจารณาเห็นชอบโดยสอดคล้องกับหลักการ เบลมอนต์ (Belmont) จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สาขาสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

(ลงนาม).....

(รองศาสตราจารย์ ดร.นงนุช บุญยง)
 คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์

ภาคผนวก ง
แบบฟอร์มใบพิทักษ์สิทธิ

แบบฟอร์มใบพิทักษ์สิทธิ์

ข้าพเจ้า นางสาวประภาพรณ วัฒนะ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนา มนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จะดำเนินการวิจัย เรื่อง กลยุทธ์ การจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช (Social Welfare Strategies for those who are not Beneficiaries of Welfare State Card in Nakhon Si Thammarat) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และกำหนดกลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งทำให้ทราบถึงปัญหา และอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการสวัสดิการลงทะเบียนเพื่อบัตรสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการ แห่งรัฐ ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และได้กลยุทธ์ในการจัดสวัสดิการ สังคมสำหรับผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลการวิจัยไปปรับใช้เป็น แนวทางในการจัดสวัสดิการสังคมให้เหมาะสมกับผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดอื่น ๆ

ดิฉันใคร่ขอแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการวิจัยดังกล่าว และเชิญชวนให้ท่านมีส่วนร่วม ในการให้ข้อมูลในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview) ซึ่งเป็นการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึง โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คือ มีสัญชาติไทย มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์เป็นต้นไป (โดยต้องเกิดก่อนวันที่ 16 พฤษภาคม 2542) ว่างานหรือมีรายได้ที่เกิดขึ้น ในปี พ.ศ.2559 ทั้งสิ้นไม่เกิน 100,000 บาท ไม่มีทรัพย์สินทางการเงิน ได้แก่ เงินฝากธนาคาร สลากออมสิน สลาก ธ.ก.ส. พันธบัตรรัฐบาล และตราสารหนี้ หรือถ้ามีทรัพย์สินทางการเงินดังกล่าว จะต้องมียาจำนวน รวมทั้งสิ้นไม่เกิน 100,000 บาท ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง และไม่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ ตามกฎหมาย หรือถ้าเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ดังกล่าว จะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กรมบัญชีกลาง กำหนด และศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ใช้เวลาประมาณ 40 นาที

2. การสนทนากลุ่ม (Group Discussion) เพื่อศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับ บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และกำหนดกลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ใช้เวลา ประมาณ 3 ชั่วโมง

การศึกษาในครั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 20 - 30 คน โดยครอบคลุมทุกช่วงอายุและมีสภาพปัญหาที่หลากหลายทำให้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งมีคุณสมบัติ ตรงตามที่กรมบัญชีกลางกำหนดครบทั้ง 5 ข้อ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบ้านราม ปลัดองค์การบริหาร ส่วนตำบลบ้านราม หัวหน้าสำนักปลัด และนักพัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านราม โดยวิธีการ สัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม การเข้าร่วมโครงการวิจัยครั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสมัครใจของท่าน ท่านมีสิทธิ์ ที่จะตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมวิจัยระหว่างการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม หากท่านรู้สึกอึดอัดใจ หรือไม่สบายใจ ท่านสามารถยุติการเข้าร่วมวิจัยได้ทันที โดยไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อท่านทั้งสิ้น ผู้วิจัยใช้ ข้อคำถามที่เคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ คำตอบและข้อมูลของท่านจะถูกเก็บเป็นความลับ

หากท่านมีข้อสงสัยใด ๆ ตลอดระยะเวลาของการเข้าร่วมโครงการวิจัย หรือต้องการข้อมูลเพิ่มเติม ท่านสามารถติดต่อสอบถามโดยตรงกับผู้วิจัยได้ที่นางสาวประภาพรณ วัฒนนะ สถานที่ติดต่อ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครศรีธรรมราช ศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช โทรศัพท์ 080-0382058 E-mail : prapapan.watana@gmail.com

หากผู้เข้าร่วมการวิจัยได้รับการปฏิบัติไม่ตรงตามที่ระบุไว้ในเอกสารชี้แจงนี้ สามารถขอรับคำปรึกษา/แจ้งเรื่อง/ร้องเรียน ได้ที่ นางสาวชฎานิต ผุดผ่อง ศูนย์จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สาขาสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โทรศัพท์ 0-7428-6475 หรือทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ chayanit.p@psu.ac.th

ลายเซ็นนักวิจัย.....

(นางสาวประภาพรณ วัฒนนะ)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้าได้รับทราบข้อมูลจากนักวิจัยแล้ว และยินดีเข้าร่วมโครงการวิจัยด้วยความสมัครใจ

ลายเซ็นผู้เข้าร่วมวิจัย.....

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ลายเซ็นพยาน.....

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ภาคผนวก จ
แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบการสนทนากลุ่ม

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่อไปนี้

1. ปัญหาและอุปสรรคใดที่เป็นเหตุให้ท่านไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ปี 2560
2. ปัญหาและอุปสรรคใดที่เป็นเหตุให้ท่านไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ปี 2561
3. หากในปี 2562 รัฐบาลเปิดให้ลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐอีกครั้ง ท่านจะลงหรือไม่
4. จากคำถามในข้อ 4 ท่านคิดว่าควรมีการรับลงทะเบียนด้วยวิธีการและสถานที่ใดที่จะทำให้ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
5. ท่านเคยได้รับสวัสดิการสังคมอะไรบ้าง (สวัสดิการสังคม 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการมีงานทำและมีรายได้ ด้านนันทนาการ ด้านกระบวนการยุติธรรม และด้านบริการสังคม)
6. ท่านมีความต้องการสวัสดิการสังคมอะไรอีกบ้าง (สวัสดิการสังคม 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษาด้านสุขภาพอนามัย ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการมีงานทำและมีรายได้ ด้านนันทนาการ ด้านกระบวนการยุติธรรม และด้านบริการสังคม)

ลายเซ็นผู้เข้าร่วมวิจัย.....

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

แบบการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และกลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่อไปนี้

1. ความต้องการสวัสดิการสังคมของคนที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมีอะไรบ้าง (สวัสดิการสังคม 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการมีงานทำและมีรายได้ ด้านนันทนาการ ด้านกระบวนการยุติธรรม และด้านบริการสังคม)
2. ความต้องการสวัสดิการสังคมของคนที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐกับคนที่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐต่างกันหรือไม่ อย่างไร
3. จุดแข็ง จุดด้อย โอกาส และอุปสรรคในการจัดสวัสดิการสังคมของคนที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมีอะไรบ้าง
4. จากคำถามในข้อ 3 ท่านคิดว่าจะกำหนดวิสัยทัศน์หรือทิศทางการจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
5. จากคำถามในข้อ 4 ท่านคิดว่าจะจัดทำกลยุทธ์เชิงรุก กลยุทธ์เชิงป้องกัน กลยุทธ์เชิงแก้ไข และกลยุทธ์เชิงรับในการจัดสวัสดิการสังคมของผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐอะไรบ้าง

ลายเซ็นผู้เข้าร่วมวิจัย.....

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ภาคผนวก ฉ
บทความต้นฉบับในการนำเสนอผลงานวิชาการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 4 ประจำปี 2562

วันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2562

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

บทความวิจัย

ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช
Problems and Obstacles About the Registration of Benefits of Welfare State Card
in Nakhon Si Thammarat Province

ประภาพรรณ วัฒนนะ¹ รศ.ดร.วันชัย ธรรมสังข์² และผศ.ดร.มาลี สบายยิ่ง³
Prapapan Watana Assoc.Prof.Dr.Wanchai Dhammasaccakarn and Asst. Prof.Dr. Malee Sabaiying³

¹ สังกัด หลักสูตรพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
อีเมล prapapan.watana@gmail.com

² สังกัด หลักสูตรพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
อีเมล dh_wanchai@yahoo.com

³ สังกัด หลักสูตรพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
อีเมล malee588@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กรมบัญชีกลางกำหนด ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 20 คน และสนทนากลุ่มผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 6 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และนำเสนอด้วยวิธีการเชิงพรรณนา ผลการศึกษา ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งช่วงอายุของผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ 3 ช่วงอายุ คือ อายุ 18 – 22 ปี อายุ 23 - 59 ปี และอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐปี 2560 และปี 2561 5 ลำดับแรกคือ ไม่ทราบข่าว ไม่สามารถเดินทางไปลงทะเบียนได้ ไม่อยากลงทะเบียน เนื่องจากไม่อยากได้รับสิทธิ มีภารกิจ ไม่สะดวกไปลงทะเบียน และการลงทะเบียนมีความยุ่งยาก ผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เสนอว่าหากมีการรับลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ปี 2562 เห็นควรให้ลงทะเบียนโดยใช้ที่มไทยนิคมยั่งยืนในพื้นที่เช่นเดียวกับการรับลงทะเบียนปี 2561

คำสำคัญ: ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึง โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

ABSTRACT

This paper investigated the problems and obstacles about the registration of Benefits of Welfare State Card of all qualified people based on the comptroller General's Department in Nakhon Si Thammarat Province. The data was collected qualitatively through in-depth interview for 20 and group discussion for 6. Both groups were the people who did not get the benefits of Welfare State Card. The data collected throughout the study was analyze qualitatively and presented by descriptive statistics. The research results revealed that the researcher divided the group of people who did

not get the benefits of Welfare State Card into 5 categories based on their ages, 18-22, 23-59 and higher than 60 years old. The problem occurred in 2018 – 2019 showed that; firstly, they did not know any information. Secondly, they could not go to the registration center. Thirdly, they would not like to get their rights. Forthly, they had important mission to do. Lastly, the registration is too complicate. They suggested that if there will be the registration in 2019, they prefer to use the same process as the registration in 2018 by using team Thainiyom Yanyuen in their area.

Keywords: Problems and obstacles about the registration, The registration of Benefits of Welfare State Card, Who are not Beneficiaries of Welfare State Card

บทนำ

ความเหลื่อมล้ำหรือความไม่เสมอภาคในสังคม เป็นปัญหาใหญ่ที่เกิดขึ้นและดำรงอยู่ในสังคมโลกมาเป็นเวลานาน โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนา และไม่เว้นแม้แต่ประเทศที่พัฒนาแล้ว อย่างเช่น สหรัฐอเมริกา ช่องว่างความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มคนรวยที่สุดกับประชากรที่เหลือกำลังเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและคนจนกำลังถูกทิ้งไว้ข้างหลังมากขึ้นเรื่อย ๆ ประเทศไทยก็เป็นอีกประเทศหนึ่งที่กำลังเผชิญกับปัญหาความเหลื่อมล้ำ ซึ่งนับวันจะมีมิติที่หลากหลาย สลับซับซ้อน และมีความเกี่ยวพันระหว่างปัญหาที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และอื่น ๆ ยากที่จะแยกจากกันได้ (มนตรี บุญพาณิชย์, 2560) โดยประเทศไทยขยับขึ้นจากอันดับ 11 เป็นอันดับ 3 ของประเทศที่มีความเหลื่อมล้ำมากที่สุดในโลก รองจากรัสเซีย และอินเดีย และใน 5 ปีที่ผ่านมา คนเพียง 1% เป็นเจ้าของความมั่งคั่งของคนทั้งประเทศรวมกัน มหาเศรษฐีระดับพันล้านในประเทศไทยเพิ่มขึ้นจาก 5 คนในปี 2551 เป็น 28 คนในปี 2558 แต่คนไทย 10% หรือประมาณ 7 ล้านคน ยังมีชีวิตอยู่ใต้เส้นความยากจน คนไทยมากกว่า 3 ใน 4 ไม่ได้เป็นเจ้าของที่ดินใด ๆ เลย โฉนดที่ดิน 61% ของประเทศไทยอยู่ในมือประชากร 10% (กานท์กลอน รักธรรม, 2560)

แม้ว่าจะมีข้อมูลที่บ่งชี้ว่าความเหลื่อมล้ำของไทยลดลงบ้างในระยะหลัง แต่ปัญหาความเหลื่อมล้ำที่เป็นอยู่ในปัจจุบันยังคงจัดว่าอยู่ในระดับสูงและจำเป็นต้องได้รับการแก้ไข อย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเชิงโครงสร้าง ที่อาจเป็นอุปสรรคทำให้คนที่มีต้นทุนชีวิตไม่เท่ากัน ยากที่จะได้รับโอกาสและการคุ้มครองทางสังคมที่เท่าเทียมกัน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 -2579) จึงได้กำหนดให้การสร้างความเป็นธรรม ความเสมอภาค และลดความเหลื่อมล้ำในสังคมเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์สำคัญของประเทศที่จะต้อง เร่งแก้ไข ให้บรรลุผลอย่างเป็นรูปธรรม (มนตรี บุญพาณิชย์, 2560) เรื่องความเหลื่อมล้ำเป็นปัญหาหนักมาก คือ ความเหลื่อมล้ำด้านสิทธิและโอกาส ซึ่งมีประเด็นหลัก 3 - 4 ประเด็น การลดความเหลื่อมล้ำในสังคมสมัยใหม่ไม่ใช่สังคมของการสงเคราะห์อีกต่อไป แต่เป็นสังคมที่เราคาดหวังว่ารัฐจะต้องคุ้มครอง ซึ่งก็อยู่ในรัฐธรรมนูญตั้งแต่ปี 2540 และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้ความสำคัญเรื่องสิทธิ ในฐานะพลเมืองเรามีสิทธิได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพประมาณหนึ่ง สิทธิในการรักษาพยาบาล สิทธิในการเข้าถึงบริการสาธารณสุข และสิทธิ เสรีภาพในการแสดง

ความคิดเห็นได้โดยเสรี รวมถึงโอกาสการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นความคาดหวังของพลเมืองสมัยใหม่ (สฤณี อาชวานันทกุล, 2560)

ในช่วงที่ผ่านมาภาครัฐได้ดำเนินมาตรการเพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้มีรายได้น้อย เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและแก้ปัญหาความยากจน แต่ยังคงประสิทธิภาพ ไม่สามารถให้ความช่วยเหลือแก่ผู้มีรายได้น้อยได้ตรงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม เนื่องจากไม่มีฐานข้อมูลที่เพียงพอสำหรับการดำเนินมาตรการ ทำให้บุคคลที่ไม่ได้มีรายได้น้อยได้รับประโยชน์เกือบทุกโครงการที่รัฐจัดสรรสวัสดิการให้แก่ประชาชน ในขณะที่กลุ่มบุคคลที่มีรายได้น้อยที่แท้จริงกลับได้รับประโยชน์จากการดำเนินมาตรการของรัฐน้อยมาก ทำให้ในปี 2559 - 2560 รัฐบาลจึงได้ดำเนินการลงทะเบียนผู้มีรายได้น้อย หรือโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการของรัฐ เพื่อเป็นฐานข้อมูล และทำให้ภาครัฐทราบถึงความต้องการของผู้มีรายได้น้อยที่แท้จริง ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับประสิทธิภาพของการจัดสวัสดิการสังคม และการช่วยเหลือของภาครัฐ โดยมีจำนวนผู้มีรายได้น้อยมาลงทะเบียนทั้งสิ้น 14,176,170 คน และได้มีการตรวจสอบเสร็จสิ้นในวันที่ 8 กันยายน 2560 พบว่ามีผู้ผ่านคุณสมบัติจำนวน 11,431,681 คน ซึ่งนอกจากภาครัฐจะสามารถนำฐานข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการดำเนินมาตรการสวัสดิการต่าง ๆ เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ของประชาชนลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนเพิ่มความมั่นคงในชีวิต และส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงสวัสดิการต่าง ๆ ผ่านมาตรการทางการเงินการคลังที่มีอยู่เดิมให้ดียิ่งขึ้นแล้ว ภาครัฐยังสามารถใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลในการออกมาตรการทางการเงินการคลังใหม่ ๆ รวมถึงสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐที่สามารถนำข้อมูล จากโครงการลงทะเบียนลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐไปวิเคราะห์ในเชิงลึก เพื่อใช้ในการกำหนดนโยบายและวางแผนในการออกมาตรการทางการเงินที่เหมาะสมและตรงกลุ่มเป้าหมายยิ่งขึ้นด้วย (สำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2560)

จังหวัดนครศรีธรรมราชมีประชากรทั้งสิ้น 1,552,530 คน ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีประชากรเป็นจำนวนมากที่สุดในภาคใต้ รายงานของสำนักงานเศรษฐกิจการคลังเมื่อปี พ.ศ.2552 ระบุว่าจังหวัดนครศรีธรรมราช มีประชากรที่เป็นคนจน จำนวน 186,304 คน คิดเป็นสัดส่วน 12 % ของประชากรทั้งหมด (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2552) เมื่อเทียบกับจำนวนผู้ลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 175,957 คน พบว่า มีคนจนจำนวน 10,347 คน ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ อำเภอที่มีสัดส่วนคนจนจำนวนมากที่สุด คือ อำเภอหัวไทร คิดเป็น 16.64 % ตำบลที่มีสัดส่วนคนจนมากที่สุด คือ ตำบลบ้านราม คิดเป็น 18.1 % ประชากรของตำบลบ้านรามมีจำนวน 3,553 คน เป็นประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป จำนวน 2,453 คน เป็นผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 2,301 คน คิดเป็น 93.80 % ของประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปในพื้นที่ตำบลบ้านราม มีผู้ที่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 1,022 คน และมีผู้ที่มีคุณสมบัติตามที่กรมบัญชีกลางกำหนดแต่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 225 คน

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กรมบัญชีกลางกำหนด ในตำบลบ้านราม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคมนำไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐให้เกิดประโยชน์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กรมบัญชีกลางกำหนด ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

กรอบแนวคิด

ผู้วิจัยศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กรมบัญชีกลางกำหนด นิยามศัพท์ของระบบสวัสดิการสังคมในแผนยุทธศาสตร์สวัสดิการสังคมไทย ฉบับที่ 2 พ.ศ.2555-2559 มีองค์ประกอบทั้งหมด 4 เสา คือ การช่วยเหลือสังคม การประกันสังคม การบริการสังคม และการสนับสนุนหุ้นส่วนทางสังคม (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2560) ซึ่งโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ เป็นการจัดสวัสดิการสังคมในเสาที่หนึ่ง : การช่วยเหลือสังคม และเสาที่ 3 : การบริการสังคม ผู้วิจัยใช้คุณสมบัติและเงื่อนไขการลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐสำหรับผู้ที่มีรายได้น้อย ซึ่งกรมบัญชีกลางได้กำหนดคุณสมบัติ 5 ข้อ คือ 1.มีสัญชาติไทย 2.มีอายุตั้งแต่ 18 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป (โดยต้องเกิดก่อนวันที่ 16 พฤษภาคม 2542) 3.ว่างงานหรือมีรายได้ที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2559 ทั้งสิ้นไม่เกิน 100,000 บาท 4.ไม่มีทรัพย์สินทางการเงิน ได้แก่ เงินฝากธนาคาร สลากออมสิน สลาก ธ.ก.ส. พันธบัตรรัฐบาล และตราสารหนี้ หรือถ้ามีทรัพย์สินทางการเงินดังกล่าว จะต้องมียานรวมทั้งสิ้นไม่เกิน 100,000 บาท ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง 5.ไม่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ตามกฎหมาย หรือถ้าเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ดังกล่าว จะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไข มาใช้ศึกษากับกลุ่มเป้าหมายที่มีคุณสมบัติดังกล่าว แต่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

วิธีการวิจัย

ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งอยู่ในกลุ่มการศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study) โดยมีขั้นตอนในการศึกษา ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่ คือ ประชาชนในพื้นที่ตำบลบ้านราม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นประชาชนที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กรมบัญชีกลางกำหนดซึ่งเข้าไม่ถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ นอกจากคนกลุ่มนี้จะไม่ได้รับสวัสดิการจากบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งได้รับวงเงินค่าซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค และวงเงินส่วนลดค่าซื้อก๊าซหุงต้มแล้ว และยังไม่ได้รับสวัสดิการที่จะตามมาจากการลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐที่รัฐบาลจะจัดให้ตามมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ทำให้ผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมีความยากลำบากที่จะเข้าถึงสวัสดิการมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้มีความเป็นอยู่และมีคุณภาพชีวิตที่แย่ลง การวิจัยครั้งนี้ ใช้กลุ่มผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่มีคุณสมบัติตามที่กรมบัญชีกลางกำหนด

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

2.1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ทั้งเอกสารงานวิจัย วิทยานิพนธ์ งานเขียนทางวิชาการ บทความ แนวคิด ทฤษฎีและข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นความรู้พื้นฐานและเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้า

2.2 เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

- การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูล โดยจะเป็นลักษณะการพูดคุยให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เล่าเรื่องราว และผู้วิจัยสัมภาษณ์เป็นครั้งคราว เพื่อสร้างความไว้วางใจ และสามารถทำให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ตามประเด็นที่กำหนดไว้ในขอบเขตของเนื้อหา ซึ่งในคำถามที่ผู้วิจัยออกแบบไว้เพื่อทำการสัมภาษณ์ โดยใช้คำถามให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ ใช้วิธีการจดบันทึกและบันทึกเสียงในเครื่องบันทึกเสียงตามความเหมาะสม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลรายชื่อผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐได้รับจากผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ผู้วิจัยลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึกร่วมกับผู้ให้ข้อมูลดังกล่าว โดยมีการสัมภาษณ์เชิงลึกที่บ้านของผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และที่ศาลาประชาคมหมู่บ้าน ผู้วิจัยสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 20 คน ประกอบด้วย ผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ หมู่ที่ 2 จำนวน 7 คน ผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ หมู่ที่ 5 จำนวน 4 คน และผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ หมู่ที่ 8 จำนวน 9 คน โดยกำหนดข้อคำถาม คือ ปัญหาและอุปสรรคใดที่เป็นเหตุให้ท่านไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ปี 2560 และปี 2561 และข้อเสนอแนะในการลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ปี 2562

- การสนทนากลุ่ม (Group Discussion) คือ การจัดกลุ่มสนทนาของผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเฉพาะเจาะจง เพื่อหาความต้องการสวัสดิการสังคมสำหรับกลุ่มที่ไม่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เลือกผู้ให้ข้อมูลหลักที่สามารถให้ข้อมูลได้ชัดเจนมาสนทนากลุ่ม 1 กลุ่ม มีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มจำนวน 6 คน ซึ่งประกอบไปด้วยผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐทั้ง 3 ช่วงอายุ ในระหว่างการสนทนากลุ่มจะมีการพูดคุย ในประเด็นต่าง ๆ ผู้ร่วมสนทนาสามารถแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกัน ทำให้เกิดการตรวจสอบข้อมูลที่ถูกต้อง โดยกำหนดข้อคำถามคือ ปัญหาและอุปสรรคใดที่เป็นเหตุให้ท่านไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ปี 2560 และปี 2561 และข้อเสนอแนะในการลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ปี 2562 มีการจัดการสนทนากลุ่มที่ห้องประชุม ณ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านราม

ผลการวิจัย

การลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ปี 2559 และ 2560 ให้ประชาชนที่สนใจเข้าร่วมโครงการไปยื่นเอกสารลงทะเบียนที่ธนาคารและสำนักงานคลังจังหวัดด้วยตนเอง และในปี 2561 รัฐบาลให้ทีมไทยนิยมยั่งยืนจัดเก็บข้อมูลประชาชนในพื้นที่ที่มีคุณสมบัติเป็นผู้มีรายได้น้อยบางส่วนที่ยังไม่ได้เข้าร่วมโครงการลงทะเบียนฯ ปี 2560 โดยเฉพาะผู้พิการ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง หรือผู้ที่ไม่สามารถมาลงทะเบียนในปี 2560 ได้ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กรมบัญชีกลางกำหนด โดยแบ่งช่วงอายุของผู้ให้ข้อมูลหลักเป็น 3 ช่วง ซึ่งมีปัญหาและอุปสรรคที่ต่างกัน ดังนี้

ช่วงอายุ	ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กรมบัญชีกลางกำหนด													
	เอกสารไม่ครบถ้วน	มีภารกิจ ไม่สะดวกไปลงทะเบียน	ไม่ทราบข่าว	การลงทะเบียนมีความยุ่งยาก	เข้าใจผิดว่าหากลงทะเบียนจะทำการกรณไม่ได้	เข้าใจผิดว่าต้องลงทะเบียนที่จังหวัดตามทะเบียนบ้าน	ไม่ลงทะเบียนเนื่องจากเงินที่ได้รับมีจำนวนน้อย	ไม่ยกลงทะเบียน เนื่องจากไม่ยกได้รับสิทธิ์	ไม่เข้าใจหลักเกณฑ์คุณสมบัติที่กรมบัญชีกลางกำหนด	เข้าใจผิดว่าหากเคยได้รับสิทธิ์ในปี 2559 แล้วจะไม่สามารถลงทะเบียนได้	เข้าใจผิดว่าบ้าน 1 หลังได้สิทธิ์เพียงคนเดียว	ชี้แจงไม่ลงทะเบียน	ไม่สามารถเดินทางไปลงทะเบียนได้	อยากให้คนที่ยากลำบากกว่าได้รับสิทธิ์
ช่วงอายุ 18 – 22 ปี														
- การลงทะเบียนปี 2560	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- การลงทะเบียนปี 2561	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ช่วงอายุ 23 - 59 ปี														
- การลงทะเบียนปี 2560	-	2	1	2	2	1	1	1	1	1	-	-	-	1
- การลงทะเบียนปี 2561	-	1	3	-	-	1	-	3	2	-	1	1	-	1
ช่วงอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป														
- การลงทะเบียนปี 2560	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-
- การลงทะเบียนปี 2561	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
รวมปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการฯ ปี 2560 (คน)	1	3	1	3	2	1	1	1	1	1	0	0	4	1
รวมปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการฯ ปี 2561 (คน)	1	1	7	0	0	1	0	3	2	0	1	1	2	1

ตารางแสดงปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กรมบัญชีกลางกำหนด

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กรมบัญชีกลางกำหนด อายุ 18 - 22 ปี มีปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึง 3 ลำดับแรก คือ เอกสารไม่ครบถ้วน มีภารกิจไม่สะดวกไปลงทะเบียน และไม่ทราบข่าว ผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่อยู่ในช่วงวัยนี้มีจำนวนน้อยที่สุด ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐกรณีมีเอกสารไม่ครบถ้วนมีเฉพาะช่วงวัยนี้เท่านั้น ซึ่งมีสาเหตุจากคนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่กำลังเรียนหนังสืออาศัยอยู่กับผู้ปกครอง เอกสารสำคัญต่าง ๆ ผู้ปกครองจะเป็นคนเก็บไว้ กรณีที่ไม่ได้ไปลงทะเบียนในปี 2560 เนื่องจากมีภารกิจไม่สามารถไปลงทะเบียนได้นั้น ก็มีสาเหตุมาจากการรับลงทะเบียนในปี 2560

นั้น รับลงทะเบียนที่สำนักงานคลังจังหวัดและธนาคาร 3 แห่ง ซึ่งคนกลุ่มนี้ไม่สามารถไปลงทะเบียนตามสถานที่ดังกล่าวได้ ในวันจันทร์ - ศุกร์ เนื่องจากกลุ่มนี้ต้องเรียนหนังสือ และกรณีที่ไม่ได้ลงทะเบียนเนื่องจากไม่ทราบข่าวในการลงทะเบียน ปี 2561 นั้น คนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่เข้าถึงข่าวสารง่ายจากการบริโภคสื่อสังคมออนไลน์ แต่ในกรณีนี้ผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเรียนอยู่ต่างอำเภอและเป็นช่วงที่ต้องฝึกงานอยู่ต่างจังหวัดทำให้ตรวจสอบจากทีมไทยนิยมยั่งยืนในพื้นที่

สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ อายุ 23 - 59 ปี มีปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึง 2 ลำดับแรก คือ ไม่ลงทะเบียนเนื่องจากไม่ชอบได้รับสิทธิ์ ไม่ทราบข่าว และปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึง 3 ลำดับถัดไป คือ เข้าใจผิดว่าหากลงทะเบียนจะทำธุรกรรมไม่ได้ มีภารกิจ ไม่สะดวกไปลงทะเบียน และไม่เข้าใจหลักเกณฑ์คุณสมบัติที่กรมบัญชีกลางกำหนด ช่วงวัยนี้เป็นช่วงวัยทำงาน มีผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการจำนวนมาก ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐมีความหลากหลาย ปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการเข้าถึงโครงการ คือ ไม่ทราบข่าว และไม่ชอบลงทะเบียนเนื่องจากไม่ชอบได้รับสิทธิ์ กรณีไม่ทราบข่าว คือ ผู้ที่ทำงานอยู่ ไม่มีเวลาติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการลงทะเบียน กรณีไม่ชอบลงทะเบียนเนื่องจากไม่ชอบได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คือ กลุ่มที่คิดว่าตนเองสามารถทำงานได้ ไม่ชอบได้รับการสงเคราะห์ช่วยเหลือจากรัฐบาล กรณีมีภารกิจไม่สามารถไปลงทะเบียนได้เป็นปัญหาของคนที่ทำงาน แม้ว่าทราบข่าวเรื่องการลงทะเบียน แต่ก็ไม่สามารถไปลงทะเบียนได้ เนื่องจากการลงทะเบียนต้องใช้เวลารอเพื่อลงทะเบียนนาน การไปรอลงทะเบียนอาจจะไม่เสร็จสิ้นภายใน 1 วัน หากจะต้องลงงานเพื่อไปลงทะเบียนแต่ก็ยังไม่ทราบแน่ชัดว่าจะได้ลงทะเบียนหรือไม่นั้นทำให้คนกลุ่มนี้เลือกที่จะไม่ไปลงทะเบียน หากมีการลงทะเบียนอีกครั้งในปี 2562 ก็เห็นควรให้มีการลงทะเบียนในระบบออนไลน์ เพื่อลดปัญหาดังกล่าว ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ กรณีเข้าใจผิดมี 4 สาเหตุ คือ เข้าใจผิดว่าหากลงทะเบียนจะทำธุรกรรมไม่ได้ เข้าใจผิดว่าจะต้องลงทะเบียนที่จังหวัดตามทะเบียนบ้าน เข้าใจผิดว่าหากเคยได้รับสิทธิ์ ในปี 2559 แล้วจะไม่สามารถลงทะเบียนได้ และเข้าใจผิดว่าบ้าน 1 หลังได้สิทธิ์เพียงคนเดียว การแก้ไขปัญหาการเข้าใจผิดก็ต้องสร้างการเข้าถึงข้อมูลที่ถูกต้อง มีแหล่งข้อมูลที่ช่วยให้ข้อมูลที่ชัดเจนได้ อาจจะผ่านระบบออนไลน์ สายด่วน แอปพลิเคชัน และสร้างการรับรู้ที่ชัดเจนให้กับทีมไทยนิยมยั่งยืนที่จะต้องไปสำรวจ และเก็บข้อมูลในพื้นที่ กรณีไม่ลงทะเบียนเนื่องจากต้องการให้คนที่มีความยากลำบากกว่าได้รับสิทธิ์ ผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่ให้เหตุผลในข้อนี้มันไม่ต้องการได้รับเงินสงเคราะห์แบบให้เปล่า เพราะคนกลุ่มนี้สามารถทำงานหาเงินเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ สวัสดิการสังคมที่กลุ่มนี้ต้องการได้รับ คือ การฝึกอาชีพ การหาตลาด และการพัฒนาสินค้า เป็นต้น

และปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กรมบัญชีกลางกำหนด อายุ 60 ปีขึ้นไป มีปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึง 3 ลำดับแรก คือ ไม่สามารถเดินทางไปลงทะเบียนได้ ไม่ทราบข่าว และการลงทะเบียนมีความยุ่งยาก ปัญหาและอุปสรรคหลักของผู้สูงอายุที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คือ ไม่สามารถเดินทางไปลงทะเบียนได้ ปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวในปี 2560 มีจำนวนมากกว่าปี 2561 เนื่องจากในปี 2560 ผู้ลงทะเบียนต้องไปลงทะเบียนที่สำนักงานคลังจังหวัดและธนาคาร 3 แห่ง ซึ่งมีระยะทางที่ไกลจากตัวบ้าน

ผู้สูงอายุไม่สามารถขับรถไปลงทะเบียนได้ ต้องอาศัยให้บุตรหลานพาไปลงทะเบียน แต่บุตรหลานเองก็ติดภารกิจก็ไม่สามารถพาผู้สูงอายุไปลงทะเบียนได้เช่นกัน แต่ในปี 2561 การลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐเพิ่มเติมภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน ในกลุ่มผู้พิการ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง หรือผู้ที่ไม่สามารถเดินทางมาลงทะเบียนได้ในปี 2560 มอบหมายกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ คณะกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำรวจข้อมูลกลุ่มผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐดังกล่าวนั้น ยังคงมีผู้สูงอายุที่ไม่ได้รับการสำรวจข้อมูล รวมถึงปัญหาและอุปสรรคกรณีไม่ทราบข่าวของผู้สูงอายุ นั้น แสดงให้เห็นว่าแม้มีมาตรการการเข้าถึงผู้เปราะบางในปี 2561 ได้แก่ กลุ่มผู้พิการ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง หรือผู้ที่ไม่สามารถเดินทางมาลงทะเบียนได้ในปี 2560 แล้วนั้น ก็ยังคงมีประชาชนกลุ่มดังกล่าวไม่ได้ลงทะเบียนเนื่องจากการสำรวจของทีมไทยนิยมยั่งยืนไม่ทั่วถึง

วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงบัตรสวัสดิการแห่งรัฐแต่ละประเด็น ดังนี้

1. เอกสารไม่ครบถ้วน ผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐให้ข้อมูลว่าสาเหตุที่ไม่ได้ลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เนื่องจากไม่มีสำเนาทะเบียนบ้านเพื่อนำไปใช้เป็นหลักฐานในการประกอบการลงทะเบียนนั้น กรมบัญชีกลางกำหนดให้ผู้ที่ต้องการลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ กรอกข้อมูลแบบฟอร์มและนำหลักฐานมาประกอบ ได้แก่ บัตรประชาชนตัวจริงของผู้ลงทะเบียนแบบ Smart card สำเนาทะเบียนบ้าน สำเนาหน้าบัญชีเงินฝากธนาคารของผู้ลงทะเบียน สำเนาบัตรประชาชนผู้อุปการะ (ถ้ามี) และสำเนาเอกสารลงทะเบียนว่าเป็นเกษตรกร (ถ้ามี) ของกรมส่งเสริมการเกษตร และหรือกรมปศุสัตว์ และหรือกรมประมง โดยหลักการแล้ว โครงการนี้ต้องการให้ผู้ลงทะเบียนมายืนยันตัวตนด้วยตนเอง อย่างไรก็ตาม ผู้ลงทะเบียนสามารถมอบอำนาจให้ผู้อื่นลงทะเบียนแทนได้ สำหรับกรณีต่อไปนี้เป็น ผู้สูงอายุที่ไม่สามารถเดินทางไปไหนมาไหนได้ ผู้พิการ หรือผู้ป่วย ผู้ลงทะเบียนต้องกรอกข้อมูลในแบบฟอร์มและลงนามด้วยตนเอง แล้วจึงมอบอำนาจให้ผู้อื่นมายืนยันแบบฟอร์มที่หน่วยรับลงทะเบียน และต้องใช้หลักฐานเพิ่มเติม คือ ใบมอบอำนาจ บัตรประชาชนของผู้รับมอบอำนาจ สำเนาหน้าบัญชีเงินฝากธนาคารของผู้ดูแล (กรณีผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้) และสำเนาบัตรประจำตัวผู้พิการ (ถ้ามี) (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2560) ซึ่งรัฐบาลได้มีโครงการยกเลิกสำเนาเอกสารฯ เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 มีเจตนารมณ์ผลักดันให้กระบวนการขั้นตอน ระยะเวลา เกี่ยวกับการอนุญาต การทำธุรกรรมต่าง ๆ กับภาครัฐมีความสะดวกยิ่งขึ้น โดยในระยะแรกจะเริ่มจากให้หน่วยงานภาครัฐดำเนินการ ยกเลิกการขอสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้านก่อน และเอกสารอื่น ๆ หลังจากนั้น และจะมีการพัฒนาต่อยอดไปยังสำเนาเอกสารอื่น ๆ (สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน), 2561) หากรัฐบาลสามารถดำเนินการตามโครงการยกเลิกสำเนาเอกสารฯ ได้ จะเป็นการลดความยุ่งยากของประชาชน ในการติดต่อขอรับบริการของประชาชน ซึ่งเป็นการลดการปัญหาการเข้าไม่ถึงสวัสดิการสังคมและบริการที่ภาครัฐจัดให้ประชาชน

2. มีภารกิจ ไม่สะดวกไปลงทะเบียน จากการสนทนากลุ่มผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเสนอแนวทางการลงทะเบียนเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐมากที่สุด โดยการลงทะเบียนโดยเครือข่ายในพื้นที่ไปรับลงทะเบียนเช่นเดียวกับการลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐเพิ่มเติมภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน ในกลุ่มผู้พิการ ผู้สูงอายุ

ผู้ป่วยติดเตียง หรือผู้ที่ไม่สามารถเดินทางมาลงทะเบียนได้ในปี 2560 ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มก็ได้เสนอให้รัฐบาลให้สิทธิ์ตามโครงการโดยไม่ต้องมีการลงทะเบียน เช่นเดียวกับหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ซึ่งโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐมีวัตถุประสงค์เพื่อรัฐบาลมีฐานข้อมูลผู้มีรายได้น้อย และสามารถกำหนดมาตรการให้ความช่วยเหลือทางการเงินให้แก่ผู้มีรายได้น้อยได้อย่างตรงกลุ่มเป้าหมายนั้น รัฐบาลสามารถดำเนินการตรวจสอบคุณสมบัติของประชาชนตามที่กรมบัญชีกลางกำหนด โดยไม่จำเป็นต้องให้ประชาชนมาลงทะเบียน ซึ่งวิธีการดังกล่าวจะไม่เกิดปัญหาการเข้าไม่ถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ และภาครัฐก็จะมีฐานข้อมูลผู้มีรายได้น้อยที่สมบูรณ์

3. ไม่ทราบข่าว การลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อบัตรสวัสดิการแห่งรัฐปี 2560 มีการประชาสัมพันธ์การลงทะเบียนผ่านทางโทรทัศน์และวิทยุ โดยผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐให้ข้อมูลว่าตนไม่ทราบข่าว แต่มาทราบจากเพื่อนบ้านหลังจากที่หมดเขตการลงทะเบียนแล้ว สำหรับการลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐปี 2561 มีการประชาสัมพันธ์โดยให้อำเภอประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางสื่อสาร/กลไกต่าง ๆ ในพื้นที่เพื่อให้ประชาชนทราบถึงรายละเอียดเกี่ยวกับการลงทะเบียน เพื่อสวัสดิการแห่งรัฐเพิ่มเติมภายใต้โครงการไทยนิยมยั่งยืน และอำเภอมอบหมายกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ คณะกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำและรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นของผู้ที่ประสงค์จะลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ โดยผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐให้ข้อมูลว่า แม้ว่าอาศัยอยู่ที่บ้านก็ไม่ทราบข่าวสาร บางรายให้ข้อมูลว่าผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่มาแจ้งเรื่องการลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐปี 2561 หลังจากหมดเขตการรับลงทะเบียนแล้ว

4. การลงทะเบียนมีความยุ่งยาก การลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐปี 2560 ในพื้นที่อำเภอหัวไทรส่วนใหญ่จะลงทะเบียนที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารออมสิน และธนาคารกรุงไทย ซึ่งผู้ที่ประสงค์ลงทะเบียนต้องเตรียมเอกสารตามที่กรมบัญชีกลางกำหนด และไปลงทะเบียนด้วยตนเองหรือมอบอำนาจให้ลงทะเบียนแทน ผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐให้ข้อมูลว่า ตนไปรอที่ธนาคารไม่ไหว เนื่องจากคิวยาว จึงต้องกลับมา เมื่อรอไปลงทะเบียนวันหลังจากนั้น ปรากฏว่า มีผู้รอลงทะเบียนมากเช่นเดิม ตนจึงไม่รอลงทะเบียน ซึ่งผู้ที่ไม่ได้ลงทะเบียนโครงการ ปี 2560 – 2561 ได้เสนอให้มีการรับลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่ โดยใช้วิธีการเดียวกับการรับลงทะเบียนโครงการไทยนิยมยั่งยืน ซึ่งผ่านเครือข่ายต่างๆ ในชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)

5. เข้าใจผิดว่าหากลงทะเบียนจะทำธุรกรรมไม่ได้ ผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่มีคุณสมบัติตามที่กรมบัญชีกลางกำหนดที่ให้เหตุผลว่าหากลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐจะทำให้ประวัติทางการเงินไม่ดี เนื่องจากผู้ที่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐนั้นเป็นผู้ที่มีรายได้น้อย และหากจะลงทะเบียนก็ต้องแจ้งรายละเอียดส่วนตัวรวมถึงข้อมูลรายได้และทรัพย์สินในฐานสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งอาจส่งผลให้ในอนาคต หากผู้ลงทะเบียนต้องการกู้ยืมเงินเพื่อนำมาใช้จ่าย อาจจะไม่สามารถทำธุรกรรมได้ เนื่องจากเคยแจ้งข้อมูลในฐานสวัสดิการแห่งรัฐและยืนยันตนเองว่าเป็นผู้มีรายได้น้อย ทำให้เกิดความกังวลว่าธนาคารจะไม่ปล่อยกู้เงิน ซึ่งโดยส่วนใหญ่ประชาชนในพื้นที่

จะเป็นเกษตรกร แต่ด้วยภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำ ทำให้ผลผลิตที่ขายได้ราคาต่ำ เกษตรกรส่วนใหญ่มีเงินทุนหมุนเวียนไม่เพียงพอ ต้องกู้ยืมเงินจากธนาคารมาใช้จ่ายหมุนเวียนในภาคเกษตรและครัวเรือน

6. เข้าใจผิดว่าต้องลงทะเบียนที่จังหวัดตามทะเบียนบ้าน สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐข้อนี้เกิดจากผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐขาดโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการ รัฐบาลควรเพิ่มช่องทางการเข้าถึงข้อมูลที่หลากหลาย พร้อมทั้งควรส่งเสริมให้ผู้นำและเครือข่ายในพื้นที่มีความชัดเจนในการให้ข้อมูลและควรมีแหล่งสำหรับตรวจสอบข้อมูลที่ต้องการและเข้าถึงง่าย ทั้งนี้ สวัสดิการที่รัฐบาลจัดให้ประชาชน เช่น ผู้สูงอายุและผู้พิการก็ยังคงใช้วิธีการรับเงินสวัสดิการเช่นเดียวกัน คือ รับเงินในพื้นที่ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎร ซึ่งผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐอาจจะมีความเข้าใจผิดว่ามีลักษณะคล้ายคลึงกับสวัสดิการดังกล่าวก็เป็นได้

7. ไม่ลงทะเบียนเนื่องจากเงินที่ได้รับมีจำนวนน้อย โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐให้วงเงินค่าซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็น สินค้าเพื่อการศึกษาและวัตถุดิบเพื่อเกษตรกรรมจากร้านธงฟ้าประชารัฐ และร้านอื่น ๆ ที่กระทรวงพาณิชย์กำหนด เดือนละ 200 บาท และ 300 บาท ซึ่งผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมองว่าเป็นจำนวนเงินที่น้อยเกินไป ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์ผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐกลุ่มผู้สูงอายุถึงความต้องการสวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุหลายคนให้ข้อมูลว่ามีความต้องการให้รัฐบาลเพิ่มเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ซึ่งต้องการเงินแบบให้เปล่า โดยไม่ต้องมีการฝึกอาชีพ ซึ่งเงินสงเคราะห์ช่วยเหลือแบบให้เปล่าที่รัฐบาลให้กับประชาชนกลุ่มเปราะบางซึ่งมีความยากลำบากในการดำรงชีวิตมีหลายกลุ่ม ได้แก่ ผู้สูงอายุ ผู้พิการ มารดาที่อยู่ในครัวเรือนยากจน ผู้ติดเชื้อเอชไอวี เป็นต้น

8. ไม่ลงทะเบียนเนื่องจากไม่ยอมรับสิทธิ์ กลุ่มผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่มีคุณสมบัติตามที่กรมบัญชีกลางกำหนดที่ให้เหตุผลในการไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในข้อนี้เป็นกลุ่มซึ่งทราบข่าวการรับลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ แต่ไม่ลงทะเบียนเนื่องจากยังสามารถทำงานหารายได้เองได้ คนกลุ่มนี้มองว่าในสังคมยังคงมีคนที่มีความยากลำบากกว่าตนเองอยากให้รัฐบาลนำงบประมาณไปจัดสวัสดิการสังคมให้กับกลุ่มดังกล่าวก่อน ซึ่งทำให้กลุ่มที่ไม่ลงทะเบียนเนื่องจากไม่ยอมรับสิทธิ์เสียโอกาสในการเข้าถึงสวัสดิการจากโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐซึ่งในระยะแรกของโครงการผู้ที่ได้รับบัตรจะได้รับวงเงินค่าใช้จ่ายสำหรับซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค ค่ายานพาหนะ และค่าแก๊สหุงต้ม และได้มีมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิต 4 มิติ คือ การมีงานทำ การฝึกอาชีพและการศึกษา การเข้าถึงแหล่งทุนในระบบ และการเข้าถึงสิ่งจำเป็นพื้นฐาน ทำให้คนกลุ่มนี้สูญเสียโอกาสที่จะได้รับการพัฒนาตนเองในด้านอื่น ซึ่งจะทำให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นได้ คนกลุ่มนี้อาจจะเป็นกลุ่มที่มีฐานะยากจนจริง แต่ไม่ต้องการได้รับสิทธิ์ แต่ในทางกลับกันทางสื่อสังคมออนไลน์ได้นำเสนอข้อมูลอีกด้านหนึ่งว่ามีคนบางกลุ่มที่ไม่ได้มีรายได้น้อยจริงมาลงทะเบียนเพื่อรับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ มีผู้มีการศึกษาระดับตึกเตอร์มาลงทะเบียน นายแบบหนุ่มโชว์ภาพใช้ชีวิตกินหรูอยู่สบายลงโซเชียลมีเดีย พร้อมบัตรคนจนของรัฐเป็นหนึ่งในแอ็กเซสซอรีประจำตัว ภาพสาวใหญ่คนหนึ่งโพสต์ภาพพอดเงิน 500 บาทพร้อมถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในขณะที่ใส่สร้อยทองเส้นโต พร้อมมีแคปชั่น “เราก็ได้สิทธิ์นี้” ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่สะท้อนช่องโหว่ของนโยบายโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐได้อย่างชัดเจน

9. **ไม่เข้าใจหลักเกณฑ์คุณสมบัติที่กรมบัญชีกลางกำหนด** ซึ่งกรมบัญชีกลางได้กำหนดคุณสมบัติ 5 ข้อ คือ 1.มีสัญชาติไทย 2.มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป (โดยต้องเกิดก่อนวันที่ 16 พฤษภาคม 2542) 3.ว่างงานหรือมีรายได้ที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2559 ทั้งสิ้นไม่เกิน 100,000 บาท 4.ไม่มีทรัพย์สินทางการเงิน ได้แก่ เงินฝากธนาคาร สลากออมสิน สลาก ธ.ก.ส. พันธบัตรรัฐบาล และตราสารหนี้ หรือถ้ามีทรัพย์สินทางการเงินดังกล่าว จะต้องมียอดรวมทั้งสิ้นไม่เกิน 100,000 บาท ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง 5.ไม่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ตามกฎหมาย หรือถ้าเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ดังกล่าว จะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไข จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า มีประชาชนบางส่วนศึกษาหลักเกณฑ์ไม่ละเอียดและคิดว่าตนน่าจะไม่ผ่านเกณฑ์คุณสมบัติ จึงไม่ได้ไปลงทะเบียนโครงการฯ ปี 2560 และทราบข่าวว่ามีการลงทะเบียนอีกครั้งในปี 2561 แต่ไม่ได้ไปลงทะเบียนโดยให้เหตุผลเดิม

10. **เข้าใจผิดว่าหากได้รับสิทธิ์ในปี 2559 แล้วจะไม่สามารถลงทะเบียนได้** รัฐบาลได้จัดตั้งโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐขึ้น เพื่อช่วยเหลือและจัดสวัสดิการให้แก่ผู้มีรายได้น้อยทั่วประเทศเมื่อช่วงกลางปี 2559 ซึ่งให้เงินช่วยเหลือรายละไม่เกิน 3,000 บาท ทั้งกลุ่มเกษตรกรและกลุ่มที่ไม่ใช่เกษตรกร ประมาณ 7.7 ล้านคน ผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่ให้ข้อมูลปัญหาและอุปสรรคประเด็นนี้ รู้ข่าวสารการรับลงทะเบียนและมีความสามารถในการเดินทางไปลงทะเบียนโครงการเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐได้ การเข้าใจผิดประเด็นดังกล่าวเกิดจากผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่ไม่มีการสอบถามข้อมูลที่ต้องการจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ

11. **เข้าใจว่าบ้าน 1 หลังได้สิทธิ์เพียงคนเดียว** ปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐดังกล่าวเกิดความเข้าใจผิดจากสวัสดิการที่รัฐบาลจัดให้ผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นวงเงินค่าซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็น สินค้าเพื่อการศึกษาและวัตถุดิบเพื่อเกษตรกรรมจากร้านธงฟ้าประชารัฐ และร้านอื่น ๆ ที่กระทรวงพาณิชย์กำหนด เดือนละ 200 บาท และ 300 บาท การได้รับสวัสดิการดังกล่าวเป็นการแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของครัวเรือน และเกิดความเข้าใจผิดเหมารวมว่าบ้าน 1 หลังได้สิทธิ์เพียงคนเดียวเท่านั้น

12. **ชี้แจงไปลงทะเบียน** เป็นปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐปี 2561 ของผู้ที่อยู่ในช่วงวัย 23 – 59 ปี ซึ่งการรับลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐในปีดังกล่าวมีวิธีการรับลงทะเบียนที่อำนวยความสะดวกให้กับกลุ่มผู้ที่มีความยากในการเข้าถึงแล้ว แต่หากผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเองที่ทราบข้อมูลการลงทะเบียนแล้วแต่ไม่ไปติดต่อกับทีมไทยนิยมยั่งยืนในพื้นที่เพื่อขอลงทะเบียน

13. **ไม่สามารถเดินทางไปลงทะเบียนได้** การลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ปี 2560 ผู้มีความประสงค์จะลงทะเบียนสามารถลงทะเบียนได้ ณ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารออมสิน ธนาคารกรุงไทย คลังจังหวัดทั่วประเทศ (สังกัดกรมบัญชีกลาง) และสำนักงานเขตกรุงเทพมหานครทุกเขต รวมทั้งสิ้น 3,669 สาขา ซึ่งผู้ลงทะเบียนโครงการฯ ในพื้นที่อำเภอหัวไทรส่วนใหญ่จะลงทะเบียนที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารออมสิน และธนาคารกรุงไทย ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ปี 2560 ซึ่งเป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ได้ลงทะเบียนเนื่องจากไม่สะดวกไปลงทะเบียน ไม่สามารถขับรถไปลงทะเบียนได้ด้วยตนเองและไม่มีบุตรหลานพาไปลงทะเบียน สำหรับการลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐเพิ่มเติมภายใต้โครงการไทยนิยมยั่งยืนในกลุ่มผู้พิการ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง หรือผู้ที่

ไม่สามารถเดินทางมาลงทะเบียนได้ในปี 2560 มอบหมายกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ คณะกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำและรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นของผู้ที่ประสงค์จะลงทะเบียนสวัสดิการแห่งรัฐ แล้วจัดส่งให้ทีมไทยนิยมฯ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยดำเนินการรับลงทะเบียน และดำเนินการโดยผ่านกระบวนการประชาคมหมู่บ้าน/ชุมชน (แผนงานอาคารอมสิน ธนาคารเพื่อเกษตรกรและสหกรณ์การเกษตร สำนักงานคลังจังหวัด และสำนักงานเขต ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบเมื่อปี 2560) การรับลงทะเบียนโครงการฯ ในปี 2561 มีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้ที่ไม่สามารถลงทะเบียนโครงการฯ ปี 2560 โดยใช้กลไกในระดับพื้นที่เพื่อให้ผู้ลงทะเบียนโครงการฯ ได้เข้าถึงการลงทะเบียน แต่ก็ยังมีผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่เป็นกลุ่มผู้สูงอายุยังคงเข้าใจผิดว่าต้องเดินทางไปลงทะเบียนที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารออมสิน ธนาคารกรุงไทย สำนักงานคลังจังหวัดทั่วประเทศ (สังกัดกรมบัญชีกลาง) และสำนักงานเขตกรุงเทพมหานครทุกเขต

14. อยากให้คนที่ยากลำบากกว่าได้รับสิทธิ์ ผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมองว่าตนเองยังสามารถหารายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว ยังไม่ถึงขั้นจะต้องได้รับการสงเคราะห์ช่วยเหลือเป็นเงินรายเดือน สำหรับการจัดการจัดสวัสดิการสังคมให้กลุ่มดังกล่าวก็ควรเป็นการส่งเสริมพัฒนาต่อยอดอาชีพและสร้างรายได้เพิ่มเป็นการจัดสวัสดิการที่มุ่งสร้างคุณค่าให้กับผู้ที่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งถือเป็นการจัดสวัสดิการอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่าผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ 3 ช่วง คือ อายุ 18 – 22 ปี อายุ 23 - 59 ปี และอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป มีปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐปี 2560 และปี 2561 5 ลำดับแรก คือ ไม่ทราบข่าว ไม่สามารถเดินทางไปลงทะเบียนได้ ไม่อยากลงทะเบียน เนื่องจากไม่อยากได้รับสิทธิ์ มีภารกิจ ไม่สะดวกไปลงทะเบียน และการลงทะเบียนมีความยุ่งยาก และผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ประสบปัญหาไม่สะดวกไปลงทะเบียนเป็นลำดับสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติวัฒน์ ฉัตรศรีโพธิ์ (2558) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาและรูปแบบการเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุขของคนพิการ : พื้นที่ศึกษา เทศบาลตำบลเมืองศรีไค และเทศบาลตำบลธาตุ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า คนพิการในเทศบาลตำบลเมืองศรีไคและเทศบาลตำบลธาตุไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานภาครัฐ เนื่องจากมีอุปสรรค เช่น การเดินทางลำบาก ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก ไม่สามารถสื่อสารกับคนอื่นได้ ไม่มีเงินค่ารถ ค่าอาหาร หรือไม่มีคนพาไป กรณีไปเองไม่ได้ และการจัดรูปแบบการบริการให้ผู้พิการเข้าถึงบริการของชุมชนได้ โดยมีเครือข่าย ได้แก่ ผู้ดูแลคนพิการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ผู้นำชุมชน และประชาชนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเสนอว่าหากมีการรับลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ปี 2562 เห็นควรให้ลงทะเบียนโดยใช้ ทีมไทยนิยมในพื้นที่ ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ พบว่า กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน คือ กลุ่มที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน จึงเห็นว่าอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านน่าจะเป็นกลุ่มเครือข่าย

ที่สำคัญที่จะทำให้ผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐได้เข้าถึงสิทธิ และแม้รัฐบาลจะเปลี่ยนแปลงวิธีการลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐให้ผู้เปราะบางเข้าถึงได้สะดวกขึ้นแล้ว แต่จากการเก็บข้อมูลพื้นที่ตำบลบ้านราม อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ยังคงมีประชาชนกลุ่มที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กรมบัญชีกลางกำหนดไม่ได้ลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ 3.68 % ซึ่งประชาชนกลุ่มดังกล่าวเป็นคนจน ซึ่งมีความยากลำบากในการดำรงชีวิต ลำพังการช่วยเหลือกันภายในครอบครัวและเครือข่ายไม่สามารถตอบสนองกับความ ต้องการ และมีความเป็นอยู่ที่ไม่เอื้อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี คนกลุ่มนี้จึงควรได้รับสวัสดิการสังคมที่ภาครัฐจัดให้ ซึ่งสวัสดิการที่ภาครัฐจัดให้ นั้น ต้องจัดให้กับประชาชนอย่างเท่าเทียม กลุ่มผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐกลุ่มดังกล่าว คือ กลุ่มที่ตกกระบงโครงข่ายทางสังคม (Social Safety Net) ทั้งในระดับของครอบครัวและสวัสดิการที่ภาครัฐจัดให้

ข้อเสนอแนะ

1. เพื่อให้ประชาชนที่ยากลำบากได้เข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ควรมีการจัดสวัสดิการสำหรับคนยากลำบากทุกคน (For All) โดยไม่ต้องมีการลงทะเบียน และควรมีการตรวจสอบสถานะทางการเงินของผู้ที่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐทุกปี เพื่อเป็นการประเมินผลความสำเร็จของโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐและเป็นการลดการแบกรับค่าใช้จ่ายจากโครงการของรัฐบาล
2. เพื่อให้การเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐครอบคลุมประชาชนกลุ่มที่ยากลำบากที่แท้จริง ควรมีการรับลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่โดยกลุ่มไทยนิยมยั่งยืน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และควรรนำกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ซึ่งมีความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่มารับลงทะเบียนด้วย

บรรณานุกรม

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2560). **แผนยุทธศาสตร์สวัสดิการสังคมไทย ฉบับที่ 2 พ.ศ.2555 – 2559**. สืบค้นจาก https://www.m-society.go.th/article_attach/12958/17179.pdf
- กานท์กลอน รักธรรม. (2560). **ไทยแลนด์ดินแดนแห่งความเหลื่อมล้ำ! เมื่อรายได้ การศึกษา โอกาส แม้กระทั่งท้องถนน ก็ไม่เห็นหัวคนจน**. สืบค้นจาก <https://themomentum.co/momentum-feature-thailand-inequality-2016-by-oxfam/>
- กิตติวัฒน์ ฉัตรศรีโพธิ์. (2558). **ปัญหาและรูปแบบการเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุขของคนพิการ : พื้นที่ศึกษา เทศบาลตำบลเมืองศรีไคและเทศบาลตำบลธาตุ จังหวัดอุบลราชธานี**, สืบค้นจาก http://www.kpi.ac.th/media_kpiacth/pdf/M8_407.pdf
- มนตรี บุญพาณิชย์. (2560). **ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง สร้างสังคมเป็นธรรมและเข้มแข็ง. เศรษฐกิจและสังคม**. 54 (3), 1.
- สฤณี อาชวานันทกุล. (2560). **สร้างความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำอย่างยั่งยืน. เศรษฐกิจและสังคม**. 54 (3), 16-22.

-
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (2552). **ความยากจน**. สืบค้นจาก <http://www.fpo.go.th:81/StatisticData/table3.php>.
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (2560). **คู่มือการดำเนินโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐปี 2560**. สืบค้นจาก <https://www.mof.go.th/home/eco/20170327.pdf>
- สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน). (2561). **การยกเลิกการขอสำเนาเอกสารจากประชาชนในการทำธุรกรรมหรือการติดต่อราชการ**. สืบค้นจาก <https://citizen.info.go.th/aboutus-1/>
- สำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (2560). **การประกาศผลผู้ผ่านคุณสมบัติโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ**. ข่าวกระทรวงการคลัง. 2560 (101), 1-2.

ภาคผนวก ช
บทความต้นฉบับเพื่อตีพิมพ์ในวารสารปาริชาติ

ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

Social Welfare Requirement for Those Who Are Not Beneficiaries of Welfare State Card in Nakhon Si Thammarat

ประภาพรณ วาณะ¹ วันชัย ธรรมสังการ² และมาลี สบายอิง³

Prapapan Watana¹, Wanchai Dhammasaccakarn² and Malee Sabaiying³

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการศึกษาถึงความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในจังหวัดนครศรีธรรมราช ใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 20 คน และสนทนากลุ่มผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 6 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและนำเสนอด้วยวิธีการเชิงพรรณนา ผลการศึกษา ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งช่วงอายุของผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ 3 ช่วงอายุ คือ อายุ 18 – 22 ปี อายุ 23 - 59 ปี และอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ 3 ลำดับแรก คือ ด้านการมีงานทำและมีรายได้ ผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐทุกกลุ่มมีความต้องการมีรายได้เพิ่มขึ้น โดยส่วนใหญ่ต้องการให้ภาครัฐเข้ามาดูแลราคาพืชผลทางการเกษตร ด้านสุขภาพอนามัย มีความต้องการให้มีเครื่องออกกำลังกาย และสนามออกกำลังกายในหมู่บ้าน และด้านการศึกษา มีความต้องการทุนการศึกษาในการเล่าเรียนของบุตรหลานที่ครอบครัวต้องรับภาระค่าใช้จ่ายจำนวนมาก แม้ว่ารัฐบาลจะมีนโยบายเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพแล้วก็ตาม ผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมีความต้องการสวัสดิการสังคมตามทฤษฎี Maslow's Hierarchy of Needs Theory เพียง 2 ลำดับขั้น คือ ความต้องการด้านร่างกาย (Physiological Needs) รองลงมาเป็นความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety Needs) ทั้งนี้ ผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเห็นว่าความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ที่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐและผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ไม่มีความแตกต่างกัน

คำสำคัญ: สวัสดิการสังคม โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

¹ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สงขลา 90112

² รศ.ดร., ประธานสาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สงขลา 90112

³ ศศ.ดร., ประธานสาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สงขลา 90112

¹ Student in Master of Arts Degree in Human and Social Development Department, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Songkla, 90112

² Assoc. Prof. Dr., Master of Arts Degree in Human and Social Development Department, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Songkla, 90112

³ Asst. Prof. Dr., Master of Arts Degree in Human and Social Development Department, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Songkla, 90112

*Corresponding author: E-mail: prapapan.watana@gmail.com

Abstract

This paper investigated the needs of those who did not get the benefits of Welfare State Card in Nakhon Si Thammarat. The data was collected qualitatively through in-depth interview for 20 and group discussion for 6. Both groups were the people who did not get the benefits of Welfare State Card. The data collected throughout the study was analyze qualitatively and presented by descriptive statistics. The research results revealed that the researcher divided the group of people who did not get the benefits of Welfare State Card into 3 categories based on their ages, 18-22, 23-59 and higher than 60 years old. The people who did not get the benefits of Welfare State Card suggested that; firstly, The Employment and Income Maintenance. Most of them need to be supported by the government on the prices of some crops and health. They also need some machines and the ground in the village to exercise. Education is another important factor they need, even though the government supports the 15-year-education for their children effectively. They only have 2 needs of Maslow's Hierarchy of Needs Theory in their demand that are physiological needs and safety needs. Nevertheless, there is no difference between the group of people who get the Social Welfare State Card and those who do not get any.

Keywords: Social Welfare, The Registration of Benefits of Welfare State Card, Who are Not Beneficiaries of Welfare State Card

บทนำ

ความเหลื่อมล้ำหรือความไม่เสมอภาคในสังคม เป็นปัญหาใหญ่ที่เกิดขึ้นและดำรงอยู่ในสังคมโลกมาเป็นเวลานาน โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนา และไม่เว้นแม้แต่ประเทศที่พัฒนาแล้ว อย่างเช่นสหรัฐอเมริกา ช่องว่างความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มคนรวยที่สุดกับประชากรที่เหลือกำลังเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและคนจนกำลังถูกทิ้งไว้ข้างหลังมากขึ้นเรื่อย ๆ ประเทศไทยก็เป็นอีกประเทศหนึ่งที่กำลังเผชิญกับปัญหาความเหลื่อมล้ำ ซึ่งนับวันจะมีมิติที่หลากหลาย สลับซับซ้อนและมีความเกี่ยวพันระหว่างปัญหาที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และอื่น ๆ ยากที่จะแยกจากกันได้ [1] โดยประเทศไทยขยับขึ้นจากอันดับ 11 เป็นอันดับ 3 ของประเทศที่มีความเหลื่อมล้ำมากที่สุดในโลก รองจากรัสเซีย และอินเดีย และใน 5 ปีที่ผ่านมา [2]

ปัจจุบันปัญหาความเหลื่อมล้ำที่เป็นอยู่ในประเทศไทยยังคงจัดว่าอยู่ในระดับสูงและจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเชิงโครงสร้างที่อาจเป็นอุปสรรคทำให้คนที่มั่งคั่งมีทุนชีวิตไม่เท่ากัน ยากที่จะได้รับโอกาสและการคุ้มครองทางสังคมที่เท่าเทียมกัน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) จึงได้กำหนดให้การสร้างความเป็นธรรม ความเสมอภาค และลดความเหลื่อมล้ำในสังคมเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์สำคัญของประเทศที่จะต้องเร่งแก้ไข ให้บรรลุผลอย่างเป็นรูปธรรม [1] เรื่องความเหลื่อมล้ำเป็นปัญหาหนักมาก คือ ความเหลื่อมล้ำด้านสิทธิและโอกาส ซึ่งมีประเด็นหลัก 3 - 4 ประเด็น การลดความเหลื่อมล้ำในสังคมสมัยใหม่ไม่ใช่สังคมของการสงเคราะห์อีกต่อไป แต่เป็นสังคมที่เราคาดหวังว่ารัฐจะต้องคุ้มครอง ซึ่งก็อยู่ในรัฐธรรมนูญตั้งแต่ปี 2540 และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติให้ความสำคัญเรื่องสิทธิในฐานะพลเมืองเรามีสิทธิได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพประมาณหนึ่ง สิทธิในการรักษาพยาบาล สิทธิในการเข้าถึงบริการ

สาธารณะ และสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นได้โดยเสรี รวมถึงโอกาสการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นความคาดหวังของพลเมืองสมัยใหม่ [3]

ในช่วงที่ผ่านมาภาครัฐได้ดำเนินมาตรการเพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้มีรายได้น้อย เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และแก้ปัญหาความยากจน แต่ยังคงขาดประสิทธิภาพ ไม่สามารถให้ความช่วยเหลือแก่ผู้มีรายได้น้อยได้ตรงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม เนื่องจากไม่มีฐานข้อมูลที่เพียงพอสำหรับการดำเนินมาตรการ ทำให้บุคคลที่ไม่ได้มีรายได้น้อยได้รับประโยชน์เกือบทุกโครงการที่รัฐจัดสรรสวัสดิการให้แก่ประชาชน ในขณะที่กลุ่มบุคคลที่มีรายได้น้อยที่แท้จริงกลับได้รับประโยชน์ จากการดำเนินมาตรการของรัฐน้อยมาก ทำให้ในปี 2559 - 2560 รัฐบาลจึงได้ดำเนินการลงทะเบียนผู้มีรายได้น้อยหรือโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการของรัฐ เพื่อเป็นฐานข้อมูลและทำให้ภาครัฐทราบถึงความต้องการของผู้มีรายได้น้อยที่แท้จริง ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับประสิทธิภาพของการจัดสวัสดิการสังคมและการช่วยเหลือของภาครัฐ โดยมีจำนวนผู้มีรายได้น้อยมาลงทะเบียนทั้งสิ้น 14,176,170 คน และได้มีการตรวจสอบเสร็จสิ้นในวันที่ 8 กันยายน 2560 พบว่ามีผู้ที่ผ่านคุณสมบัติจำนวน 11,431,681 คน ซึ่งนอกจากภาครัฐจะสามารถนำฐานข้อมูลที่ได้ไปใช้ ในการดำเนินมาตรการสวัสดิการต่าง ๆ เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ของประชาชน ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน เพิ่มความมั่นคงในชีวิต และส่งเสริม ให้ประชาชนเข้าถึงสวัสดิการต่าง ๆ ผ่านมาตรการทางการเงินการคลังที่มีอยู่เดิมให้ดียิ่งขึ้นแล้ว ภาครัฐยังสามารถใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลในการออกมาตรการทางการเงินการคลังใหม่ ๆ รวมถึงสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐที่สามารถนำข้อมูล จากโครงการลงทะเบียนลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐไปวิเคราะห์ในเชิงลึก เพื่อใช้ในการกำหนดนโยบายและวางแผนในการออกมาตรการทางการเงินที่เหมาะสมและตรงกลุ่มเป้าหมายยิ่งขึ้นด้วย [4]

จำนวนของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมีมากถึง 11,431,681 คน ซึ่งนับเป็น 2 เท่าของ ‘คนจน’ ที่ได้รับการคำนวณอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ตัวเลขผู้มีรายได้น้อยกว่าเกณฑ์หรือที่เรียกว่า เส้นความยากจน ในปี 2559-2560 อยู่ที่ประมาณ 5 ล้านคน) [5] ซึ่งช่องโหว่ดังกล่าวเกิดจากหลักเกณฑ์ในการคัดคนที่สามารถมาลงทะเบียนได้นั้นหลวมเกินไปอีกทั้งมีรายงานข้อมูลว่าคนที่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐบางรายไม่ได้เป็นคนจน เช่น กรณีภาพข่าวสาวใหญ่คนหนึ่งโพสต์ภาพพอดเงิน 500 บาท พร้อมถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในขณะที่ใส่สร้อยทองเส้นโต พร้อมมีกระเป๋า “เราก้ได้สิทธิ์นี้” แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงาน โครงการลงทะเบียนเพื่อบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในช่วงที่ผ่านมา ยังคงไม่สามารถให้ความช่วยเหลือแก่ผู้มีรายได้น้อยได้ตรงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม อย่างเช่น โครงการลดความเหลื่อมล้ำของรัฐบาลในช่วงที่ผ่านมา ประชาชนที่อยากลำบากกลับก็ยังคงเข้าไม่ถึงโครงการสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ที่พึงได้รับเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตก็ไม่ได้รับ ความเหลื่อมล้ำในสังคมกลับเพิ่มมากยิ่งขึ้น

จังหวัดนครศรีธรรมราชมีประชากรทั้งสิ้น 1,552,530 คน ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีประชากรเป็นจำนวนมากที่สุดในภาคใต้ รายงานของสำนักงานเศรษฐกิจการคลังเมื่อปี พ.ศ.2552 ระบุว่าจังหวัดนครศรีธรรมราช มีประชากรที่เป็นคนจนจำนวน 186,304 คน คิดเป็นสัดส่วน 12 % ของประชากรทั้งหมด [6] เมื่อเทียบกับจำนวนผู้ลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราชจำนวน 175,957 คน พบว่า มีคนจนจำนวน 10,347 คน ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐอำเภอที่มีสัดส่วนคนจนจำนวนมากที่สุด คือ อำเภอหัวไทร คิดเป็น 16.64 % ตำบลที่มีสัดส่วนคนจนมากที่สุด คือ ตำบลบ้านราม คิดเป็น 18.1 % ประชากรของตำบลบ้านราม มีจำนวน 3,553 คน เป็นประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปจำนวน 2,453 คน ในพื้นที่ตำบลบ้านราม มีผู้ที่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 1,022 คน และมีผู้ที่มิคุณสมบัติตามที่กรมบัญชีกลางกำหนดแต่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 225 คน

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในตำบลบ้านราม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคมนำไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐให้เกิดประโยชน์ต่อไป

วัตถุประสงค์

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

ระเบียบวิธีการศึกษา

ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งอยู่ในกลุ่มการศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study) โดยมีขั้นตอนในการศึกษา ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่ คือ ประชาชนในพื้นที่ตำบลบ้านราม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นประชาชนที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กรมบัญชีกลางกำหนด ซึ่งเข้าไม่ถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ นอกจากคนกลุ่มนี้จะไม่ได้รับสวัสดิการจากบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งได้รับวงเงินค่าซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค และวงเงินส่วนลดค่าซื้อก๊าซหุงต้มแล้ว และยังไม่ได้รับสวัสดิการที่จะตามมาจากการลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐที่รัฐบาลจะจัดให้ตามมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ทำให้ผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมีความยากลำบากที่จะเข้าถึงสวัสดิการมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้มีความเป็นอยู่และมีคุณภาพชีวิตที่แย่ง การวิจัยครั้งนี้ ใช้กลุ่มผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่มีคุณสมบัติตามที่กรมบัญชีกลางกำหนด

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

2.1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทั้งเอกสารงานวิจัย วิทยานิพนธ์ งานเขียนทางวิชาการ บทความ แนวคิด ทฤษฎีและข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นความรู้พื้นฐานและเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้า

2.2 เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม มีวิธีการเก็บข้อมูล ดังนี้

- การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูล โดยจะเป็นลักษณะการพูดคุยให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เล่าเรื่องราว และผู้วิจัยสัมภาษณ์เป็นครั้งคราว เพื่อสร้างความไว้วางใจและสามารถทำให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ตามประเด็นที่กำหนดไว้ในขอบเขตของเนื้อหา ซึ่งในคำถามที่ผู้วิจัยออกแบบไว้เพื่อทำการสัมภาษณ์ โดยใช้คำถามให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ ใช้วิธีการจดบันทึกและบันทึกเสียงในเครื่องบันทึกเสียงตามความเหมาะสม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลรายชื่อผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐได้จากผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ผู้วิจัยลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึกร่วมกับผู้ให้ข้อมูลดังกล่าว โดยมีการสัมภาษณ์เชิงลึกที่บ้านของผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และที่ศาลาประชาคมหมู่บ้าน ผู้วิจัยสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 20 คน ประกอบด้วย ผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ หมู่ที่ 2 จำนวน 7 คน ผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ หมู่ที่ 5 จำนวน 4 คน และผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ หมู่ที่ 8 จำนวน 9 คน โดยกำหนดข้อคำถาม ดังนี้ สวัสดิการสังคมที่เคยได้รับ และความต้องการสวัสดิการสังคม

- การสนทนากลุ่ม (Group Discussion) คือ การจัดกลุ่มสนทนาของผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเฉพาะเจาะจง เพื่อหาความต้องการสวัสดิการสังคมสำหรับกลุ่มที่ไม่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เลือกผู้ให้ข้อมูลหลักที่สามารถให้ข้อมูลได้ชัดเจนมาสนทนากลุ่ม 1 กลุ่ม มีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มจำนวน 6 คน ซึ่งประกอบไปด้วยผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐทั้ง 3 ช่วงอายุ คือ อายุ 18 – 22 ปี อายุ 23 - 59 ปี และอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ในระหว่างการสนทนากลุ่มจะมีการพูดคุย ในประเด็นต่าง ๆ ผู้ร่วมสนทนาสามารถแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกัน ทำให้เกิดการตรวจสอบข้อมูลที่ถูกต้อง โดยกำหนดข้อคำถามความต้องการสวัสดิการสังคม มีการจัดการสนทนากลุ่มที่ห้องประชุม ณ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านราม

3. วิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อม ๆ กับการเก็บข้อมูล โดยการเก็บข้อมูลอาศัยประเด็นคำถามเป็นแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความสัมพันธ์เชื่อมโยงของข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ โดยให้อยู่ในขอบเขตข้อมูล และครอบคลุมทุกประเด็นที่กำหนดไว้เพื่อให้ได้ข้อสรุป จึงเขียนรายงานการศึกษาระบบการคิดวิเคราะห์ข้อมูลได้ดำเนินไปพร้อม ๆ กับการตรวจสอบข้อมูลทุกชั้นตอน แต่หากช่วงเริ่มการเก็บข้อมูลมีประเด็นใดที่มีความขัดแย้ง หรือข้อมูลไม่ชัดเจน ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบเนื้อหาที่มีอยู่เบื้องต้น หรือการเก็บข้อมูลภาคสนามเพิ่มเติมอีกครั้ง ซึ่งจะทำในลักษณะเช่นนี้จนกว่าข้อมูลจะมีความสมบูรณ์และถูกต้องที่สุด

ผลการศึกษา

แม้รัฐบาลจะเปลี่ยนแปลงวิธีการลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ให้ผู้ประบางเข้าถึงได้สะดวกขึ้นแล้ว แต่จากการเก็บข้อมูลพื้นที่ตำบลบ้านราม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ยังคงมีประชาชนกลุ่มที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กรมบัญชีกลางกำหนดไม่ได้ลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ 3.68 % ซึ่งประชาชนกลุ่มดังกล่าวเป็นคนจนซึ่งมีความยากลำบากในการดำรงชีวิต ลำพังการช่วยเหลือกันภายในครอบครัวและเครือญาติ ไม่สามารถตอบสนองกับความต้องการ และมีความเป็นอยู่ที่ไม่เอื้อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี คนกลุ่มนี้จึงควรได้รับสวัสดิการสังคมที่ภาครัฐจัดให้ ซึ่งสวัสดิการที่ภาครัฐจัดให้นั้นต้องจัดให้กับประชาชนอย่างเท่าเทียม มุ่งตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชน โดยทั่วไปบริการพื้นฐานเป็นบริการต่ำสุด ที่รัฐต้องจัดให้กับคนในสังคม เช่น การศึกษาภาคบังคับ บริการสุขภาพอนามัย เป็นต้น ซึ่งในการศึกษาคครั้งนี้ผู้วิจัยนำเสนอความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ตำบลบ้านราม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ.2546 ดังนี้

1. การศึกษา (Education) ประชาชนในพื้นที่เห็นความสำคัญด้านการศึกษา องค์การด้านการศึกษาในพื้นที่มีทั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 1 แห่ง และ โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 2 แห่ง หากเด็กเรียนจนจบชั้นประถมศึกษาแล้วจะไปศึกษาต่อที่โรงเรียนมัธยมศึกษา อาชีวศึกษาและมหาวิทยาลัยที่ตำบลใกล้เคียงกัน หากครอบครัวใดสามารถส่งเสียค่าใช้จ่ายได้ก็จะส่งไปเรียนในโรงเรียนต่างอำเภอ และบางส่วนก็ส่งไปเรียนที่จังหวัดใกล้เคียงกัน เนื่องจากพื้นที่เป็นเขตรอยต่อกับอีกจังหวัด ซึ่งการเดินทาง และระยะเวลาเดินทางไกลกว่าเดินทางไปศึกษาในตัวเมืองของจังหวัด เด็กเข้าถึงบริการส่งเสริมทางการศึกษาที่ภาครัฐจัดให้ ได้แก่ การกู้ยืมเงินกองทุนให้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) ได้รับทุนการศึกษากรณีผลการเรียนที่อยู่ในระดับดี นอกจากการศึกษาในระบบแล้ว องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ยังจัดให้มีโครงการส่งเสริมความรู้ด้านต่าง ๆ ให้กับประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

จากการศึกษา พบว่า ผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐต้องการทุนการศึกษาในการเล่าเรียนของบุตรหลาน ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะมีนโยบายเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพ โดยสนับสนุนค่าเล่าเรียน หนังสือเรียน อุปกรณ์การเรียน เครื่องแบบ

นักเรียน และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แต่ผู้ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐให้ข้อมูลว่าครอบครัวมีค่าใช้จ่าย ด้านการศึกษา เป็นจำนวนมาก หากได้รับทุนสนับสนุนจากโรงเรียนก็จะเป็นการแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่าย พร้อมให้ข้อมูลว่าการกู้ยืมเงินกองทุนให้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) ควรสนับสนุนเด็กนักเรียนที่ต้องการเรียนหนังสืออย่างเท่าเทียมกันทุกคน ไม่ควรกำหนดหลักเกณฑ์ด้านผลการเรียนที่ดี เนื่องจากเด็กที่มีผลการเรียนดีแต่มีความตั้งใจ จะศึกษาต่อจะไม่สามารถกู้ยืมเงินจากกองทุนได้ โอกาสทางด้านการศึกษาต่อน้อยลง การพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับความเป็นอยู่ของครอบครัวก็มีโอกาสน้อยลงด้วย ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...อยากได้ทุนการศึกษามากหว่า (มากกว่า) ได้ส่งตัวเองเรียนกัน พออิ (จะ) จบนี้ต้องมีค่าชุดครุย ไหร (อะไร) หลายเรื่องกัน หนูย (หนู) อยากเรียนให้จบป.ตรี ถ้าเรียนต่อมันดีแล้วดีหว่า (กว่า) ปวส. ได้ทำงานดีหว่า (กว่า) เรียนปวส. ว่าอิ (จะ) ทำงานก่อน แล้วค่อยเรียนรามเสาร์อาทิตย์ก้า (ก็) ได้ แม่กับพ่อไม่มีตั้งส่งเรียนแล้ว ...” [7]

“...หนูย (หนู) อยากให้ลูกเรียนหนังสือ เรียนสูง ๆ ได้มีงานการดี ๆ หนูยเองนี้ไม่เรียนแล้วอยากเก็บตั้งค์ให้ลูกเรียนหว่า (ดีกว่า) ...” [8]

“...เสนอให้มี กยศ. กู้เงินได้ตั้งแต่เด็ก ๆ โดยไม่ดูเกรด ให้กันทุกคน บางทีเด็กหัวไม่ดี มันก็อยากเรียนให้สูง...” [9]

“...เรื่องเรียนของเด็ก เด็กเรียนที่โรงเรียนนวมินทร์ เค้าให้ทุนกับคนที่จนจริงๆ ที่ให้ลูกขอหลายทีแล้วก็ไม่ได้ ม.ต้นสอบห้องพิเศษได้ ค่าเทอม 7,000 หว่า ค่ากิน ค่ารถหล่าว (อีก) พอขึ้นม.4 ที่ให้เลือกห้องธรรมดา ค่าเทอมเหลือ 2,000 หว่า อิ (จะ) กู้กยศ.กลางคันก็ไม่ทันแล้ว ต้องกู้แรกก่อนเรียนม.4 หนูแล้ว (หนูนแหละ) ...” [10]

“...อยากได้ทุนการศึกษาให้กับลูก 2 คน รายได้ที่มีก็ใช้จ่ายรายวัน...” [11]

2. สุขภาพอนามัย (Health) ผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเข้าถึงสวัสดิการสังคม ด้านสุขภาพที่ภาครัฐจัดให้เป็นจำนวนมากที่สุด โดยส่วนใหญ่ใช้สิทธิประกันสุขภาพถ้วนหน้า เข้ารับการรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และ โรงพยาบาลประจำอำเภอ ผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่มีสิทธิประกันสังคมมาตรา 39 คือ ผู้ประกันตนโดยสมัครใจที่ส่งเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมหลังจากที่ออกจากงานเอง มีความพึงพอใจในสวัสดิการที่ประกันสังคมจัดให้ โดยเฉพาะการรักษาพยาบาล เนื่องจากผู้ประกันตนสามารถเข้ารับการรักษา พยาบาลได้ที่คลินิกหรือโรงพยาบาลเอกชนโดยไม่ต้องสำรองจ่าย ผู้ประกันตนไม่ต้องนั่งรอคิวเพื่อขอใช้บริการที่โรงพยาบาลของรัฐ สะดวกและได้รับบริการที่ดี ผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐบางรายได้รับสิทธิการรักษาพยาบาลเป็นสิทธิเบิกจ่ายตรงของบุตร สิทธิรักษาพยาบาลของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สิทธิรักษาพยาบาลของภรรยาซึ่งปฏิบัติหน้าที่เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) พึงพอใจที่ได้รับสวัสดิการรักษาพยาบาลดังกล่าว สำหรับการส่งเสริมสุขภาพ มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ทำหน้าที่ส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมและป้องกันโรค โดยให้คำแนะนำ ถ่ายทอดความรู้แก่เพื่อนบ้านและแกนนำสุขภาพประจำครอบครัว แกนนำชุมชนในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพพลานามัยให้แข็งแรง อีกทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ร่วมจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ ทั้งการจัดกีฬาประจำปี การแข่งขันเดินแอโรบิก การพ่นควันกำจัดยุงลาย ฯลฯ

จากการศึกษา พบว่า ผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐต้องการให้มีเครื่องออกกำลังกาย และสนามออกกำลังกายในหมู่บ้าน ปัจจุบันชาวบ้านจะออกกำลังกายประเภทการวิ่งบนถนนในหมู่บ้าน ชาวบ้านนิยมออกกำลังกายตอนเช้าตรู่และตอนเย็น บางส่วนก็เดินแอโรบิกที่วัด สำหรับผู้ชายก็ไปเตะฟุตบอลที่สนามในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งไม่เพียงพอกับความต้องการของชาวบ้าน อีกทั้งผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งอยู่ในวัยทำงานต้องการให้มีหน่วยงานส่วนกลางเข้ามาดูแลในเรื่องของสุขภาพมากขึ้น เนื่องจากเห็นว่าการทำงานในพื้นที่ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ไม่เพียงพอกับความต้องการ แต่จากการให้ข้อมูล

ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) มีความต้องการให้รัฐบาลสนับสนุนค่าตอบแทนการทำงาน เนื่องจากอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) มีภาระงานมาก ค่าตอบแทนควรจะปรับเปลี่ยนขึ้นตามภาระงานด้วยเช่นกัน ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...อยากให้มีเครื่องออกกำลังกาย ปกติมันมีแต่ในตลาด (ตลาด) เทศบาล ถ้ามีก็อยากให้มันเป็นจุดศูนย์รวมแต่ละหมู่บ้าน มีสนามเด็กเล่นให้ลูกกัน อี (จะ) พาลูกไปเล่นที่เทศบาลมันไกล...” [8]

“...อยากให้เครื่องออกกำลังกายสาธารณะที่จุดสำคัญๆ ที่ทำให้ผู้สูงอายุ เด็ก ไปออกกำลังกายเข้าเย็นได้ไปรวมตัวกัน น่าจะเป็นศาลาขอบสระ มันมีศาลาอยู่แล้ว อยู่หมู่บ้าน 8 มีที่ดินแล้วแต่ขาดงบประมาณ” [12]

“...อยากให้หน่วยงานส่วนกลางเข้ามาดูแลสุขภาพคนให้ดีขึ้น เช่นมาดูแลด้านต่าง ๆ...” [13]

“...ต้องการสนามออกกำลังกาย น่าอี (จะ) อยู่ในโรงเรียนวัดบ่อโพรง อยากได้เครื่องออกกำลังกาย ที่เค้าเดิน แอโรบิกก็มีที่เค้ารวมตัวกัน อันนั้นเค้าเดินเฉพาะคนอายุเยอะๆ ที่โรงเรียนพวกเล่นบอลเค้าก็มาซ้อมกัน วันก่อนสงกรานต์เค้ามาซ้อมกัน เค้าอี (จะ) แข่งขันกันตอนสงกรานต์...” [14]

3. ที่อยู่อาศัย (Housing) โดยส่วนใหญ่ผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐอาศัยอยู่ในบ้าน ซึ่งเป็นครอบครัวชาย อยู่อาศัยกันตั้งแต่รุ่นพ่อรุ่นแม่ สภาพเป็นบ้านไม้และปูน มีได้ทุน เนื่องจากสภาพของพื้นที่เป็นที่ลุ่ม มีน้ำท่วมทุกปี การสร้างบ้านต้องยกสูง ที่ดินเป็นที่ดินที่มีเอกสารสิทธิ์ถูกต้อง การสร้างบ้านเรือนแยกห่างจากกัน บ้านแต่ละหลังมีพื้นที่บริเวณบ้าน ไม่แออัด กลุ่มญาติจะสร้างบ้านเรือนอยู่ใกล้เคียงกัน สภาพอากาศดีแต่มีบางหลังที่สร้างอยู่ใกล้กับแปลงผักจะได้รับสารพิษจากยาฆ่าแมลงที่ชาวบ้านฉีดเพื่อกำจัดวัชพืช

จากการศึกษา พบว่า ผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐต้องการซ่อมแซมบ้านและปรับสภาพบ้าน ซึ่งสร้างอยู่ในที่ดินของตนเองและบ้านซึ่งได้ไปอาศัยอยู่ของญาติ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...อยากให้ซ่อมแซมบ้าน ที่บ้านเป็นบ้านไม้ ช้างหลังบ้านมันพุท (พัง) ปลูกขึ้น ไม่ได้ทำใหม่...” [7]

“...ซ่อมบ้าน บ้านที่อยู่ตอนนี้ก็เป็นบ้านคนอื่น ปลูกกินหมดแล้ว ไม่รู้ว่ามีอิโหะ (พัง) ตอโคนิ (เมื่อไหร่) ลูก...” [15]

4. การมีงานทำและมีรายได้ (Employment and Income Maintenance) ชาวบ้านในพื้นที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ไร่ นา สวน ผสม ปลูกผัก และปลูกปาล์ม ในช่วงที่ไม่มีผลผลิต ชาวบ้านบางส่วนจะประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป รายได้จากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมไม่เพียงพอกับการใช้จ่ายในครัวเรือน รายได้น้อยเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายที่ลงทุนไป เกษตรกรปลูกผักโดยใช้สารเคมีฉีดฆ่าแมลงและวัชพืช เกษตรกรรับรู้ว่าค่าใช้จ่ายในการซื้อยาฆ่าแมลงมีจำนวนมากและการใช้สารเคมีจะส่งผลเสียต่อสุขภาพ แต่ก็มีคามจำเป็นต้องใช้เนื่องจากหากไม่ใช้สารเคมี ผลผลิตจะเสียหายและมีราคาต่ำ แต่พอถึงช่วงเก็บเกี่ยวเกษตรกรต่างบ่นเป็นเสียงเดียวกันว่ากำไรน้อย กำไรที่ได้จะตกเป็นของพ่อค้าคนกลาง เกษตรกรเคยแก้ปัญหาดังกล่าวด้วยการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อให้มีอำนาจต่อรองกับพ่อค้าคนกลาง แต่ก็ไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากสมาชิกกลุ่มต่างกลัวว่าราคาพืชผลของตนจะมีราคาต่ำจึงเร่งขายให้กับพ่อค้าคนกลางก่อน เกษตรกรโดยส่วนใหญ่ มีภาระหนี้สินจากการกู้ยืมเงินในระบบจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) เงินที่ได้จากการกู้ยืมนำมาเป็นทุนในการทำเกษตรกรรมและนำมาใช้จ่ายหมุนเวียนในครอบครัว เกษตรกรบางส่วนมีการทำการเกษตรแบบใช้ทั้งสารเคมีและปุ๋ยอินทรีย์ ซึ่งในพื้นที่มีการรวมตัวกันของเกษตรกร เพื่อผลิตปุ๋ยอินทรีย์และขายให้กับสมาชิกในราคาที่ถูกลงกว่าท้องตลาด ซึ่งสมาชิกกลุ่มปุ๋ยหมักได้ให้ข้อมูลว่าผลผลิตจากการใช้ปุ๋ยหมักร่วมกับการใช้สารเคมีดีกว่าการใช้สารเคมีเพียงอย่างเดียว ทั้งนี้ กลุ่มเกษตรกรได้รับการสนับสนุนความรู้ดังกล่าวจากสำนักงานเกษตรอำเภอในพื้นที่ อีกทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ได้มีการสนับสนุนอุปกรณ์ในการดึงน้ำจากแหล่งน้ำสาธารณะเข้าสวนของชาวบ้าน

จากการศึกษา พบว่า ผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐทุกกลุ่มวัยมีความต้องการมีรายได้เพิ่มสูงขึ้น โดยส่วนใหญ่ต้องการให้ภาครัฐเข้ามาดูแลราคาพืชผลทางการเกษตร ให้การสนับสนุนด้านการเกษตร ฝึกอาชีพในหมู่บ้าน และให้ข้อมูลข่าวสารช่องทางการสร้างรายได้เพิ่ม ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...อยากทำงานเราเองก็อยู่กับพ่อ พ่อหารายได้หลักๆ อยู่ แฟนก็บวช ไม่สึกที นี้หวางนี้ (ช่วงนี้) ก็หางานทำอยู่ ลูกอี (จะ) ได้ 2 ปีแล้ว ไปสมัครซีพี ตำแหน่งพนักงานทั่วไป แรกกลางเดือนที่แล้ว ไม่รู้เค้าเรียกม้าย (หรือไม่) ตอนนี ก้า (ก็) ทำอยู่ รับจ้างคัดแยกผัก พ่อไปทำงานย่ำก็แล (ดูแล) ลูกให้ ได้วันนึงสัก 200 หวาบาท เดือนนึงได้สักพันได้ บางที ก็ทำให้ฟรี...” [8]

“...อยากได้พันธุ์ปลา ข้าวปลูก พันธุ์พืช เกษตรอำเภอนาน ๆ เค้าอลงที ค้นได้มาเราก้า (ก็) ทำกันได้มั้ง (บ้าง) ตามที่เค้าเคยทำมา เราก็หาความรู้เอง ปรากฏในหมู่บ้านนี้เค้าทำจอร์จัน ไพรพินันั้นแหละ (อะไรแบบนี้) ...” [12]

“...อยากฝึกอาชีพนิ ซ่อมรถก้า (ก็) ได้ พ่อได้มทำที่บ้าน ได้มีรายได้เพิ่มกัน เหวว่า (หรือว่า) ค้น (ถ้า) ได้พันธุ์ไก่ พันธุ์ปลา ก้า (ก็) ดี เรามีน้อมมีที่ดินอยู่เองแล้ว...อยากมีรายได้เพิ่ม แต่เราไม่เป็นผู้สูงอายุต้องทำงานเอา ไม่มีทุน ไม่มีความรู้ เงินก้า (ก็) ไม่มี...” [16]

“...อยากได้ทุนมาซื้ออะไหล่ซ่อมรถไถ แรกก่อน (เมื่อก่อน) เคยกู้ธนาคารมาดอกเบี้ยอะ 2 กู้มา 50,000 ได้ ตอนนี้ของก้าสูญ (หาย) ไปมั้ง (บ้าง) แล้วกัน (ด้วย) ...” [17]

“...ถ้าได้บัตรนั้นคือ (จะ) ได้ซื้อข้าวสาร ไพร (อะไร) พินันั้น (แบบนี้) และ เห็นเค้าได้ตั้งคันบัตรกัน ลูกชายก็ส่ง มาแหละ เป็นค่าของหลานนู เอาหลานมาอยู่ที่นี่ ให้มาเรียนนี่...” [18]

“...อยากให้ราคาผักที่ขายได้ราคาดีหว่า (กว่า) นี้ เราได้หิดเดียว พ่อค้าคนกลางนู (นู่น) ที่ได้กันค่าลุย (เยอะ) ...” [13]

“...อยากให้มีกลุ่มฝึกอาชีพ ที่มีอยู่นั้นไม่ค่อยแข็งแรง มีกลุ่มนาข้าว กลุ่มหมวกเปีย...” [13]

“...อยากอี (จะ) ขอเงินให้คนแก่ ให้ได้มากหว่า (กว่า) เดิมสัก 100 200 บาทก้า (ก็) ได้...” [19]

“...อยากให้ภาคเกษตรราคาดี ปลูกผักราคาต่ำ ซื้อแพง ขายไปถูก อยากให้ช่วยลดค่าปุ๋ย เมล็ดพันธุ์ ประกันราคา ข้าว ให้มารับซื้อในพื้นที่ อยากได้ปลานิลมาเลี้ยง...” [20]

“...อยากให้ช่วยเรื่องราคาผลผลิตทางการเกษตร ปลูกผักก็ไม่ได้ ไพร (อะไร) แรกก่อนเค้าทำอย่างเดียว ถ้าวรณาอย่างเดียวกัไม่ไหว อยู่ไม่ได้...” [21]

“...อยากได้เงินเยอะ ๆ ให้เพิ่มจาก 800 เหลย (อีก) นี้ใช้จ่ายไม่พอรุ่นนี้แล้วทำงานก็ไม่ไหว อิทา ไพร (อะไร) เงินก้า (ก็) ไม่ค่อยรอดแล้ว...” [15]

“...อยากได้เบี้ยคนแก่เพิ่มเหลย (อีก) อย่างอื่นไม่เอา ไพร (อะไร) ทำไม่รอด (ไหว) โรงบาล (โรงพยาบาล) ก็ไป เอาเองได้ ไม่ต้องให้ใครมาแล (ดูแล) ...” [22]

“...ต้องการให้ราคาพืชผลทางการเกษตรสูงขึ้น ที่ลงทุนได้กำไรก็น้ำเต้า (ผักทอง) แต่ก็ปลูกเยอะไม่ได้...” [23]

5. นันทนาการ (Recreation) ผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐได้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อความบันเทิงที่จัดโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในพื้นที่ ได้แก่ การแข่งขันกีฬาประจำปี การแข่งขันแอโรบิก ระหว่างหมู่บ้าน การประชุมกองทุนต่าง ๆ การฝึกอาชีพ กิจกรรมวันรดน้ำคำหัวผู้สูงอายุ ชาวบ้านในพื้นที่ชอบออกกำลังกาย โคนส่วนใหญ่จะเป็นการเดิน – วิ่งบนถนนในหมู่บ้าน หากเป็นกีฬาที่ต้องรวมตัวกัน เช่น ตะลุงบอลจะใช้สนามที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เดินแอโรบิกในบริเวณวัด

จากการศึกษา พบว่า ผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐต้องการให้มีสนามออกกำลังกาย เครื่องออกกำลังกาย และสนามเด็กเล่น โดยจัดให้มีในทุกหมู่บ้าน เพื่อให้สะดวกในการใช้บริการ และผู้สูงอายุเสนอให้มีสถานที่จัดกิจกรรมให้แก่ผู้สูงอายุในหมู่บ้าน เนื่องจากในพื้นที่มีผู้สูงอายุจำนวนมาก และผู้สูงอายุโดยส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพ นอกจาก

กิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดในวันสำคัญประจำปีก็ไม่ค่อยได้เข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มอื่น ๆ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...อยากให้มีเครื่องออกกำลังกาย ปกติมันมีแต่ในหลาด (ตลาด) เทศบาล ถ้ามีก็อยากให้มีเป็นจุดศูนย์รวมแต่ละหมู่บ้าน มีสนามเด็กเล่น ให้ลูกกัน (ด้วย) อี (จะ) พาลูกไปเล่นที่เทศบาลมันไกล มันมีสนามเด็กเล่นกัน (ด้วย)...” [8]

“...อยากมีเครื่องออกกำลังกายสาธารณะ ที่จุดสำคัญ ๆ ที่ว่าให้ผู้สูงอายุ เด็ก ไปออกกำลังกาย เข้าเย็น ได้ไปรวมตัวกัน น่าจะเป็นศาลาอบสระ มันมีศาลาอยู่แล้ว อยู่หมู่ 8 มีที่ดินแล้วแต่ขาดงบประมาณ...” [12]

“...อยากได้ที่ดิน ทำที่ออกกำลังกายในหมู่บ้าน เล่นบด เล่นวอลเลย์ เล่นได้ทั้งหญิงทั้งชาย ที่อบต.ก้า (ก็) มีสนามบด (สนามฟุตบอล) แต่ไม่พอแล้ว อยากได้ในหมู่บ้านเรา...” [16]

“...อยากได้สนามเด็กเล่น สนามกีฬา อยากได้ที่ดินมาทำสนามเด็กเล่น อยากให้เด็ก คนแก่ ได้มาทำกิจกรรม ได้มาพูดคุย ที่มีก็มีศาลาประชาคม มันเล็ก ทำไรไม่ได้ อยากได้ที่กว้างๆ หวา (กว่า) นั้น...” [13]

“...อยากมีเครื่องออกกำลังกายในหมู่บ้าน คนแก่ๆ จะได้ออกกำลังกาย ตั้งสักแห่ง ตั้งไว้แค่ ๆ (ใกล้ ๆ) ตั้งไกล ๆ ไม่สะดวก ตอนนี้เค้าก็เที่ยวเดินกัน หัวรุ่งกับเย็นๆ เดินกันบนถนน...” [24]

“...ถ้ามีกิจกรรมให้คนแก่ก้า (ก็) ดี ให้อยู่ที่แก่ ๆ (ใกล้ ๆ) นี้ เมื่ออยู่บ้าน ทำอะไรอะ ก็อยู่แต่บ้านไปแหลง (พูดคุย) กับบ้านข้าง ๆ นี้แหละมั้ง...” [15]

6. กระบวนการยุติธรรม (Social Justice) ผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐสามารถเข้าถึงบริการด้านกฎหมายและความเป็นธรรมจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานีตำรวจในพื้นที่ แต่ด้วยสภาพความเป็นอยู่ที่อยู่กันแบบญาติมิตร ช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกันทำให้ไม่มีปัญหาถึงขั้น ต้องใช้หลักกฎหมายเพื่อดำเนินคดีความใด ๆ

จากการศึกษา พบว่า ผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คือ ผู้ที่เข้าไม่ถึงสวัสดิการสังคม ที่ภาครัฐจัดให้ แต่ประชาชนกลุ่มดังกล่าวมิได้ร้องเรียนหรือคิดใจเอาความเรื่องการประชาสัมพันธ์ในพื้นที่ และเสนอว่าหากมีการสำรวจประชาชนที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กรมบัญชีกลางกำหนดที่ยังไม่ได้ลงทะเบียน ควรใช้กลไกการประชาสัมพันธ์ในระดับพื้นที่ อย่างเช่นการรับลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐเพิ่มเติมภายใต้โครงการ ไทยนิยม ยั่งยืน ในกลุ่มพิการ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง ซึ่งเก็บข้อมูล โดยทีมไทยนิยม ยั่งยืนเช่นเดิม อีกทั้งเสนอให้การจ่ายเงิน โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ซึ่งเป็นโครงการที่รัฐบาลให้เงินอุดหนุนแก่แม่เด็กแรกเกิดที่อยู่ในครัวเรือนยากจนตั้งแต่แรกคลอดจนกระทั่งเด็กอายุครบ 3 ปี เป็นเงินเดือนละ 600 บาท นั้น ควรมีการดำเนินการอย่างรวดเร็ว เพื่อให้แม่เด็กแรกเกิดสามารถนำเงินที่ได้รับดังกล่าวไปใช้ซื้อของเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้อย่างทันที่ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...ต้องการเงินให้เด็กแรกเกิดเคยส่งเอกสารไปแล้ว ตอนนี้ยังไม่ได้ตั้งค้ท ไม่รู้ไปติดปัญหาตรงไหน เงินนี้ถ้าเราได้ก็เดือนละ 600 บาท ได้อาไปซื้อนม ซื้อของให้ลูก...” [8]

“...ถ้าได้บัตรนั้นดี อี (จะ) ได้ซื้อข้าวสาร ไรพั้นนั้นแหละ...” [18]

“...อยากให้คนที่ลำบากหว่าเราได้รับบัตรนั้น เรามันทำงานได้เลย (อีก) ให้คนที่ลำบากหว่า (กว่า) ก่อน...” [13]

7. บริการสังคม (Social Services/Human Services) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเป็นหน่วยงานหลักในการให้บริการสังคมให้กับประชาชนในพื้นที่ผู้ยากจน ผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มเปราะบางพิเศษ ได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุนตามสิทธิที่พึงได้รับ เช่น ผู้สูงอายุ ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ตามที่พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 กำหนดไว้ ผู้มีความพิการได้เบี้ยความพิการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต คนพิการ พ.ศ.2550 ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้บริการโดยการนำเงินสดไปมอบให้กับ

ผู้สูงอายุและผู้ที่มีความพิการถึงบ้าน เนื่องจากหากนำเงินเข้าบัญชีธนาคารอาจจะทำให้เกิดความยุ่งยากทั้งการเดินทาง และการนำเงินมาใช้จับจ่ายใช้สอย พร้อมทั้งมีการจัดกิจกรรม และบริการต่าง ๆ ให้กับกลุ่มเป้าหมายพิเศษ เช่น การรดน้ำคำให้ผู้สูงอายุ การเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ และผู้มีความพิการ มีอาสาสมัครสาธารณสุขไปดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงที่บ้าน หรือเรียกว่า Caregiver หรือ CG และด้วยสภาพภูมิประเทศที่เป็นพื้นที่ลุ่มทำให้พื้นที่ดังกล่าวมีน้ำท่วมทุกปี องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการช่วยเหลือดูแลประชาชนในพื้นที่ เช่น การมอบถุงยังชีพ การให้การช่วยเหลือเยียวยาเบื้องต้น

จากการศึกษา พบว่า ผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐต้องการให้เพิ่มเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และอยากให้ผู้ที่มิคุณสมบัติตรงตามที่กรมบัญชีกลางกำหนดได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งจะได้รับสวัสดิการหลายอย่าง ผู้สูงอายุให้ข้อมูลว่า การได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐจะทำให้ครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการโอนเงินเข้าบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ สำหรับผู้ที่ต้องการพัฒนาอาชีพ เป็นเงินเดือนละ 100 และ 200 บาท และโอนเงินจากกองทุนผู้สูงอายุเข้าบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเฉพาะผู้ที่มีบัตรที่เป็นผู้สูงอายุ เป็นเงินเดือนละ 50 และ 100 บาท ประกอบกับวงเงินค่าซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค วงเงินส่วนลดค่าแก๊สหุงต้ม และวงเงินค่าโดยสารประเภทต่าง ๆ ซึ่งเป็นการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ทำให้ครอบครัวมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และผู้สูงอายุได้เสนอว่าการเยียวยาหลังจากสถานการณ์อุทกภัยให้กับเกษตรกรที่ได้รับ ความเสียหายจากเหตุการณ์ดังกล่าว นั้น ควรให้กับเกษตรกรทุกราย ผู้สูงอายุที่มีสวนและอาศัยอยู่ด้วยกันลำพัง ไม่มีกำลังที่จะทำสวนแล้ว ก็ควรจะได้รับเงินเยียวยาด้วยเช่นกัน ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...ถ้าได้บัตรนั้นดี อี (จะ) ได้ซื้อข้าวสาร ไหพ่นนั้น (อะไรแบบนั้น) แหะ เห็นเค้าได้ตั้งคันบัตรกัน (ด้วย) ลูกชายก็ส่งมาแหะ เป็นค่าของหลานนู เออหลานมาอยู่ที่นี้ ให้มาเรียนนี้...” [18]

“...น้ำท่วมก็ไม่ได้ไหร (อะไร) ไม่มีทะเบียนเกษตรกร น้ำท่วมปีที่แล้วก็ไม่ได้เงินนี้...” [22]

“...อยากได้เงินเยียวยา ที่เค้าอี (จะ) ให้เงินน้ำท่วมนั้น ตามีสวน แต่ไม่ได้ทำแล้ว แก่ ๆ กันแล้ว ทำไม่ไหวก็เลยไม่แจ้ง เค้าว่ากันไม่ทำก็อี (จะ) มาลงอันนี้ไม่ได้...” [25]

“...อยากได้เงินเยอะ ๆ ให้เพิ่มจาก 800 เหลย(อีก)นี้ ใช้จ่ายไม่พอรุ่นนี้แล้วทำงานก็ไม่ไหวอี (จะ) ทำไหร เดีนกำ(ก็)ไม่ค่อยรอดแล้ว...” [15]

สำหรับความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ 3 ช่วงวัย คือ อายุ 18 – 22 ปี อายุ 23 - 59 ปี และอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปนั้น มีความต้องการสวัสดิการสังคมที่แตกต่างกัน ผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ อายุ 18 – 22 ปี เคยได้รับสวัสดิการสังคมด้านการศึกษา และด้านสุขภาพอนามัย มีความต้องการสวัสดิการสังคมด้านที่อยู่อาศัย การมีงานทำและรายได้ และเงินสงเคราะห์ช่วยเหลือเฉพาะกลุ่มแม่เด็กแรกเกิด และมีความต้องการสวัสดิการสังคมเพิ่มเติมด้านการศึกษาและด้านสุขภาพอนามัย ผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

ช่วงอายุ 23 - 59 ปี เคยได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ ในช่วงที่ประสบอุทกภัย และสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัยเป็นสวัสดิการที่ผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐช่วงวัยนี้เข้าถึงมาก มีการเข้าถึงสวัสดิการด้าน การมีรายได้และมีการมีงานทำโดยภาครัฐ เช่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และเกษตรอำเภอ และสวัสดิการที่ได้จากการรวมกลุ่มกันของเกษตรกร สวัสดิการด้านการศึกษาที่เป็นสวัสดิการที่คนช่วงวัยนี้ต้องการให้ภาครัฐจัดให้กับบุตรหลาน สำหรับผู้ที่ได้รับสิทธิจ่ายตรงและประกันสังคมก็พึงพอใจกับสิทธิประโยชน์ที่ได้รับ ความต้องการสวัสดิการสังคมที่คนช่วงวัยนี้ได้รับที่มากที่สุดด้านการมีงานทำและรายได้ เนื่องจากรายได้ที่มีในปัจจุบันไม่เพียงพอกับการใช้จ่าย เสนอให้ภาครัฐเข้ามาดูแลราคาผลผลิตทางการเกษตร การมีรายได้เพิ่มจากการฝึกอาชีพและการช่วยเหลือสงเคราะห์จากภาครัฐ

ช่วงอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ได้รับสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เข้าไปดูแลสุขภาพที่บ้านอย่างต่อเนื่อง ผู้สูงอายุพึงพอใจในการใช้สิทธิ์ประกันสุขภาพถ้วนหน้า ได้เข้าร่วมกิจกรรม นันทนาการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจัดขึ้น และได้รับเครื่องอุปโภคบริโภค เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนสำหรับผู้ประสบอุทกภัย ทั้งนี้ ผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐกลุ่มนี้เสนอว่ารัฐบาล ควรพิจารณาให้การช่วยเหลือเป็นเงินเยียวยาสำหรับผู้สูงอายุที่เป็นเกษตรกร ซึ่งมีเรือสวน ไร่ นา แต่ไม่ได้เข้าไปดูแล เนื่องจากผู้สูงอายุอาศัยอยู่เพียงลำพัง และสุขภาพไม่แข็งแรงแล้ว ต้องการให้รัฐบาลปรับเพิ่มเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ จัดให้มี สถานที่จัดกิจกรรมของผู้สูงอายุ ปรับปรุงซ่อมแซมบ้านให้เหมาะสม และเข้ามาดูแลราคาผลผลิตทางการเกษตร ทั้งนี้เห็นว่าหากผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐได้รับบัตรดังกล่าวจะทำให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

กลุ่มให้ความเห็นว่าความต้องการสวัสดิการสังคมของคนที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเหมือนกับผู้ที่ได้รับ บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และประชาชนในพื้นที่ทั่วไป ปัจจุบันสวัสดิการที่ได้รับจากบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นวงเงิน ค่าซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค และวงเงินส่วนลดค่าซื้อก๊าซหุงต้ม เป็นการลดรายจ่ายในครอบครัว ถ้าหากได้รับบัตร สวัสดิการแห่งรัฐก็เป็นสิ่งที่ดี และเสนอว่าหากมีการรับลงทะเบียน โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐอีกครั้ง ในปี 2562 หรือปีถัดไป เห็นควรให้ทีมไทยนิยมยั่งยืน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ คณะกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้สำรวจข้อมูล และควรให้เครือข่ายอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เป็นทีมสำรวจด้วย เนื่องจากเป็นกลุ่มคนที่เข้าถึงประชาชน สวัสดิการที่กลุ่มผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐต้องการ ให้เกิดขึ้นเร่งด่วน คือ สวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส ได้แก่ เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด เพิ่มเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เพิ่มเบี้ยความพิการ สนับสนุนสิ่งจำเป็นสำหรับผู้พิการ ผู้ป่วยติดเตียง และผู้สูงอายุ ได้แก่ ผ้าอ้อมสำเร็จรูป อาหารเสริม และอารยสถาปัตยกรรม หรือ Universal Design

อภิปรายผลการศึกษา

สำหรับความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ มี 7 ด้าน ได้แก่ การศึกษา สุขภาพ อนามัย ที่อยู่อาศัย การมีงานทำและมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และบริการสังคม โดยผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ อายุ 18 – 22 ปี มีความต้องการสวัสดิการสังคมด้านการศึกษา และด้านสุขภาพอนามัย อายุ 23 – 59 ปี มีความต้องการสวัสดิการ 3 ลำดับแรก คือ ด้านบริการสังคม ด้านสุขภาพอนามัย และด้านการทำงานทำ และมีรายได้ สำหรับผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป มีความต้องการสวัสดิการ 3 ลำดับแรก คือ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านนันทนาการ และด้านบริการสังคม ซึ่งตรงกับงานวิจัยของภิญโญ แสนเฉย ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการ จัดสวัสดิการสังคมให้แก่กลุ่มคนในเขตเทศบาลตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า การจัดสวัสดิการ สังคมของเทศบาลตำบลพุมเรียงในแต่ละด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพอนามัย นันทนาการ และสิ่งแวดล้อม พบว่าประชาชนได้รับสวัสดิการไม่ทั่วถึง และต้องการให้มีการจัดสวัสดิการให้มากขึ้น ซึ่งเทศบาลตำบลพุมเรียงควรมี การจัดกิจกรรมให้ประชาชนสามารถเข้าร่วมในด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอย่างทั่วถึงตามความต้องการของประชาชน [26] และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิภาวดี ดวงแก้ว ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขต องค์กรบริหารส่วนตำบลชำฉ้อ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า บริการที่ผู้สูงอายุต้องการ 10 อันดับ ได้แก่ เงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพ การจัดตั้งกองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุ การรับบริการรักษาพยาบาลแบบรัฐ ให้เปล่า (รักษาฟรี) จัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ โครงการบริการตรวจสุขภาพที่บ้าน บริการหน่วยดูแลสุขภาพเคลื่อนที่ โครงการ ฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพที่ถูกต้องแก่ผู้สูงอายุ และผู้ดูแลผู้สูงอายุ ฅาปนกิจสงเคราะห์ผู้สูงอายุ สวัสดิการ ด้านรายได้สำหรับผู้สูงอายุที่ยากจน หรือขาดที่พึ่งพิงเป็นครั้งคราวและเงินทุนสำหรับประกอบอาชีพที่เหมาะสม [27]

และจากการวิเคราะห์ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยใช้ลำดับความต้องการของมนุษย์ตามทฤษฎี Maslow's Hierarchy of Needs Theory ผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมีความต้องการมากที่สุดคือความต้องการด้านร่างกาย (Physiological Needs) รองลงมาเป็นความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety Needs) กลุ่มผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งมีคุณสมบัติตรงตามที่กรมบัญชีกลางกำหนดนั้น มีความเป็นอยู่ที่ยากลำบาก มีความต้องการสวัสดิการสังคมเพื่อให้ตนเองและครอบครัวอยู่รอด สามารถเลี้ยงปากเลี้ยงท้องคนในครอบครัวได้ และต้องการให้มีระบบสาธารณสุขปลอดภัยซึ่งเอื้อให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สำหรับความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Belongingness and Love Need) ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง และความภาคภูมิใจ (Self-Esteem Need) และความต้องการตระหนักในตนเอง (Self-Actualization Need) เป็นระดับความต้องการของมนุษย์อีกขั้นหนึ่ง ซึ่งมนุษย์ที่มีความต้องการในลำดับขั้นนั้นๆ คือ ผู้ที่ได้รับการตอบสนองในลำดับขั้นที่ 1 และ 2 อย่างเพียงพอแล้ว แต่สำหรับผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ มีความต้องการเพียง 2 ลำดับขั้นแรก ต้องการได้รับเพื่อให้มีชีวิตอยู่รอดและปลอดภัยเพียงเท่านั้น

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่อง “กลยุทธ์การจัดสวัสดิการสังคมของผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในจังหวัดนครราชสีมา” คณะศิลปศาสตร์ สาขาพัฒนามนุษย์และสังคม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ ปีงบประมาณ 2562 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ข้อเสนอแนะ

1. ควรส่งเสริมให้ประชาชนที่อยู่ในฐานโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐได้มีการพัฒนาตามมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้ง 4 ด้าน คือ การมีงานทำ การฝึกอาชีพและการศึกษา การเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ และการเข้าถึงสิ่งจำเป็นพื้นฐาน แต่จากการทำงานช่วงที่ผ่านมาที่เกี่ยวข้องกับโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐนั้น การดำเนินงานที่รัฐบาลได้ดำเนินการเน้นการให้เงินและลดภาระค่าใช้จ่ายในการดำเนินชีวิต มีการดำเนินการด้านการพัฒนาบ้าง เช่น การฝึกอาชีพ ซึ่งอาจจะน้อยเกินไปเมื่อเทียบกับเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ในช่วงแรก ผู้ที่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐอาจจะเคยชินกับการได้รับเงิน (การสงเคราะห์) และคิดว่าคุณภาพชีวิตดีขึ้นแล้วแต่หากนั่นเป็นเพียงการได้รับเงินใช้จ่ายเพียงรายวัน ไม่ใช่การพัฒนาอย่างยั่งยืน หากโครงการนี้สิ้นสุดไปประชาชนก็จะยังคงยากลำบากเช่นเดิม

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดสวัสดิการสังคมควรนำฐานสวัสดิการแห่งรัฐ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ให้กับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อต่อยอดการช่วยเหลือและพัฒนา แต่การเข้าถึงข้อมูลชุดดังกล่าวยังคงเข้าถึงยาก เนื่องจากภาครัฐมีนโยบายการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ที่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

เอกสารอ้างอิง

- [1] Boonpanit, M. (2017). Don't leave anyone behind Create a fair and strong society. *Economy and Society*. 54 (3), 1. (In Thai)
- [2] Raktham, K. (2017). *Thailand, the land of disparity! When earning education, opportunities, even the road Did not see the poor head*. Retrieved May 13, 2018, from: <https://themomentum.co/momentum-feature-thailand-inequality-2016-by-oxfam/> (In Thai)
- [3] Archawanantakul, S. (2017). Create fairness Reducing sustainable inequality. *Economy and Society*. 54 (3), 1. (In Thai)
- [4] Bureau of Macroeconomic Policy Fiscal Policy Office. (2017). *Announcement of qualified candidates The registration of Benefits of Welfare State Card*. Ministry of Finance news. 2017 (101), 1-2. (In Thai)
- [5] Durongkaveroj, W. (2019). *The poor card 'should go on or be enough for this?'*. Retrieved May 12, 2019, from: <https://thematter.co/thinkers/welfare-card/70624>. (In Thai)
- [6] Fiscal Policy Office. (2009). *Poverty*. Retrieved February 12, 2018, from: <http://www.fpo.go.th:81/StatisticData/table3.php>. (In Thai)
- [7] Mim (assumed name) (interviewee), Watana, P. (Interviewer), Address: 121 Moo 8, Banram, Huasai Country, Nakhon Si Thammarat. October 14, 2018. (In Thai)
- [8] Fun (assumed name) (interviewee), Watana, P. (Interviewer), Address: 68 Moo 8, Banram, Huasai Country, Nakhon Si Thammarat. October 14, 2018. (In Thai)
- [9] Korn (assumed name) (interviewee), Watana, P. (Interviewer), Address: 48 Moo 2, Banram, Huasai Country, Nakhon Si Thammarat. October 22, 2018. (In Thai)
- [10] Fon (assumed name) (interviewee), Watana, P. (Interviewer), Address: 58 Moo 2, Banram, Huasai Country, Nakhon Si Thammarat. October 22, 2018. (In Thai)
- [11] Somboon (assumed name) (interviewee), Watana, P. (Interviewer), Address: 68 Moo 2, Banram, Huasai Country, Nakhon Si Thammarat. October 22, 2018. (In Thai)
- [12] Rode (assumed name) (interviewee), Watana, P. (Interviewer), Address: 33 Moo 8, Banram, Huasai Country, Nakhon Si Thammarat. October 14, 2018. (In Thai)
- [13] Pong (assumed name) (interviewee), Watana, P. (Interviewer), Address: 43 Moo 8, Banram, Huasai Country, Nakhon Si Thammarat. October 14, 2018. (In Thai)
- [14] Jane (assumed name) (interviewee), Watana, P. (Interviewer), Address: 12 Moo 5, Banram, Huasai Country, Nakhon Si Thammarat. October 7, 2018. (In Thai)
- [15] Keaw (assumed name) (interviewee), Watana, P. (Interviewer), Address: 53 Moo 8, Banram, Huasai Country, Nakhon Si Thammarat. October 14, 2018. (In Thai)
- [16] Baw (assumed name) (interviewee), Watana, P. (Interviewer), Address: 63 Moo 8, Banram, Huasai Country, Nakhon Si Thammarat. October 14, 2018. (In Thai)
- [17] Wat (assumed name) (interviewee), Watana, P. (Interviewer), Address: 73 Moo 8, Banram, Huasai Country, Nakhon Si Thammarat. October 14, 2018. (In Thai)

- [18] Man (assumed name) (interviewee), Watana, P. (Interviewer), Address: 22 Moo 5, Banram, Huasai Country, Nakhon Si Thammarat. October 7, 2018. (In Thai)
- [19] Kid (assumed name) (interviewee), Watana, P. (Interviewer), Address: 78 Moo 2, Banram, Huasai Country, Nakhon Si Thammarat. October 22, 2018. (In Thai)
- [20] Chai (assumed name) (interviewee), Watana, P. (Interviewer), Address: 88 Moo 2, Banram, Huasai Country, Nakhon Si Thammarat. October 22, 2018. (In Thai)
- [21] Fai (assumed name) (interviewee), Watana, P. (Interviewer), Address: 14 Moo 2, Banram, Huasai Country, Nakhon Si Thammarat. October 22, 2018. (In Thai)
- [22] Sai (assumed name) (interviewee), Watana, P. (Interviewer), Address: 63 Moo 8, Banram, Huasai Country, Nakhon Si Thammarat. October 14, 2018. (In Thai)
- [23] Pho (assumed name) (interviewee), Watana, P. (Interviewer), Address: 98 Moo 2, Banram, Huasai Country, Nakhon Si Thammarat. October 7, 2018. (In Thai)
- [24] Nan (assumed name) (interviewee), Watana, P. (Interviewer), Address: 32 Moo 5, Banram, Huasai Country, Nakhon Si Thammarat. October 28, 2018. (In Thai)
- [25] Lue (assumed name) (interviewee), Watana, P. (Interviewer), Address: 42 Moo 5, Banram, Huasai Country, Nakhon Si Thammarat. October 7, 2018. (In Thai)
- [26] Sanchey, P. (2010). *Social Welfare Management for the People in Phumriang Sub - district Municipality, Chaiya District, Surat Thani Province*. An Independent Study Report of the Degree of Master of Public Administration in local Government, College of Local Administration in local Government, Khon Kaen University, Khon Kaen. (In Thai)
- [27] Doungkeaw, W. (2008). *The study of social welfare needs of the elderly in Chamkha Subdistrict Administrative Organization Khao Chamao District, Rayong Province*. An Independent Study Report of the Degree of Master of Public Administration, College of Local Administration in local Government, Khon Kaen University, Khon Kaen. (In Thai)

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ สกุล	นางสาวประภาพรณ วัฒนะ		
รหัสประจำตัวนักศึกษา	6011121026		
วุฒิการศึกษา	วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
	สังคมสงเคราะห์ศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 2)	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	2554

ทุนการศึกษา

ทุนอุดหนุนการวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ ปีงบประมาณ 2562 บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

ตำแหน่ง	สถานที่	ระยะเวลา
นักวิชาการแรงงาน	สำนักงานประกันสังคมจังหวัดนครศรีธรรมราช	พ.ศ.2555 - 2558
นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ	สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดตราด	พ.ศ.2558
นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ	สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดภูเก็ต	พ.ศ.2558 - 2561
นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ	สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครศรีธรรมราช	พ.ศ.2561 – ปัจจุบัน

การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน

ประภาพรณ วัฒนะ วันชัย ธรรมสังการ และมาลี สบายยิ่ง. (2562). ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 4 วันที่ 31 พฤษภาคม 2562 ณ ห้องประชุมราชนครินทร์ ชั้น 5 อาคาร 100 ปี สมเด็จพระศรีนครินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี.

ประภาพรณ วัฒนะ วันชัย ธรรมสังการ และมาลี สบายยิ่ง. (2562). ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้ที่ไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารปาริชาติ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยทักษิณ. (อยู่ในระหว่างการศึกษาของกองบรรณาธิการ)